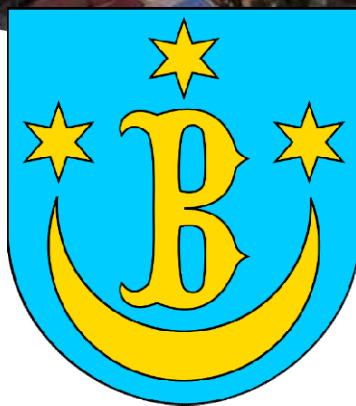

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE

na lata 2025-2035

Strategia Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035 została opracowana przez firmę Lubelska Akademia Rozwoju Sp. z o.o. na podstawie umowy nr 106/2024/SPR/PG z dnia 31.12.2024 r.

Eksperci uczestniczący w opracowywaniu strategii:
PIOTR MAJCHRZAK, RAFAŁ DUDEK, MICHAŁ RZĄDKOWSKI

Lubelska
akademia rozwoju

Ikony użyte w raporcie pochodzą ze strony: www.flaticon.com

Fotografia na stronie głównej: Maciej Dudkowski

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
I. Wstęp	6
1. Przesłanki opracowania nowej strategii rozwoju	6
2. Metodologia opracowania strategii	7
3. Zgodność strategii z innymi dokumentami strategicznymi	10
4. Współpraca i uczestnictwo Gminy w strukturach partnerskich i organizacjach wspierających rozwój lokalny i regionalny	15
II. Raport o stanie gminy. Analiza i diagnoza strategiczna	16
1. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność	16
1.1. Położenie administracyjne i geograficzne	16
1.2. Ukształtowanie terenu i zasoby naturalne	19
1.3. Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna	20
1.4. Plany inwestycyjne w odniesieniu do sieci transportowej określone na szczeblu centralnym	26
1.5. Zasięg sieci, dostępność i jakość Internetu	26
1.6. Podsumowanie [1] Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność	28
2. Ludność i procesy demograficzne	30
2.1. Liczba ludności, migracje i przyrost naturalny	30
2.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku	36
2.3. Prognoza demograficzna	40
2.4. Podsumowanie [2] Ludność i procesy demograficzne	42
3. Gospodarka i rynek pracy	43
3.1. Rolnictwo	43
3.2. Przedsiębiorczość	48
3.3. Rynek pracy i bezrobocie	51
3.4. Atrakcyjność inwestycyjna gminy	54
3.5. Podsumowanie [3] Gospodarka i rynek pracy	57
4. Środowisko naturalne i infrastruktura	58
1.1. Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe	58
1.2. Infrastruktura wodno-ściekowa	63
1.3. Infrastruktura zagospodarowywania odpadów	65
1.4. Infrastruktura energetyczno-oświetleniowa i gazowa	67
1.5. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii	69

1.6.	Podsumowanie [4] Środowisko naturalne i infrastruktura	70
5.	Kultura i dziedzictwo kulturowe	72
5.1.	Walory kulturowe	72
5.2.	Infrastruktura kultury	79
5.3.	Podsumowanie [5] Kultura i dziedzictwo kulturowe	81
6.	Sport, rekreacja i turystyka	82
6.1.	Infrastruktura sportowa	82
6.2.	Atrakcyjność turystyczna i ruch turystyczny	83
6.3.	Podsumowanie [6] Sport, rekreacja i turystyka	86
7.	Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	87
7.1.	Studium i plany miejscowe	87
7.2.	Sieć osadnicza oraz zagospodarowanie przestrzenne	90
7.3.	Obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych- rewitalizacja	91
7.4.	Podsumowanie [7] Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	93
8.	Bezpieczeństwo publiczne	94
8.1.	Przestępczość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym	94
8.2.	Ochrona przeciwpożarowa	97
8.3.	Podsumowanie [8] Bezpieczeństwo publiczne	102
9.	Polityka społeczna	103
9.1.	Pomoc społeczna	103
9.2.	Ochrona zdrowia	107
9.3.	Gospodarka mieszkaniowa	109
9.4.	Podsumowanie [9] Polityka społeczna	113
10.	Edukacja i wychowanie	114
10.1.	Infrastruktura oświatowo-edukacyjna oraz jej wykorzystanie	114
10.2.	Współczynnik skolaryzacji	120
10.3.	Wydatki na oświatę	121
10.4.	Podsumowanie [10] Edukacja i wychowanie	123
11.	Kapitał społeczny	124
11.1.	Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych	124
11.2.	Frekwencja w wyborach	125
11.3.	Podsumowanie [11] Kapitał społeczny	135
12.	Finanse samorządowe	136
12.1.	Budżet gminy i zdolność inwestycyjna	136
12.2.	Projekty finansowane ze środków unijnych	138
12.3.	Podsumowanie [12] Finanse samorządowe	142

III.	Cele i kierunki strategii oraz oczekiwane efekty jej realizacji	143
1.	Analiza SWOT	143
2.	Najważniejsze problemy.....	149
3.	Logika części programowej strategii	150
4.	Wizja rozwoju	151
5.	Misja rozwoju	152
6.	Priorytetowe obszary rozwoju	153
7.	Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	156
8.	Cele operacyjne	158
9.	Kierunki działań	159
9.1.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej, wzmacnianie powiązań funkcjonalnych oraz współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.....	159
9.2.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy.....	162
9.3.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 3. Ochrona walorów środowiska	163
9.4.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy.....	165
9.5.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	167
IV.	Wymiar przestrzenny polityki rozwoju.....	170
1.	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	170
1.1.	Uwarunkowania modelu- pozycja gminy w krajowej i regionalnej polityce przestrzennej	171
1.2.	Analiza kluczowych uwarunkowań rozwojowych	175
1.3.	Model funkcjonalno-przestrzenny wraz ze schematycznym przedstawieniem inwestycji.	184
1.4.	Ustalenia i rekomendacje wynikające z przyjętego modelu	189
V.	System realizacji strategii	194
1.	System instytucjonalny wdrażania strategii.....	194
1.1.	Odpowiedzialność za realizację strategii.....	194
1.2.	Możliwe mechanizmy wdrażania strategii- porozumienie terytorialne.....	196
1.3.	Instrumenty realizacji	197
1.4.	Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	198
1.5.	System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii	201
2.	Ramy finansowe i źródła finansowania	208
2.1.	Szacowanie kosztów.....	208

2.2.	Potencjalne źródła finansowania działań określonych w Strategii	221
VI.	Załączniki:	223
1.	Podsumowanie rezultatów konsultacji społecznych.....	224
2.	Konsultacje projektu Strategii	226
	Spis wykresów, tabel, rysunków.	227

I. Wstęp

„Strategia Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035” powstała na mocy:

UCHWAŁY nr V/51/2024 Rady Miejskiej w Bełżycach z dnia 22 października 2024 roku w sprawie przystąpienia do opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025 – 2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji

UCHWAŁY NR XI/108/2025 RADY MIEJSKIEJ W BEŁŻYCACH z dnia 26 lutego 2025 r. zmieniającej Uchwałę nr V/51/2024 Rady Miejskiej w Bełżycach z dnia 22 października 2024 roku w sprawie przystąpienia do opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025 – 2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji

Strategia składa się z trzech zasadniczych części:

- ✓ diagnostycznej,
- ✓ strategicznej,
- ✓ wdrożeniowej.

1. Przesłanki opracowania nowej strategii rozwoju

Główną przesłanką opracowania nowej strategii była konieczność stworzenia nowego, profesjonalnego i długofalowego dokumentu odpowiadającego oczekiwaniom i wyzwaniom współczesności oraz konieczność włączenia w proces jego tworzenia wszystkich opiniodawczych środowisk z terenu gminy Bełżyce. Przesłankę do rozpoczęcia prac stanowiła również potrzeba przeprowadzenia oceny efektów realizowanej w latach 2015-2022 strategii oraz dokonanie na tej podstawie stosownych zmian i uzupełnień. Istotnym powodem opracowania nowego dokumentu była również konieczność dostosowania jego zapisów do nowego paradygmatu polityki regionalnej w Polsce, mającego na celu zdynamizowanie rozwoju oraz redukcję przestrzennych różnic rozwojowych. Bardzo ważną kwestią stanowiło również zapewnienie spójności pomiędzy strategią rozwoju gminy i aktualnie obowiązującymi dokumentami strategicznymi na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym, w tym w szczególności z celami „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku”. Zasadniczym argumentem, przemawiającym za opracowaniem nowej strategii rozwoju gminy Bełżyce była również konieczność dostosowania jej celów i działań do polityki spójności Unii Europejskiej oraz wynikających z tej polityki celów tematycznych, wdrażanych za pomocą krajowych i regionalnych programów operacyjnych finansowanych w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027.

W przypadku kierunkowania polityki rozwoju, przesłankę opracowania nowego dokumentu stanowi potrzeba zabezpieczenia ciągłości kierunku rozwoju gminy w określonym czasie lub przeciwdziałania konkretnym barierom, które uznane zostaną za uniemożliwiające trwałą i zrównoważoną rozwój gminy w kolejnych latach. Wśród podstawowych przesłanek opracowania strategii należy wymienić również te, które dotyczą procesu jej aktualizacji. Wiążą się one albo ze zmianami uwarunkowań rozwoju (demograficznych, społecznych, gospodarczych, technologicznych, prawnych, instytucjonalnych, politycznych, przestrzennych czy środowiskowych) na terenie gminy oraz w jej otoczeniu, albo z potrzebą dostosowania realizowanych przez gminę usług publicznych do tych nowych uwarunkowań.

W odniesieniu do roli strategii jako instrumentu pozyskiwania środków, głównymi przesłankami jej opracowania jest dostępność środków zewnętrznych (wejście w życie nowej perspektywy unijnej na lata 2021-2027) oraz niewystarczająca suma środków własnych gminy na realizację wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć.

W przedmiotowej strategii ujęto nowe treści, wynikające m.in. z nowych uwarunkowań i wyzwań rozwojowych gminy, ewaluacji dotychczasowych efektów wdrażania strategii, aktualnych celów i priorytetów rozwoju polityki regionalnej na poziomie unijnym i krajowym, a także możliwości wsparcia rozwoju samorządów lokalnych ze środków nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027. W porównaniu z poprzednią wersją strategii z roku 2015, dokument zawiera bardziej doprecyzowaną wizję i misję rozwoju gminy, a także lepiej uporządkowaną strukturę celów operacyjnych i kierunków działań. Ponadto całkowicie zmodyfikowano system monitorowania i oceny realizacji strategii. Należy podkreślić, iż, modyfikując układ celów i kierunków działań strategii przyjęto założenie, że mogą one wychodzić poza ustawowy zakres kompetencji gminy oraz że będą realizowane w bliskiej współpracy z innymi szczeblami samorządu terytorialnego lub partnerami społeczno-gospodarczymi. Dotyczy to w szczególności takich obszarów jak: promocja i wspieranie przedsiębiorczości; rozwój lokalnego rynku pracy, czy pomoc społeczna. Holistyczne podejście do wdrażania strategii na poziomie lokalnym zgodne jest z postulowaną obecnie zasadą wieloszczeblowego zarządzania gminą, a także wychodzi naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców, dla których mniej ważne są kompetencje poszczególnych podmiotów, zaś bardziej liczy się skuteczność i sposób rozwiązywania danego problemu.

2. Metodologia opracowania strategii

W procesie opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035” wykorzystano poradnik praktyczny „Strategia Rozwoju Gminy”, który powstał na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Podczas opracowywania strategii wykorzystano model ekspercko-partycypacyjny, pozwalający na szeroki udział władz i społeczności lokalnej w pracach nad dokumentem przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych. Gmina Bełżyce za pomocą narzędzi elektronicznych, takich jak formularze on-line, już na początku prac nad dokumentem zadbała o szeroki udział społeczeństwa w opracowaniu strategii (szczegóły w rozdziale: Podsumowanie rezultatów konsultacji społecznych).

W ramach przyjętej metodologii prac gmina Bełżyce powołała również zespół zadaniowy ds. opracowania strategii składający się m.in. z pracowników Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych gminy, radnych gminy oraz przedstawicieli organizacji społecznych i gospodarczych. Głównymi konsultantami strategii byli natomiast eksperci zewnętrzni, do zadań których należało m.in. zaprezentowanie metodologii opracowania strategii, nadzór nad koncepcyjną i merytoryczną stroną strategii, prowadzenie wszystkich spotkań i konsultacji społecznych oraz zredagowanie ostatecznej wersji dokumentu. W trakcie prac nad strategią wykorzystano szereg autorskich metod analizy danych oraz stosowaną w wielu państwach Unii Europejskiej Metodę Aktywnego Planowania Strategii (MAPS). Istotą metody MAPS jest założenie, że informacja i wiedza potrzebna do opracowania strategii istnieje, ale jest nieusystematyzowana i rozproszona w różnych instytucjach, organizacjach oraz umysłach lokalnych ekspertów.

Szczegółowy harmonogram prac nad Strategią wynika z UCHWAŁY NR XI/108/2025 Rady Miejskiej w Bełżycach z 26 lutego 2025 „zmieniającej Uchwałę nr V/51/2024 Rady Miejskiej w Bełżycach z dnia 22 października 2024 roku w sprawie przystąpienia do opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025 –2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji”. Gmina Bełżyce przystąpiła do opracowania niniejszego dokumentu na podstawie art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie

gminnym (Dz.U. z 2020 poz. 713, z późn. zm.) oraz art. 3 pkt 3 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295, z późn. zm.).

Projekt Strategii podlegał konsultacjom z mieszkańcami gminy, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, sąsiednimi gminami i ich związkami, a także z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Lublinie wg następujących zasad:

1. przeprowadzenie konsultacji projektu Strategii zarządza Burmistrz Bełżyc, określając termin nie krótszy niż 35 dni od dnia publikacji ogłoszenia konsultacji na stronach internetowych Gminy i Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Bełżycach. Ogłoszenie o konsultacjach zamieszczone zostanie również na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Bełżycach;
2. wraz z ogłoszeniem informacji o konsultacjach na stronach internetowych zamieszcza się projekt Strategii w formie elektronicznej;
3. wszystkie podmioty i osoby, o których mowa wyżej mogą zapoznać się z projektem Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035:
 - a. na stronach internetowych Gminy i Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Bełżycach,
 - b. w Urzędzie Gminy Bełżyce, gdzie projekt ten będzie wyłożony do publicznego wglądu w czasie trwania konsultacji,
 - c. w formie pisemnej lub za pomocą komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym;
4. konsultacje:
 - a. z sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, a także z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie odbywają się w trybie zgłaszania opinii i wniosków;
 - b. z mieszkańcami odbywają się z uwzględnieniem Uchwały nr XII/36/2015 Rady Miejskiej w Bełżycach z dnia 16 października 2015 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Gminy Bełżyce, tj. w szczególności w trybie:
 - bezpośrednich spotkań z mieszkańcami,
 - badań ankietowych,
 - zgłaszania opinii i wniosków;
5. konsultacje będą ważne bez względu na liczbę uczestniczących w nich podmiotów i osób;
6. przygotowanie sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji zawierającego w szczególności: opis przebiegu konsultacji, zestawienie uwag i opinii zgłoszonych w trakcie konsultacji, ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem, opinię Burmistrza, oraz jego publikacja na stronach internetowych Gminy i Biuletynu Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Bełżycach, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od zakończenia konsultacji.

W trakcie procesu opracowywania strategii starano się przestrzegać następujących zasad:

- ✓ zasady **spójności** zaktualizowanej strategii gminy z dokumentami planistycznymi i operacyjnymi na poziomie krajowym, regionalnym i powiatowym,
- ✓ zasady **partnerstwa** w procesie planowania poprzez współpracę władz gminnych z samorządami wyższego szczebla oraz podmiotami, reprezentującymi różne środowiska oraz instytucje,
- ✓ zasady **wieloletniego planowania** rozwoju gminy w oparciu o ocenę efektów dotychczas realizowanej strategii z uwzględnieniem zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej na poziomie gminy, powiatu zamojskiego, województwa lubelskiego oraz kraju,
- ✓ zasady **elastyczności** zgodnie z którą pierwotne założenia strategii były korygowane i dostosowywane do potrzeb i postulatów, zgłaszanych przez partnerów społecznych i gospodarczych, zaangażowanych w proces prac nad strategią.

Bazę do opracowania niniejszego dokumentu stanowiła poprzednia wersja Strategii Rozwoju Gminy z 2015 roku. Dokument ten i stopień jego realizacji stanowił punkt wyjścia do dalszych prac analitycznych. Ponadto przedmiotowa strategia bazuje na innych dokumentach planistycznych, które z mocy prawa zostały opracowane przez gminę Bełżyce. Ważnym źródłem informacji były również dane statystyczne, uzyskane głównie z opracowań posiadanych przez gminę oraz z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3. Zgodność strategii z innymi dokumentami strategicznymi

Cele i priorytety Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce wpisują się w szeroki kontekst dokumentów strategicznych, wdrażanych zarówno na poziomie zarówno krajowym, jak i regionalnym, w tym:

- ✓ Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- ✓ Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- ✓ Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki (Nowa Polityka Przemysłowa),
- ✓ Strategii rozwoju kapitału ludzkiego,
- ✓ Strategii rozwoju kapitału społecznego,
- ✓ Strategii Sprawne Państwo,
- ✓ Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa,
- ✓ Strategii rozwoju transportu,
- ✓ Polityki energetycznej Polski,
- ✓ Polityki ekologicznej państwa,
- ✓ Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Syntetyczny opis kluczowych z punktu widzenia rozwoju regionalnego i opracowania niniejszej Strategii dokumentów strategicznych szeregu krajowego i regionalnego zawiera Tabela 1.

Tabela 1. Charakterystyka dokumentów strategicznych na poziomie krajowym i regionalnym.

Dokument	Charakterystyka dokumentu
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Strategia została przyjęta Uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260). Głównym celem Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. W dokumencie określono następujące cele szczegółowe: 1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. 2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. 3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. i został przyjęty przez Radę Ministrów Uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P. 2019 poz. 1060). Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych

Dokument	Charakterystyka dokumentu
	potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Powyższy cel realizowany jest poprzez trzy cele szczegółowe polityki regionalnej: 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych. 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.
Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku	Podstawą opracowania Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku jest Uchwała Nr IV/96/2019 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 11 marca 2019 r. w sprawie aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 roku). Określiła ona zasady, tryb i harmonogram prac aktualizacyjnych. Dokument wyznacza kluczowe długoterminowe cele i kierunki rozwoju województwa lubelskiego i jest głównym dokumentem umożliwiającym racjonalne organizowanie działań i prowadzenie skoordynowanej polityki rozwoju w horyzoncie czasowym objętym Strategią. Jest jednocześnie tzw. „dokumentem matką”, stanowiąc obligatoryjne odniesienie i wskazanie dla dokumentów regionalnych o charakterze sektorowym i operacyjnym, takich jak Regionalna Strategia Innowacji, Strategia Współpracy Transgranicznej, Strategia Polityki Społecznej, Regionalny Program Operacyjny. W dokumencie określono następujące cele strategiczne: 1. Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych. 2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych. 3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu. 4. Wzmacnianie kapitału społecznego.

Źródło: Opracowanie własne.

W poniższej tabeli zestawiono cele kluczowych dokumentów strategicznych szczebla krajowego i regionalnego z przyjętymi założeniami „Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035”.

Tabela 2. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035 z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

	Cele strategiczne	Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych	Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy	Ochrona walorów środowiska	Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy	Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.				+	
	Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.					+
	Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.					+
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.	+	+	+	+	+
	Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.				+	
	Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.					+
Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku	Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych.				+	
	Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych.	+				
	Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu.			+	+	
	Wzmacnianie kapitału społecznego.					+

Źródło: Opracowanie własne.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE NA LATA 2025-2035

Tabela 3. Szczegółowa zgodność Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030.

Cele	
STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO DO 2030 ROKU	STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE NA LATA 2025-2035
Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych 1.1. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych 1.2. Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne. 1.3. Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym 1.4. Umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych	4.1. Wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych 4.2. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego
Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych 2.1. Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej 2.2. Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych) 2.3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich 2.4. Ochrona walorów środowiska	1.4. Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy 1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami 3.1. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych. 3.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i infrastruktury publicznej 3.3. Rozwój niskoemisyjnych i zeroemisyjnych mocy wytwórczych, energetyki rozproszonej
Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu Województwa Lubelskiego do roku 2030 3.1. Wspieranie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz transferu wiedzy i technologii 3.2. Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw 3.3. Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej 3.4. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych i rozwój usług wolnego czasu	2.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego 2.2. Rozwój usług i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej 2.3. Upowszechnianie wykorzystujących technologie cyfrowe form dostępu do kultury 2.4. Promocja gminy 1.3. Rozwój usług cyfrowych i infrastruktury telekomunikacyjnej
Wzmacnianie kapitału społecznego 4.1. Rozwijanie kapitału ludzkiego 4.2. Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych 4.3. Włączenie i integracja społeczna 4.4. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej 4.5. Bezpieczeństwo publiczne 4.6. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania	5.1. Włączenie i integracja społeczna 5.2. Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej 5.3. Bezpieczeństwo publiczne 5.4. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Źródło: Opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035 jest zgodna z tematycznymi obszarami wsparcia Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI) Roztocze w kontekście realizacji celów SRWL, w tym:

1.1 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych.

- ✓ Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej jako istotnego elementu regionalnej oferty turystycznej oraz ważnego czynnika poprawy ekonomicznej gospodarstw rolnych.

2.1 Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej.

- ✓ Poprawa regionalnych i międzyregionalnych powiązań komunikacyjnych z uwzględnieniem szkieletowego układu dróg ekspresowych (S19, S17 i S12) oraz planowanej autostrady A2, w tym budowa obwodnic miast.
- ✓ Poprawa regionalnych i międzyregionalnych połączeń kolejowych z uwzględnieniem Programu Kolejowego CPK Centralny Port Komunikacyjny.

2.4 Ochrona walorów środowiska.

- ✓ Ochrona wartości przyrodniczych, w tym krajobrazu, siedlisk i bioróżnorodności.

3.3 Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej.

- ✓ Rozwój funkcji i bazy lecznictwa uzdrowiskowego na obszarach występowania naturalnych warunków i czynników leczniczych.

3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu

- ✓ Kreowanie i rozwijanie oferty ośrodków łączących funkcje edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne, wykorzystujących nowe trendy w turystyce.
- ✓ Rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe)
- ✓ Organizacja punktów usług i obsługi turystycznej dla turystyki zmotoryzowanej (np. caravanning, turystyka motocyklowa).
- ✓ Rozwój infrastruktury sprzyjającej tworzeniu zróżnicowanej oferty opartej o różne formy turystyki (np. kajakową, rowerową, nordicwalking, konną, kulturową, historyczną, przyrodniczą, kulinarną itp.)
- ✓ Wspieranie rozwoju przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury, przedsiębiorczości bazującej na lokalnych zasobach, dziedzictwie kulturowym i usługach edukacyjnych
- ✓ Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego, poprzez rozwijanie funkcji użytkowej obiektów kulturowych

4.4 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej

- ✓ Wspieranie działań i współpraca z właściwymi podmiotami na rzecz realizacji inwestycji sprzyjających pogłębianiu kontaktów międzyregionalnych, w tym w zakresie infrastruktury granicznej (budowa i rozbudowa przejść granicznych oraz dostosowanie ich do obsługi ruchu turystycznego) oraz poprawiającej dostępność do przejść granicznych (drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, lotnisko, infrastruktura turystyczna)
- ✓ Wspieranie działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych na obszarach przygranicznych oraz rozwój zintegrowanej turystyki transgranicznej

4. Współpraca i uczestnictwo Gminy w strukturach partnerskich i organizacjach wspierających rozwój lokalny i regionalny

Gmina aktywnie uczestniczy w licznych inicjatywach i strukturach partnerskich wspierających rozwój społeczno-gospodarczy, turystykę, ochronę środowiska oraz integrację terytorialną. Do kluczowych partnerstw i organizacji, w których uczestniczy Gmina, należą:

- **Organizacja „Szlaki Unii Jagiellońskiej”** – inicjatywa promująca wspólne dziedzictwo historyczne i kulturowe krajów Europy Środkowo-Wschodniej poprzez rozwój szlaków turystycznych i projektów edukacyjnych;
- **Celowy Związek Gmin PROKOB** – związek działający na rzecz ochrony środowiska, efektywnej gospodarki odpadami oraz promocji zrównoważonego rozwoju;
- **Organizacja Turystyczna „Szlak Jagielloński”** – podmiot wspierający rozwój turystyki tematycznej opartej na dziedzictwie historycznym dynastii Jagiellonów;
- **Lokalna Grupa Działania „Kraina wokół Lublina”** – partnerstwo realizujące działania w ramach podejścia LEADER, wspierające rozwój obszarów wiejskich w oparciu o lokalne zasoby i potrzeby;
- **Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich** – ogólnopolska platforma współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy instytucjami, organizacjami i społecznościami wiejskimi;
- **Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego** – mechanizm wspólnego planowania i realizacji projektów rozwojowych przez jednostki samorządu terytorialnego aglomeracji lubelskiej;
- **Partnerstwo Jednostek Samorządu Terytorialnego Powiatu Lubelskiego „Bystrzyca”** – platforma współpracy samorządów lokalnych z terenu powiatu, ukierunkowana na wspólne przedsięwzięcia rozwojowe i pozyskiwanie środków zewnętrznych.

Udział Urzędu Miejskiego w Bełżycach w powyższych strukturach przyczynia się do wzmacniania potencjału rozwojowego, skuteczniejszego pozyskiwania funduszy zewnętrznych oraz realizacji zintegrowanych działań odpowiadających na potrzeby lokalnej społeczności.

II. Raport o stanie gminy. Analiza i diagnoza strategiczna

1. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność

1.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Bełżyce to gmina miejsko-wiejska położona w województwie lubelskim, w powiecie lubelskim, we wschodniej Polsce. Jej siedzibą administracyjną jest miasto Bełżyce.

Położenie administracyjne

- Województwo: lubelskie
- Powiat: lubelski
- Rodzaj gminy: miejsko-wiejska
- Siedziba gminy: Bełżyce

Położenie geograficzne

Gmina Bełżyce leży w zachodniej części województwa lubelskiego, około 20 km na zachód od Lublina, stolicy regionu. Obszar gminy jest częścią Wyżyny Lubelskiej, a dokładniej Równiny Bełżyckiej, będącej mezoregionem Wyżyny Lubelskiej. Teren gminy ma charakter nizinno-wyżynny z łagodnymi wzniesieniami i dolinami rzecznyymi.

Przez gminę przepływają mniejsze ciek wodne, m.in. rzeka Krężniczanka, dopływ Bystrzycy. Obszar gminy to głównie tereny rolnicze, z niewielkimi kompleksami leśnymi, a także osadnictwem wiejskim i miejskim.

Sąsiednie gminy

Gmina Bełżyce graniczy z następującymi gminami:

• Borzechów	• Chodel
• Konopnica	• Poniatowa
• Niedzwica Duża	• Wojciechów

Podział administracyjny Gminy Bełżyce

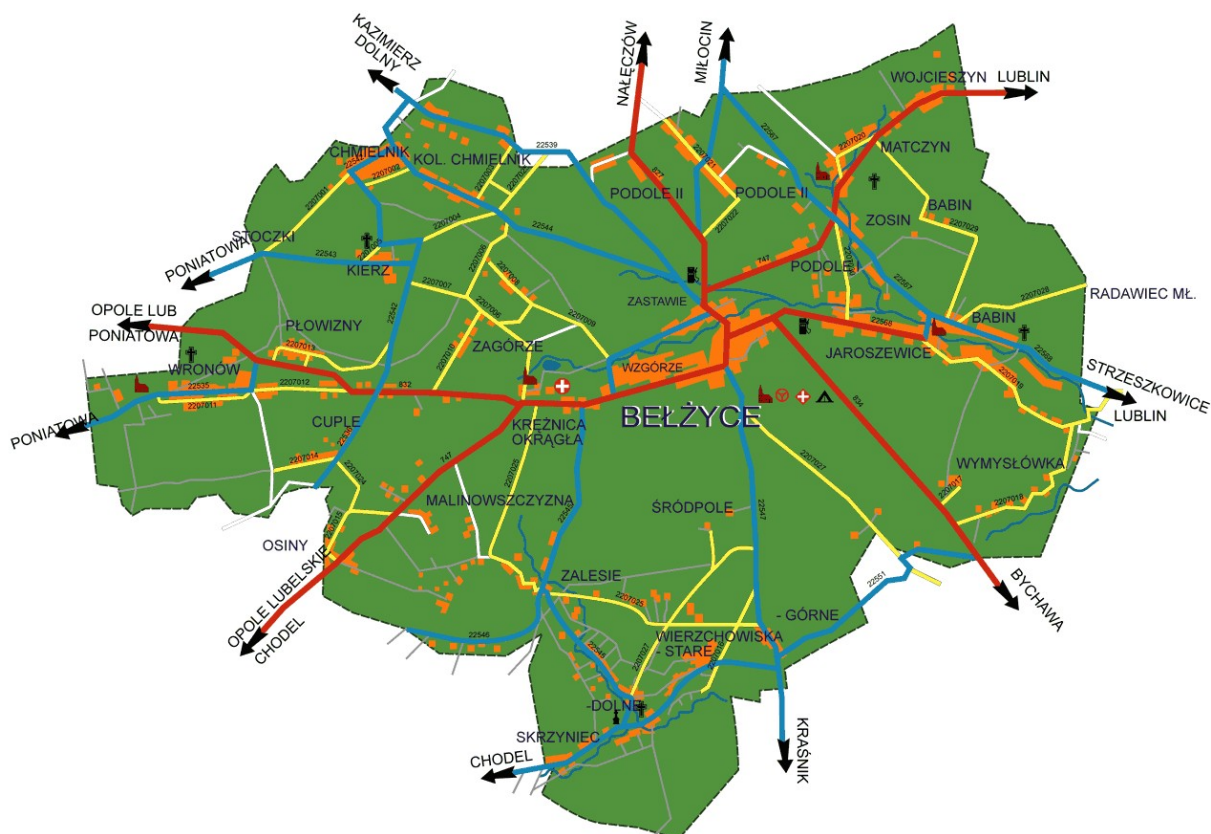
Gmina Bełżyce, jako gmina miejsko-wiejska, obejmuje miasto Bełżyce oraz okoliczne miejscowości. Łącznie na jej terenie funkcjonują 24 jednostki pomocnicze gminy – sołectwa. Miasto Bełżyce zostało podzielone na 3 sołectwa, a obszar wiejski obejmuje 21 sołectw.

Wykaz sołectw i dzielnic Gminy Bełżyce:

1. Babin	13. Matczyn – Wojcieszyn
2. Bełżyce – Centrum	14. Płowizny
3. Bełżyce – Wzgórze	15. Podole
4. Bełżyce – Zastawie	16. Skrzyniec
5. Cuple	17. Stare Wierzchowiska
6. Chmielnik	18. Wierzchowiska Górne
7. Chmielnik Kolonia	19. Wronów
8. Chmielnik Kolonia I	20. Wymysłówka
9. Jaroszewice	21. Zalesie
10. Kierz	22. Zagórze I
11. Krężnica Okrągła	23. Zagórze II
12. Malinowszczyzna	24. Zosin

Mapa 1. Położenie geograficzne Gminy

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>

1.2. Ukształtowanie terenu i zasoby naturalne

Warunki klimatyczne

Klimat gminy Bełżyce określany jest jako umiarkowany kontynentalny, suchszy i łagodniejszy niż w innych częściach województwa lubelskiego. Podobnie jak w całej Polsce dominują tu wiatry zachodnie, których średnia prędkość wynosi niespełna 7m/s. Okres wegetacyjny warunkujący rozwój roślinności trwa zwykle 210-220 dni.

Budowa geologiczna

Gmina Bełżyce położona jest w granicach Niecki Lubelskiej. W budowie geologicznej podstawę stanowi cokół kontynentalny na głębokości ponad 10 000 m. Na nim znajdują się warstwy skał osadowych pochodzących z paleozoiku, mezozoiku i kenozoiku. Są to głównie osady mułowcowo-piaszczyste, iłowcowe i drobnoziarniste piaskowce kwarcytowe.

Mięszkość utworów pochodzących z dewonu sięga 3 500 m. Są to głównie dolomity, częściowo z wkładkami piaskowco-mułowcowymi, osady margliste z fauną morską oraz wapienie.

Na głębokości 1 100–1 880 m znajdują się pokłady węgla kamiennego, piaskowców, skał ilasto-mułowcowych pochodzących z karbonu. Przykryte są skałami pochodzącymi z jury o mięszkości do 210 m. Są to m.in. wapienie gąbkowe, mułowcowe, piaskowce, margle mułowcowe, białe wapienie pelitowe i wapienie ziarniste.

Na nich znajduje się seria utworów z kredy o mięszkości 850–900 m – głównie wapienie oraz osady piaszczysto-margliste.

Znajdujące się na tych utworach pyły, piaski, iły, piaskowce i mułowce z domieszką substancji organicznej pochodzą z kenozoiku (okres paleogen). Osady morskie w postaci piasków kwarcowych z domieszką glaukonitu oraz piaski, muły i iły z glaukonitem pochodzą z neogenu.

Piaski i żwiry wodnolodowcowe ze zlodowacenia Odry (czwartorzęd) mają kilka metrów mięszkości i występują płatowo na terenie całej gminy. Wśród utworów powierzchniowych, w północnej i północno-zachodniej części gminy, znajdują się lessy (piaszczyście i gliniaste) pochodzące ze Zlodowacenia Wisły.

W dolinie Krężniczanki oraz w okolicach wsi Babin zalegają iły, mułki i piaski jeziorne. W dolinie rzeki występują także zamulone torfy niskie. Najmłodsze utwory na terenie gminy występują w południowo-zachodniej części – są to piaski budujące wydmy. W centralnej części występują iły, gliny i piaski zwietrzelinowe.

Wnioski

Warunki klimatyczne są korzystne dla rozwoju rolnictwa.

Budowa geologiczna nie stwarza barier dla rozwoju gminy.

1.3. Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna

Drogi krajowe

Chociaż żadna **droga krajowa (DK)** bezpośrednio nie przecina granic administracyjnych Gminy Bełżyce, to w jej **bliskim sąsiedztwie** znajdują się ważne ciągi komunikacyjne tego typu, z których mieszkańcy i przedsiębiorcy często korzystają:

1. Droga krajowa nr 19 (DK19) – Lublin – Rzeszów

- Najbliższy odcinek: około 12 km na wschód od Bełżyc (przez miejscowość Niedrzwica Duża).
- Funkcja: Główna arteria północ-południe we wschodniej Polsce (część trasy międzynarodowej Via Carpatia).
- Znaczenie dla Gminy: Zapewnia szybki dojazd do Lublina oraz komunikację z południową i północną częścią województwa, stanowi też istotny szlak tranzytowy i gospodarczy.

2. Droga ekspresowa S19

- Obecnie realizowana i częściowo oddana na odcinkach w województwie lubelskim.
- W przyszłości umożliwi jeszcze lepsze połączenie Gminy Bełżyce z resztą kraju, zwłaszcza po ukończeniu całego odcinka Lublin–Kraśnik–Rzeszów.

Drogi wojewódzkie przebiegające przez teren Gminy Bełżyce

Przez teren Gminy Bełżyce przebiegają trzy drogi wojewódzkie:

1. Droga Wojewódzka nr 747 (DW747)

- Kierunek: *Lublin – Opole Lubelskie – Lipsko – Itża.*
- Na terenie Gminy Bełżyce DW747 przebiega przez miejscowości: Krężnica Okrągła, Bełżyce, Matczyn.
- Droga ta pełni funkcję istotnego ciągu komunikacyjnego o charakterze regionalnym, łączącego Gminę Bełżyce z Lublinem oraz zachodnimi powiatami województwa lubelskiego.
- W Bełżycach droga ta przebiega m.in. przez Rondo "600-lecia Bełżyc".

2. Droga Wojewódzka nr 832 (DW832)

- Kierunek: *Bełżyce – Niedrzwica Duża.*
- Odcinek ten rozpoczyna się w Bełżycach i prowadzi w kierunku wschodnim do skrzyżowania z drogą krajową nr 19.
- DW832 obsługuje m.in. ruch lokalny oraz zapewnia szybkie połączenie z trasą krajową.

3. Droga Wojewódzka nr 834 (DW834)

- Kierunek: *Bełżyce – Bychawa – Kraśnik.*
- Rozpoczyna się w Bełżycach i prowadzi w kierunku południowym.

- Przebiega przez kluczowe ulice Bełżyc, takie jak: ul. Kazimierska, Rynek, Lubelska, Bychawska, stanowiąc jedną z głównych arterii miasta.
- Pełni ważną funkcję w strukturze komunikacyjnej, łącząc gminę z południową częścią województwa.

Drogi powiatowe

Drogi powiatowe w gminie Bełżyce tworzą podstawową sieć komunikacyjną, łączącą poszczególne miejscowości ze sobą oraz z drogami wojewódzkimi i krajowymi. Większość z nich posiada nawierzchnię utwardzoną, co sprzyja komfortowi i bezpieczeństwu użytkowników.

Tabela 4. Drogi powiatowe na terenie Gminy Bełżyce.

Lp.	Stary numer drogi	Nowy numer drogi	Nazwa ciągu drogowego	Długość [km]	Nawierzchnia twarda [km]
1	22 564	2233 L	Miłocin – Stasin – Podole	2,441	2,441
2	22 539	2238 L	Halinówka – Góra – Bełżyce	2,219	2,219
3	22 544	2239 L	Bełżyce – Chmielnik – Góra	3,339	3,339
4	22 536	2240 L	Kol. Chmielnik – Kierz – Cuple – Trzciniec	1,469	1,469
	22 542		—	5,368	5,368
5	22 543	2241 L	Poniatowa – Stoczki – Kierz	2,600	2,600
6	22 535	2242 L	od drogi 832 – Wronów – Dąbrowa	3,040	3,040
7	22 545	2243 L	Krężnica Okrągła – Zalesie – Skrzyniec	6,427	3,712
8	22 546	2244 L	Trzciniec – Zalesie	2,068	0,000
9	22 550	2245 L	Ratoszyn – Grądy – Skrzyniec – Wierzchowiska Stare	4,697	4,697
10	22 547	2246 L	Bełżyce – Borzechów	0,811	0,811
11	22 551	2256 L	Wierzchowiska Górne – Czółna	1,600	0,000
12	22 567	2258 L	Podole – Zosin – Babin	5,128	5,128
13	22 568	2259 L	Bełżyce – Strzeszkowice – Krężnica J. – Lublin	5,071	5,071
14	747	2423 L	Krężnica Okrągła – Bełżyce	1,966	1,966
15	834	2427 L	Rondo "600-lecia Bełżyc" – Bełżyce – Czółna – DK19 w Niedzwicy Dużej	5,010	5,010

Źródło: Na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Bełżycach.

Drogi gminne

Drogi gminne obsługują lokalny ruch wewnętrzny – w obrębie miejscowości oraz pomiędzy nimi. Gmina dysponuje znaczną liczbą dróg o zróżnicowanej długości i nawierzchni – część z nich wymaga jeszcze modernizacji (nawierzchnie nieutwardzone).

Tabela 5. Drogi gminne na terenie Gminy Bełżyce

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość odcinka [km]	nawierzchnia utwardzona	nawierzchnia nieutwardzona
1	106914 L	Wojciechów I- Księdze- Ignaców- Choiny- Podole II	1,526	1,214	0,312
2	106915 L	Wojciechów I- Ignaców- Kukawka	1,405	0,000	1,405
3	106980 L	Chmielnik- Poniatowa	2,081	0,455	1,626
4	106981 L	We wsi Chmielnik (DP 2240L- DP2239L)	0,788	0,228	0,561
5	106982 L	Chmielnik Kolonia DP 2238L	1,261	0,841	0,420
6	106983 L	Kierz-Kukawka	1,422	1,422	0,000
7	106984 L	We wsi Kierz (DP 2241L- DP 2241L)	0,635	0,635	0,000
8	106985 L	Kukawka- Zagórze- Krężnica Okrągła	3,044	1,474	1,570
9	106986 L	Zagórze- Kierz	0,928	0,928	0,000
10	106987 L	DG 106985- Zagórze- DG 106985 L	1,672	0,604	1,068
11	106988 L	DG 106987 L- granice miasta Bełżyce	0,717	0,717	0,000
12	106989 L	DW 832- Zagórze- DG 106985 L	1,672	1,672	0,000
13	106990 L	We wsi Wronów (DP 2238 L- DP 2238 L)	0,866	0,705	0,161
14	106991 L	We wsi Wronów (DP 2238L- granica zabudowy wsi)	2,462	0,016	2,446
15	106992 L	Płowizna- DP 2240 L	2,448	1,296	1,152
16	106993 L	DP 2240L- Cuple- Granice Gminy Chodel	1,167	0,687	0,480
17	106994 L	Malinowszczyzna- Nowa Góra (DG 107001 L- DW 747)	1,457	0,717	0,740
18	106995 L	Wierzchowiska- Kolonia Skrzyniec (DP 2246- granice zabudowy wsi)	0,465	0,387	0,078
19	106995 L	Wierzchowiska- Kolonia Skrzyniec (DP 2246- granice zabudowy wsi)	1,972	0,541	1,431
20	106996 L	Wymysłówka (DW 834- granice wsi)	1,279	0,000	1,279
21	106997 L	Czółna- Babin	2,455	1,168	1,287
22	106998 L	Jaroszewice- Olszówka- Babin- granice gminy Niedrzwica Duża	3,350	3,193	0,157
23	106999 L	We wsi Matczyn (DW 747- DW 747)	1,169	1,169	0,000
24	107000 L	Podole II- Choiny- DP 2233 L	1,623	0,769	0,854
25	107001 L	Nowa Góra- Cuple(DP 2240 L- DG 106994 L)	1,650	0,010	1,640
26	107002 L	Krężnica Okrągła- Zalesie- Konstantynówka- Wierzchowiska Górne	7,748	2,076	5,672
27	107003 L	Kolonia Skrzyniec- Konstantynówka- Bełżyce (droga Skrzyniecka)	6,659	0,934	5,725
28	107004 L	Bełżyce (droga Czółnowska)- Czółna	3,040	1,640	1,400
29	107005 L	Babin- Radawiec Mały- granice gminy Konopnicka	2,449	0,006	2,443
30	107006 L	Matczyn- Kolonia Babin- Babin	4,495	2,720	1,775
31	107007 L	Zosin- Jaroszewice	1,844	1,844	0,000
32	107008 L	Bełżyce, ul. Bednarska	0,329	0,329	0,000
33	107009 L	Bełżyce ul. Cicha	0,109	0,109	0,000

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE
NA LATA 2025-2035

Lp.	Numer	Nazwa drogi	Długość	nawierzchnia	nawierzchnia
34	107010 L	Bełżyce ul. Milenijna	0,177	0,114	0,063
35	107011 L	Bełżyce ul. Szkolna	0,649	0,649	0,000
36	107012 L	Bełżyce ul. Elekcyjna	0,236	0,236	0,000
37	107013 L	Bełżyce ul. Ewangelicka	0,122	0,122	0,000
38	107014 L	Bełżyce ul. Fabryczna	0,764	0,764	0,000
39	107015 L	Bełżyce ul. Gminna	0,178	0,178	0,000
40	107016 L	Bełżyce ul. Jabłoniowa	0,146	0,146	0,000
41	107017 L	Bełżyce ul. Klonowa	0,261	0,261	0,000
42	107018 L	Bełżyce ul. Kręta	0,100	0,100	0,000
43	107019 L	Bełżyce ul. Krótka	0,162	0,162	0,000
44	107020 L	Bełżyce ul. Kwiatowa	0,189	0,189	0,000
45	107021 L	Bełżyce ul. Łączna	0,222	0,222	0,000
46	107022 L	Bełżyce ul. Mała	0,096	0,096	0,000
47	107023 L	Bełżyce ul. Miła	0,086	0,086	0,000
48	107024 L	Bełżyce ul. Ks. Wł. Bargieła	0,045	0,045	0,000
49	107025 L	Bełżyce ul. Ogrodowa	0,223	0,223	0,000
50	107026 L	Bełżyce ul. Orzechowa	0,103	0,026	0,077
51	107027 L	Bełżyce ul. Plac Kościelny	0,118	0,118	0,000
52	107028 L	Bełżyce ul. Pocztowa	0,219	0,219	0,000
53	107029 L	Bełżyce ul. Polna	0,290	0,290	0,000
54	107030 L	Bełżyce ul. Północna	0,377	0,377	0,000
55	107031 L	Bełżyce ul. Przeskok	0,078	0,078	0,000
56	107032 L	Bełżyce ul. Rolnicza	0,318	0,318	0,000
57	107033 L	Bełżyce ul. Rieczna	0,123	0,123	0,000
58	107034 L	Bełżyce ul. Sadowa	0,177	0,063	0,114
59	107035 L	Bełżyce ul. Spokojna	0,304	0,304	0,000
60	107036 L	Bełżyce ul. Sportowa	0,340	0,340	0,000
61	107037 L	Bełżyce ul. Spółdzielcza	0,166	0,166	0,000
62	107038 L	Bełżyce ul. Sympatyczna	0,180	0,180	0,000
63	107039 L	Bełżyce ul. Szewska	0,110	0,110	0,000
64	107040 L	Bełżyce ul. Szpitalna	0,782	0,410	0,372
65	107041 L	Bełżyce ul. Śródpole	0,505	0,009	0,496
66	107042 L	Bełżyce ul. Wojska Polskiego	1,095	0,283	0,812
67	107043 L	Bełżyce ul. Wzgórze	1,791	0,782	1,009
68	107044 L	Bełżyce ul. Zagrodowa	0,340	0,340	0,000
69	107045 L	Bełżyce ul. Zamkowa	0,461	0,461	0,000
70	107046 L	Bełżyce ul. Żytia	0,254	0,254	0,000
71	112437 L	Zalesie-Wierzchowiska Dolne- Skrzyniec Kolonia	1,911	1,911	0,000
72	112442 L	Od drogi gm. Nr 106998 L przez most- do dr. Pow. nr 2259 L w m. Babin	0,703	0,297	0,406
73	112443 L	Od drogi pow. Nr 2559L- stawy- granica gminy w m. Babin	0,962	0,004	0,958
74	112444 L	Od drogi woj. Nr 747- w stronę lasu w m. Krężnica Okrągła	0,960	0,211	0,749
75	112445 L	Od drogi woj. Nr 832- Kujawy- Kierz Kol.- do dr. Pow. 2241L w m. Płowizny, Kierz Kol.	2,482	0,012	2,470
76	112446 L	Od drogi woj. Nr 747- Matczyn- Zosin w m. Matczyn	0,747	0,527	0,220
77	112447 L	Od drogi woj. Nr 827- Podole- Zapiecek- do dr. Pow. 2238L w m. Podole	0,979	0,979	0,000
78	112448 L	Od drogi woj. Nr 747- Malinowszczyzna- Kol.	0,735	0,016	0,719

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE NA LATA 2025-2035

Lp.	Numer	Nazwa drogi	Długość	nawierzchnia	nawierzchnia
		Krężnica Okrągła- do lasu w m. Malinowszczyzna			
79	112449 L	Od drogi pow. Nr2244L- Zalesie- w stronę lasu- w m. Zalesie	1,094	0,000	1,094
80	112480 L	1426 i 1427/1 Od drogi woj. 747- droga wewnętrzna 1541 w m. Bełżyce	0,885	0,009	0,876
81	112481 L	Od drogi woj. 747- działka 2262 w m. Krężnica Okrągła	0,356	0,356	0,000
82	112500 L	Bełżyce ul. Słoneczna	0,673	0,673	0,000
83	112547 L	Bełżyce ul. 1-go Maja	0,141	0,141	0,000
84	112548 L	Bełżyce ul. Grażewicza	0,301	0,301	0,000
85	112549 L	Bełżyce ul. Klarnera	0,233	0,233	0,000
86	112550 L	Bełżyce ul. Partyznatów	0,115	0,115	0,000
87	112551 L	Bełżyce ul. Prebednarska	0,444	0,444	0,000
88	112552 L	Bełżyce ul. 100-lecia	0,350	0,350	0,000
89	112553 L	Bełżyce ul. Wesoła	0,225	0,225	0,000
90	112554 L	Bełżyce ul. Zielona	0,176	0,176	0,000
91	112555 L	Bełżyce ul. Ks. Bpa T. Wilczyńskiego	1,148	1,148	0,000
92	112556 L	Bełżyce ul. Krakowska	0,350	0,350	0,000
93	112557 L	Bełżyce ul. Rynek	0,279	0,279	0,000
94	112570 L	Bełżyce- Chmielnik- Góra	0,365	0,365	0,000
95	112581 L	dz. ew. nr 104 w m. Matczyn	2,131	0,448	1,683
96	128506 L	droga na działce nr ew 477 w m. Matczyn do lasu Bziniec	0,997	0,005	0,992
97	128507 L	droga na działce nr ew 121 w m. Wojcieszyn	0,551	0,028	0,523
98	128508 L	droga na działce nr ew 192 w m. Wojcieszyn do lasu Radawieckiego	0,753	0,010	0,743
99	128514 L	dr. na działce nr ewid. 2302 Bełżyce- Wzgórze	0,593		0,593
100	128515 L	na dz. nr ewid 955 w m. Wronów	0,542		0,542
101	128516 L	na dz. nr ewid. 974 w m. Wronów	1,230		1,230
102	128517 L	na dz. nr ewid 957 w m. Wronów	0,805		0,805
103	128531 L	Bełżyce ul. Strażacka	0,260	0,260	0,000
104	128532 L	Matczyn dz. ew. nr 299	0,551	0,009	0,542
105	128533 L	Malinowszczyzna dz. ew. nr 630/1, 630/2	1,645	0,010	1,635
106	128534 L	Wronów dz. ew. nr 956	0,882	0,882	0,000
107	128573 L	Bełżyce ul. J. Nachmana z Bełżyc	0,380	0,380	0,000
108	128574 L	Bełżyce ul. Kopernika	1,965	1,965	0,000
109	128575 L	Bełżyce ul. Przelotowa	0,685	0,685	0,000
110	128584 L	Zagórze dz. ew. nr 220	0,667	0,232	0,435
111	128752 L	Halinówka - Góra	0,706	0,706	0,000

Źródło: Na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Bełżycach.

Stan poszczególnych typów dróg w Gminie Bełżyce

W Gminie Bełżyce występują trzy kategorie dróg publicznych: wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Ich łączny stan techniczny i rozwinięcie przedstawia się następująco:

Drogi wojewódzkie

- Stan techniczny: Generalnie dobry, jako że są administrowane przez Zarząd Dróg Wojewódzkich i stanowią priorytetowe ciągi komunikacyjne.
- Funkcja: Zapewniają połączenia regionalne i międzygminne.
- Nawierzchnia: W całości utwardzona, asfaltowa. Przebudowy i modernizacje są prowadzone cyklicznie.

Drogi powiatowe

- łączna długość: ok. 55 km
- Drogi o nawierzchni twardej (asfaltowej): ok. 50 km (większość)
- Stan techniczny: Zróżnicowany. Większość dróg posiada nawierzchnię utwardzoną w dobrym lub zadowalającym stanie technicznym. Mniejszość odcinków wymaga remontów częściowych lub modernizacji (szczególnie drogi o mniejszym znaczeniu lokalnym).
- Problemy: Lokalnie mogą występować zawężenia jezdni, słaba nośność nawierzchni oraz ograniczona widoczność.

Drogi gminne

- łączna liczba dróg: ponad 100 pozycji
- Długość dróg utwardzonych: ponad 80 km
- Długość dróg nieutwardzonych (gruntowych): około 70 km
- Stan techniczny:
 - Drogi w centrum Bełżyc i główne ciągi komunikacyjne w sołectwach są utwardzone i w dobrym stanie.
 - Wiele dróg lokalnych i dojazdowych nadal posiada nawierzchnię gruntową – szczególnie na terenach wiejskich (np. Matczyn, Zagórze, Wronów).
 - Drogi gruntowe bywają okresowo trudne do przejechania, zwłaszcza w okresach opadów – wymagają bieżącego utrzymania.
- Wyzwania: potrzeba sukcesywnej modernizacji i utwardzania odcinków gruntowych, zapewnienia odwodnienia, poszerzeń oraz lepszego oznakowania.

Wnioski

- Pomimo dużego wysiłku inwestycyjnego gminy i powiatu w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej, parametry techniczne i użytkowe części dróg zarówno powiatowych, jak i gminnych nie odpowiadają wymaganiom standardom. Wiele odcinków dróg nie posiada, np.: dostatecznej nośności. W niektórych częściach gminy postępująca degradacja dróg wymaga przeprowadzenia dużego zakresu remontów bieżących oraz poprawy stanu prawnego pasów drogowych. Najczęstszych remontów wymagają drogi gminne.

1.4. Plany inwestycyjne w odniesieniu do sieci transportowej określone na szczeblu centralnym

Na terenie Gminy Bełżyce Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie zarządza następującymi drogami publicznymi:

W odpowiedzi na pismo nr IMS.7226.3.2025 z dnia 10 stycznia 2024 r. w sprawie udzielenia informacji na temat planów inwestycyjnych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Lublinie na terenie Gminy Bełżyce oraz przedstawienia wykazu dróg wojewódzkich zlokalizowanych na terenie gminy, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie przedstawił następujące informacje:

Na terenie Gminy Bełżyce, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie zarządza następującymi drogami publicznymi:

- Droga wojewódzka nr 747, odcinek w kilometrażu 70+387 – 85+527, o łącznej długości 15,140 km.
- Droga wojewódzka nr 827, odcinek w kilometrażu 8+672 – 11+798, o łącznej długości 3,126 km.
- Droga wojewódzka nr 832, odcinek w kilometrażu 11+243 – 17+349, o łącznej długości 6,106 km.

W bieżącym roku (2025) nie zaplanowano inwestycji na drogach wojewódzkich zlokalizowanych na terenie Gminy Bełżyce. Plany inwestycyjne w szerszej perspektywie czasowej zostały ujęte w dokumencie „Plan rozwoju sieci dróg wojewódzkich Województwa Lubelskiego na lata 2021–2030 z perspektywą do 2040 roku”, dostępnym na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego pod adresem: <https://umwl.bip.lubelskie.pl/upload/pliki/1236zalacznik.pdf>

1.5. Zasięg sieci, dostępność i jakość Internetu

Zasięg i dostępność Internetu

Gmina Bełżyce, położona w województwie lubelskim, korzysta z usług kilku dostawców Internetu, oferujących różnorodne technologie dostępu, w tym światłowód, Internet mobilny oraz radiowy.

- NSS NET realizuje projekt budowy sieci światłowodowej na terenie gminy. Mieszkańcy mogą sprawdzić, czy ich adres znajduje się w zasięgu planowanej sieci na stronie internetowej.¹
- Orange oferuje usługi światłowodowe o prędkościach do 2 Gb/s.²
- FIBER MEDIA świadczy usługi światłowodowe w regionie, z zasięgiem obejmującym promień do 200 km od węzła sieci.³
- Lokalni operatorzy, tacy jak GS-NET Ireneusz Poć, oferują dostęp do Internetu na terenie Bełżyc, choć w niektórych lokalizacjach może występować ograniczona dostępność usług.

Jakość i parametry techniczne

¹ nssnet.pl/zasieg .Gmina Bełżyce

² Dostępność usług można sprawdzić na [mapie zasięgu Orange](#) .Orange Polska

³ fiber-media.pl

Dostępne oferty Internetu światłowodowego w Gminie Bełżyce charakteryzują się następującymi parametrami:

- Prędkości pobierania danych od 300 Mb/s do 1 Gb/s.
- Prędkości wysyłania danych od 50 Mb/s do 1 Gb/s.
- Brak limitów danych w większości ofert.
- Okresy umów zazwyczaj wynoszą 12 lub 24 miesiące.

Jakość usług jest na ogół oceniana pozytywnie, z gwarancją prędkości na poziomie 80–120% deklarowanej wartości w przypadku niektórych dostawców.

Wyzwania i rekomendacje

Mimo rosnącej dostępności Internetu światłowodowego, niektóre obszary Gminy Bełżyce mogą nadal doświadczać ograniczonego dostępu do szybkiego Internetu. Mieszkańcy mogą zgłaszać brak dostępu do usług za pośrednictwem stron operatorów, takich jak NSS NET, co może przyczynić się do rozszerzenia zasięgu sieci.

Wnioski

Gmina Bełżyce dysponuje rozwijającą się infrastrukturą Internetu, z dostępem do usług światłowodowych oferowanych przez kilku operatorów. Mieszkańcy mają możliwość wyboru spośród różnych ofert, dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości finansowych.

1.6. Podsumowanie [1] Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność

PODSUMOWANIE [1]

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ

- + Gmina Bełżyce znajduje się w bliskim sąsiedztwie Lublina (ok. 20 km), stolicy województwa, co ułatwia dostęp do dużego rynku pracy, usług i infrastruktury.
- + Położenie na Równinie Bełżyckiej w granicach Wyżyny Lubelskiej, z łagodnym ukształtowaniem terenu, sprzyja rolnictwu i nie stwarza barier dla rozwoju infrastruktury.
- + Bliskość drogi krajowej nr 19 (DK19) i przyszłej drogi ekspresowej S19, które zapewniają szybkie połączenie z Lublinem, Rzeszowem i innymi regionami (Via Carpatia).
- + Trzy drogi wojewódzkie (DW747, DW832, DW834) przebiegające przez gminę, łączące Bełżyce z sąsiednimi miastami i regionami.
- + Rozbudowana sieć dróg powiatowych (ok. 55 km, w większości utwardzonych) i gminnych, wspierających komunikację wewnętrzną.
- + Umiarkowany klimat kontynentalny z długim okresem wegetacyjnym (210-220 dni) sprzyja rozwojowi rolnictwa, które dominuje na terenie gminy.
- + Budowa geologiczna (brak barier naturalnych) umożliwia rozwój infrastruktury bez większych przeszkód.
- + Dostęp do Internetu światłowodowego (prędkości do 2 Gb/s) oferowanego przez operatorów takich jak NSS NET, Orange czy FIBER MEDIA.
- + Brak limitów danych i wysoka jakość usług internetowych w większości ofert.
- + Gmina miejsko-wiejska z dobrze zorganizowanym podziałem na 24 jednostki pomocnicze sołectwa, co ułatwia zarządzanie lokalne.
- + Miasto Bełżyce jako siedziba administracyjna, pełniące funkcję centrum usługowego dla okolicznych miejscowości.
- Brak bezpośredniego przebiegu dróg krajowych przez teren gminy, co może ograniczać szybki dostęp do głównych szlaków tranzytowych.
- Część dróg powiatowych i gminnych (szczególnie gruntowych, ok. 70 km) wymaga modernizacji, utwardzenia i poprawy nośności, co wpływa na komfort i bezpieczeństwo użytkowania.
- Problemy z zawężeniami jezdni, słabą widocznością i okresową nieprzejezdną dróg gruntowych w czasie opadów.
- W niektórych obszarach wiejskich gminy dostęp do szybkiego Internetu (szczególnie światłowodowego) jest ograniczony, co może hamować rozwój cyfrowy i gospodarczy.
- Drogi gminne, zwłaszcza na terenach wiejskich, często mają nawierzchnię gruntową, co

wymaga bieżącego utrzymania i większych inwestycji w modernizację.

2. Ludność i procesy demograficzne

2.1. Liczba ludności, migracje i przyrost naturalny

Gmina Bełżyce, obejmująca zarówno miasto, jak i obszar wiejski, liczy łącznie 12 547 mieszkańców, co stanowi 7,59% ogółu ludności powiatu lubelskiego (165 359 mieszkańców). To plasuje ją na 5 miejscu pod względem liczby ludności spośród 19 gmin i miast powiatu.

Struktura wewnętrzna Gminy Bełżyce

- Miasto Bełżyce: 5 889 mieszkańców (3,56% powiatu) – cechuje się wysokim zagęszczeniem ludności wynoszącym 247,3 osób/km², co czyni je jednym z bardziej zurbanizowanych obszarów w powiecie (choć nadal poniżej Bychawy – 659,8 osób/km²).
- Obszar wiejski: 6 723 mieszkańców (4,06% powiatu) – tu gęstość zaludnienia spada do 61 osób/km², co pokazuje typowo rolniczy i rozproszony charakter zabudowy.

Porównanie z innymi gminami

- Pod względem ogólnej liczby mieszkańców, Gmina Bełżyce wypada korzystnie, będąc większa m.in. od Borzechowa, Wojciechowa, Strzyżewic, Krzczonowa czy Wysokiego.
- Jednak pod względem gęstości zaludnienia, obszar wiejski Bełżyc jest rzadziej zaludniony niż np. Garbów (87,2 os./km²) czy Konopnica (173 os./km²), ale wyprzedza bardziej rozległe i rolnicze gminy jak Krzczonów (31,6 os./km²) czy Zakrzew (34,8 os./km²).
- Miasto Bełżyce jest średnio zaludnionym ośrodkiem miejskim w skali powiatu – bardziej zwarte niż Głusk (238,9 os./km²) czy Niemce (158,3 os./km²), lecz znacznie mniej niż Bychawa (659,8 os./km²).

Gmina Bełżyce pełni istotną rolę w strukturze demograficznej powiatu lubelskiego. Choć nie należy do najludniejszych jednostek, zajmuje mocną pozycję średniopowierzchniowej i średnioludnej gminy. Jej charakter łączy elementy miejskie i wiejskie, co znajduje odzwierciedlenie w zróżnicowanej gęstości zaludnienia. Takie położenie czyni ją potencjalnie atrakcyjną dla rozwoju usług publicznych, małego biznesu oraz działań integrujących funkcje miejskie i wiejskie.

Tabela 6. Liczba mieszkańców w gminach powiatu lubelskiego w 2024 roku (stan na 31.12.2024 r.).

Nazwa	Liczba mieszkańców	Udział % w powiecie	ludność na 1 km ²
Powiat lubelski	165424	100,00	98,5
Bełżyce (3)	12612	7,62	93,6
└ Bełżyce - miasto (4)	5889	3,56	247,3
└ Bełżyce - obszar wiejski (5)	6723	4,06	61
Borzechów (2)	3722	2,25	55,2
Bychawa (3)	10724	6,48	73,2
└ Bychawa - miasto (4)	4414	2,67	659,8
└ Bychawa - obszar wiejski (5)	6310	3,81	45,2
Garbów (2)	8950	5,41	87,2
Głusk (2)	15344	9,28	238,9
Jabłonna (2)	8336	5,04	63,5
Jastków (2)	15645	9,46	138,3
Konopnica (2)	16098	9,73	173
Krzczonów (2)	4041	2,44	31,6
Niedzwica Duża (2)	12149	7,34	113,8
Niemce (2)	22338	13,50	158,3
Strzyżewice (2)	8178	4,94	75,2
Wojciechów (2)	6000	3,63	74,3
Wólka (2)	14674	8,87	201,7
Wysokie (2)	3988	2,41	35
Zakrzew (2)	2625	1,59	34,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Dane dot. Gminy Bełżyce- USC Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

Analiza struktury ludnościowej Gminy Bełżyce

Na koniec 2024 roku Gmina Bełżyce liczyła 12 612 mieszkańców, z czego 6 507 stanowiły kobiety, a 6 105 – mężczyźni, co daje względnie zrównoważoną strukturę płciową (kobiety: 51,6%, mężczyźni: 48,4%).

Dominacja miasta Bełżyce

Największym skupiskiem ludności jest miasto Bełżyce, zamieszkane przez 5 889 osób, co stanowi aż 46,68% całej populacji gminy. To niemal połowa mieszkańców gminy, co potwierdza silnie zurbanizowany charakter tego ośrodka, pełniącego funkcje administracyjne, usługowe i społeczne.

Największe sołectwa wiejskie

Poza miastem, największymi sołectwami pod względem liczby ludności są:

- Krężnica Okrągła – 847 osób (6,71% udziału),
- Babin – 832 osób (6,60%),
- Matczyn – 615 osób (4,88%),
- Podole – 591 osób (4,69%).

Są to głównie sołectwa zlokalizowane w pobliżu głównych dróg dojazdowych lub cechujące się lepszą dostępnością do usług publicznych i infrastruktury.

Najmniejsze sołectwa

Z drugiej strony, najmniejszą liczbę mieszkańców mają:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE

NA LATA 2025-2035

- Skrzyniec – 85 osób (0,67%),
- Płowizny – 101 osób (0,80%),
- Skrzyniec - Kolonia – 105 osób (0,83%).

Te miejscowości mają znaczenie głównie rolnicze i osadnicze, a ich niska liczba mieszkańców może przekładać się na ograniczony dostęp do niektórych usług publicznych i komunikacyjnych.

Tabela 7. Liczba mieszkańców w gminie wg miejscowości (stan na dzień 31.12.2024 r.).

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Udział w ludności gminy (%)
1	Babin	832	424	408	6,60
2	Chmielnik	262	127	135	2,08
3	Chmielnik - Kolonia	441	226	215	3,50
4	Cuple	186	94	92	1,47
5	Jaroszewice	426	225	201	3,38
6	Kierz	353	168	185	2,80
7	Krężnica Okrągła	847	429	418	6,72
8	Malinowszczyzna	147	75	72	1,17
9	Matczyn	615	305	310	4,88
10	Płowizny	101	49	52	0,80
11	Podole	591	306	285	4,69
12	Skrzyniec	85	45	40	0,67
13	Skrzyniec - Kolonia	105	54	51	0,83
14	Stare Wierzchowiska	227	109	118	1,80
15	Wierzchowiska Dolne	92	47	45	0,73
16	Wierzchowiska Górne	195	102	93	1,55
17	Wojcieszyn	207	102	105	1,64
18	Wronów	324	157	167	2,57
19	Wymysłówka	121	65	56	0,96
20	Zagórze	315	172	143	2,50
21	Zalesie	119	55	64	0,94
22	Zosin	132	62	70	1,05
23	Bełżyce (miasto)	5889	3083	2780	46,69
	RAZEM	12612	6507	6105	100,00

Źródło: Dane Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

Analiza demograficzna Gminy Bełżyce w latach 2015–2024

Tabela ukazuje wyraźny trend spadku liczby ludności Gminy Bełżyce na przestrzeni ostatnich 10 lat. W 2015 roku gmina liczyła 13 362 mieszkańców, natomiast na koniec 2024 roku – 12 612 mieszkańców. Oznacza to ubytek 750 osób, czyli spadek o około 5,6% w skali dekady.

Średnie tempo spadku

Średnioroczny ubytek ludności w analizowanym okresie wynosił ok. 75 osób rocznie. To umiarkowane tempo, jednak utrzymujące się przez całą dekadę, co wskazuje na utrwalony trend demograficzny.

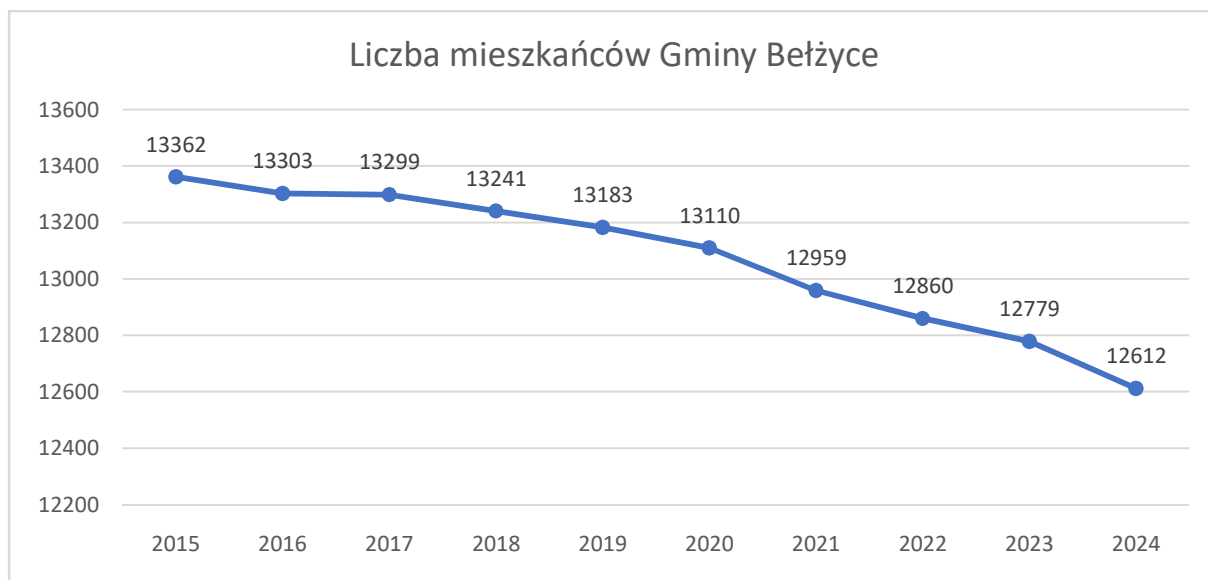
Potencjalne przyczyny spadku

- Ujemny przyrost naturalny – liczba zgonów przewyższająca liczbę urodzeń.
- Migracje – odpływ mieszkańców, zwłaszcza ludzi młodych, do większych ośrodków miejskich (np. Lublin) lub za granicę.
- Starzenie się społeczeństwa – ogólnokrajowy trend, który wpływa także na mniejsze gminy.

Wnioski

- ! Gmina Bełżyce, podobnie jak wiele jednostek samorządowych w Polsce Wschodniej, doświadcza systematycznego spadku liczby ludności, co rodzi wyzwania dla lokalnej polityki społecznej, edukacyjnej i infrastrukturalnej. Dalsze utrzymywanie się tego trendu może skutkować zmniejszoną liczbą dzieci w szkołach, starzeniem się populacji oraz spadkiem dochodów z podatków lokalnych. Konieczne może być podejmowanie działań mających na celu zatrzymanie mieszkańców i zwiększenie atrakcyjności gminy dla młodych rodzin.

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Bełżyce w latach 2015-2024.

Źródło: Dane Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

Tabela 8. przedstawia dane dotyczące urodzeń żywych, zgonów ogółem, zgonów niemowląt oraz przyrostu naturalnego w Gminie Bełżyce w latach 2015–2023. Dane za 2024 rok nie są jeszcze dostępne.

Urodzenia żywe

Liczba urodzeń w gminie wahała się od maksimum 152 w 2017 r. do minimum 84 w 2023 r., co oznacza spadek o 45% w ciągu sześciu lat. Widoczny jest wyraźny trend malejący po 2019 roku, co może świadczyć o:

- zmniejszającej się liczbie kobiet w wieku rozrodczym,
- odkładaniu decyzji o rodzicielstwie,
- ogólnym starzeniu się lokalnego społeczeństwa.

Zgony ogółem

Liczba zgonów była zmienna, z najwyższą wartością w:

- 2021 roku – 179 zgonów, co najpewniej było efektem pandemii COVID-19.

Najniższa liczba zgonów przypadła na 2016 r. (114). Mimo pewnych wahań, dane wskazują na umiarkowany wzrost śmiertelności w ostatnich latach.

Zgony niemowląt

Zgony niemowląt utrzymywały się na bardzo niskim poziomie – od 0 do 2 rocznie, co wskazuje na relatywnie dobry poziom opieki okołoporodowej oraz zdrowotnej w regionie.

Przyrost naturalny

Przyrost naturalny (różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów) pokazuje coraz wyraźniejszy trend ujemny:

- Najwyższy dodatni przyrost wystąpił w 2017 roku: +30 osób,
- Największy ujemny przyrost miał miejsce w 2021 roku: –61 osób,
- W 2023 r. przyrost naturalny wyniósł – 44 osoby, co potwierdza dalsze pogłębianie się ujemnego bilansu demograficznego.

Od 2020 roku przyrost naturalny w gminie jest nieprzerwanie ujemny, co oznacza, że więcej osób umiera niż się rodzi.

Wnioski

- ! Gmina Bełżyce znajduje się w demograficznym kryzysie naturalnym, który uwidocznił się szczególnie od 2020 roku. Liczba urodzeń spada szybciej niż liczba zgonów, co skutkuje coraz większym ubytkiem naturalnym ludności.

Taki trend:

- przyczynia się do ogólnego spadku liczby mieszkańców,
- wpływa na starzenie się lokalnej społeczności,
- może skutkować koniecznością dostosowania polityki społecznej, edukacyjnej i zdrowotnej do zmieniającej się struktury demograficznej.

Tabela 8. Przyrost naturalny

Wskaźnik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Urodzenia żywe	132	133	152	136	145	130	118	113	84	b.d.
Zgony ogółem	133	114	122	147	124	156	179	119	128	b.d.
Zgony niemowląt	0	2	1	1	1	1	1	1	0	b.d.
Przyrost naturalny	-1	19	30	-11	21	-26	-61	-6	-44	b.d.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Migracje gminne w Gminie Bełżyce

Wykres 2 przedstawia dane dotyczące zameldowań, wymeldowań oraz salda migracji w układzie gminnym – oznacza to ruch ludności pomiędzy Gminą Bełżyce a innymi gminami w kraju, bez uwzględniania migracji zagranicznych.

Dla lat 2015 i 2024 dane nie są dostępne – toteż nie zostały one ujęte na wykresie.

Zameldowania

Liczba osób, które osiedliły się w Gminie Bełżyce (przybywając z innych gmin), wahała się od:

- maksymalnej wartości 171 osób (2018),
- do najniższej – 95 osób (2022).

Ogólnie widoczny jest trend spadkowy, szczególnie po 2018 roku, co może świadczyć o malejącej atrakcyjności osiedleńczej gminy w porównaniu do sąsiednich jednostek (np. Konopnicy, Jastkowa czy Lublina).

Wymeldowania

Liczba osób opuszczających gminę w celu osiedlenia się w innych gminach była przez cały okres wyższa niż liczba zameldowań. Najwyższe wartości odnotowano w:

- 2016 roku – 225 osób,
- oraz 2019 roku – 210 osób.

Po 2020 roku nastąpił niewielki spadek liczby wymeldowań, ale nadal bilans był niekorzystny dla Gminy Bełżyce.

Saldo migracji gminnej

Saldo migracji – czyli różnica między liczbą zameldowań a wymeldowań – było w każdym analizowanym roku ujemne, co oznacza trwałą stratę ludności na rzecz innych gmin.

Najgorsze saldo odnotowano w:

- 2020 roku – minus 78 osób,
- oraz 2016 roku – minus 68 osób.

Najlepszy (choć nadal ujemny) wynik przypadł na 2017 rok (–10 osób), co sugeruje okres względnej stabilizacji.

Wnioski

! Dane wskazują, że Gmina Bełżyce od lat traci mieszkańców w wyniku migracji gminnych. Ludzie wyprowadzają się częściej, niż się osiedlają, co może mieć związek z:

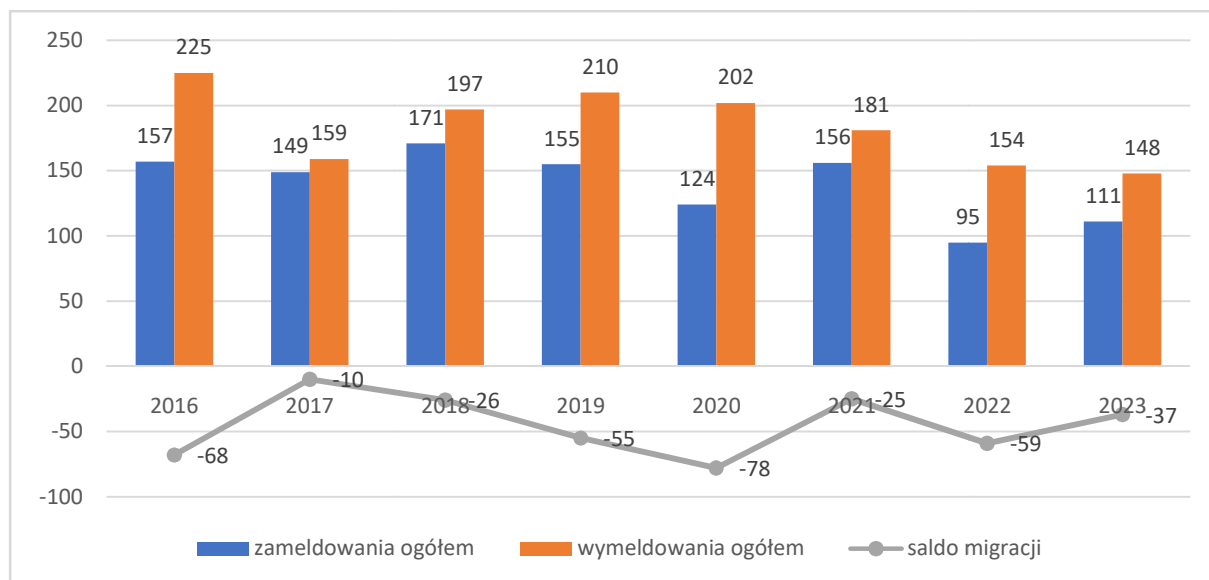
- bliskością większych ośrodków miejskich (np. Lublina),
- lepszą infrastrukturą i ofertą mieszkaniową w sąsiednich gminach,
- brakiem perspektyw zawodowych lub edukacyjnych w gminie.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE NA LATA 2025-2035

Choć Gmina Bełżyce nie jest jedyną jednostką samorządową zmagającą się z ujemnym bilansem migracyjnym, obserwowany trwały odpływ mieszkańców powinien stanowić impuls do działań zmierzających do poprawy warunków życia i zatrzymania ludności.

Wykres 2. Zameldowania, wymeldowania oraz saldo migracji w gminie Bełżyce w latach 2016-2023 (Lata 2015-2024 pominięte ze względu na brak danych).

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

2.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku

Jednym z podstawowych czynników rozwoju gminy jest korzystna struktura wiekowa jej mieszkańców. Korzystna struktura wiekowa oznacza sytuację, w której najwięcej osób zamieszkujących w gminie jest w wieku produkcyjnym (zgodnie z definicją GUS mężczyźni w wieku 18-64 lata oraz kobiety - 18-59 lat). Ludność w tej grupie ekonomicznej generuje dochód utrzymujący pozostałe dwie grupy. Równie ważna jest liczebność populacji w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat). Duża liczba osób w tym wieku jest gwarantem utrzymywania się w przyszłości pozytywnej sytuacji ekonomicznej w gminie.

Opis struktury ludności Gminy Bełżyce według ekonomicznych grup wieku w latach 2015–2024

Wykres 3 przedstawiający udział procentowy trzech grup wiekowych – przedprodukcyjnej, produkcyjnej i poprodukcyjnej – ukazuje stosunkowo stabilną strukturę demograficzną Gminy Bełżyce w analizowanym dziesięcioleciu, przy jednoczesnym zarysowaniu kilku istotnych trendów.

Grupa przedprodukcyjna (wiek do 17 lat)

Na wykresie widoczny jest umiarkowany spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym, z poziomu 19,89% w 2015 r. do 19,40% w 2024 r. Najniższy udział zanotowano w 2017 r. (18,67%), a najwyższy w 2015 r. Spadek ten może świadczyć o niskim przyroście naturalnym i słabym napływie rodzin z dziećmi.

Grupa produkcyjna (wiek zdolności do pracy)

Udział osób w wieku produkcyjnym pozostaje najwyższy przez cały analizowany okres – oscyluje wokół 58%, osiągając maksimum 58,91% w 2022 r. Po tym roku następuje nieznaczny spadek, co

może wskazywać na początek procesu starzenia się ludności oraz odpływ osób aktywnych zawodowo (co koreluje z ujemnym saldem migracji gminnych).

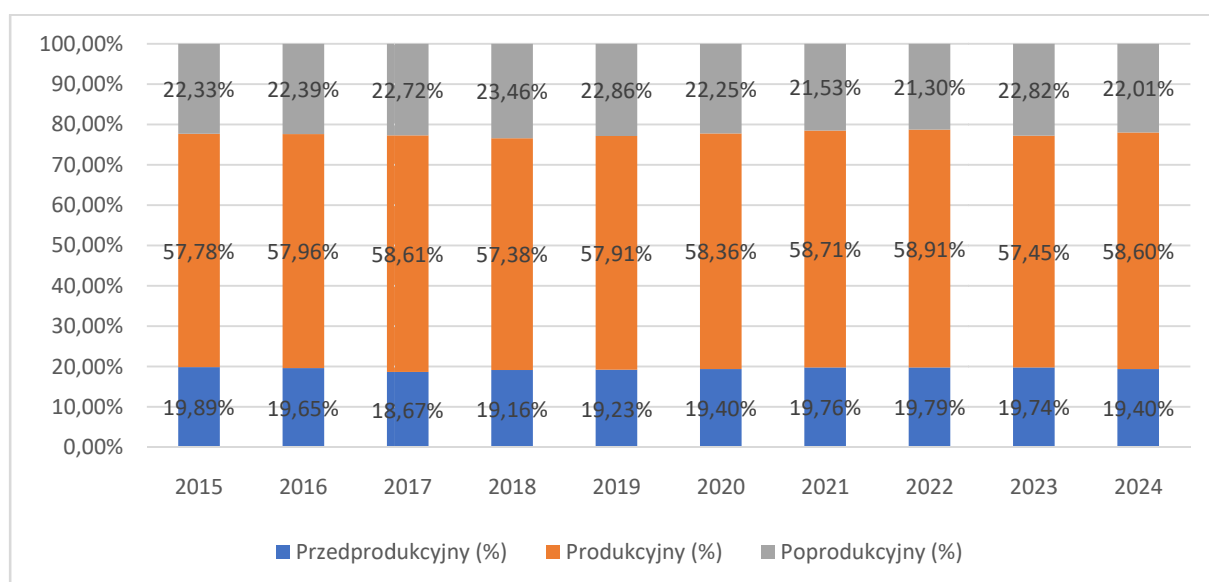
Grupa poprodukcyjna (wiek emerytalny)

Na wykresie zauważalny jest wzrostowy trend udziału osób w wieku poprodukcyjnym, zwłaszcza w latach 2017–2018, kiedy osiągnął on najwyższą wartość – 23,46%. Po lekkim spadku w latach 2020–2022, udział ten znów wzrósł w 2023 r. (22,82%). Wskazuje to na postępujący proces starzenia się społeczeństwa gminy, który może generować rosnące potrzeby w zakresie usług zdrowotnych i opiekuńczych.

Wnioski

- ! Z wykresu wynika, że Gmina Bełżyce zmierza w kierunku demograficznego starzenia się ludności – udział grupy produkcyjnej stabilizuje się, ale grupy poprodukcyjnej powoli rośnie, podczas gdy liczba dzieci i młodzieży utrzymuje się na niskim poziomie. W dłuższej perspektywie może to oznaczać wzrost obciążenia systemu zabezpieczenia społecznego oraz konieczność dostosowania lokalnej infrastruktury społecznej do potrzeb starszych mieszkańców.

Wykres 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w gminie w latach 2015-2024.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Struktura ludności Gminy Bełżyce według liczby osób w grupach wieku

Tabelaryczne dane liczbowe stanowią uzupełnienie wykresu procentowego i pozwalają dokładniej przeanalizować zmiany demograficzne zachodzące w Gminie Bełżyce w ostatniej dekadzie.

Grupa przedprodukcyjna

Choć udział procentowy tej grupy w ogólnej strukturze ludności utrzymywał się na względnie stabilnym poziomie, w wartościach bezwzględnych odnotowano spadek z 2657 osób w 2015 r. do 2446 w 2024 r. To oznacza ubytek ponad 200 młodych mieszkańców w ciągu dekad, co potwierdza pogarszającą się dynamikę demograficzną i malejącą liczbę urodzeń w gminie.

Grupa produkcyjna

Liczebność osób w wieku produkcyjnym pozostaje relatywnie stabilna, jednak również tu widoczny jest lekki spadek – z 7721 osób w 2015 r. do 7390 w 2024 r. Szczególnie istotne jest rozbieżność na płeć: liczba mężczyzn utrzymuje się na poziomie ok. 4000 osób, natomiast liczba kobiet w tej grupie spada – z 3728 do 3438 osób, co może mieć wpływ m.in. na lokalny rynek pracy czy struktury opieki rodzinnej.

Grupa poprodukcyjna

Zmiany w grupie poprodukcyjnej są szczególnie istotne z punktu widzenia lokalnej polityki społecznej. Wartość tej grupy utrzymywała się powyżej 2900 osób do 2020 r., po czym nieznacznie spadła do 2740 w 2022 r., by znów wzrosnąć do niemal 2900 w 2023 r. Ten ruch falujący może wynikać z czynników naturalnych (zgony) i migracyjnych, a także z przechodzenia dużych roczników w wiek emerytalny.

Wnioski dodatkowe

Analiza liczby osób w grupach ekonomicznych wieku potwierdza, że Gmina Bełżyce stopniowo traci mieszkańców, szczególnie wśród dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym. Malejąca baza ludności czynnej zawodowo i relatywnie wysoka liczba seniorów mogą w przyszłości oznaczać:

- wzrost presji na system usług zdrowotnych i społecznych,
- trudności z utrzymaniem lokalnego rynku pracy,
- potrzebę wdrażania programów prorodzinnych i przyciągających nowych mieszkańców.

Dane te w połączeniu z wykresem procentowym pomagają lepiej zrozumieć realną skalę i tempo zmian demograficznych, z którymi mierzy się gmina.

Tabela 9. Mieszkańcy gminy Bełżyce wg ekonomicznych grup wieku w ujęciu liczbowym.

Wiek	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ogółem	13362	13303	13299	13241	13183	13110	12959	12860	12779	12612
Przedprodukcyjny	2657	2615	2483	2537	2535	2543	2560	2545	2522	2446
Produkcyjny:	7721	7708	7793	7598	7632	7648	7608	7575	7340	7390
w tym mężczyźni	3993	3908	4051	4068	4069	4047	4038	4032	3946	3952
w tym kobiety	3728	3720	3742	3530	3563	3601	3570	3543	3419	3438
Poprodukcyjny	2984	2980	3023	3106	3016	2919	2791	2740	2917	2776

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz dane Urzędu Stanu Cywilnego Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

Obciążenie demograficzne

Wskaźnik obciążenia demograficznego stanowi syntetyczną miarę sytuacji demograficznej wskazując na to, ile osób w wieku nieprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 4ilustruje zmiany wskaźnika obciążenia demograficznego w latach 2015–2024, mierzonego jako liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. Na przestrzeni analizowanego okresu widoczny jest wyraźny trend wzrostowy tego wskaźnika.

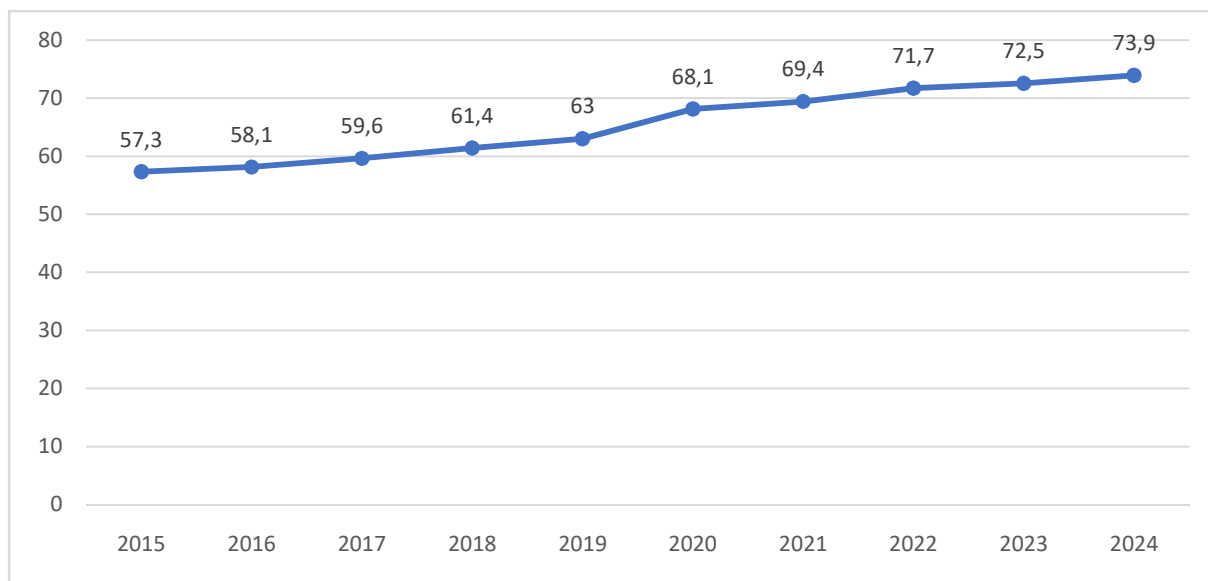

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE NA LATA 2025-2035

W 2015 roku liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób produkcyjnych wynosiła 57,3. Następnie obserwujemy systematyczny wzrost, który osiągnął 63 w 2019 roku. Największy skok nastąpił między rokiem 2019 a 2020, gdzie wskaźnik wzrósł do 68,1, a następnie nadal rósł, osiągając 73,9 w 2024 roku.

Trend ten wskazuje na rosnące obciążenie demograficzne osób w wieku produkcyjnym, co może świadczyć o starzeniu się społeczeństwa oraz zwiększonej liczbie osób zależnych od aktywnej zawodowo populacji. Wzrost wskaźnika może mieć istotne konsekwencje dla rynku pracy, systemu emerytalnego oraz polityki społecznej.

Wykres 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie w latach 2010-2020.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

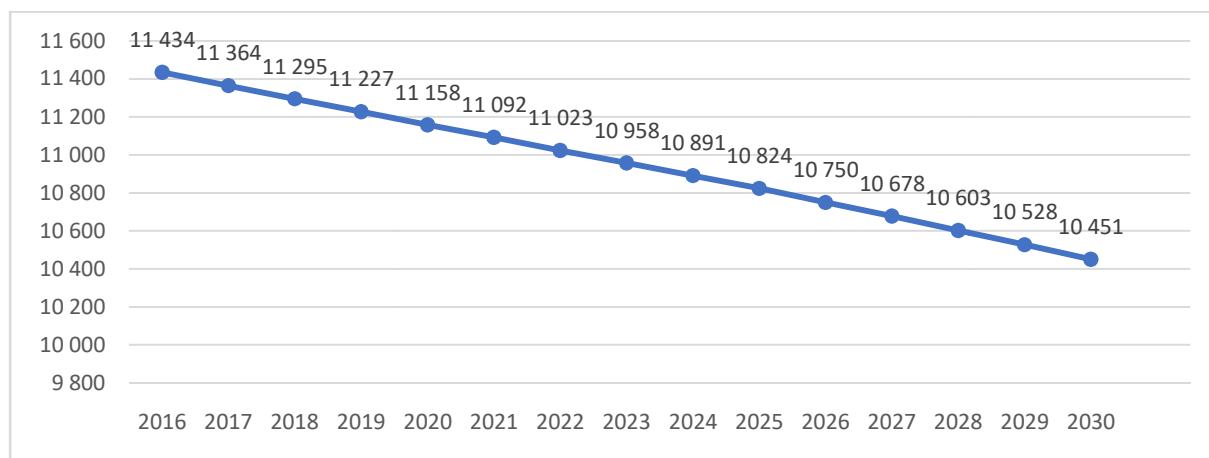

2.3. Prognoza demograficzna

Prognoza demograficzna Gminy Bełżyce na lata 2017–2030

Tabela przedstawia prognozowaną liczbę mieszkańców Gminy Bełżyce na lata 2017–2030, sporządzoną w 2016 roku. Prognoza wskazuje na stopniowy, lecz systematyczny spadek liczby ludności – od 13 296 osób w 2017 roku do 12 768 w 2030 roku. Według tych szacunków, liczba mieszkańców maleje każdego roku średnio o około 20–40 osób, co odzwierciedla przewidywane trendy demograficzne, takie jak spadek dzietności, migracje i starzenie się społeczeństwa.

Wykres 5. Prognoza ludności gminy Bełżyce w latach 2017-2030

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030.

Porównanie prognozy z rzeczywistymi danymi (Rozdział 2.1.)

Porównując prognozowane wartości z rzeczywistymi danymi dotyczącymi liczby mieszkańców Gminy Bełżyce w latach 2015–2024 (Tabela 2), można zauważyć, że:

- Rzeczywista liczba mieszkańców była wyższa niż prognozowana w pierwszych latach (np. w 2017 r. prognoza wynosiła 13 272, a faktycznie było 13 299 mieszkańców),
- Od 2019 roku liczba mieszkańców w rzeczywistości spada szybciej niż przewidywała prognoza (np. w 2024 r. prognoza zakładała 13 094 osób, podczas gdy faktycznie było ich 12 612),
- Różnice te wskazują, że spadek ludności w Gminie Bełżyce przebiegał w ostatnich latach szybciej niż zakładano w prognozie z 2016 roku.

Wnioski

Analiza porównawcza pokazuje, że prognoza demograficzna z 2016 roku miała tendencję do lekko zaniżonego szacowania tempa spadku liczby mieszkańców w ostatnich latach. Faktyczny spadek jest bardziej dynamiczny, co może być wynikiem m.in. nasilonych migracji z gminy oraz zmniejszenia liczby urodzeń. To podkreśla potrzebę regularnego aktualizowania prognoz demograficznych, aby lepiej odzwierciedlały aktualne trendy i wspierały planowanie rozwoju lokalnego.

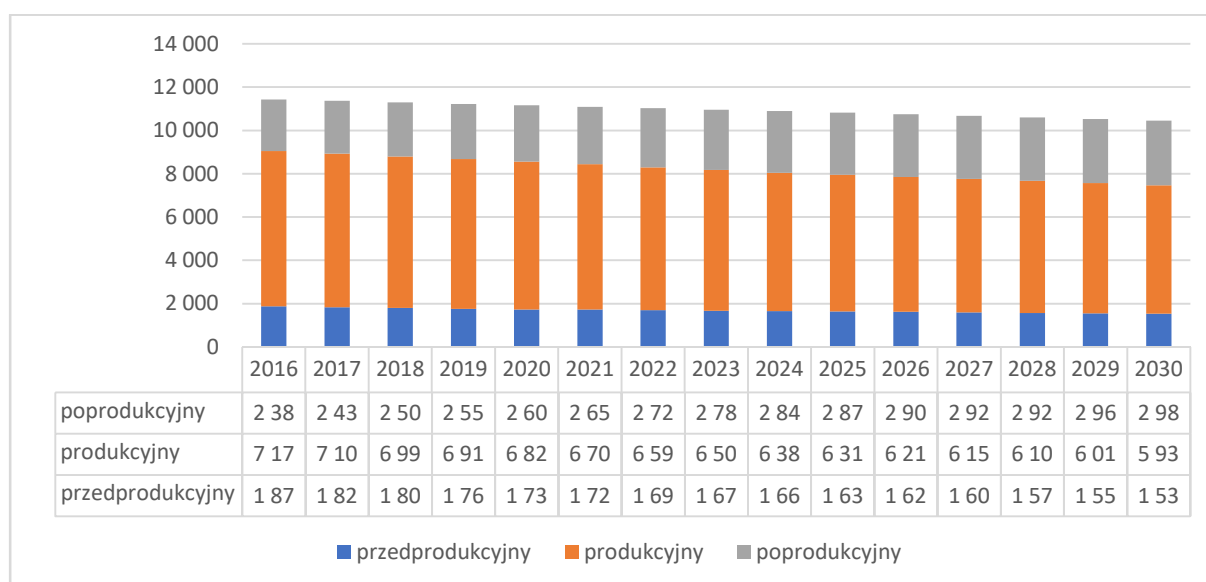

Prognoza demograficzna struktury wieku mieszkańców Gminy Bełżyce na lata 2017–2030

Tabela przedstawia prognozowane procentowe udziały trzech głównych grup wiekowych mieszkańców Gminy Bełżyce: przedprodukcyjnej, produkcyjnej (niemobilnej) oraz poprodukcyjnej, sporządzoną w 2016 roku.

- **Grupa przedprodukcyjna** – prognoza wskazuje na stopniowy spadek udziału tej grupy z 18,10% w 2017 roku do 17,36% w 2030 roku. Oznacza to zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży, co może mieć konsekwencje dla szkół i polityki prorodzinnej w gminie.
- **Grupa produkcyjna (niemobilna)** – w prognozie zaznacza się wyraźny spadek udziału z 62,10% w 2017 roku do 56,77% w 2030 roku. Ta grupa wiekowa odpowiada za aktywność zawodową i gospodarczą, dlatego zmniejszanie się jej udziału może wpłynąć na rynek pracy i rozwój lokalnej gospodarki.
- **Grupa poprodukcyjna** – prognoza wskazuje na wyraźny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym z 19,80% w 2017 roku do 25,87% w 2030 roku. Ten trend świadczy o postępującym starzeniu się społeczeństwa i rosnących potrzebach w zakresie opieki zdrowotnej oraz świadczeń społecznych.

Wykres 6. Prognoza liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2030.

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030.

Porównanie prognozy z rzeczywistymi danymi (Rozdział 2.2.)

Analizując dane rzeczywiste dotyczące struktury wieku mieszkańców Gminy Bełżyce w latach 2015–2024, można zauważyć kilka istotnych różnic w stosunku do prognozy:

- **Grupa przedprodukcyjna** w rzeczywistości utrzymywała się na poziomie około 19–20%, czyli wyższym niż prognozowano (prognoza zakładała spadek już od 2017 roku do ok. 18%). Oznacza to, że udział młodszych mieszkańców był w tym okresie nieco większy niż przewidywano.
- **Grupa produkcyjna** wykazywała mniejsze wahania, ale jej udział oscylował wokół 57–59%, co jest lekko niższe od prognozowanego poziomu na początku okresu (ok. 62% w 2017 roku). Oznacza to, że spadek udziału tej grupy zachodził szybciej niż przewidywano.

- **Grupa poprodukcyjna** w latach 2015–2024 kształtowała się na poziomie około 21–23%, czyli była niższa niż prognozowane wartości, które zakładały wzrost aż do ponad 25% do 2030 roku. Można zatem powiedzieć, że proces starzenia się społeczeństwa postępował wolniej niż przewidywano w pierwszych latach prognozy.

2.4. Podsumowanie [2] Ludność i procesy demograficzne

PODSUMOWANIE 2

LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE

- + **Zrównoważona struktura miejsko-wiejska:** Gmina Bełżyce łączy stosunkowo zurbanizowane miasto (Bełżyce, z gęstością zaludnienia 247,3 os./km²) z obszarem wiejskim, co pozwala pełnić funkcje administracyjne, usługowe i społeczne, przy jednoczesnym zachowaniu znaczenia rolniczego.
- + **Umiarkowana liczba ludności:** Z 12 547 mieszkańcami (7,59% populacji powiatu lubelskiego), gmina zajmuje 5. miejsce wśród 19 gmin powiatu, co wskazuje na stabilną bazę demograficzną w porównaniu do mniejszych sąsiednich gmin.
- + **Zrównoważona struktura płci:** Populacja charakteryzuje się niemal równym rozkładem płci (51,6% kobiet, 48,4% mężczyzn), co wspiera stabilność społeczną i różnorodność siły roboczej.
- **Spadek liczby ludności:** Gmina odnotowała stały spadek populacji o 5,6% (750 osób) w latach 2015–2024, przy średnim rocznym ubytku 75 mieszkańców, wynikającym z ujemnego przyrostu naturalnego i odpływu migracyjnego.
- **Ujemny przyrost naturalny:** Od 2020 roku gmina notuje stale ujemny przyrost naturalny (np. -44 w 2023 r.), z liczbą urodzeń (84 w 2023 r.) znacznie niższą niż liczba zgonów, co wskazuje na kryzys demograficzny.
- **Starzenie się populacji:** Wzrasta udział populacji w wieku poprodukcyjnym (z 21% do 23% w latach 2015–2024), podczas gdy grupa przedprodukcyjna maleje (z 19,89% do 19,40%), co wskazuje na rosnący współczynnik zależności (73,9 w 2024 r.).
- **Ujemne saldo migracji:** Gmina doświadcza trwałego ujemnego salda migracji (np. -78 w 2020 r.), z większą liczbą osób wyprowadzających się niż przybywających, szczególnie do większych ośrodków miejskich, takich jak Lublin.
- **Niska gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich:** Obszary wiejskie mają niską gęstość zaludnienia (61 os./km²), co może ograniczać dostęp do usług publicznych i infrastruktury w mniejszych wsiach, takich jak Skrzyniec (85 mieszkańców).

3. Gospodarka i rynek pracy

3.1. Rolnictwo

Struktura gruntów według PSR 2020

W 2020 roku na terenie Gminy Bełżyce dominującą kategorię gruntów stanowiły użytki rolne, zajmujące 9 826,88 ha, czyli aż 92,41% powierzchni ogólnej gruntów. Jest to wyraźny dowód na silne rolnicze ukierunkowanie gminy.

Spośród użytków rolnych zdecydowaną większość zajmowały grunty pod zasiewami – 8 785,08 ha (co stanowi 82,61% ogólnej powierzchni gruntów), co świadczy o intensywnym charakterze rolnictwa, w którym dominują uprawy polowe. Niewielki udział mają ugory z nawozami zielonymi (0,41%), łąki trwałe (1,29%) i pastwiska trwałe (0,30%), co wskazuje na mniejsze znaczenie produkcji zwierzęcej w porównaniu z roślinną.

Ważną pozycję zajmują także uprawy trwałe – głównie sady i plantacje wieloletnie – których powierzchnia wynosi 749,96 ha (7,05%), co może być istotne dla lokalnego rynku owoców.

Lasy i grunty leśne stanowią jedynie 3,89% powierzchni, a pozostałe grunty (np. nieużytki, tereny zabudowane czy komunikacyjne) to 3,71%. Niski udział terenów nieprodukcyjnych sprzyja wysokiemu wykorzystaniu rolniczemu dostępnej przestrzeni.

Całościowo, struktura użytkowania gruntów wskazuje na wysoki stopień intensyfikacji rolnictwa w Gminie Bełżyce oraz na dobrze zagospodarowane i użytkowane tereny rolnicze.

Tabela 10. Struktura gruntów w gminie – według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 r.

Rodzaje gruntów i użytków rolnych	Powierzchnia (ha)	Udział (%)
Grunty ogółem	10 634,31	100,00%
Użytki rolne ogółem	9 826,88	92,41%
Użytki rolne w dobrej kulturze	9 790,89	92,07%
Pod zasiewami	8 785,08	82,61%
Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	43,14	0,41%
Uprawy trwałe	749,96	7,05%
Łąki trwałe	137,29	1,29%
Pastwiska trwałe	32,27	0,30%
Pozostałe użytki rolne	35,99	0,34%
Lasy i grunty leśne	413,33	3,89%
Pozostałe grunty	394,10	3,71%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (PSR 2020).

Struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych według PSR 2020

Tabela przedstawia strukturę gospodarstw rolnych na terenie Gminy Bełżyce z podziałem na grupy obszarowe według wielkości powierzchni użytków rolnych. Łącznie w gminie znajduje się 1 139 gospodarstw, które zajmują powierzchnię 9 484,13 ha.

Największy odsetek stanowią gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 hektarów – jest ich 628, co odpowiada 55,14% wszystkich gospodarstw, jednak zajmują one tylko 17,79% ogólnej powierzchni.

Kolejną licznie reprezentowaną grupą są gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha – 264 gospodarstwa (23,18%) z udziałem powierzchniowym 19,75%.

Z kolei gospodarstwa największe – o powierzchni 15 ha i więcej – mimo że stanowią jedynie 12,73% ogólnej liczby, to zajmują aż 49,50% całkowitej powierzchni gruntów rolnych w gminie. Wskazuje to na duże zróżnicowanie strukturalne – wiele małych gospodarstw funkcjonuje obok stosunkowo nielicznych, lecz dominujących powierzchniowo dużych gospodarstw.

Najmniejszy udział liczbowy i powierzchniowy mają gospodarstwa do 1 ha – jedynie 3 jednostki, co stanowi zaledwie 0,26% liczby gospodarstw i 0,03% powierzchni.

Taka struktura może mieć istotne znaczenie dla planowania rozwoju rolnictwa, polityki wsparcia gospodarstw oraz kierunków modernizacji i konsolidacji gruntów w gminie.

Tabela 11. Struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych – Gmina Bełżyce w 2024 roku

Grupa obszarowa gospodarstw (w ha)	Liczba gospodarstw	Udział liczbowy (%)	Powierzchnia ogólna (ha)	Udział powierzchniowy (%)
Ogółem	1 139	100,00%	9 484,13	100,00%
do 1 ha	3	0,26%	3,00	0,03%
od 1 ha do 5 ha	628	55,14%	1 686,78	17,79%
od 5 ha do 10 ha	264	23,18%	1 873,14	19,75%
od 10 ha do 15 ha	99	8,69%	1 226,34	12,93%
15 ha i więcej	145	12,73%	4 694,87	49,50%

Źródło: Lubelski Oddział Regionalny ARiMR

Źródła dochodów gospodarstw domowych według PSR 2020

W 2020 roku największy odsetek gospodarstw domowych w Gminie Bełżyce uzyskiwał dochody z działalności rolniczej – stanowiły one aż 55,32% wszystkich badanych przypadków. Jest to silny dowód na rolniczy charakter gminy i dominację rolnictwa jako głównego źródła utrzymania mieszkańców.

Na drugim miejscu znalazły się gospodarstwa, których dochód pochodził z pracy najemnej (25,41%), co wskazuje na stosunkowo duży udział mieszkańców pracujących poza własnym gospodarstwem, np. w sektorze usług, handlu czy przemyśle.

Dochody z emerytur i rent stanowiły 16,27%, co świadczy o znacznej obecności osób starszych w strukturze demograficznej gminy. Mniejszy udział miały gospodarstwa uzyskujące dochody z pozostałych niezarobkowych źródeł (7,68%) oraz z pozarolniczej działalności gospodarczej (5,43%), co może wskazywać na ograniczony rozwój sektora mikroprzedsiębiorstw i działalności usługowej.

Ogólnie rzecz biorąc, struktura dochodów mieszkańców Gminy Bełżyce ukazuje silną zależność ekonomiczną od sektora rolnego oraz umiarkowany udział innych form aktywności zawodowej i dochodowej.

Tabela 12. Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów⁴

Źródła dochodów	Liczba gospodarstw domowych	Udział (%)
Z dochodem z działalności rolniczej	1 224	55,32%
Z dochodem z pracy najemnej	562	25,41%
Z dochodem z emerytury i renty	360	16,27%
Z dochodem z innych niezarobkowych źródeł (poza emeryturą i rentą)	170	7,68%
Z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	120	5,43%
Ogółem	2 212	100,00%

Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (PSR 2020).

Pogłowie zwierząt gospodarskich i liczba gospodarstw je utrzymujących

Dane z 2020 roku pokazują, że w Gminie Bełżyce najliczniejszą grupą zwierząt gospodarskich był drób, którego pogłowie wynosiło ponad 71 tys. sztuk, w tym przeważające były brojlery kurze (ponad 62 tys.) oraz nioski do produkcji jaj konsumpcyjnych (ponad 7 tys.). W porównaniu do całego powiatu lubelskiego, Bełżyce mają znacznie mniejszy udział liczbowy, jednak relatywnie wysoki udział gospodarstw zajmujących się chowem drobiu – 289 gospodarstw, co stanowi istotną część lokalnej produkcji zwierzęcej.

W zakresie chowu świń, w Gminie Bełżyce utrzymywano ponad 23 tys. świń, w tym 1 582 lochy na chów, co świadczy o rozwiniętym sektorze trzody chlewnej, choć i tu skala jest mniejsza niż w całym powiecie, gdzie świń było niemal dwa razy więcej.

W przypadku bydła, Gmina Bełżyce odnotowała 1 085 sztuk, z czego 439 to krowy, utrzymywane w 55 gospodarstwach. Dla porównania, w całym powiecie lubelskim utrzymywano ponad 25 tys. sztuk bydła, co wskazuje na lokalnie umiarkowaną skalę tego typu produkcji.

Podsumowując, Gmina Bełżyce wyróżnia się wysoką koncentracją chowu drobiu w stosunku do liczby gospodarstw oraz stosunkowo dużym pogłowiem trzody chlewnej. Produkcja zwierzęca w gminie ma więc charakter intensywny, szczególnie w zakresie drobiu i trzody chlewnej, z mniejszym udziałem hodowli bydła.

Tabela 13. Pogłowie zwierząt gospodarskich i liczba gospodarstw je utrzymujących (2020)

Obszar	Rodzaj zwierząt	Liczba zwierząt	Liczba gospodarstw utrzymujących
Gmina Bełżyce	Bydło – ogółem	1 085	79
	Bydło – krowy	439	55
	Świnie – ogółem	23 932	108
	Świnie – lochy na chów	1 582	67
	Drób – ogółem	71 082	289
	Drób kurzy – razem	69 672	285
	Brojlery kurze	62 331	57
	Nioski kurze – do produkcji jaj	7 131	271

⁴Uwaga: Suma procentów przekracza 100% tylko w przypadku nakładających się źródeł (np. jedno gospodarstwo może mieć kilka źródeł dochodu), jednak zgodnie z danymi z PSR 2020 traktowane są tu jako odrębne przypadki dochodowe – bez nakładania.

	konsumpcyjnych		
Powiat lubelski	Bydło – ogółem	25 872	1 794
	Bydło – krowy	10 810	1 309
	Świnie – ogółem	46 437	432
	Świnie – lochy na chów	4 176	334
	Drób – ogółem	1 255 661	3 879
	Drób kurzy – razem	1 212 501	3 828
	Brojlery kurze	987 883	992
	Nioski kurze – do produkcji jaj konsumpcyjnych	197 722	3 727

Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (PSR 2020).

Rodzaje upraw

Struktura upraw w Gminie Bełżyce w 2020 roku była zdominowana przez zboża, które zajmowały 66,13% całkowitej powierzchni upraw. Wśród nich największy udział miała pszenica ozima (34,23%), a następnie jęczmień jary (12,90%) i pszenżyto ozime (5,74%). Zboża jare i mieszanki miały znacznie mniejsze znaczenie, a żyto jare nie występowało w ogóle.

Drugą najważniejszą kategorią upraw były rośliny przemysłowe (24,25%), z których dominował rzepak i rzepik (19,94%) oraz buraki cukrowe (3,99%). Kukurydza na ziarno również miała swój udział na poziomie 3,99%, co wskazuje na umiarkowaną intensyfikację upraw paszowych i przemysłowych.

Warzywa gruntowe (1,57%), ziemniaki (3,63%) i międzyplony (jare i ozime łącznie 9,83%) stanowiły stosunkowo niewielką część zasiewów, jednak świadczą o występowaniu różnorodnych form zagospodarowania gruntów rolnych.

Podsumowując, rolnictwo w Gminie Bełżyce charakteryzuje się przewagą zbóż i roślin przemysłowych, z wyraźną dominacją pszenicy ozimej i rzepaku. Struktura zasiewów wskazuje na dobrze rozwinięte rolnictwo towarowe, dostosowane do warunków glebowych i potrzeb rynku.

Tabela 14. Rodzaje upraw.

Rodzaje upraw	Powierzchnia (ha)	Udział (%)
Ogółem	8785,08	100,00%
Zboża razem	5808,68	66,13%
Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	5431,17	61,82%
Pszenica ozima (w tym orkisz)	3006,49	34,23%
Pszenica jara (w tym orkisz)	174,67	1,99%
Żyto ozime	52,03	0,59%
Żyto jare	0	0,00%
Jęczmień ozimy	165,80	1,89%
Jęczmień jary	1133,32	12,90%
Owies	135,13	1,54%
Pszenżyto ozime	504,42	5,74%
Pszenżyto jare	30,10	0,34%
Mieszanki zbożowe ozime	49,34	0,56%
Mieszanki zbożowe jare	179,87	2,05%
Kukurydza na ziarno	350,86	3,99%
Rośliny przemysłowe (rocznikowe)	2130,02	24,25%
Strączkowe jadalne na suche ziarno – razem	8,64	0,10%
Ziemniaki	318,80	3,63%
Buraki cukrowe	350,86	3,99%

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE NA LATA 2025-2035

Rodzaje upraw	Powierzchnia (ha)	Udział (%)
Rzepak i rzepik – razem	1751,40	19,94%
Warzywa gruntowe	137,97	1,57%
Międzyplony (poplony) jare	572,28	6,52%
Międzyplony (poplony) ozime	291,13	3,31%

Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS (PSR 2020).

3.2. Przedsiębiorczość

Struktura branżowa podmiotów gospodarczych w Gminie Bełżyce

Na koniec 2024 roku w Gminie Bełżyce zarejestrowanych było 936 aktywnych podmiotów gospodarczych. Najliczniejszą kategorię stanowiły firmy sklasyfikowane jako "pozostałe" (50,36%), co może wskazywać na znaczną liczbę drobnych, zróżnicowanych działalności usługowych i handlowych nieujętych w innych kategoriach.

Ważnym sektorem lokalnej gospodarki jest handel, który obejmuje 172 podmioty, co stanowi 18,62% całości. Duży udział mają również usługi budowlane (15,47%) oraz transport (7,14%). Produkcja odpowiada za niewielki odsetek – 2,81%, ale może to wynikać z faktu, że większe zakłady często funkcjonują jako spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i są wykazywane oddzielnie.

Warto odnotować bardzo niewielki udział gastronomii (0,97%) i usług leśnych (0,11%), co sugeruje ograniczone znaczenie tych branż w lokalnej strukturze zatrudnienia i gospodarki.

Tabela 15. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych w Gminie Bełżyce na koniec 2024 roku.

Branża działalności	Liczba podmiotów	Udział procentowy (%)
Handel	172	18,62%
Usługi budowlane	143	15,47%
Usługi leśne	1	0,11%
Usługi pozostałe	51	5,52%
Gastronomia	9	0,97%
Transport	66	7,14%
Produkcja	26	2,81%
Pozostałe	468	50,36%
Razem	936	100,00%

Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Bełżycach

Wybrane zakłady pracy w Gminie Bełżyce zatrudniające powyżej 3 osób

Na terenie Gminy Bełżyce funkcjonuje wiele zakładów pracy zatrudniających powyżej 3 osób. Dominującą gałęzią lokalnej gospodarki wydaje się być produkcja maszyn dla przemysłu spożywczego, reprezentowana przez takie firmy jak Spomasz Bełżyce SA czy MEGA Sp. z o.o.. Ważną rolę odgrywa również sektor chłodniczy i przetwórstwa owocowo-warzywnego, ze znaczącymi zakładami w Krężnicy Okrągłej.

Równie istotna jest branża budowlana i motoryzacyjna – wiele lokalnych przedsiębiorstw świadczy usługi z zakresu diagnostyki pojazdów, elektromechaniki, czy budowy dróg. Obecne są również firmy z sektora OZE i ekologii, np. Ekodom, zajmująca się montażem fotowoltaiki.

Wskazana struktura gospodarcza świadczy o zróżnicowanym i rozwijającym się środowisku przedsiębiorczości lokalnej, w którym silnie zaznaczone są zarówno tradycyjne, jak i nowoczesne sektory

Tabela 16. Wybrane zakłady pracy w Gminie Bełżyce.

Nazwa zakładu	Rodzaj działalności
Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o.	Instalacja komunalna, odbiór odpadów komunalnych
Spomasz Bełżyce SA	Producent maszyn dla przemysłu spożywczego
MEGA Sp. z o.o.	Producent maszyn dla przemysłu spożywczego
„MEGA” A. Chojna, A. Kosiński, W. Sońta Sp. j.	Producent maszyn dla przemysłu spożywczego
Uren Novaberry Sp. z o.o. w Krężnicy Okrągłej	Chłodnia owoców i warzyw
Nova – Fruct Sp. z o.o. w Krężnicy Okrągłej	Przetwórstwo owocowo-warzywne
Chłodnia LST - Polska Sp. z o.o. Zakład produkcyjny w Bełżycach	Chłodnia owoców i warzyw
PHRO Migroła Iwona Winiarska	Przedsiębiorstwo handlu rolno-ogrodniczego
BTH WIN Sp. z o.o.	Wynajem samochodów
Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe BEDMOT	Diagnostyka pojazdów, stacja kontroli
ADMAR Sp.J, Krężnica Okrągła	Stacja paliw
Auto Centrum	Diagnostyka pojazdów, stacja kontroli
DREW – CHEM	Działalność ogólnobudowlana
PPHU i Gastronomia JOLSTEF	Produkcja, handel, usługi i gastronomia
CERMIX Handel hurtowy i detaliczny	Działalność ogólnobudowlana
Firma Besztak Maciej Besztak, Wymysłówka	Produkcja wyrobów metalowych
Zakład Mechaniki Pojazdowej Andrzej Maciejewski	Elektromechanika pojazdowa
TOMCAR Tomasz Bednarczyk	Elektromechanika pojazdowa
„AUTO – NADWOZIA” Bednarczyk Sp. j.	Elektromechanika pojazdowa
Klim-N-Went Marcin Niedźwiadek	Klimatyzacja, pompy ciepła, rekuperacja
PPHU AN BIT	Serwis komputerowy, elektronika
Garden-Kop Jacek Oleszek	Budowa dróg, wykopy, remonty
PPUH STAN-LUB	Budowa i remonty dróg
PPU "POLMAR", Wymysłówka	Produkcja elementów kamiennych (blaty, parapety, schody)
FHU Stanisław Maliborski	Działalność ogólnobudowlana
Ekodom Rafał Ptasznik	Fotowoltaika, oczyszczalnie, wentylacja
Firma Handlowo-Usługowa Łukasz Kuryś	Handel węglem, transport

Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Bełżycach

Podmioty gospodarki narodowej- wskaźniki

Dane przedstawione w tabeli dotyczą liczby oraz dynamiki zmian w rejestrze podmiotów gospodarki narodowej (REGON) w latach 2015–2024. Statystyki obejmują m.in. liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców oraz na osoby w wieku produkcyjnym, a także nowe rejestracje, wykreślenia i udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Zgodnie z metodyką GUS:

- Dane nie obejmują gospodarstw indywidualnych w rolnictwie,
- Rejestrowane są podmioty według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD),
- Wskaźniki oparte są na bilansie ludności po NSP 2011 i 2021,

- Informacje mają charakter przekrojowy: obejmują sektor publiczny i prywatny, z podziałem na formy własności, lokalizację oraz przewidywaną liczbę pracujących (w miarę dostępności danych).

Tabela 17. Podmioty gospodarki narodowej- wskaźniki

Wykaz	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	77	77	79	81	83	88	91	93	95	98
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	120,3	122	125,8	131,4	135,4	148	153,9	159,5	163,7	170,6
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	6,28	5,91	7,36	8,17	7,1	6,88	6,14	6,8	6,05	5,94
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	52	49	55	59	42	32	33	41	38	36
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	59	60	62	65	66	70	72	74	75	77

Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Główne wnioski z analizy wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej.

Tabela 18. Główne wnioski z analizy wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej.

Wskaźnik	Trend (2015–2024)	Komentarz
Podmioty zarejestrowane na 1000 mieszkańców	▲ Wzrost z 77 do 98	Oznacza dynamiczny rozwój lokalnej przedsiębiorczości w Gminie Bełżyce
Podmioty na 1000 osób w wieku produkcyjnym	▲ Wzrost z 120,3 do 170,6	Szczególnie intensywny wzrost wśród mieszkańców aktywnych zawodowo
Nowe rejestracje na 1000 mieszkańców	▼ Spadek z 6,28 do 5,94	Możliwe nasycenie rynku lub zmniejszona dynamika zakładania nowych działalności
Wykreślenia z REGON na 10 tys. mieszkańców	▼ Spadek z 52 do 36	Spadek może świadczyć o większej stabilności istniejących firm
Osoby fizyczne prowadzące działalność na 1000 mieszkańców	▲ Wzrost z 59 do 77	Stały wzrost znaczenia mikroprzedsiębiorczości i samozatrudnienia

Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Interpretacja zmian strukturalnych na podstawie analizy wskaźnikowej

W Gminie Bełżyce obserwuje się szereg pozytywnych tendencji w zakresie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Przede wszystkim zauważalny jest systematyczny wzrost liczby firm, co świadczy o rosnącej aktywności gospodarczej mieszkańców. Jednocześnie maleje liczba likwidowanych działalności, co może oznaczać lepsze przygotowanie przedsiębiorców do prowadzenia własnych firm oraz coraz bardziej sprzyjające warunki dla rozwoju lokalnego biznesu. Dodatkowo wzrasta liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, co przyczynia się do umacniania sektora mikroprzedsiębiorstw i lokalnych usług.

Mimo korzystnych trendów, Gmina Bełżyce stoi również przed pewnymi wyzwaniami. Jednym z nich jest spadek tempa zakładania nowych firm, który może wynikać z różnych barier, zarówno administracyjnych, finansowych, jak i ograniczonej potrzeby rozszerzania działalności gospodarczej. Istotnym zagadnieniem pozostaje również konieczność dywersyfikacji sektorowej – obecna struktura działalności gospodarczej może wymagać zwiększenia udziału nowoczesnych branż, takich jak usługi informatyczne, sektor kreatywny czy działalność wysokospecjalistyczna.

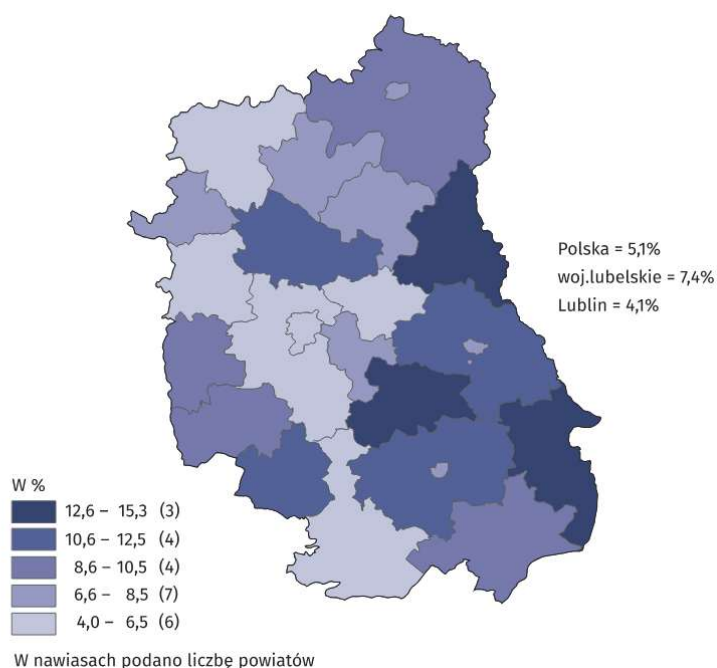
3.3. Rynek pracy i bezrobocie

Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim

Zgodnie z najnowszą analizą dokonaną przez Urząd Statystyczny w Lublinie w ramach publikacji „Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim w 2024 r.” w końcu grudnia 2024 r. w województwie lubelskim zaobserwowano poprawę sytuacji na rynku pracy. W ujęciu rocznym zanotowano zmniejszenie się ogólnej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych oraz spadek stopy bezrobocia. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się liczba ofert zatrudnienia, którymi dysponowały urzędy pracy.

Powiat lubelski, na terenie którego znajduje się gmina Bełżyce należał do powiatów o najniższej stopie bezrobocia (4,0-6,5).

Mapa 2. Stopa bezrobocia w 2024 r. w powiatach województwa lubelskiego.

Źródło: Urząd Statystyczny w Lublinie, publikacja „Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim w 2024 r.”

Struktura bezrobocia w Gminie Bełżyce

W latach 2015–2024 w Gminie Bełżyce zaobserwowano wyraźny spadek liczby osób bezrobotnych. W 2015 roku zarejestrowanych było 741 osób pozostających bez pracy, natomiast w 2024 roku liczba ta wyniosła 342, co oznacza spadek o 399 osób, czyli o 53,8%. Największy spadek miał miejsce w okresie 2015–2019, kiedy to liczba bezrobotnych zmniejszyła się z 741 do 393, a więc o blisko połowę. W 2020 roku, zapewne na skutek pandemii COVID-19, liczba ta wzrosła do 453, jednak w kolejnych latach ponownie zaczęła stopniowo maleć. W ostatnich trzech latach (2022–2024) tempo spadku wyraźnie zwolniło, co może świadczyć o zbliżaniu się do granicy strukturalnego bezrobocia.

Analiza bezrobocia z podziałem na płeć pokazuje, że zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn liczba bezrobotnych spadła o ponad połowę. W 2015 roku bez pracy pozostawało 331 kobiet i 410 mężczyzn, natomiast w 2024 roku odpowiednio 152 kobiety i 190 mężczyzn. Oznacza to spadek o 54,1% wśród kobiet oraz 53,7% wśród mężczyzn. W obu grupach widoczny jest podobny trend: silny spadek w latach 2015–2018, wzrost w 2020 roku, a następnie dalsza poprawa. W latach 2023–2024 zauważono lekki wzrost bezrobocia wśród kobiet (z 146 do 152), podczas gdy liczba bezrobotnych mężczyzn nieznacznie spadła (z 201 do 190).

Jeśli chodzi o strukturę wiekową, to najbardziej pozytywne zmiany zaszły wśród osób młodych. W grupie do 25 roku życia liczba bezrobotnych zmniejszyła się z 163 w 2015 roku do 57 w 2024 roku, czyli o 65%. Jeszcze wyraźniejszy spadek odnotowano w grupie do 30 roku życia – z 337 do 103 osób (69,4%). Największy spadek w tych grupach nastąpił do 2018 roku, po czym liczby ustabilizowały się i utrzymują się na stałym poziomie około 100 osób. Z kolei w grupie powyżej 50 roku życia poprawa jest znacznie wolniejsza. W 2015 roku bezrobotnych było 138 osób w tym wieku, natomiast w 2024 roku – 81. Choć również tutaj obserwujemy spadek, wynosi on jedynie 41,3%. Od 2019 roku liczba ta utrzymuje się na zbliżonym poziomie, co wskazuje na trudności tej grupy w powrocie na rynek pracy.

Szczególnej uwagi wymaga także sytuacja długotrwale bezrobotnych. W 2015 roku stanowili oni zdecydowaną większość – aż 462 osoby. W 2024 roku ich liczba spadła do 158, co oznacza redukcję o 65,8%. Choć trend spadkowy jest wyraźny, nadal stanowią oni aż 46% wszystkich bezrobotnych w gminie. Oznacza to, że niemal co druga osoba bez pracy pozostaje w tej sytuacji przez dłuższy czas, co sugeruje potrzebę dedykowanych działań pomocowych i aktywizacyjnych.

Tabela 19. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Bełżyce w latach 2015-2024.

Bezrobotni	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ogółem	741	673	527	455	393	453	361	349	347	342
kobiety	331	312	262	244	207	235	167	163	146	152
mężczyźni	410	361	265	211	186	218	194	186	201	190
do 25 roku życia	163	139	85	69	68	84	49	50	50	57
do 30 roku życia	337	264	186	146	132	165	106	107	103	103
powyżej 50 roku życia	138	142	115	103	101	103	86	79	79	81
długotrwale bezrobotni	462	411	313	256	205	232	193	189	173	158

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

Wnioski

! Podsumowując, w Gminie Bełżyce na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat sytuacja na rynku pracy uległa zdecydowanej poprawie. Zmniejszyła się ogólna liczba osób bezrobotnych, a szczególnie widoczne były postępy wśród ludzi młodych. Problemem pozostaje sytuacja osób starszych i długotrwale bezrobotnych, którzy mają większe trudności z powrotem na rynek pracy. Dlatego zaleca się dalsze działania wspierające te grupy – zarówno poprzez szkolenia i programy aktywizujące, jak i przez tworzenie ofert pracy dostosowanych do ich kompetencji i możliwości. Warto również monitorować ostatnie, choć niewielkie, zmiany wzrostowe w bezrobociu, zwłaszcza wśród kobiet, które mogą wskazywać na nowe wyzwania strukturalne.

Udział procentowy bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

W latach 2015–2024 w Gminie Bełżyce systematycznie malał udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym. W 2015 roku bezrobotni stanowili 8,7% tej populacji, podczas gdy w 2024 roku wskaźnik ten wyniósł już tylko 4,7%. Oznacza to niemal dwukrotny spadek w ciągu dekady, co świadczy o wyraźnej poprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy.

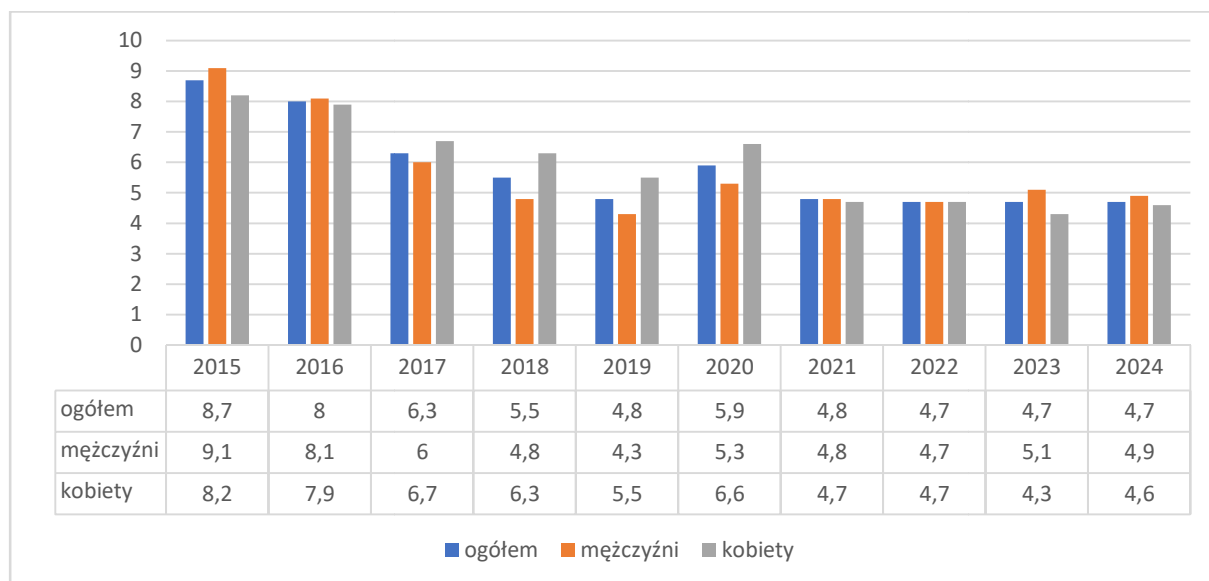
Największy spadek odnotowano w latach 2015–2019, kiedy to wskaźnik zmniejszył się z 8,7% do 4,8%. W 2020 roku, na skutek pandemii COVID-19, udział bezrobotnych wzrósł do 5,9%, ale w kolejnych latach wartości te ponownie zaczęły spadać lub stabilizować się na poziomie poniżej 5%. Warto zaznaczyć, że w ostatnich trzech latach (2022–2024) wskaźnik ten utrzymywał się na tym samym poziomie – 4,7%, co może sugerować, że osiągnięto względną równowagę na lokalnym rynku pracy.

Z analizy danych płci wynika, że w całym analizowanym okresie to mężczyźni mieli wyższy udział bezrobocia w populacji w wieku produkcyjnym niż kobiety – z wyjątkiem roku 2021, kiedy wartości te były zbliżone (4,8% dla mężczyzn i 4,7% dla kobiet). W 2015 roku wskaźnik ten wynosił 9,1% dla mężczyzn i 8,2% dla kobiet. W roku 2024 udział mężczyzn bezrobotnych spadł do 4,9%, a kobiet – do 4,6%. Warto jednak zauważyć, że kobiety w większym stopniu odczuły wpływ pandemii – w 2020 roku ich wskaźnik wzrósł do 6,6%, podczas gdy dla mężczyzn było to 5,3%. W kolejnych latach wskaźniki dla obu płci zrównały się lub różniły jedynie nieznacznie.

Podsumowując, dane z lat 2015–2024 wskazują na ogólny trend spadkowy udziału bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym. Choć różnice między płciami nie są duże, utrzymują się one konsekwentnie na niekorzyść mężczyzn, co może wymagać dalszych analiz i działań wspierających ich aktywizację zawodową. Stały poziom wskaźnika w ostatnich latach sugeruje potrzebę nowych rozwiązań, by dalsza poprawa była możliwa.

Wykres 7. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2015–2024

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

3.4. Atrakcyjność inwestycyjna gminy

Atrakcyjność inwestycyjna w świetle opracowań zewnętrznych

Województwo lubelskie odznacza się wyjątkowo korzystnymi warunkami rozwoju przemysłu spożywczego, z uwagi na rolniczy charakter przeważającej części województwa oraz bardzo wysoką specjalizację w uprawach roślin przemysłowych oraz owoców i warzyw.

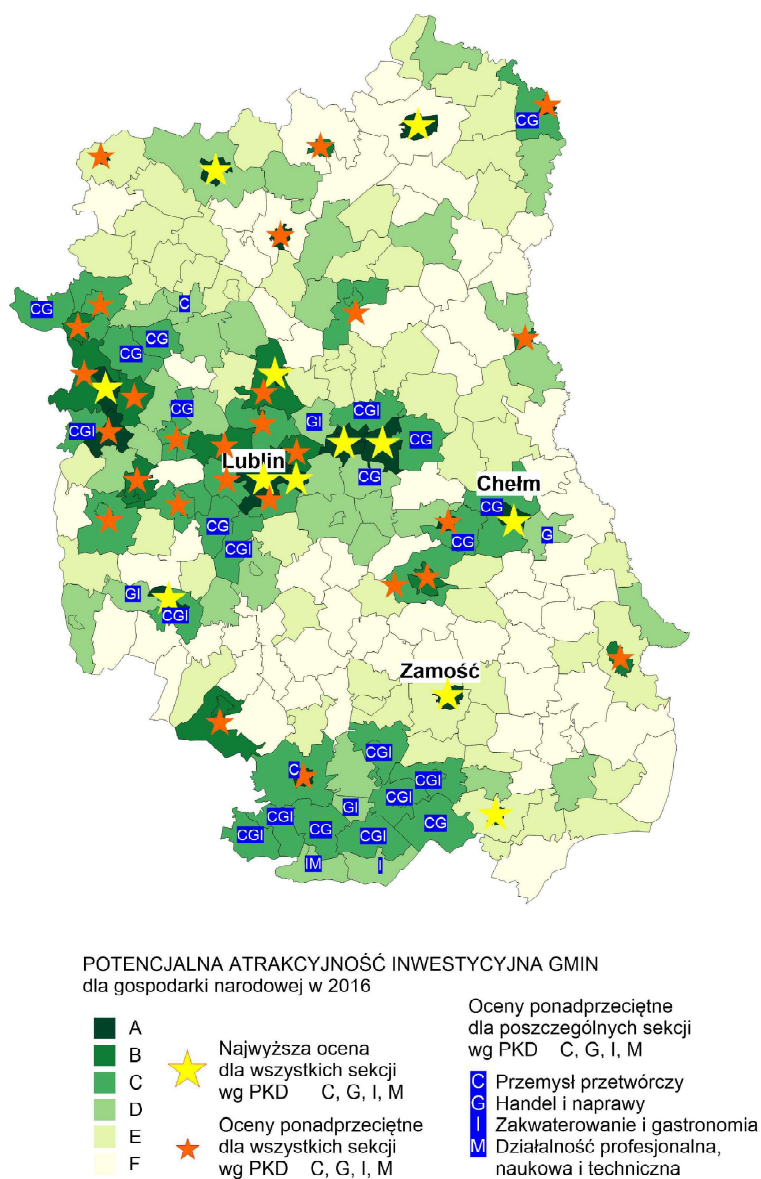
W 2017 roku opublikowano ostatni raport „Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2017, Województwo Lubelskie”. Został on opracowany przez ekspertów ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. W raporcie posłużono się wskaźnikiem potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI) oceniającym walory lokalizacyjne regionów. Wskaźniki obliczane były dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa).

Atrakcyjność w poszczególnych sferach określono w skali od A do F, gdzie A oznaczało region najbardziej atrakcyjny inwestycyjnie, a F obszar o najmniejszej atrakcyjności. Województwo lubelskie zostało przedstawione jako region o bardzo niskiej ogólnej atrakcyjności inwestycyjnej, o czym świadczy przyznanie mu klasy D.

Gminie Bełżyce przydzielono natomiast kategorię C (średnia ogólna atrakcyjność).

Mapa 3. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. lubelskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

Źródło: Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2017", Polska Agencja Inwestycji i Handlu.

Inicjatywy inwestycyjne w Gminie Bełżyce

Gmina Bełżyce podejmuje działania mające na celu poprawę swojej atrakcyjności inwestycyjnej. Przystąpiła do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, który umożliwia prowadzenie kompleksowych działań naprawczych na obszarach dotkniętych problemami społecznymi, gospodarczymi czy środowiskowymi. Program ten pozwala również na skorzystanie z dofinansowania Unii Europejskiej w ramach Funduszy Europejskich dla Lubelskiego na lata 2021-2027.

Ponadto, Gmina realizuje szereg projektów unijnych i inwestycyjnych, takich jak rozwój usług elektronicznych, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, modernizacja infrastruktury

drogowej oraz inwestycje w odnawialne źródła energii. Działania te mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz stworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.

Tereny inwestycyjne

W Gminie Bełżyce dostępne są atrakcyjne tereny inwestycyjne, zlokalizowane w obrębie geodezyjnym 1 Bełżyce-Rolne. Są to niezabudowane nieruchomości gruntowe, przeznaczone pod działalność gospodarczą, które stanowią potencjalną bazę dla nowych przedsięwzięć inwestycyjnych.

Łącznie oferowane są cztery działki inwestycyjne o łącznej powierzchni blisko 7,16 ha. Pierwsza z nich to działka nr 458/4 o powierzchni 1,8999 ha, druga – działka nr 458/6 – ma 1,5478 ha, trzecia – działka nr 458/7 – również 1,5478 ha, a czwarta, największa – działka nr 302 – obejmuje obszar 2,1617 ha.

Wszystkie wymienione nieruchomości są niezabudowane, co stwarza szerokie możliwości zagospodarowania zgodnie z potrzebami inwestora. Położenie działek w bezpośrednim sąsiedztwie innych terenów o funkcji przemysłowo-usługowej oraz bliskość infrastruktury komunikacyjnej (drogi wojewódzkie i krajowe) dodatkowo podnosi ich atrakcyjność inwestycyjną. Gmina aktywnie wspiera rozwój przedsiębiorczości i deklaruje pomoc w procedurach administracyjnych związanych z realizacją inwestycji.

Tabela 20. Tereny inwestycyjne gminy.

Lp.	Nr działki	Zdjęcie poglądowe
1	Nieruchomość niezabudowana – działka nr 458/4 o pow. 1,8999 ha, obręb geodezyjny 1 Bełżyce-Rolne	
2	Nieruchomość niezabudowana – działka nr 458/6 o pow. 1,5478 ha, obręb geodezyjny 1 Bełżyce-Rolne	
3	Nieruchomość niezabudowana – działka nr 458/7 o pow. 1,5478 ha, obręb geodezyjny 1 Bełżyce-Rolne	
4.	Nieruchomość niezabudowana – działka nr 302 o pow. 2,1617 ha, obręb geodezyjny 1 Bełżyce-Rolne	

Źródło: Opracowanie Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

3.5. Podsumowanie [3] Gospodarka i rynek pracy

PODSUMOWANIE 3

GOSPODARKA I RYNEK PRACY

- + Silny sektor rolniczy: Użytki rolne zajmują 92,41% powierzchni gminy, z dominacją gruntów pod zasiewami (82,61%), co świadczy o intensywnym i dobrze rozwiniętym rolnictwie towarowym. Uprawy zbóż (66,13%) i roślin przemysłowych (24,25%) są dostosowane do potrzeb rynku.
- + Zróżnicowana struktura gospodarstw rolnych: Obecność zarówno małych (1–5 ha, 55,14%), jak i dużych gospodarstw (15 ha i więcej, 49,50% powierzchni) pozwala na elastyczność w produkcji rolnej i potencjalną konsolidację gruntów.
- + Rozwinięta hodowla zwierząt: Wysoka koncentracja chowu drobiu (71 tys. sztuk) i trzody chlewnej (23 tys. sztuk) wskazuje na intensywną produkcję zwierzęcą, szczególnie w sektorze drobiu.
- + Poprawa sytuacji na rynku pracy: Spadek liczby bezrobotnych o 53,8% w latach 2015–2024 (z 741 do 342 osób) oraz niska stopa bezrobocia (4,7% w 2024 r.) w porównaniu do województwa lubelskiego.
- + Rosnąca przedsiębiorczość: Wzrost liczby podmiotów gospodarczych (936 w 2024 r.) oraz malejąca liczba likwidacji działalności wskazują na stabilizację i rozwój lokalnego biznesu.
- + Atrakcyjne tereny inwestycyjne: Dostępność 7,16 ha niezabudowanych działek w sąsiedztwie infrastruktury komunikacyjnej sprzyja nowym inwestycjom.
- Zależność od rolnictwa: 55,32% gospodarstw domowych czerpie dochody z działalności rolniczej, co wskazuje na ograniczoną dywersyfikację źródeł dochodów i potencjalną wrażliwość na wahania rynkowe.
- Niewielki udział nowoczesnych sektorów: Sektory takie jak gastronomia (0,97%) czy usługi leśne (0,11%) mają marginalny udział, a rozwój mikroprzedsiębiorstw i usług pozarolniczych jest ograniczony (5,43% dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej).
- Strukturalne bezrobocie: Długotrwale bezrobotni stanowią 46% wszystkich bezrobotnych, a osoby powyżej 50 roku życia mają trudności z powrotem na rynek pracy (spadek bezrobocia w tej grupie tylko o 41,3%).
- Średnia atrakcyjność inwestycyjna: Gmina Bełżyce otrzymała kategorię C w raporcie z 2017 r., co wskazuje na przeciętną pozycję w porównaniu do innych regionów.
- Spowolnienie dynamiki zmian: Tempo spadku bezrobocia i zakładania nowych firm zwolniło w ostatnich latach (2022–2024), co może wskazywać na osiągnięcie granicy strukturalnej.

4. Środowisko naturalne i infrastruktura

1.1. Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe

Obszary chronione

Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie Gminy Bełżyce występują dwie główne formy ochrony przyrody:

1. Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK) Obejmuje około 1 266 ha w południowo-zachodniej części gminy. Chroni krajobraz rolniczo-leśny z cennymi siedliskami przyrodniczymi, takimi jak świetliste dąbrowy i murawy kserotermiczne. Obszar ten znajduje się poza granicami wyznaczonego obszaru rewitalizacji.
2. Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Wierzchowiska” (PLH060069) Zajmuje powierzchnię około 4,15 ha i położony jest w miejscowości Stare Wierzchowiska. Chroni ciepłolubne dąbrowy oraz stanowiska rzadkich gatunków roślin, takich jak dzwoniecznik wonny. Obszar ten znajduje się w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Tabela 21. Wykaz obszarów chronionych na podstawie Centralnego Rejestru Form Przyrody.

Lp.	Kod	Forma ochrony	Nazwa	Województwo	Data utworzenia
1	PL.ZIPOP.1393.OCHK.155	obszar chronionego krajobrazu	Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu	lubelskie	1990-01-01
2	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH060069.H	obszar natura 2000	Wierzchowiska	lubelskie	2011-02-08
3	PL.ZIPOP.1393.PP.0609013.866	pomnik przyrody	drzewo (gatunek: Miłorząb dwukłapowy (Miłorząb chiński; Miłorząb dwudzielnny) - Ginkgobiloba; pierśnica: 85cm; obwód: 267cm; wysokość: 17m	lubelskie	1992-06-11
4	PL.ZIPOP.1393.PP.0609013.875	pomnik przyrody	drzewo (gatunek: Lipa drobnolistna - Tiliacordata	lubelskie	1992-06-11

			;pierśnica: 92cm; obwód: 289cm; wysokość: 15m		
5	PL.ZIPOP.1393.PP.0609013.897	pomnik przyrody	Grupa drzew	lubelskie	1993-08-24
6	PL.ZIPOP.1393.PP.0609013.1917	pomnik przyrody	Grupa drzew	lubelskie	1992-06-11

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

PLH060069: Wierzchowiska- szczegółowe informacje:

Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna: 22.26

Szerokość geograficzna: 51.1227

Powierzchnia [ha]: 4.15

Obszar morski [%]: 0.0

Charakterystyka. Obszar Natura 2000 Wierzchowiska PLH060069 położony jest w południowej części gminy Bełżyce (powiat lubelski, województwo lubelskie), w bliskim sąsiedztwie miejscowości Skrzyniec, Stare Wierzchowiska i Wierzchowiska Dolne. Przedmiotem ochrony w obszarze jest ciepłolubna dąbrowa (podtyp 91I0-1 świetlista dąbrowa *Potentillo albae-Quercet*), która zajmuje 98% powierzchni obszaru). Dąbrowa porasta glebę płową zalegającą płytko na skałach wapiennych. W warstwie drzew dominuje dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*.

W zróżnicowanej gatunkowo warstwie zielnej odnotowano liczne gatunki charakterystyczne dla tego typu siedliska leśnego. Obszar pozbawiony jest jakichkolwiek zbiorników wód powierzchniowych (zarówno wód płynących jak i stojących). Na obszarze Natura 2000 Wierzchowiska PLH060069 nie zostały wyodrębnione korytarze migracyjne zwierząt, dominują tu tereny zadrzewień i lasów. Od strony zachodniej sąsiaduje z terenami otwartymi, na których prowadzona jest gospodarka rolna. Obszar Natura 2000 Wierzchowiska. PLH060069 położony jest na terenie Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Jakość i znaczenie. 91I0 Ciepłolubna dąbrowa znajdująca się w granicach obszaru Natura 2000 Wierzchowiska, obejmuje niewielki (ok. 4 ha) płat świetlistej dąbrowy *Potentillo albae-Quercetum* (kod 91I0-1). Procent pokrycia: 98% Powierzchnię dąbrowy (4,1 ha) obliczono na podstawie inwentaryzacji terenowej wykonanej w 2012 r. (Nejfeld P. 2012)

Stopień reprezentatywności - A. Na taką ocenę fakt, że przedmiotowa dąbrowa w pełni reprezentuje odmianę mazowiecko-małopolską zespołu świetlistej dąbrowy *Potentillo albae-Quercetum* pod względem składu gatunkowego runa, przy jednoczesnym braku oznak degeneracji fitocenozy i zgodności składu gatunkowego drzewostanu z typem siedliska.

Stan zachowania - A

Stopień zachowania struktury – II (dobrze zachowana).

Na obniżoną kwalifikację tego parametru zaważyło szczególnie zbyt duże zwarcie drzewostanu (powyżej 70%) oraz warstwy podszytu (powyżej 20%).

Stopień zachowania funkcji – I (doskonałe perspektywy). Podstawą przyjęcia takiej oceny dla tego parametru jest dobry potencjał warunków glebowo-klimatycznych, istniejących lokalnych zasobów florystycznej różnorodności, przy założeniu prowadzenia w przyszłości racjonalnej gospodarki leśnej.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE NA LATA 2025-2035

Powierzchnia względna: C

Siedlisko na tle zasobów krajowych szacowana jest na około 0,04% do 0,24%.

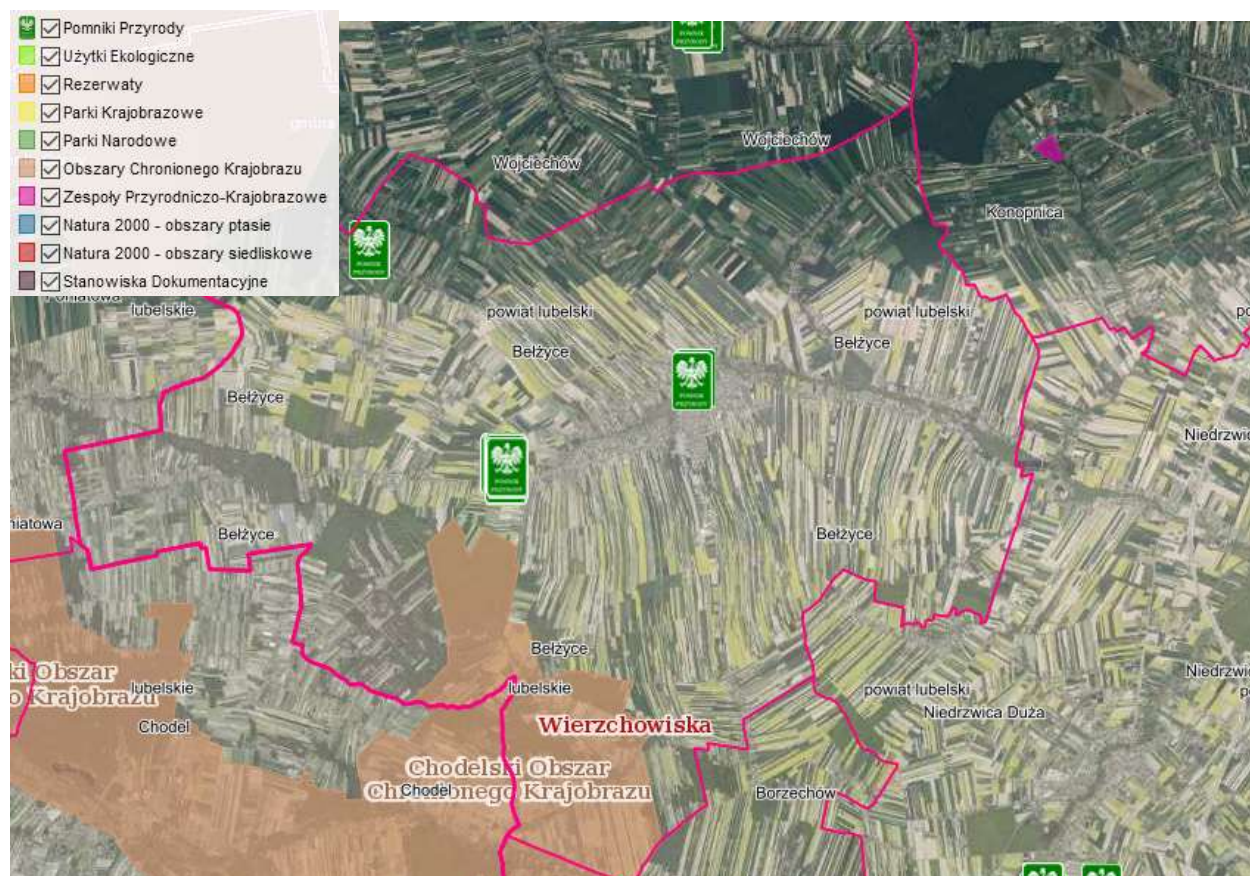
Ocena ogólna: A

Zaważyły tutaj dwie oceny cząstkowe A (doskonałe) dla stopnia reprezentatywności i stanu zachowania.

Niewielką wagę przy wystawianiu oceny ogólnej nadano ocenie „względnej” powierzchni (w przypadku ostoi Wierzchowiska — C, jednak siedlisko 9110 charakteryzuje się w sposób naturalny niewielką powierzchnią poszczególnych płatów, przy jednocześnie dużym zasięgu siedliska w kraju, stąd trudno oczekiwać że w obszarze o powierzchni kilku hektarów znaleźć by się mogła znacząca część zasobów krajowych siedliska).

Na omawianym obszarze notowany był w postaci skrajnie nielicznej populacji, nie przekraczającej 1 osobnika, dzwonecznik wonny *Adenophora liliifolia* (kod 4068). Informacji tej nie potwierdzono w toku szczegółowych badań w roku 2012. W związku z tym utrzymano ocenę populacji gatunku D — populacja nieistotna.

Mapa 4. Obszary chronione na terenie gminy Bełżyce.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Wody powierzchniowe

Według podziału na regiony hydrograficzne Wilgata (1998) gmina Bełżyce należy do II regionu – ubożego w sieć rzeczną i duże obszary bezodpływowe w międzyrzeczach. Wynika to z obecności węglanowych skał w podłożu. Leży w subregionie IID o dość zróżnicowanych stosunkach wodnych.

Przez Bełżyce przebiega dział wodny dzielący gminę na dwie zlewnie Wisły i Wieprza. Głównym ciekim wodnym jest rzeka Krężniczanka należąca do rzek IV rzędu, leżąca w zlewni Wieprza. Jej długość wynosi niespełna 21 km, a jej źródło leży na zachód od Krężnicy Okrągłej. W południowej części gminy początek bierze Zalesianka, która jest prawym dopływem Chodelki. We wsi Wronów źródło bierze bezimienny ciek również stanowiący prawostronny dopływ Chodelki.

Wody powierzchniowe Gminy Bełżyce objęte są Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (aktualizacja: II i III cykl planistyczny). Plany te określają działania na rzecz poprawy stanu ekologicznego i chemicznego wód oraz przeciwdziałania ich degradacji. Obowiązują również ustalenia wynikające z Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla dorzecza Wisły, choć gmina nie jest szczególnie zagrożona powodzią o dużym zasięgu.

Wody podziemne

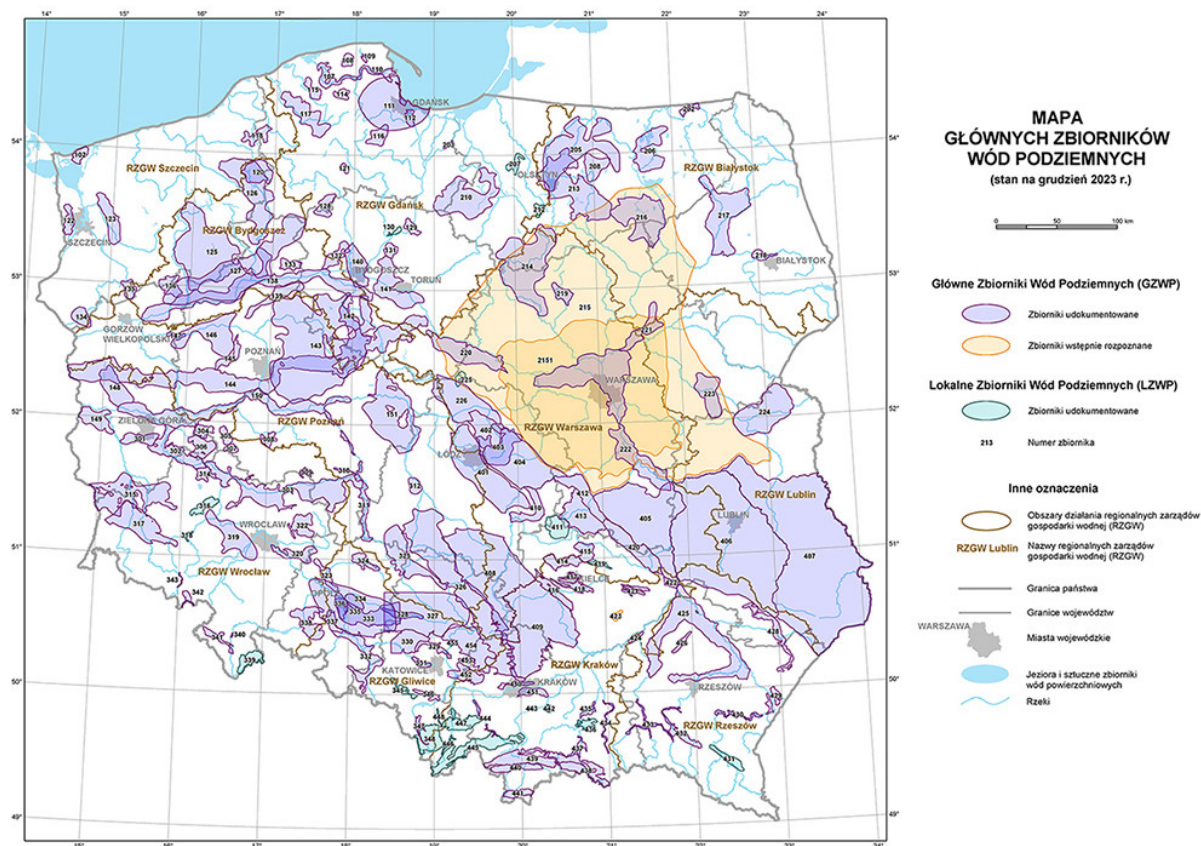
Gmina Bełżyce leży w granicach górnokredowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Niecka Lubelska (Lublin) GZWP nr 406, jest on tylko w nieznacznym stopniu pod wpływem antropogenicznym. Średnia głębokość ujęć wynosi 85 m. Jego zasoby szacuje się na 1 052,7 tys. m³/d.

Na terenie Gminy Bełżyce występują użytkowe poziomy wodonośne należące do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 407 – Lubartów–Lublin–Piaski. Zbiornik ten charakteryzuje się dobrą jakością wód i dużym znaczeniem strategicznym dla zaopatrzenia w wodę pitną regionu. Wody te wykorzystywane są do poboru przez lokalne ujęcia komunalne oraz indywidualne studnie gospodarstw domowych.

Zasoby wód podziemnych w gminie objęte są ochroną w ramach Programu ochrony wód podziemnych dla GZWP 407, którego celem jest zachowanie jakości i ilości zasobów wodnych poprzez racjonalne gospodarowanie oraz ograniczenie potencjalnych źródeł zanieczyszczeń, takich jak intensywna gospodarka rolna czy niekontrolowany rozwój zabudowy.

Mapa 5. Mapa głównych zbiorników wód podziemnych (wg stanu na grudzień 2021 r.)

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/dane-hydrogeologiczne-psh/947-bazy-danych-hydrogeologiczne/8890-gzwp.html>

Gleby

Gmina Bełżyce jest dość złożona pod względem różnorodności gleb. W północnej części dominują gleby płowe utworzone są na utworach lessowatych i pyłowych. W profilu gleby wyróżnia się warstwę próchnicy, poziom przemywania, poziom akumulacji i skałę macierzystą. Należą one do gleb średniej jakości (III – IV/V klasa bonitacyjna), zaliczane są do kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego.

W południowej natomiast gleby bielcowe i bielice utworzone na piaskach słabogliniastych i gliniastych. Gleby bielcowe w swoim profilu charakteryzują się niewielkim poziomem akumulacyjnym związków żelaza i glinu, bielice natomiast posiadają bardzo niewielki poziom próchnicy.

W południowo-zachodniej części występują rędziny kredowe, zasobne w składniki odżywcze. W granicach miasta Bełżyce można też znaleźć czarne ziemie. Lokalnie w dolinach cieków wodnych występują gleby torfowe. Powstały one na skutek długotrwałego osadzania się szczątków roślinności bagiennej w środowisku przesyconym wodą. Na terenie miasta Bełżyce na terenach, o stosunkowo wyższym stopniu urbanizacji występują gleby antropogeniczne.

Szacuje się, że w gminie Bełżyce klasy bonitacyjne I-III zajmują około 44% powierzchni gminy. Wśród nich ponad 72 % stanowią gleby III klasy, natomiast II klasy bonitacyjne stanowią 27%.

Obszary zagrożenia powodziowego

Na terenie gminy Bełżyce nie występują tereny zagrożenia powodziowego.

Obszary osuwisk

Zgodnie z rejestracją i inwentaryzacją naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych) (<http://www.geozagrozenia.agh.edu.pl/>) na terenie miasta i gminy Bełżyce nie występują udokumentowane osuwiska.

1.2. Infrastruktura wodno-ściekowa

Sieć wodociągowa

Na terenie Gminy Bełżyce funkcjonuje sieć wodociągowa o łącznej długości 67,1 km. Do sieci podłączonych jest 1 657 przyłączy. Infrastruktura wodociągowa obejmuje większość miejscowości w gminie. Wodociągiem objęte są:

- Bełżyce, Krężnica Okrągła, Matczyn, Wojcieszyn, Podole I, Podole Dołek, Skrzyniec, Kolonia Skrzyniec, Wierzchowiska Górne, Wierzchowiska Stare, Wierzchowiska Dolne,
- część miejscowości: Malinowszczyzna, Zosin, Zalesie oraz Babin (bloki komunalne nr 221–225 i budynki nr 226–227).

Miejscowości pozbawione dostępu do sieci wodociągowej to: Cuple, Chmielnik, Chmielnik Kolonia, Jaroszewice, Kierz, Płowizny, Wronów, Wymysłówka, Zagórze, oraz części miejscowości Podole, Zosin, Zalesie i Babin.

Sieć kanalizacyjna

Sieć kanalizacyjna na terenie gminy ma długość 35 km i obejmuje 966 przyłączy. System kanalizacyjny funkcjonuje w następujących miejscowościach:

- Bełżyce, Krężnica Okrągła oraz Babin (osiedle mieszkaniowe z blokami komunalnymi nr 221–225).

Pozostałe miejscowości – m.in. Cuple, Chmielnik, Chmielnik Kolonia, Jaroszewice, Kierz, Malinowszczyzna, Matczyn, Podole, Skrzyniec, Wierzchowiska, Wojcieszyn, Wronów, Wymysłówka, Zagórze, Zalesie i Zosin – nie posiadają dostępu do zbiorczej kanalizacji sanitarnej.

Ujęcia i stacje uzdatniania wody

Na terenie Gminy Bełżyce funkcjonują cztery stacje uzdatniania wody:

- **Bełżyce** – zaopatruje miasto Bełżyce; wydajność: 1 150 m³/d, roczne zużycie: ok. 298 000 m³.
- **Matczyn** – obsługuje Matczyn, Wojcieszyn, Zosin, Podole I, Podole Dołek oraz część Babina; wydajność: 880 m³/d, zużycie roczne: 99 000 m³.
- **Skrzyniec** – zaopatruje Skrzyniec, Kolonię Skrzyniec, Wierzchowiska Dolne i Zalesie; wydajność: 122,4 m³/d, zużycie roczne: 10 000 m³.
- **Wronów** – lokalne ujęcie dla Szkoły Podstawowej; wydajność: 11,66 m³/d, zużycie roczne: 413 m³.

Dodatkowo, miejscowości Wierzchowiska Górne i Stare zasilane są wodą z ujęcia w Łączkach (gmina Borzechów), natomiast Malinowszczyzna korzysta z ujęcia w Trzcińcu (gmina Chodel).

W 2024 roku łączna produkcja wody na terenie gminy wyniosła 407 791 m³.

Stan techniczny infrastruktury

Stan infrastruktury wodno-ściekowej w Gminie Bełżyce jest zróżnicowany. Część sieci, szczególnie najstarsze odcinki wodociągów wybudowane w latach 60. XX wieku z rur azbestowych, wymaga pilnej modernizacji. Najnowsze odcinki kanalizacji sanitarnej powstały w 2024 roku (m.in. ul. Przemysłowa).

Stacja uzdatniania wody w Matczynie została zmodernizowana w 2023 roku. Ujęcia w Bełżycach i Skrzyniu są w złym stanie technicznym i wymagają natychmiastowych nakładów inwestycyjnych – szczególnie ujęcie w Bełżycach, które działa nieprzerwanie od lat 80. bez większych remontów.

Oczyszczalnie ścieków

Na terenie gminy funkcjonują następujące oczyszczalnie ścieków:

1. Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna w Bełżycach – przepustowość 1 495 m³/h; obsługuje Bełżyce i Krężnicę Okrągłą. Zmodernizowana w 2014 roku oraz częściowo w 2024 i 2025 roku.
2. Oczyszczalnia biologiczna w Babinie – przepustowość 13,2 m³/h; obsługuje osiedle komunalne. Oczyszczalnia ta wymaga modernizacji.
3. Przydomowa oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej we Wronowie – przepustowość 2,4 m³/d.
4. Szkoła Podstawowa w Krzu – przydomowa oczyszczalnia o przepustowości 3,15 m³/d.
5. Szkoła Podstawowa w Babinie – przydomowa oczyszczalnia o przepustowości 4,35 m³/d.

Stan wyposażenia sołectw Gminy Bełżyce w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną oraz systemy indywidualne

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie liczby przyłączy wodnych i kanalizacyjnych, a także szacunkową liczbę zbiorników bezodpływowych (szamb) i zagrodowych oczyszczalni ścieków w poszczególnych miejscowościach gminy Bełżyce. Dane te odzwierciedlają stopień rozwoju infrastruktury wodno-ściekowej w poszczególnych wsiach i pozwalają wskazać obszary wymagające dalszych inwestycji, zwłaszcza w zakresie zbiorczego odprowadzania ścieków.

Tabela 22. Wyposażenie miejscowości Gminy Bełżyce w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną oraz urządzenia indywidualne (wg. stanu na koniec 2024 r.)

Miejscowość	Przyłącza wodne (szt.)	Przyłącza kanalizacyjne (szt.)	Szamba (szt.)	Zagrodowe oczyszczalnie ścieków (szt.)
Bełżyce	833	768	117	27
Babin	18	13	100	2
Podole	67	Brak danych	110	34
Matczyn	145	Brak danych	105	38
Malinowszczyzna	22	Brak danych	18	3
Krężnica Okrągła	192	181	35	4
Skrzyniec	33	Brak danych	38	3
Skrzyniec Kolonia	39	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Wierzchowiska Dolne	32	Brak danych	Brak danych	Brak danych

Wierzchowiska Stare	43	Brak danych	34	5
Wierzchowiska Górne	62	Brak danych	19	4
Wojcieszyn	65	4	55	23
Wronów	4	Brak danych	71	8
Zalesie	48	Brak danych	25	3
Zosin	54	Brak danych	27	12
Jaroszewice	Brak danych	Brak danych	51	6
Cuple	Brak danych	Brak danych	62	11
Płowizny	Brak danych	Brak danych	47	7
Zagórze I	Brak danych	Brak danych	59	12
Zagórze	Brak danych	Brak danych	20	89
Chmielnik	Brak danych	Brak danych	85	15
Chmielnik Kolonia	Brak danych	Brak danych	44	10
Kierz	Brak danych	Brak danych	62	10
Wymysłówka	Brak danych	Brak danych	20	4

Źródło: Urząd Miejski w Bełżycach.

1.3. Infrastruktura zagospodarowywania odpadów

Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi stanowi istotny czynnik wpływający na stan środowiska naturalnego. Do głównych zadań systemu gospodarki odpadami należy zaliczyć:

- ✓ edukację ekologiczną społeczeństwa,
- ✓ uporządkowanie gospodarki odpadami w gminie, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów, wdrożenie procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów w ramach przewidywanych do osiągnięcia celów krótko i długookresowych,
- ✓ osiągnięcie wymaganych prawem poziomów odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Gospodarka odpadami w Gminie Bełżyce opiera się na nowoczesnej infrastrukturze, której kluczowym elementem jest Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych (ZZOK) w Bełżycach. Zakład ten został uruchomiony w 2014 roku z inicjatywy Celowego Związku Gmin „PROEKOB”, zrzeszającego 15 gmin regionu, w tym Bełżyce. Inwestycja ta została zrealizowana w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, z dofinansowaniem Unii Europejskiej wynoszącym ponad 32 mln zł, przy całkowitej wartości projektu przekraczającej 46 mln zł.

Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Bełżycach

ZZOK w Bełżycach, zlokalizowany przy ul. Przemysłowej 35a, przetwarza miesięcznie około 2 tysiące ton odpadów komunalnych pochodzących z gospodarstw domowych, wspólnot mieszkaniowych oraz działalności gospodarczych. Zakład posiada zaawansowane technologicznie linie do segregacji odpadów suchych i mokrych, umożliwiające odzysk surowców wtórnych oraz produkcję paliwa alternatywnego. Odpady organiczne są kierowane do bioreaktorów, gdzie poddawane są procesom rozkładu, a następnie trafiają na składowisko.

Dodatkowo, ZZOK przyjmuje ponad 30 rodzajów odpadów niebezpiecznych oraz ponad 110 rodzajów odpadów innych niż niebezpieczne, w tym odpady zielone, wielkogabarytowe, zużyty sprzęt

elektryczny i elektroniczny oraz odpady budowlane. Sezonowo organizowane są zbiórki odpadów specjalnych, takich jak odpady zielone czy wielkogabarytowe.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)

Mieszkańcy Gminy Bełżyce mają również dostęp do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), zlokalizowanego przy ul. Przemysłowej 26. PSZOK jest czynny w soboty w godzinach 8:00–16:00, umożliwiając mieszkańcom bezpłatne oddawanie posegregowanych odpadów, takich jak zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady budowlane czy wielkogabarytowe.

Harmonogram odbioru odpadów

Gmina Bełżyce publikuje corocznie harmonogramy odbioru odpadów komunalnych dla zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej. Właściciele nieruchomości są zobowiązani do wystawienia oznakowanych pojemników lub worków w dniu odbioru do godziny 7:00. Odbiór odpadów odbywa się w godzinach 7:00–19:00.

Nowe zasady segregacji odpadów

Od 1 stycznia 2025 roku wprowadzono nowe zasady segregacji odpadów komunalnych, zgodnie z dyrektywą 2008/98/WE. Zniszczone ubrania, buty oraz tekstylne elementy wyposażenia wnętrz nie mogą trafiać do pojemników na odpady zmieszane. Zmiana ta ma na celu zmniejszenie ilości odpadów oraz ich ponowne wykorzystanie w duchu recyklingu.

Dzięki tej kompleksowej infrastrukturze oraz aktywnej polityce edukacyjnej i organizacyjnej, Gmina Bełżyce skutecznie realizuje cele zrównoważonego rozwoju w zakresie gospodarki odpadami.

Gospodarka odpadami komunalnymi w Gminie Bełżyce

W ciągu ostatnich lat w Gminie Bełżyce obserwuje się stopniowy wzrost ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, szczególnie tych pochodzących z gospodarstw domowych. W 2017 roku masa odpadów ogółem wynosiła 3176,45 ton, by osiągnąć wartość 3808,52 ton w roku 2021. W 2023 roku odnotowano 3407,33 ton odpadów, co wskazuje na pewną stabilizację ilości wytwarzanych odpadów w ostatnich latach.

Zdecydowaną większość odpadów komunalnych wytwarzają gospodarstwa domowe (około 80–85% rocznie), natomiast pozostała część pochodzi z innych źródeł, takich jak usługi komunalne, handel, małe firmy, biura i instytucje publiczne.

Coraz większy udział w systemie gospodarki odpadami stanowią odpady zbierane selektywnie. W 2017 roku ich udział w ogólnej masie wynosił 26,5%, natomiast w 2023 roku wzrósł do 41%, co świadczy o rosnącej świadomości ekologicznej mieszkańców oraz skutecznych działaniach organizacyjnych gminy w tym zakresie. Szczególnie widoczny jest wzrost udziału selektywnej zbiórki wśród gospodarstw domowych – z 31,3% w 2017 roku do 48,7% w 2023 roku.

Na uwagę zasługuje również poprawa efektywności zbiórki odpadów biodegradowalnych – ich udział wzrósł z 6,2% w 2020 roku do 11,3% w 2023 roku, co może być wynikiem zwiększonej dostępności kompostowników i większej liczby punktów selektywnej zbiórki.

[Uwaga: wartość „0” oznacza brak danych za dany rok.]

Tabela 23. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku

Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024

ogółem [t]	0	0	3176,45	3275,92	3576,62	3258,77	3808,52	3613,35	3407,33	0
ogółem [w tys. ton]	0	0	3,18	3,28	3,58	3,26	3,81	3,61	3,41	0
z gospodarstw domowych [t]	0	0	2641,08	2643,98	2947	2667,77	3160,31	3005,8	2787,51	0
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) [t]	0	0	535,37	631,94	629,62	591	648,21	607,55	619,82	0
Odpady komunalne zebrane selektywnie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ogółem [t]	0	0	842,51	691,9	1039,26	868,57	1309,22	1259,65	1396,21	0
z gospodarstw domowych [t]	0	0	827,38	670,58	1009,28	831,43	1261,91	1225,08	1357,89	0
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) [t]	0	0	15,13	21,32	29,98	37,14	47,31	34,57	38,32	0
Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (%)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ogółem [%]	0	0	26,5	21,1	29,1	26,7	34,4	34,9	41	0
z gospodarstw domowych [%]	0	0	31,3	25,4	34,2	31,2	39,9	40,8	48,7	0
papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne [%]	0	0	7,2	9,6	9,8	13,1	12	12,8	10,2	0
biodegradowalne [%]	0	0	0	0	0	6,2	7,5	7,7	11,3	0

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

1.4. Infrastruktura energetyczno-oświetleniowa i gazowa

Infrastruktura elektroenergetyczna

Obszar terytorialny Gminy Bełżyce jest zasilany z GPZ 110/15kV Bełżyce, za pośrednictwem linii kablowych i napowietrznych SN- 15 kV oraz stacji transformatorowych 15/04kV. Stacja 110/15kV Bełżyce zlokalizowana jest na terenie gminy Bełżyce i zasila ościenne gminy.

Wnioski wynikające z posiadania własnego źródła zasilania średniego napięcia.

Gmina Bełżyce posiada na swoim terenie Główną Stację Zasilającą (GPZ) 110/15 kV, która stanowi kluczowy element lokalnej infrastruktury elektroenergetycznej. Stacja ta nie tylko zasilą obszar gminy, ale również sąsiednie gminy, co świadczy o jej istotnym znaczeniu w regionalnym systemie dystrybucji energii. Zasilanie odbywa się poprzez linie kablowe i napowietrzne średniego napięcia 15 kV oraz stacje transformatorowe 15/0,4 kV, co zapewnia skuteczne i stabilne dostarczanie energii elektrycznej na poziomie lokalnym. Dzięki tak rozbudowanej i zróżnicowanej technologicznie sieci, gmina dysponuje wysoką zdolnością przyłączeniową, co sprzyja rozwojowi nowych inwestycji oraz potencjalnemu wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii. Solidne zaplecze elektroenergetyczne Gminy Bełżyce sprawia, że jest ona atrakcyjnym miejscem dla inwestorów przemysłowych i logistycznych oraz stwarza dogodne warunki do dalszego rozwoju infrastruktury technicznej.

Oświetlenie uliczne

Na podstawie ustawy Prawo energetyczne (art. 18 ust. 1) do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną należy między innymi planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg, znajdujących się na terenie gminy oraz finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych, znajdujących się na jej terenie.

Na terenie Gminy Bełżyce funkcjonuje łącznie 2043 punkty oświetlenia ulicznego, z czego 410 stanowi własność gminy. Największe zagęszczenie infrastruktury oświetleniowej występuje w mieście Bełżyce, gdzie zainstalowanych jest 862 punkty świetlne, z czego 197 należy do gminy.

Wśród sołectw największą liczbą punktów oświetleniowych dysponują miejscowości: Babin (147), Krężnica Okrągła (182), Matczyn (124) oraz Podole (107). Natomiast najmniej punktów zarejestrowano w Skrzyńcu Kolonii (7) oraz Wymysłówce (12), przy czym wszystkie punkty w Wymysłówce są własnością gminy.

Analiza wykazuje, że w większości miejscowości oświetlenie uliczne nie jest własnością gminy – tylko około 20% ogólnej liczby punktów świetlnych pozostaje w gminnym zasobie. Sytuacja ta może mieć wpływ na ograniczoną możliwość modernizacji czy zarządzania infrastrukturą oświetleniową w wielu lokalizacjach.

Warto podkreślić, że w części miejscowości – takich jak Chmielnik, Chmielnik Kolonia, Cuple, Jaroszewice, Kierz, Malinowszczyzna czy Wierchowiska Dolne i Górne – żaden z punktów świetlnych nie należy do gminy, co może stanowić istotne wyzwanie z punktu widzenia inwestycji w efektywne i nowoczesne systemy oświetleniowe.

Tabela 24. Wykaz punktów oświetlenia ulicznego w rozbiciu na miejscowości.

Lp.	Miejscowości	Liczba punktów oświetlenia	W tym stanowiących własność gminy
1.	Babin	147	51
2.	Bełżyce	862	197
3.	Chmielnik	38	0
4.	Chmielnik Kolonia	47	0
5.	Cuple	40	0
6.	Jaroszewice	26	0
7.	Kierz	50	0
8.	Krężnica Okrągła	182	31
9.	Malinowszczyzna	49	0
10.	Matczyn	124	8
11.	Płowizny	30	9
12.	Podole	107	22
13.	Skrzyniec	24	0
14.	Skrzyniec Kolonia	7	0
15.	Stare Wierchowiska	32	10
16.	Wierchowiska Dolne	25	0
17.	Wierchowiska Górne	24	0
18.	Wojcieszyn	40	16
19.	Wronów	70	33
20.	Wymysłówka	12	12
21.	Zagórze	48	0
22.	Zalesie	25	0
23.	Zosin	34	21
Razem		2043	410

Źródło: Urząd Miejski w Bełżycach

1.5. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Gmina Bełżyce konsekwentnie rozwija infrastrukturę związaną z odnawialnymi źródłami energii (OZE), realizując działania mające na celu zwiększenie udziału energii odnawialnej w lokalnym bilansie energetycznym oraz poprawę efektywności energetycznej. Jednym z kluczowych przedsięwzięć w tym zakresie była realizacja projektu pn. „OZE w Gminie Bełżyce”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020, Działanie 4.1 – Wsparcie wykorzystania OZE.

W ramach projektu wykonano łącznie 152 instalacje fotowoltaiczne, w tym:

- 6 instalacji o mocy 2,28 kW,
- 35 instalacji o mocy 3,42 kW,
- 42 instalacje o mocy 4,18 kW,
- 69 instalacji o mocy 5,32 kW.

Ponadto zamontowano 48 instalacji solarnych, w tym:

- 27 zestawów składających się z dwóch kolektorów słonecznych,
- 21 zestawów składających się z trzech kolektorów słonecznych.

Realizacja powyższych inwestycji przyczynia się do poprawy jakości środowiska naturalnego, obniżenia emisji gazów cieplarnianych oraz wzrostu niezależności energetycznej mieszkańców Gminy Bełżyce. Strategiczne działania w zakresie wdrażania OZE pozostają jednym z priorytetów polityki rozwoju gminy w perspektywie kolejnych lat.

1.6. Podsumowanie [4] Środowisko naturalne i infrastruktura

PODSUMOWANIE 4

ŚRODOWISKO NATURALNE I INFRASTRUKTURA

- +** Bogate walory przyrodnicze: Gmina Bełżyce posiada cenne obszary chronione, takie jak Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu (1 266 ha) oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Wierzchowiska” (4,15 ha), które chronią unikalne siedliska, takie jak świetliste dąbrowy i rzadkie gatunki roślin. Obecność pomników przyrody (np. miłorząb dwuklapowy, lipa drobnolistna) wzmacnia walory przyrodnicze i turystyczne.
- +** Dobra jakość wód podziemnych: Gmina leży w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 406 i 407, które charakteryzują się wysoką jakością wód i strategicznym znaczeniem dla zaopatrzenia w wodę pitną.
- +** Rozwinięta infrastruktura wodno-ściekowa: Sieć wodociągowa obejmuje większość miejscowości (67,1 km, 1 657 przyłączy), a kanalizacja sanitarna (35 km, 966 przyłączy) funkcjonuje w kluczowych miejscowościach, takich jak Bełżyce i Krężnica Okrągła.
- +** Nowoczesna gospodarka odpadami: Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych (ZZOK) w Bełżycach, uruchomiony w 2014 roku, przetwarza 2 tys. ton odpadów miesięcznie, z zaawansowanymi liniami segregacji i odzysku surowców. Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) wspiera selektywną zbiórkę.
- +** Wzrost selektywnej zbiórki odpadów: Udział odpadów zbieranych selektywnie wzrósł z 26,5% w 2017 roku do 41% w 2023 roku, co świadczy o skutecznej edukacji ekologicznej i organizacji systemu.
- +** Infrastruktura elektroenergetyczna: Główna Stacja Zasilająca (GPZ) 110/15 kV zapewnia stabilne zasilanie gminy i sąsiednich obszarów, wspierając rozwój inwestycji przemysłowych i logistycznych.
- +** Inwestycje w OZE: Realizacja projektu „OZE w Gminie Bełżyce” z 152 instalacjami fotowoltaicznymi i 48 instalacjami solarnymi przyczynia się do obniżenia emisji gazów cieplarnianych i zwiększenia niezależności energetycznej.
- +** Brak zagrożeń powodziowych i osuwisk: Gmina nie jest narażona na powódzie ani osuwiska, co zwiększa bezpieczeństwo inwestycji i mieszkańców.
- Nierównomierny dostęp do infrastruktury wodno-ściekowej: Niektóre miejscowości (np. Cuple, Chmielnik, Jaroszewice, Wronów) nie mają dostępu do sieci wodociągowej ani kanalizacyjnej, co ogranicza komfort życia i rozwój tych obszarów.
- Zły stan techniczny infrastruktury wodociągowej: Najstarsze odcinki sieci wodociągowej (z lat 60. XX wieku, z rur azbestowych) oraz ujęcia wody w Bełżycach i Skrzyńcu wymagają pilnej modernizacji.
- Ograniczona kanalizacja sanitarna: Tylko trzy miejscowości (Bełżyce, Krężnica Okrągła, Babin) mają dostęp do zbiorczej kanalizacji, co zmusza pozostałe do korzystania z szamb i przydomowych oczyszczalni.

- ➔ Niski udział gminy w zarządzaniu oświetleniem ulicznym: Tylko 20% punktów oświetlenia ulicznego (410 z 2043) należy do gminy, co ogranicza możliwości modernizacji i zarządzania infrastrukturą oświetleniową w wielu miejscowościach.
- ➔ Niewielka powierzchnia obszaru Natura 2000 „Wierzchowiska”: Obszar ten obejmuje tylko 4,15 ha, co ogranicza jego znaczenie w skali krajowej (powierzchnia względna: C).

5. Kultura i dziedzictwo kulturowe

5.1. Walory kulturowe

Obiekty zabytkowe ujęte w rejestrze zabytków

Na terenie Gminy Bełżyce znajduje się szereg obiektów wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie, świadczących o bogatym dziedzictwie historycznym i kulturowym regionu. W wykazie ujęto 20 zabytków zlokalizowanych w miejscowościach: Babin, Bełżyce, Matczyn, Podole Pierwsze oraz Wronów.

W miejscowości Babin znajdują się m.in. kapliczka z kamiennym krzyżem oraz kompleks dworski obejmujący dwór i park, tworzące zespół przestrzenny o numerze rejestru A/817. Bełżyce wyróżniają się obecnością dwóch istotnych zespołów: kościelnego (nr rej. A/26) – obejmującego kościół, dzwonnice, ogrodzenie, cmentarz oraz drzewostan – oraz dworsko-parkowego (nr rej. A/816), w skład którego wchodzi m.in. park i dawny budynek zamkowy (A/121).

W Matczynie zarejestrowano zespół przestrzenny z dworem, parkiem, stawami oraz drzewostanem przy zespole kościelnym (A/137, A/818), co stanowi przykład harmonijnego zagospodarowania przestrzeni w otoczeniu rezydencji ziemiańskiej. W Podolu Pierwszym wpisano do rejestru zabytków kaplicę grobową rodziny Ligowskich (A/1607), natomiast we Wronowie – park dworski (A/932), będący pozostałością po dawnej siedzibie szlacheckiej.

Wpisane do rejestru obiekty są nie tylko świadectwem historii lokalnej społeczności, ale również istotnym elementem kształtującym tożsamość kulturową Gminy Bełżyce oraz stanowią ważny zasób dla rozwoju turystyki kulturowej i edukacji regionalnej.

Tabela 25. Wykaz obiektów zabytkowych w rejestrze zabytków Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rej. zabytków
1	Babin	Kapliczka z kamiennym krzyżem z figura Chrystusa Ukrzyżowanego	A/1121
2	Babin	Zespół przestrzenny	A/817
3	Babin	Dwór w zespole przestrzennym	A/817
4	Babin	Park w zespole przestrzennym	A/817
5	Bełżyce	Zespół kościelny	A/26
6	Bełżyce	Kościół w zespole kościelnym	A/26
7	Bełżyce	Dzwonnica w zespole kościelnym	A/26
8	Bełżyce	Ogrodzenie cmentarza przykościelnego	A/26
9	Bełżyce	Cmentarz przykościelny w zespole	A/26
10	Bełżyce	Drzewostan na terenie zespołu kościelnego	A/26
11	Bełżyce	Zespół dworsko-parkowy	A/816
12	Bełżyce	Park w zespole dworsko-parkowym	A/816
13	Bełżyce	Dawny budynek zamkowy	A/121
14	Matczyn	Drzewostan w zespole kościelnym	A/137
15	Matczyn	Zespół przestrzenny	A/818
16	Matczyn	Dwór w zespole przestrzennym	A/818

17	Matczyn	Park w zespole przestrzennym	A/818
18	Matczyn	Stawy w zespole przestrzennym	A/818
19	Podole Pierwsze	Kaplica grobowa rodziny Ligowskich	A/ 1607
20	Wronów	Park dworski	A/932

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych rejestru zabytków

Obiekty zabytkowe ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków

Na terenie Gminy Bełżyce zidentyfikowano szereg obiektów o wartościach historycznych, kulturowych i krajobrazowych, które zostały ujęte w wykazie zabytków z przypisaniem do konkretnych działek ewidencyjnych. Łącznie zestawienie obejmuje 60 obiektów zlokalizowanych w różnych miejscowościach gminy, m.in. w Babinie, Bełżycach, Krężnicy Okrągłej, Matczynie, Podolu, Skrzyńcu, Wierzchowiskach, Wronowie i Zalesiu.

Wśród zabytków dominują zespoły dworsko-parkowe (np. w Babinie, Bełżycach, Krężnicy Okrągłej, Matczynie i Wronowie), zespoły kościelne (np. w Bełżycach i Matczynie), a także kapliczki przydrożne, cmentarze (parafialne, przykościelne, wojenne, żydowskie) oraz pomniki i miejsca pamięci narodowej. Znaczną grupę stanowią również obiekty sakralne (kościół, dzwonnice, kostnice, kaplice grobowe) oraz budynki o funkcji mieszkalnej i usługowej, stanowiące część historycznego układu urbanistycznego Bełżyc.

Dla każdego obiektu podano dokładny numer działki, co pozwala na precyzyjną identyfikację ich lokalizacji w przestrzeni geograficznej i prawnej. W szczególności na uwagę zasługują kompleksowe zespoły z licznymi elementami, jak np. zespół przestrzenny w Babinie (dz. nr 3/2, 3/5, 3/6, 3/7) czy zespół kościelny w Bełżycach (dz. nr 153), w których oprócz głównych budowli znajdują się również takie elementy jak stawy, ogrodzenia, szpalery drzew, czy cmentarze.

Zestawienie to stanowi ważny materiał dla prowadzenia polityki ochrony dziedzictwa kulturowego w gminie, wspiera planowanie przestrzenne, działania konserwatorskie oraz rozwój turystyki kulturowej. Dodatkowo, przyporządkowanie obiektów do konkretnych działek ułatwia prowadzenie ewidencji gruntów i gospodarowanie mieniem o charakterze zabytkowym.

Tabela 26. Wykaz obiektów zabytkowych w Gminnej Ewidencji Zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr działki
1.	Babin	Kapliczka z kamiennym krzyżem z figurą Chrystusa Ukrzyżowanego	571/1
2.	Babin	Zespół przestrzenny	3/2, 3/6, 3/7 oraz ciek wodny w pd. części zespołu
3.	Babin	Dwór w zespole przestrzennym	3/6
4.	Babin	Park w zespole przestrzennym	nr 3/6, szpaler drzew dz. nr 3/5 oraz w/w ciek wodny
5.	Babin	Stawy w zespole przestrzennym	3/6
6.	Babin	Dom ogrodnika w zespole przestrzennym	3/3
7.	Babin	Stodoła w zespole dworskim	3/3
8.	Babin	Spichlerz w zespole dworskim	3/3
9.	Babin	Cmentarz parafialny	1906/2, 545
10.	Bełżyce	Zespół kościelny	153
11.	Bełżyce	Kościół w zespole kościelnym	153
12.	Bełżyce	Dzwonnica w zespole kościelnym	153
13.	Bełżyce	Ogrodzenie cment. przykościelnego	153
14.	Bełżyce	Cmentarz przykościelny w zespole	153
15.	Bełżyce	Drzewostan na terenie zespołu	153

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE
NA LATA 2025-2035

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr działki
		kościelny	
16.	Bełżyce	Kostnica przy kościele parafialnym	153
17.	Bełżyce	Organistówka w zespole kościelnym	260
18.	Bełżyce	Zdrój Władysława Jagiełły	153
19.	Bełżyce	Brama cmentarza parafialnego	534
20.	Bełżyce	Pomnik św. Antoniego Padewskiego	252
21.	Bełżyce	Zespół dworsko-parkowy	101/1 i 101/2
22.	Bełżyce	Dwór w zespole dworsko-parkowym	101/2
23.	Bełżyce	Park w zespole dworsko-parkowym	101/1 i 101/2
24.	Bełżyce	Dawny budynek zamkowy	223/4
25.	Bełżyce	Układ urbanistyczny i historyczna linia zabudowy wzdłuż ul. Lubelskiej	wg. załącznika
26.	Bełżyce	Dom mieszkalny, ul. Zielona 10	273
27.	Bełżyce	Kamienica przy ul. Rynek 30	195
28.	Bełżyce	D. zajazd, ob. dom. ul. Rynek 29	162
29.	Bełżyce	Dom mieszkalny, ul. Prebendarska 15	696/1
30.	Bełżyce	Kapliczka przydrożna ul. Krakowska/ ul. Zielona	646/1
31.	Bełżyce	Kopiec Tadeusza Kościuszki	1257
32.	Bełżyce	Młyn elektryczny (d. gazowy). ul. Kazimierska 35	43 8/2
33.	Bełżyce	Dawny cmentarz żydowski przy ul. Bednarskiej	849, 1287, 1288, część działek – 1289, 1285, 1286
34.	Bełżyce	Cmentarz żydowski przy ul. Przemysłowej	587/2
35.	Bełżyce	Cmentarz parafialny przy ul. T. Kościuszki	534 część działki
36.	Bełżyce	Figura Matki Boskiej Element pomnik a miejsce straceń żołnierzy AK i mieszkańców Podola	197
37.	Krężnica Okrągła	Zespół dworsko-parkowy	171/51, 171/8
38.	Krężnica Okrągła	Dwór w zespole dworskim	171/51
39.	Krężnica Okrągła	Oficyna w zespole dworskim	172/2
40.	Krężnica Okrągła	Stajnia w zespole dworskim	171/27
41.	Krężnica Okrągła	Pozostałości parku dworskiego	171/51
42.	Krężnica Okrągła	Pomnik na mogile partyzantów AK oraz cmentarz z II wojny św.	4727/2
43.	Matczyn	Drzewostan na terenie d. cmentarz przykościelny	398/4
44.	Matczyn	Kościół parafialny rzymskokatolicki p.w. Wniebowzięcia NMP	398/4
45.	Matczyn	Zespół przestrzenny	318/3, 316, część działki nr 326/2 (część pasa drogow.)
46.	Matczyn	Dwór w zespole przestrzennym	318/3, 316
47.	Matczyn	Park w zespole przestrzennym	318/3, 316
48.	Matczyn	Stawy w zespole przestrzennym	318/3
49.	Matczyn	Chlewnia w zespole dworskim	318/3
50.	Podole Pierwsze (Matczyn)	Kaplica grobowa rodziny Ligowskich	445/2
51.	Podole Pierwsze	Cmentarz parafialny	445/2

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr działki
	(Matczyn)		
52.	Podole Pierwsze (Matczyn)	Pomnik nagrobny Karola Ściegiennego i Tekli z Jaworskich	445/2
53.	Podole Pierwsze (Matczyn)	Pomnik nagrobny Stefana Laskowskiego	445/2
54.	Podole	Kapliczka przydrożna	349
55.	Skrzyniec	Kapliczka przydrożna z figurą św. Jan Nepomucen	493
56.	Wierzchowiska Górne	Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej	305
57.	Wierzchowiska Stare	Kapliczka przydrożna	492/5
58.	Wronów	Park dworski	358/2, 359/2, 360/1, 360/2, 361/2, 362/2, 363/2, 379/1 378/1
59.	Wronów	Cmentarz wojenny z I Wojny Światowej	892/1
60.	Zalesie	Młyn elektryczny, d. wodny	191

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Zarządzenie Nr 39/21 Burmistrza Bełżyc z dnia 30 kwietnia 2021 r. w sprawie zmian w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Bełżyce.

Stanowiska archeologiczne

Tabela 27 przedstawia zbiorczy wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków, zlokalizowanych na terenie gminy. Zestawienie obejmuje łącznie 141 pozycji, przyporządkowanych do konkretnych miejscowości oraz oznaczonych według numeracji w ramach miejscowości, obszaru Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) oraz numeru stanowiska w danym obszarze AZP.

Najwięcej stanowisk zarejestrowano w miejscowościach Skrzyniec i Kolonia Skrzyniec – łącznie ponad 60 pozycji, co wskazuje na szczególną intensywność osadnictwa lub aktywności archeologicznej w tym rejonie. Istotną liczbę stanowisk odnotowano również w miejscowościach: Kolonia Chmielnik (14 stanowisk), Wronów (17 stanowisk) oraz Podole (15 stanowisk).

Zestawienie obejmuje zarówno pojedyncze stanowiska (np. Chmielnik 1), jak i szereg stanowisk w ramach jednej miejscowości, co pozwala na ocenę rozmieszczenia i skali dziedzictwa archeologicznego na obszarze gminy. W tabeli występują również jednostki z oznaczeniem ulicznym, jak np. „Bełżyce ul. Zielona 1”, co sugeruje dokładniejszą lokalizację w obrębie zabudowy miejskiej.

Dane zawarte w tabeli stanowią podstawę do dalszych analiz konserwatorskich, planistycznych oraz badawczych, służąc ochronie dziedzictwa kulturowego regionu.

Tabela 27. Wykaz stanowisk archeologicznych w Gminnej Ewidencji Zabytków

Lp.	Miejscowość i nr st. w miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr st. na obszarze
1.	Chmielnik 1	78-78	30
2.	Kolonia Chmielnik 1	78-78	31
3.	Kolonia Chmielnik 2	78-78	32
4.	Kolonia Chmielnik 3	78-78	33
5.	Kolonia Chmielnik 4	78-78	34
6.	Kolonia Chmielnik 5	78-78	35

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE

NA LATA 2025-2035

Lp.	Miejscowość i nr st. w miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr st. na obszarze
7.	Kolonia Chmielnik 6	78-78	36
8.	Kolonia Chmielnik 7	78-78	37
9.	Kolonia Chmielnik 8	78-78	38
10.	Kolonia Chmielnik 9	78-78	39
11.	Kolonia Chmielnik 10	78-78	40
12.	Kolonia Chmielnik 11	78-78	41
13.	Kolonia Chmielnik 12	78-78	42
14.	Kolonia Chmielnik 13	78-78	43
15.	Kolonia Chmielnik 14	78-78	44
16.	Matczyn 1	78-79	53
17.	Matczyn 2	78-79	54
18.	Matczyn 3	78-79	55
19.	Matczyn 4	78-79	56
20.	Matczyn 5	78-79	57
21.	Matczyn 6	78-79	58
22.	Wronów 1	79-77	4
23.	Wronów 2	79-77	36
24.	Wronów 3	79-77	37
25.	Wronów 4	79-77	38
26.	Wronów 5	79-77	39
27.	Wronów 6	79-77	40
28.	Wronów 7	79-77	41
29.	Wronów 8	79-77	42
30.	Wronów 9	79-77	43
31.	Wronów 10	79-77	44
32.	Wronów 11	79-77	45
33.	Wronów 12	79-77	46
34.	Wronów 13	79-77	47
35.	Wronów 14	79-77	48
36.	Wronów 15	79-77	49
37.	Wronów 16	79-77	51
38.	Bełżyce 1	79-78	1
39.	Bełżyce 2	79-78	2
40.	Krężnica Okrągła 1	79-78	3
41.	Krężnica Okrągła 2	79-78	4
42.	Krężnica Okrągła 3	79-78	5
43.	Bełżyce 3	79-78	6
44.	Bełżyce 4	79-78	7
45.	Krężnica Okrągła 4	79-78	8
46.	Krężnica Okrągła 5	79-78	9
47.	Bełżyce 5	79-78	10
48.	Krężnica Okrągła 6	79-78	11
49.	Krężnica Okrągła 7	79-78	12
50.	Krężnica Okrągła 8	79-78	13
51.	Babin 1	79-79	1
52.	Bełżyce ul. Zielona 1	79-79	2

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE

NA LATA 2025-2035

Lp.	Miejscowość i nr st. w miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr st. na obszarze
53.	Babin 2	79-79	3
54.	Bełżyce 2	79-79	4
55.	Bełżyce (okolice) 3	79-79	5
56.	Babin 3	79-79	6
57.	Babin 4	79-79	7
58.	Podole 1	79_79	8
59.	Podole 2	79-79	9
60.	Podole 3	79_79	10
61.	Podole 4	79-79	11
62.	Podole 5	79_79	12
63.	Podole 6	79-79	13
64.	Podole 7	79-79	14
65.	Podole 8	79-79	15
66.	Podole 9	79-79	16
67.	Podole 10	79-79	17
68.	Podole 11	79-79	18
69.	Podole 12	79-79	19
70.	Podole 13	79-79	20
71.	Wymysłówka 1	79-79	42
72.	Wymysłówka 2	79-79	43
73.	Wymysłówka 3	79-79	44
74.	Wymysłówka 4	79-79	45
75.	Wymysłówka 5	79-79	46
76.	Wymysłówka 6	79-79	47
77.	Wymysłówka 7	79_79	48
78.	Wymysłówka 8	79-79	49
79.	Podole 14	79-79	52
80.	Podole 15	79-79	53
81.	Zosin 1	79-79	54
82.	Zosin 2	79-79	55
83.	Zosin 3	79-79	56
84.	Zosin 4	79-79	57
85.	Babin 5	79-79	58
86.	Babin 6	79-79	59
87.	Babin 7	79-79	60
88.	Babin 8	79_79	61
89.	Babin 9	79-79	62
90.	Babin 10	79-79	63
91.	Babin 11	79-79	64
92.	Wymysłówka 9	79-79	65
93.	Wymysłówka 10	79-79	66
94.	Wymysłówka 11	79-79	67
95.	Bełżyce 11	79-79	69
96.	Dylążki 1	80-78	53
97.	Skrzyniec 1	80-78	74
98.	Skrzyniec 2	80-78	77

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE
NA LATA 2025-2035

Lp.	Miejscowość i nr st. w miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr st. na obszarze
99.	Skrzyniec 3	80-78	80
100.	Skrzyniec 4	80-78	82
101.	Skrzyniec 5	80-78	83
102.	Skrzyniec 6	80-78	109
103.	Skrzyniec 7	80-78	110
104.	Skrzyniec 8	80-78	111
105.	Skrzyniec 9	80-78	112
106.	Skrzyniec 10	80-78	113
107.	Skrzyniec 11	80-78	114
108.	Kolonia Skrzyniec 1	80-78	115
109.	Kolonia Skrzyniec 2	80-78	116
110.	Kolonia Skrzyniec 3	80-78	117
111.	Kolonia Skrzyniec 4	80-78	18
112.	Kolonia Skrzyniec 5	80-78	1 19
113.	Kolonia Skrzyniec 6	80-78	120
114.	Kolonia Skrzyniec 7	80-78	121
115.	Skrzyniec 12	80-78	1 22
116.	Skrzyniec 13	80-78	123
117.	Skrzyniec 14	80-78	124
118.	Skrzyniec 15	80-78	125
119.	Skrzyniec 16	80-78	126
120.	Wierzchowiska Dolne 1	80-78	129
121.	Wierzchowiska Dolne 2	80-78	130
122.	Wierzchowiska Dolne 3	80-78	131
123.	Wierzchowiska Dolne 4	80-78	132
124.	Kolonia Skrzyniec 8	80-78	133
125.	Kolonia Skrzyniec 9	80-78	134
126.	Kolonia Skrzyniec 10	80-78	135
127.	Skrzyniec 17	80-78	136
128.	Skrzyniec 18	80-78	137
129.	Wierzchowiska Dolne 5	80-78	138
130.	Skrzyniec 19	80-78	139
131.	Kolonia Skrzyniec 11	80-78	151
132.	Kolonia Skrzyniec 12	80-78	154
133.	Kolonia Skrzyniec 13	80-78	155
134.	Zalesie 1	80-78	156
135.	Zalesie 2	80-78	157
136.	Wierzchowiska Dolne 5	80-78	158
137.	Wierzchowiska Górne 1	80-79	47
138.	Malinowszczyzna 8	80-78	162
139.	Malinowszczyzna 9	80-78	163
140.	Skrzyniec Kolonia 16	80-78	113
141.	Wronów 1	79-77	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Zarządzenie Nr 39/21 Burmistrza Bełżyc z dnia 30 kwietnia 2021 r. w sprawie zmian w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Bełżyce.

Wnioski

- ! Niestety, wiele zabytków na terenie gminy Bełżyce znajduje się w złym stanie materialnym i wymaga pilnych prac remontowych. Poprawa stanu i wyglądu zewnętrznego najważniejszych obiektów zabytkowych powinna stać się jednym z głównych kierunków działań na terenie gminy.

5.2. Infrastruktura kultury

Miejski Dom Kultury w Bełżycach

Miejski Dom Kultury w Bełżycach (MDK) pełni kluczową rolę w animowaniu i upowszechnianiu kultury na terenie gminy. Jego zadania koncentrują się na rozbudzaniu zainteresowań mieszkańców, edukacji artystycznej, pielęgnowaniu lokalnych tradycji oraz organizowaniu wydarzeń integrujących społeczność.

W 2024 roku MDK zrealizował bogaty program artystyczny i edukacyjny obejmujący:

- **Stale grupy i zespoły artystyczne** – w tym Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Osa”, zespoły śpiewacze i chóry (m.in. „Ale Nuta”, „Jarzębinki”, „Ćwierćnutki”, „Incognito”), kapela ludowa i Teatr Nasz.
- **Zajęcia cykliczne** – wokalne, instrumentalne (pianino, gitara), teatralne, plastyczne (m.in. akwarela, malarstwo olejne), rękodzielnicze, fitness oraz zajęcia ogólnorozwojowe dla dzieci.
- **Wydarzenia i uroczystości kulturalne** – MDK był organizatorem i współorganizatorem blisko 60 wydarzeń. Wśród nich znalazły się m.in. Orszak Trzech Króli, Dzień Babci i Dziadka, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, spektakle teatralne („Karciarze”, „Sztuka”), przeglądy pieśni, konkursy recytatorskie, festiwale (m.in. Festiwal Wsi Polskiej „Zagon Kapusty”), koncerty, projekcje filmowe, kiermasze, pikniki, a także wydarzenia patriotyczne (Rajd im. mjr. „Zapory”, Święto Konstytucji 3 Maja, Narodowe Czytanie, 106. rocznica odzyskania niepodległości).
- **Warsztaty i półkolonie** – „Wakacje z MDK”, półkolonie teatralne w ramach projektu „Lato w Teatrze” oraz liczne warsztaty malarskie i teatralne.
- **Partnerstwa i współpraca** – z parafiami, szkołami, organizacjami społecznymi, DPS w Matczynie, KGW, OSP, instytucjami kultury, a także aktywny udział w wydarzeniach powiatowych i wojewódzkich.

W grudniu 2024 r. dyrektor MDK został powołany do **Rady Kultury Województwa Lubelskiego**, co stanowi wyróżnienie dla instytucji i całego środowiska kulturalnego Gminy Bełżyce.

Plany na 2025 rok. MDK planuje kontynuację działań kulturalnych w dotychczasowej formule. Ze względu na planowaną **modernizację siedziby i ewentualną zmianę lokalizacji**, harmonogram wydarzeń i zajęć w 2025 roku może ulec modyfikacjom. Priorytetem będzie podtrzymanie działalności zespołów artystycznych i grup stałych oraz kontynuacja najważniejszych wydarzeń cyklicznych.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Bełżycach

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Bełżycach (MGBP) to nowoczesna placówka kultury oferująca szeroki dostęp do zasobów literackich, edukacyjnych i cyfrowych. Działa na rzecz podnoszenia

poziomu czytelnictwa oraz wspiera edukację kulturalną mieszkańców gminy, prowadząc aktywną współpracę z lokalnymi instytucjami i środowiskami twórczymi.

W 2024 roku biblioteka zrealizowała m.in.:

- Programy edukacyjne i promocję czytelnictwa – spotkania autorskie, lekcje biblioteczne, konkursy literackie i plastyczne dla dzieci i młodzieży.
- Projekty cykliczne – m.in. Narodowe Czytanie – wydarzenie o charakterze ogólnopolskim, zorganizowane wspólnie z MDK.
- Rozszerzenie księgozbioru – zakup nowości wydawniczych, literatura piękna, naukowa, książki dla dzieci i młodzieży, literatura regionalna.
- Działalność filii bibliotecznych – obsługujących mniejsze miejscowości na terenie gminy.
- Dostęp do nowoczesnych technologii – komputery z dostępem do Internetu, cyfrowe katalogi, możliwość korzystania z e-booków i audiobooków.
- Współpraca z lokalnymi instytucjami kultury, szkołami, przedszkolami i organizacjami pozarządowymi.

Plany na 2025 rok. W 2025 roku biblioteka planuje:

- Kontynuację działań promujących czytelnictwo, w tym udział w ogólnopolskich akcjach i konkursach;
- Poszerzenie oferty edukacyjnej i warsztatowej, także dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Organizację wystaw, spotkań z autorami i prezentacji twórczości lokalnych artystów;
- Dalszy rozwój księgozbioru i oferty cyfrowej;
- Działania na rzecz cyfrowego wykluczenia – m.in. kursy komputerowe dla seniorów;
- Utrzymanie ścisłej współpracy z MDK i partnerami społecznymi.

Wnioski

- Rok 2024 przyniósł wyjątkowo bogatą i zróżnicowaną ofertę kulturalną dla mieszkańców Gminy Bełżyce. Dzięki synergii działań MDK i MGBP, infrastruktura kultury w gminie funkcjonuje na wysokim poziomie, odpowiadając na potrzeby różnych grup społecznych i wiekowych. Plany na rok 2025 koncentrują się na kontynuacji najważniejszych inicjatyw oraz adaptacji działań do zmieniających się warunków lokalowych, w szczególności w kontekście modernizacji MDK.

5.3. Podsumowanie [5] Kultura i dziedzictwo kulturowe

PODSUMOWANIE 5

KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

- + **Bogate dziedzictwo kulturowe:** Gmina Bełżyce posiada 20 zabytków wpisanych do rejestru Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz 60 obiektów w Gminnej Ewidencji Zabytków, w tym zespoły dworsko-parkowe, kościelne, kapliczki, cmentarze i obiekty archeologiczne (141 stanowisk), co świadczy o znaczącym potencjale historycznym i turystycznym.
- + **Aktywna infrastruktura kultury:** Miejski Dom Kultury (MDK) i Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna (MGBP) oferują różnorodne działania kulturalne i edukacyjne, takie jak warsztaty, wydarzenia artystyczne, festiwale, konkursy, Narodowe Czytanie czy zajęcia dla różnych grup wiekowych.
- + **Zaangażowanie społeczności lokalnej:** Współpraca MDK i MGBP z instytucjami (parafie, szkoły, KGW, OSP) oraz organizacja wydarzeń integrujących, takich jak Orszak Trzech Króli czy Festiwal Wsi Polskiej, wzmacnia więzi społeczne.
- + **Dostęp do nowoczesnych technologii:** Biblioteka oferuje dostęp do e-booków, audiobooków i komputerów, wspierając walkę z wykluczeniem cyfrowym, np. poprzez kursy dla seniorów.
- + **Precyzyjna dokumentacja:** Obiekty zabytkowe są przypisane do konkretnych działek ewidencyjnych, co ułatwia zarządzanie i planowanie przestrzenne.
- **Zły stan techniczny zabytków:** Wiele obiektów wymaga pilnych prac remontowych, co stanowi wyzwanie finansowe i organizacyjne dla gminy.
- **Ograniczenia lokalowe MDK:** Planowana modernizacja siedziby MDK może zakłócić harmonogram wydarzeń i zajęć w 2025 roku, wpływając na ciągłość działań kulturalnych.
- **Nierównomierne rozmieszczenie zasobów:** Większość stanowisk archeologicznych koncentruje się w Skrzyńcu i Kolonii Skrzyniec, co może ograniczać rozwój turystyki kulturowej w innych miejscowościach.
- **Ograniczona oferta dla specyficznych grup:** Choć podejmowane są działania na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami, oferta w tym zakresie jest dopiero w fazie rozwoju.

6. Sport, rekreacja i turystyka

6.1. Infrastruktura sportowa

Opis infrastruktury sportowej

Gmina Bełżyce dysponuje rozbudowaną i zróżnicowaną infrastrukturą sportowo-rekreacyjną, która koncentruje się przede wszystkim na dwóch kompleksach: przy ul. Zamkowej 47 (obiekt Centrum Kultury Fizycznej i Sportu) oraz przy ul. Ks. Bpa T. Wilczyńskiego 62, gdzie znajdują się m.in. hala widowiskowo-sportowa i pływalnia miejska. Infrastruktura ta zapewnia mieszkańcom możliwość uczestnictwa w różnorodnych aktywnościach fizycznych przez cały rok.

Najważniejsze elementy infrastruktury to:

- Stadion Miejski z bieżnią, trybunami i zapleczem lekkoatletycznym;
- Dwie sale sportowe (duża i mała) na obiekcie stadionu;
- Nowoczesne hale sportowe, w tym wielofunkcyjna hala widowiskowa;
- Kryta pływalnia, która zaspokaja potrzeby rekreacyjne i edukacyjne (nauka pływania);
- Dwa kompleksy „Orlik” – zapewniające dostęp do boisk piłkarskich i wielofunkcyjnych;
- Siłownie zewnętrzne, w tym nowoczesna i integracyjna przy ul. Fabrycznej.

Ważnym uzupełnieniem są boiska przyszkolne oraz wiejskie, choć niektóre z nich (szczególnie przy placówkach oświatowych) mają ograniczoną dostępność dla mieszkańców. Infrastruktura wiejska (boiska w Krzu, Krężnicy Okrągłej, Matczyni) służy rekreacji lokalnej społeczności, ale wymaga dalszych inwestycji modernizacyjnych.

Tabela 28. Obiekty sportowe na terenie Gminy Bełżyce

Lp.	Rodzaj obiektu	Rok budowy / modernizacji	Charakterystyka	Dostępność dla mieszkańców
1	Stadion Miejski	1976 / 2020	Stadion z boiskiem trawiastym (101x65 m), bieżnią tartanową 400 m, trybuną na 624 miejsca, strefami lekkoatletycznymi	TAK
2	Boisko Sportowe – Płyta Główna	1976 / 2020	Boisko trawiaste, trybuna na 624 miejsca	TAK
3	Sala sportowa (duża) – Pawilon Stadion Miejski	1976 / 2020	Sala 15x15 m, zajęcia grupowe, gry zespołowe	TAK
4	Sala sportowa (mała) – Pawilon Stadion Miejski	1976 / 2020	Sala 11x8 m, zajęcia grupowe	TAK
5	Kort tenisowy odkryty	1978 / 2020	Dwa korty o nawierzchni z mączki ceglanej	TAK
6	Bieżnia okólna	1976 / 2020	Bieżnia tartanowa 400 m wokół płyty głównej	TAK
7	ORLIK – boisko do gier małych	2012 / 2020	Boisko piłkarskie ze sztuczną nawierzchnią, oświetlenie, zaplecze socjalne	TAK
8	ORLIK – boisko wielofunkcyjne	2012	Nawierzchnia tartanowa, oświetlenie, zaplecze	TAK
9	Hala Widowiskowo-Sportowa	2002	Hala 24x44 m, 3 boiska, trybuny na 476 miejsc, pełne zaplecze	TAK
10	Pływalnia Miejska	2001	Basen 25x12,5 m, 6 torów, strefa	TAK

			rekreacyjna, sanitariaty	
11	Siłownia zewnętrzna, ul. Fabryczna	2022	10 urządzeń, w tym 2 integracyjne	TAK
12	Siłownia zewnętrzna, ul. Bychawska	Brak danych	Obiekt przyszkolny	NIE
13	Boisko SP nr 1 w Bełżycach	2023	Boisko trawiaste	NIE
14	Boisko SP nr 2 w Bełżycach	2024	Brak danych	TAK
15	Boisko SP w Matczynie	Brak danych	Boisko trawiaste	TAK
16	Boisko SP w Babinie	2011	Boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią	TAK
17	Boisko ZS im. M. Kopernika	Brak danych	Brak danych	Brak danych
18	Boisko w Krzu	Brak danych	Boisko trawiaste	TAK
19	Boisko w Krężnicy Okrągłej	Brak danych	Boisko trawiaste	TAK
20	Hala sportowa, ul. Przemysłowa	Brak danych	Brak danych	Brak danych

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

6.2. Atrakcyjność turystyczna i ruch turystyczny

Dziedzictwo historyczne i kulturowe

Bełżyce, jedno z najstarszych miast regionu, uzyskało prawa miejskie w 1417 roku dzięki królowi Władysławowi Jagielle. Choć zamek bełżycki nie przetrwał w swojej pierwotnej formie, jego pozostałości wciąż świadczą o bogatej historii miasta. Wśród zabytków warto wymienić późnorennesansowy kościół pw. Nawrócenia św. Pawła, będący częścią Szlaku Renesansu Lubelskiego, oraz dawny zajazd z przełomu XVIII i XIX wieku, znany jako "austeria".

Miasto pielęgnuje pamięć o swojej wielokulturowej przeszłości, czego dowodem jest zachowany cmentarz żydowski z XIX wieku oraz pomniki upamiętniające ofiary II wojny światowej, takie jak Pomnik Czynu Niepodległościowego i Pomnik ofiar hitleryzmu.

Walory przyrodnicze

Południowo-zachodnia część gminy, obejmująca miejscowości Zalesie, Skrzyniec i Wierzchowiska, wchodzi w skład Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Teren ten charakteryzuje się mozaiką lasów, pól uprawnych i cieków wodnych, tworząc dogodne warunki dla rozwoju agroturystyki.

Infrastruktura sportowa i rekreacyjna

Gmina Bełżyce dysponuje rozwiniętą infrastrukturą sportową, w tym Stadionem Miejskim z bieżnią tartanową, halą widowiskowo-sportową oraz krytą pływalnią. Obiekty te są dostępne dla mieszkańców i sprzyjają aktywnemu spędzaniu czasu wolnego.

Wydarzenia kulturalne

Bełżyce są gospodarzem licznych wydarzeń kulturalnych, takich jak Dni Bełżyc, Dzień Jagielloński oraz ogólnopolskie spotkania teatralne pod hasłem "Scena Dramatyczna". Wydarzenia te integrują społeczność lokalną i przyciągają turystów.

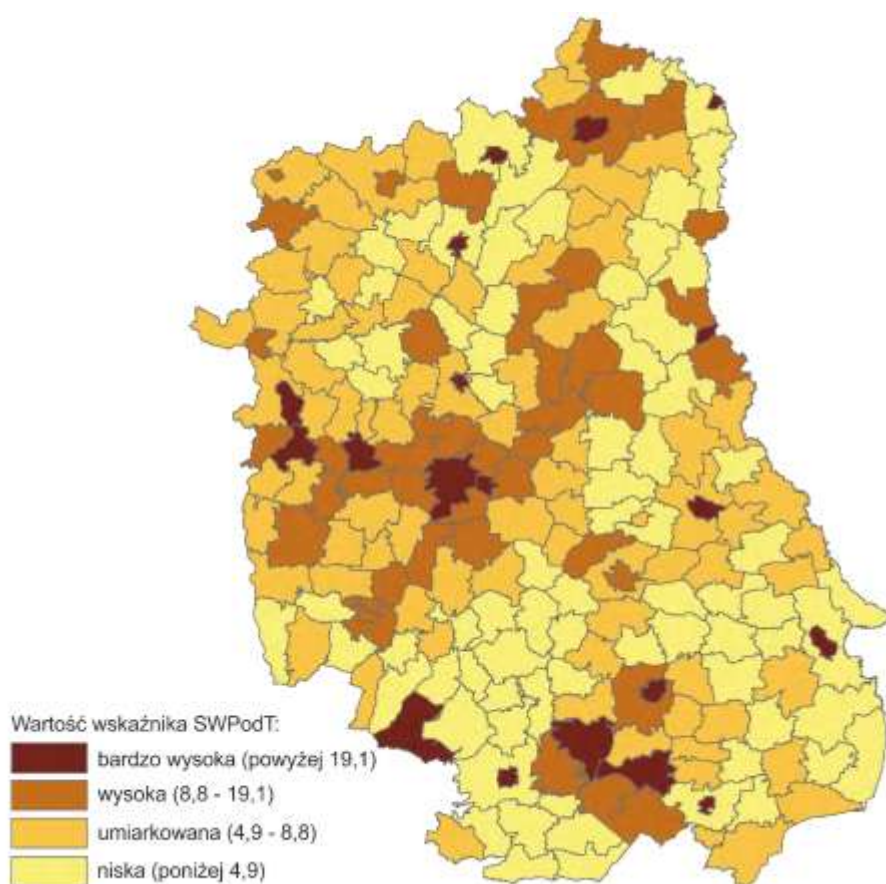
Wnioski

- Atrakcyjność turystyczna gminy Bełżyce opiera się na harmonijnym połączeniu dziedzictwa historycznego, różnorodności kulturowej oraz walorów przyrodniczych. Rozwój infrastruktury sportowej i organizacja wydarzeń kulturalnych dodatkowo podnoszą jakość życia mieszkańców i przyciągają odwiedzających. W Strategii Rozwoju Gminy warto uwzględnić działania promujące te atuty oraz wspierające rozwój turystyki i rekreacji.

Atrakcyjność turystyczna w świetle opracowań GUS

Zgodnie z opracowaniem Urzędu Statystycznego w Lublinie dotyczącym stanu turystyki w województwie lubelskim z 2015 roku, Gmina Bełżyce została zaliczona do obszarów o umiarkowanym poziomie podaży turystycznej. Klasyfikacja ta została ustalona na podstawie wskaźników takich jak: liczba miejsc noclegowych w przeliczeniu na 100 km², liczba obiektów noclegowych i kwater turystycznych, dostępność punktów informacji turystycznej, a także liczba podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność w zakresie zakwaterowania oraz usług gastronomicznych.

Mapa 6. Syntetyczny wskaźnik podaży turystycznej w 2015 r.

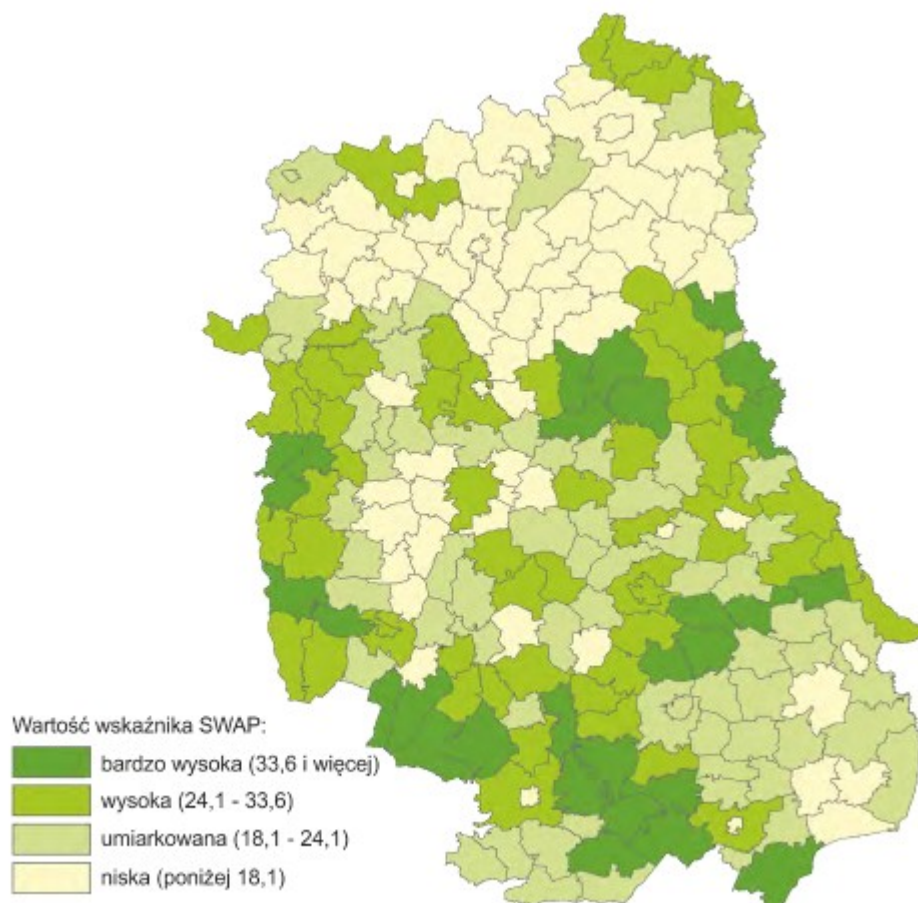
Źródło: Potencjał turystyczny Województwa Lubelskiego. Opracowanie Urzędu Statystycznego w Lublinie

Typowo rolniczy charakter województwa, relatywnie niski poziom uprzemysłowienia i urbanizacji oraz uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe stwarzają dogodne warunki do rozwoju agroturystyki. Może ona stanowić jeden z podstawowych czynników rozwoju obszarów wiejskich, bowiem jest ważnym elementem różnicowania i wzbogacania realizowanej działalności gospodarczej. Definiowana jest jako forma wypoczynku realizowanego na terenach gospodarstw wiejskich o charakterze rolniczym, oparta o bazę noclegową i aktywności rekreacyjne związane z gospodarstwem rolnym lub równoważnym i jego otoczeniem (przyrodniczym, produkcyjnym i usługowym). Adresowana jest przede wszystkim do turystów indywidualnych, rodzin lub niewielkich

grup. Można wyróżnić trzy podstawowe rodzaje agroturystyki tj. turystykę realizowaną na terenach wiejskich obejmującą wszelkie formy rekreacji w rejonie nieurbanizowanym, turystykę związaną z rolnictwem – dającą możliwość poznania praktycznych aspektów pracy rolnika oraz turystykę wiejską – oferującą wiedzę teoretyczną i praktyczną na temat elementów i produktów kultury danej społeczności lokalnej.

Zgodnie z opracowaniem GUS Gminę Bełżyce zaliczono do grona gmin nisko atrakcyjnych przyrodniczo

Mapa 7. Syntetyczny wskaźnik atrakcyjności przyrodniczej w 2015 r.

Źródło: Potencjał turystyczny Województwa Lubelskiego. Opracowanie Urzędu Statystycznego w Lublinie

Rozwój turystyki może stanowić dużą szansę dla ogólnego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Bełżyce oraz tworzenia nowych miejsc pracy poza rolnictwem, pomimo relatywnie niewielkiej dynamiki w tym obszarze. Wydaje się, że walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, występowanie osobliwości florystycznych oraz szereg odbywających się tutaj imprez stanowią dobrą podstawę do rozwoju różnych form turystyki w gminie.

Zadaniem priorytetowym w zakresie rozwoju turystyki na terenie gminy wydaje się być opracowanie oferty turystycznej. Ponadto uzupełnienia wymaga baza gastronomiczna i noclegowa, jak i rozbudowa wszelkiego rodzaju miejsc rekreacji. Rolą samorządu lokalnego jest zatem realizacja, stymulowanie i ułatwianie tych działań, np. poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych, stałą współpracę z lokalnym biznesem turystycznym czy wprowadzanie ułatwień dla przedsiębiorców z branży turystycznej, np.: w postaci ulg podatkowych.

6.3. Podsumowanie [6] Sport, rekreacja i turystyka

PODSUMOWANIE 6

SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

- + Rozbudowana infrastruktura sportowa: Gmina dysponuje zróżnicowaną infrastrukturą, w tym Stadionem Miejskim z bieżnią tartanową, halą widowiskowo-sportową, krytą pływalnią oraz kompleksami „Orlik”. Nowoczesne obiekty, takie jak siłownia zewnętrzna przy ul. Fabrycznej, w tym urządzenia integracyjne, wspierają aktywność fizyczną różnych grup społecznych.
- + Dostępność większości obiektów sportowych dla mieszkańców (np. Stadion Miejski, hala sportowa, pływalnia). Prężnie funkcjonujące Centrum Kultury Fizycznej i Sportu.
- Ograniczona dostępność niektórych obiektów: Boiska przyszkolne (np. przy SP nr 1 w Bełżycach) mają ograniczoną dostępność dla mieszkańców, co zmniejsza ich wykorzystanie w celach rekreacyjnych.
- Potrzeba modernizacji infrastruktury wiejskiej: Boiska wiejskie (np. w Krzu, Krężnicy Okrągłej, Matczynie) wymagają dalszych inwestycji modernizacyjnych.

7. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

7.1. Studium i plany miejscowe

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP) to podstawowy dokument planistyczny na poziomie gminy, który określa politykę przestrzenną oraz kierunki rozwoju przestrzennego. Studium nie ma charakteru aktu prawa miejscowego, ale stanowi podstawę do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Uwzględnia uwarunkowania przyrodnicze, społeczne, gospodarcze oraz prawne, stanowiąc narzędzie strategicznego planowania przestrzennego.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (MPZP) to akt prawa miejscowego uchwalany przez radę gminy. Określa przeznaczenie terenów, sposób ich zagospodarowania i warunki zabudowy. MPZP jest podstawą do wydawania decyzji administracyjnych, takich jak pozwolenie na budowę. Jego celem jest zapewnienie ładu przestrzennego, ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju.

W Gminie Bełżyce uchwalono łącznie 22 dokumenty planistyczne, w tym jedno Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz 21 uchwał dotyczących Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego. Taki bilans świadczy o prowadzeniu aktywnej polityki planistycznej⁵, ukierunkowanej na systematyczne aktualizowanie i dostosowywanie MPZP do zmieniających się potrzeb przestrzennych. Działania te korzystnie wpływają na czytelność warunków zagospodarowania terenu, co stanowi ważny atut z perspektywy potencjalnych inwestorów.

Jednocześnie częste zmiany planów dla tych samych obszarów mogą prowadzić do trudności interpretacyjnych – zarówno dla mieszkańców, jak i przedsiębiorców. W związku z tym zasadne byłoby opracowanie zintegrowanej, ogólnodostępnej mapy planistycznej online, która uporządkowałaby obowiązujące dokumenty i ułatwiła ich analizę.

Rozkład tematyczny i przestrzenny uchwał wskazuje także na dążenie do zrównoważonego rozwoju – działania planistyczne dotyczą zarówno obszarów miejskich, jak i wiejskich, co sprzyja spójności przestrzennej całej gminy.

Tabela 29. Dokumenty planistyczne Gminy Bełżyce

Lp.	Nazwa planu	Powierzchnia [ha]	Data uchwały	Wejście w życie	Dziennik Urzędowy	Nr uchwały
1	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Bełżyce	13 395,07	09.11.2016	09.11.2016 ostatnia zmiana: UCHWAŁA NR LXVII/963/2024 RADY MIEJSKIEJ W BEŁŻYCACH z dnia 18 stycznia 2024 r. w sprawie uchwalenia II zmiany studium uwarunkowań i	–	XVIII/166/16

⁵ Nie wliczono zmian, zaistniałych w ramach pierwotnych uchwał.

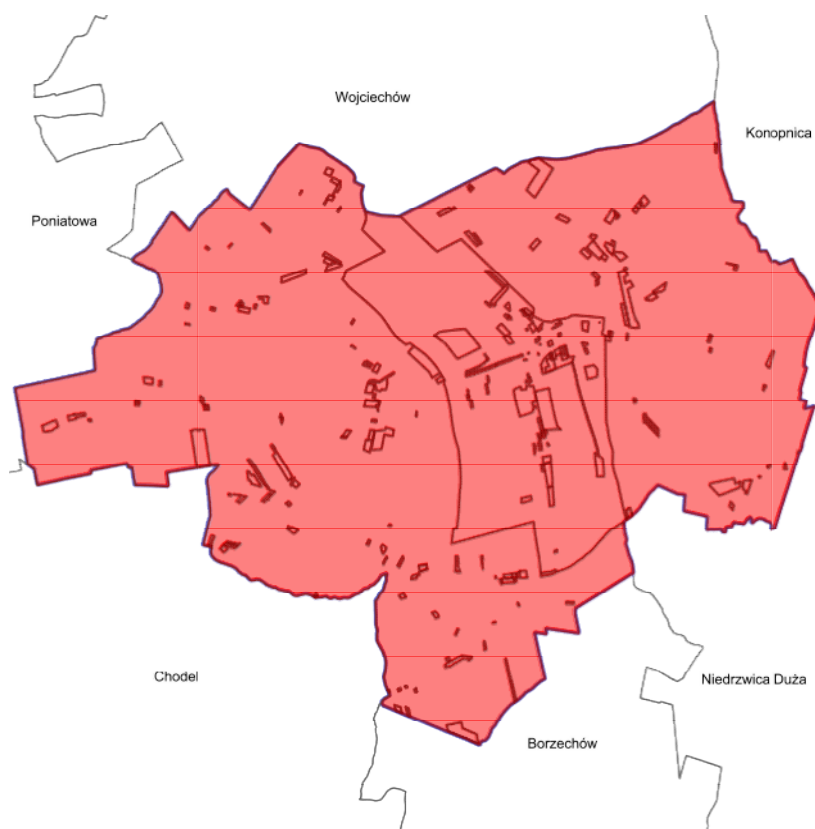
STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE NA LATA 2025-2035

				kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bełżyce		
2	Zmiana MPZP Gminy Bełżyce	10 714,78	29.10.2003	03.03.2004	Dz. Urz. WL nr 22, poz. 559	XIV/133/2003
3	MPZP Miasta Bełżyce	2 159,67	10.12.2003	03.03.2004	Dz. Urz. WL nr 22, poz. 600	XVI/149/2003
4	Zmiana MPZP Gminy Bełżyce – I etap	kwiecień 2016	26.04.2006	26.11.2006	Dz. Urz. WL nr 171, poz. 2721	XLIV/364/2006
5	Zmiana MPZP Gminy Bełżyce – I etap	04.04	30.06.2006	26.11.2006	Dz. Urz. WL nr 171, poz. 2721	XLVI/379/2006
6	Zmiana MPZP Gminy Bełżyce	14.06	13.12.2006	14.04.2007	Dz. Urz. WL nr 45, poz. 1062	III/10/2006
7	Zmiana MPZP Miasta Bełżyce	styczeń 1972	29.08.2007	16.12.2007	Dz. Urz. WL nr 166, poz. 2949	XIV/93/2007
8	MPZP ul. Ks. Bpa Wilczyńskiego	13.08	25.02.2009	05.07.2009	Dz. Urz. WL nr 68, poz. 1632	XL/253/09
9	MPZP ul. Przemysłowa	27,68	08.04.2010	01.08.2010	Dz. Urz. WL nr 73, poz. 1428	LVI/371/2010
10	Zmiana MPZP Miasta Bełżyce	październik 1983	31.01.2011	23.04.2011	Dz. Urz. WL nr 42, poz. 966	V/42/2011
11	Zmiana MPZP Gminy Bełżyce	91,39	31.01.2011	23.04.2011	Dz. Urz. WL nr 42, poz. 967	V/43/2011
12	MPZP Bełżyce – Wzgórze	36,97	30.03.2011	30.06.2011	Dz. Urz. WL nr 79, poz. 1520	VIII/69/2011
13	Zmiana MPZP ul. Ks. Bpa Wilczyńskiego	maj 1998	27.04.2011	10.07.2011	Dz. Urz. WL nr 87, poz. 1638	IX/87/2011
14	MPZP – Malinowszczyzna	02.02	12.12.2012	01.03.2013	Dz. Urz. WL poz. 916	XXXVI/231/2012
15	Zmiana MPZP Gminy Bełżyce	133,52	27.08.2014	18.11.2014	Dz. Urz. WL poz. 3475	LVIII/355/2014
16	Zmiana MPZP Gminy Bełżyce	76,89	27.11.2019	17.01.2020	Dz. Urz. WL poz. 7	XIV/164/2019
17	Zmiana MPZP Miasta Bełżyce	76,65	27.11.2019	29.01.2020	Dz. Urz. WL poz. 429	XIV/165/2019
18	Zmiana MPZP – ul. Ks. Bpa Wilczyńskiego	luty 2037	27.11.2019	24.01.2020	Dz. Urz. WL poz. 267	XIV/166/2019
19	Zmiana MPZP Miasta Bełżyce	lipiec 2045	01.02.2023	06.04.2023	Dz. Urz. WL poz. 2160	LXVII/782/2023
20	Zmiana MPZP Gminy Bełżyce	06.07	01.02.2023	06.04.2023	Dz. Urz. WL poz. 2161	LXVII/783/2023
21	Zmiana MPZP Gminy Bełżyce	01.03	18.01.2024	23.02.2024	Dz. Urz. WL poz. 1064	LXXVII/964/2024
22	Zmiana MPZP Miasta Bełżyce	04.04	18.01.2024	23.02.2024	Dz. Urz. WL poz. 1065	LXXVII/965/2024

Źródło: <https://belzyce.e-mapa.net/wykazplanow/>

Mapa 8. Zasięgi planów na tle gminy.

Źródło: <https://belzyce.e-mapa.net/wykazplanow/>

7.2. Sieć osadnicza oraz zagospodarowanie przestrzenne

Sieć osadnicza gminy Bełżyce charakteryzuje się zróżnicowaną strukturą, obejmującą zarówno zwarte miasto Bełżyce, jak i rozproszone osady wiejskie.

Miasto Bełżyce

Bełżyce, będące siedzibą gminy, to jedyny ośrodek miejski w jej granicach. Miasto posiada zwartą zabudowę mieszkaniową i pełni funkcję lokalnego centrum administracyjnego, usługowego oraz gospodarczego. Zlokalizowane jest nad rzeką Krężniczką, około 25 km na zachód od Lublina, co sprzyja jego rozwojowi i dostępności komunikacyjnej.

Obszary wiejskie

Gmina Bełżyce obejmuje 24 sołectwa: Babin, Chmielnik, Chmielnik Kolonia, Cuple, Jaroszewice, Kierz, Krężnica Okrągła, Malinowszczyzna, Matczyn-Wojcieszyn, Płowizny, Podole, Skrzyniec, Stare Wierchowiska, Wierchowiska Górne, Wojcieszyn, Wronów, Wymysłówka, Bełżyce-Wzgórze, Zalesie, Zagórze I, Zagórze II, Bełżyce-Zastawie, Zosin, Chmielnik Kolonia I.

Wiejska sieć osadnicza jest dość rozproszona i w dużej mierze ukształtowana w układzie pasmowym wzdłuż tras komunikacyjnych. Zabudowa w tych obszarach jest mniej zwarta niż w mieście, co wynika z historycznego rozwoju osadnictwa oraz uwarunkowań przestrzennych.

Wnioski

- ! Sieć osadnicza gminy Bełżyce odzwierciedla typowy układ dla regionów o mieszanym charakterze miejskim i wiejskim. Miasto Bełżyce pełni funkcję centralną, podczas gdy otaczające je sołectwa i wsie tworzą rozproszoną strukturę osadniczą, związaną głównie z działalnością rolniczą i lokalnymi usługami. Taki układ sprzyja zrównoważonemu rozwojowi gminy, umożliwiając zarówno koncentrację usług w mieście, jak i zachowanie tradycyjnego charakteru obszarów wiejskich.

7.3. Obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych- rewitalizacja

Obszar zdegradowany

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, obszar zdegradowany to taki, na którym występuje stan kryzysowy wywołany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego z negatywnych zjawisk w sferze: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, w Gminie Bełżyce zidentyfikowano osiem sołectw, które spełniają kryteria obszaru zdegradowanego. Są to jednostki o ponadprzeciętnie wysokim nasileniu problemów społecznych, często w powiązaniu z dodatkowymi trudnościami technicznymi, środowiskowymi, gospodarczymi czy przestrzennymi:

Tabela 30. Obszar zdegradowany

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności (2023)	Powierzchnia (km ²)	% ludności	% powierzchni
1	Kierz	354	7,10	2,79	5,30
2	Bełżyce – Centrum	4267	9,75	33,61	7,28
3	Cuple	189	2,94	1,49	2,20
4	Skrzyniec	105	8,31	0,83	6,20
5	Wronów	339	8,25	2,67	6,16
6	Stare Wierzchowiska	230	4,82	1,81	3,60
7	Chmielnik	260	3,45	2,05	2,58
8	Zalesie	124	3,33	0,98	2,49

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bełżyce na lata 2024-2030.

W sołectwach tych występują problemy o charakterze strukturalnym, w tym:

- niski poziom aktywności społecznej i zawodowej,
- słaba dostępność usług publicznych,
- zdegradowana infrastruktura i przestrzeń publiczna,
- bariery komunikacyjne i przestrzenne.

Obszar rewitalizacji

Spośród wymienionych powyżej sołectw, trzy jednostki zostały formalnie wyznaczone jako obszar rewitalizacji, spełniający wymogi ustawy (maksymalnie 20% powierzchni gminy i 30% jej mieszkańców). Są to:

- Bełżyce – Centrum
- Bełżyce – Zastawie
- Stare Wierzchowiska

Obszar rewitalizacji zajmuje łącznie 9,686 km² (7,23% powierzchni gminy) i zamieszkiwany jest przez 3486 osób (27,46% ludności). Jednostki te tworzą zwarty i funkcjonalnie powiązany teren, charakteryzujący się kumulacją problemów społecznych, gospodarczych i technicznych.

Wybrane obszary cechuje:

- wysoki poziom dezintegracji społecznej i wykluczenia,
- zły stan techniczny budynków i przestrzeni publicznych,

- ograniczona dostępność do usług kultury, edukacji i integracji społecznej,
- niewystarczające działania aktywizujące mieszkańców.

Cel Gminnego Programu Rewitalizacji

W odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby i wyzwania, Gmina Bełżyce opracowała Gminny Program Rewitalizacji, którego celem jest kompleksowe wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez:

- aktywizację lokalnych społeczności,
- inwestycje w infrastrukturę mieszkaniową, społeczną i techniczną,
- rozwój przestrzeni publicznych i terenów zielonych,
- poprawę jakości usług publicznych i zwiększenie dostępności kultury i edukacji.

7.4. Podsumowanie [7] Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

PODSUMOWANIE 7

PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

- +** Aktywna polityka planistyczna: Gmina Bełżyce posiada aktualne Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego (SUiKZP) oraz 21 uchwał dotyczących Miejsowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP), co świadczy o systematycznym podejściu do planowania przestrzennego.
- +** Zrównoważony rozwój przestrzenny: Plany obejmują zarówno obszary miejskie, jak i wiejskie, co sprzyja spójności przestrzennej gminy. Uwzględnianie uwarunkowań przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i prawnych w SUiKZP zapewnia strategiczne podejście do rozwoju.
- +** Gminny Program Rewitalizacji (GPR): Zidentyfikowano obszary zdegradowane i wyznaczono obszar rewitalizacji (Bełżyce – Centrum, Bełżyce – Zastawie, Stare Wierchowiska), co pozwala na celowe działania naprawcze.
- +** Potencjał inwestycyjny: Czytelność warunków zagospodarowania terenu wynikająca z MPZP jest atutem dla potencjalnych inwestorów.
- Częste zmiany planów miejscowych: Częste aktualizacje MPZP dla tych samych obszarów mogą powodować trudności interpretacyjne dla mieszkańców i przedsiębiorców, co obniża przejrzystość polityki przestrzennej.
- Rozproszona sieć osadnicza: Wiejska sieć osadnicza jest rozproszona, co może utrudniać efektywne zarządzanie infrastrukturą i dostęp do usług publicznych na obszarach wiejskich.
- Zdegradowana infrastruktura i przestrzeń publiczna w wybranych sołectwach oraz obszarach rewitalizacji wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych.

8. Bezpieczeństwo publiczne

8.1. Przestępczość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Bezpieczeństwo publiczne to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, a także przed zjawiskami mogącymi zakłócić normalne funkcjonowanie obywateli, godzącymi w przyjęte normy postępowania.

Komisariat Policji w Bełżycach

Za bezpieczeństwo na terenie gminy odpowiada Komisariat Policji w Bełżycach. Obejmuje on swoim zasięgiem działania teren gminy Bełżyce, Konopnica, Wojciechów, Borzechów, Niedzwica Duża.

Analiza liczby interwencji, liczby wylegitymowanych osób i zatrzymań dowodów rejestracyjnych w latach 2017-2024.

W latach 2017–2020 liczba interwencji w gminie Bełżyce spadła z 755 do 499, co mogło być efektem ograniczenia aktywności społecznej w okresie pandemii COVID-19. Od 2021 roku obserwuje się jednak systematyczny wzrost: w 2021 roku odnotowano 613 interwencji, w 2022 roku – 558 (niewielki spadek), a następnie w 2023 roku – 708, by w 2024 roku osiągnąć najwyższą wartość w analizowanym okresie – 806. Wzrost ten może świadczyć o zwiększonej aktywności społecznej po pandemii, większej gotowości mieszkańców do zgłaszania incydentów oraz silniejszej obecności służb porządkowych w przestrzeni publicznej.

Podobny trend widoczny jest w przypadku liczby osób wylegitymowanych, która wzrosła z 3 884 w 2017 roku do 5 498 w 2024 roku, co stanowi wzrost o około 41%. Może to wynikać z nasilonych działań prewencyjnych Policji, zwiększonej liczby patroli oraz rosnącej liczby wydarzeń publicznych i zgromadzeń w gminie.

Z kolei liczba zatrzymanych dowodów rejestracyjnych i praw jazdy wzrosła z 7 przypadków w 2017 roku do 26 w 2024 roku, czyli niemal czterokrotnie. Ten wzrost może wskazywać na intensyfikację kontroli drogowych, problemy z niewłaściwym stanem technicznym pojazdów lub łamaniem przepisów drogowych, a także na skuteczniejsze egzekwowanie przepisów przez Policję.

Wzrost liczby interwencji i zatrzymań nie musi jednoznacznie oznaczać pogorszenia bezpieczeństwa. Może być również wynikiem większej aktywności służb mundurowych, skuteczniejszego nadzoru oraz większego zaufania mieszkańców do instytucji publicznych. Dane te mogą jednak również wskazywać na istnienie problemów społecznych, takich jak przemoc domowa, konflikty sąsiedzkie czy zakłócanie porządku publicznego, które wymagają interwencji Policji.

Z perspektywy samorządu gminy Bełżyce konieczne jest dalsze wzmacnianie współpracy z Policją oraz rozwój działań profilaktycznych, zwłaszcza w obszarze ruchu drogowego i przeciwdziałania przemocy domowej. Warto inwestować w programy edukacyjne i społeczne, które mogą przyczynić się do zmniejszenia liczby interwencji oraz ograniczenia negatywnych zjawisk. Równie istotne jest systematyczne monitorowanie stanu bezpieczeństwa oraz analiza przyczyn rosnącej liczby interwencji, co pozwoli na skuteczniejsze działania prewencyjne. Dane te gmina powinna traktować jako sygnał do podejmowania dalszych, zintegrowanych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców i wzmacniania prewencji – zarówno policyjnej, jak i społecznej.

Tabela 31. Działania interwencyjne Policji na terenie powiatu lubelskiego i gminy Bełżyce (lata 2017–2024).

Rok	Liczba interwencji (Powiat)	Liczba interwencji (Bełżyce)	Wylegitymowani (Powiat)	Wylegitymowani (Bełżyce)	Zatrzymane dowody/prawa jazdy (Powiat)	Zatrzymane dowody/prawa jazdy (Bełżyce)
2017	2 388	755	8 315	3 884	33	7
2018	2 430	802	8 768	4 033	38	9
2019	2 606	674	9 005	4 125	36	11
2020	2 800	499	10 991	3 987	42	16
2021	3 138	613	10 750	4 255	55	21
2022	2 210	558	7 581	4 866	53	18
2023	2 811	708	10 790	5 038	64	22
2024	2 811	806	11 217	5 498	70	26

Źródło: Komisariat Policji w Bełżycach

Zdarzenia o charakterze naruszenia prawa w sołectwach Gminy Bełżyce w 2024 roku

Największe obciążenie przestępczością i wykroczeniami notuje się w Bełżycach (Centrum), gdzie odnotowano aż 51 przestępstw i 119 wykroczeń, co stanowi odpowiednio 44% wszystkich przestępstw i 67% wykroczeń w gminie. To wskazuje na największe skupisko zagrożeń prawnych w tej części gminy, co jest typowe dla centralnych obszarów miejskich.

Bełżyce – Wzgórze oraz Babin i Krężnica Okrągła także wyróżniają się na tle gminy wyższymi wskaźnikami w kilku kategoriach, w tym w liczbie założonych niebieskich kart (3 i 5 przypadków).

Obszary wiejskie, takie jak Chmielnik Kolonia I, Zagórze II, Zosin, Wierzchowiska Stare i Górne, wykazują znikomą lub zerową aktywność w zakresie przestępstw i interwencji, co może świadczyć o wyższym poziomie bezpieczeństwa lub o niższej zgłaszalności incydentów.

Interwencje domowe najczęściej podejmowano w Bełżycach Centrum (31) oraz w Kierz (9), co może wskazywać na potrzebę wsparcia społecznego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Niebieskie karty, świadczące o podejrzeniu przemocy w rodzinie, najczęściej zakładano w Bełżycach Centrum (14 przypadków), Krężnicy Okrągłej (5) i Chmielniku (3). To wskazuje na potrzebę wzmożonej opieki socjalnej i prewencji w tych miejscowościach.

Tabela 32. Zestawienie zdarzeń o charakterze naruszenia prawa w sołectwach Gminy Bełżyce w 2024 roku

Lp.	Sołectwo	Liczba przestępstw	Liczba wykroczeń	Interwencje domowe	Przestępstwa kryminalne	Niebieskie karty
1	Babin	7	2	6	1	2
2	Bełżyce - Centrum	51	119	31	54	14
3	Bełżyce - Wzgórze	7	9	1	2	3
4	Bełżyce - Zastawie	4	7	3	0	0
5	Cuple	8	1	1	0	0
6	Chmielnik	3	1	4	1	3
7	Chmielnik Kolonia	0	1	2	0	1
8	Chmielnik Kolonia I	0	0	0	0	0
9	Jaroszewice	2	4	0	0	0
10	Kierz	5	1	9	0	2
11	Krężnica Okrągła	8	9	4	1	5
12	Malinowszczyzna	1	5	2	0	0
13	Matczyn - Wojcieszyn	7	0	3	0	1
14	Płowizny	0	1	0	0	0
15	Podole	5	7	5	2	2
16	Skrzyniec	0	6	0	0	0
17	Wierzchowiska Stare	0	0	0	0	0
18	Wierzchowiska Górne	0	1	1	0	0
19	Wronów	1	0	2	2	0
20	Wymysłówka	1	1	0	0	0
21	Zalesie	1	0	1	0	1
22	Zagórze I	5	3	0	1	0
23	Zagórze II	0	0	0	0	0
24	Zosin	0	0	0	1	0
	RAZEM	116	178	75	65	34

Źródło: Komisariat Policji w Bełżycach

Wnioski

- ! Dane wskazują na silne zróżnicowanie problematyki społeczno-kryminalnej pomiędzy centralnymi i peryferyjnymi sołectwami. Centrum Bełżyc wymaga szczególnej uwagi służb porządkowych oraz wsparcia społecznego, podczas gdy część sołectw wiejskich cechuje się względnym spokojem.

8.2. Ochrona przeciwpożarowa

Struktura OSP w gminie Bełżyce

Na terenie gminy działa 12 jednostek OSP, zlokalizowanych w strategicznych miejscowościach:

- OSP Bełżyce (w KSRG)
- OSP Wierchowiska
- OSP Zagórze
- OSP Kolonia Chmielnik
- OSP Zalesie
- OSP Wymysłówka
- OSP Wronów
- OSP Wzgórze
- OSP Podole
- OSP Jaroszewice
- OSP Matczyn (w KSRG)
- OSP Babin (w KSRG)

Wszystkie jednostki OSP pełnią istotną funkcję w systemie ochrony ludności – są pierwszym ogniwem reagowania w sytuacjach pożarów, zalania, wypadków drogowych i innych lokalnych zagrożeń.

Jednostki w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG)

Do elitarnego systemu KSRG, który integruje najsprawniejsze jednostki OSP z zawodową strażą pożarną, należą w gminie:

- OSP Bełżyce
- OSP Babin
- OSP Matczyn-Wojcieszyn

Jednostki te spełniają wysokie standardy gotowości bojowej, dysponują lepszym wyposażeniem i są przygotowane do prowadzenia działań także poza obszarem swojej gminy. Biorą udział w szerszych działaniach ratowniczo-gaśniczych, co zwiększa bezpieczeństwo nie tylko lokalnie, ale też regionalnie.

Rola Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej w Bełżycach

Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza (JRG) w Bełżycach pełni funkcję nadrzędną w strukturze ochrony przeciwpożarowej. Jej zasięg terytorialny obejmuje:

- gminę Bełżyce
- gminę Wojciechów
- gminę Borzechów
- gminę Niedzwica Duża
- zachodnią część gminy Konopnica (do obwodnicy Lublina)
- południowo-wschodnią część gminy Nałęczów
- wschodnią część gminy Chodel

Dzięki temu, JRG Bełżyce stanowi kluczowy punkt zabezpieczenia pożarowego znacznego obszaru powiatu, a współpraca z lokalnymi OSP umożliwia szybkie i skuteczne reagowanie w nagłych sytuacjach.

Wnioski

System ochrony przeciwpożarowej gminy Bełżyce charakteryzuje się:

- dobrym rozmieszczeniem jednostek OSP – co umożliwia szybki dojazd do różnych części gminy,
- silną integracją z KSRG – co zwiększa jakość i zasięg działania trzech najważniejszych jednostek (Bełżyce, Babin, Matczyn),
- wsparciem ze strony JRG Bełżyce – która zapewnia profesjonalne zaplecze operacyjne i sprzętowe dla całego regionu.

W efekcie, mieszkańcy gminy Bełżyce mogą liczyć na wysoki poziom bezpieczeństwa pożarowego i ratowniczego, który jednak wymaga stałego utrzymania i modernizacji, zwłaszcza w kontekście zmieniających się zagrożeń środowiskowych i pogodowych.

OSP- Stan wyposażenia

Na koniec 2024 roku jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w gminie Bełżyce dysponują zróżnicowanym i w wielu przypadkach nowoczesnym wyposażeniem, które pozwala na skuteczne prowadzenie działań ratowniczo-gaśniczych. W skład głównego wyposażenia OSP Bełżyce wchodzi średni samochód ratowniczo-gaśniczy MAN TGM 13.290 4X4 BL2,5/25 typu GBART oraz lekki samochód Volkswagen LT 35 GLM, co świadczy o wysokim poziomie mobilności i gotowości operacyjnej tej jednostki.

OSP Kolonia Chmielnik oraz OSP Matczyn również wyróżniają się nowoczesnym zapleczem technicznym. Kolonia Chmielnik posiada ciężki samochód MAN TGM 18.348 4X4 BB oraz lekki Ford Transit 350M, natomiast Matczyn dysponuje aż czterema pojazdami: lekkim Fordem Transit GLBM 0,2/0,4, średnim MAN-em TGM 18.320 4X4 BB, przyczepą Neptun 236 PRO oraz quadem Polaris Sportsman 570EPS, co czyni ją jedną z najlepiej wyposażonych jednostek w gminie.

OSP Babin, podobnie jak Bełżyce, posiada średni samochód MAN TGM 13.290 4X4 BL2,5/25 GBART oraz Forda Transit 350M, co daje jej dobre możliwości operacyjne w działaniach ratowniczych. W jednostkach takich jak OSP Wierzchowiska, Zalesie, Wronów czy Jaroszewice dominują starsze modele pojazdów, takie jak Jelcz 004 i 005, Star 244 czy FS Lublin 3 PS Turbo, które nadal pozostają w użyciu, choć ich możliwości techniczne są bardziej ograniczone w porównaniu do nowoczesnych samochodów ratowniczych.

W OSP Zagórze, Podole i Wzgórze główny trzon wyposażenia stanowią pojazdy marki Star i Volvo, a OSP Wymysłówka korzysta z MAN-a 11-168HLF typu GBA. Mimo że wiele jednostek dysponuje tylko jednym pojazdem, ich rozmieszczenie w poszczególnych sołectwach zapewnia odpowiedni zasięg operacyjny na terenie całej gminy.

Podsumowując, wyposażenie jednostek OSP w gminie Bełżyce na koniec 2024 roku jest zróżnicowane – część jednostek posiada nowoczesne pojazdy ratowniczo-gaśnicze i specjalistyczny sprzęt, podczas gdy inne opierają swoje działania na starszych modelach. Taki stan wskazuje na potrzebę dalszego doposażania niektórych jednostek, szczególnie tych z mniej zaawansowanym sprzętem, aby zapewnić równomierny poziom bezpieczeństwa w całej gminie.

Tabela 33. Stan głównego wyposażenia jednostek OSP w gminie – stan na koniec 2024 r.

Jednostka OSP	Wyposażenie
OSP BEŁŻYCE	MAN TGM 13.290 4X4 BL2,5/25 GBART VOLKSWAGEN LT 35 GLM
OSP WIERZCHOWISKA	JELCZ 004 GCBA 6/32
OSP ZAGÓRZE	STAR 244 GBA

Jednostka OSP	Wypożyczenie
OSP KOLONIA CHMIELNIK	MAN TGM 18.348 4X4 BB FORD TRANSIT 350M TYP FAB6
OSP ZALESIE	JELCZ 005
OSP WYMYŚLÓWKA	MAN 11-168HLF GBA
OSP WRONÓW	STAR 244 GBA
OSP WZGÓRZE	VOLVO FL-614
OSP PODOLE	MERCEDES-BENZ 1222AF
OSP JAROSZEWICE	STAR 244 GBA FS LUBLIN 3 PS TURBO 352417
OSP MATCZYN	FORD TRANSIT GLBM 0,2/0,4 MAN TGM 18.320 4X4 BB PRZYCZEPA NEPTUN 236 PRO QUAD POLARIS SPORTSMAN 570EPS
OSP BABIN	MAN TGM 13.290 4X4 BL2,5/25 GBART FORD TRANSIT 350M TYP FAB6

Źródło: Urząd Miejski w Bełżycach.

Dane zawarte w Wykres 8 przedstawiają zmienność liczby i rodzaju interwencji podejmowanych przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) w gminie Bełżyce w latach 2017–2024. Analiza pozwala dostrzec zarówno ogólne trendy, jak i zmieniające się proporcje między interwencjami związanymi z pożarami a tymi dotyczącymi zalanych terenów.

OSP- Ogólna liczba interwencji

Liczba interwencji OSP systematycznie rosła w pierwszych latach analizowanego okresu – z 71 w 2017 roku do 120 w 2020. W 2021 roku nastąpił wyraźny skok – aż do 218 interwencji, co stanowi najwyższą wartość w całym przedziale czasowym. W kolejnych latach liczba ta zaczęła spadać, osiągając poziom 123 w 2023 roku i 133 w 2024 roku. Mimo spadku po rekordowym 2021 roku, liczba interwencji w ostatnich latach pozostaje wyższa niż w latach 2017–2019, co może świadczyć o wzroście zagrożeń lub większej skuteczności w reagowaniu na nie.

OSP- Interwencje związane z zalaniem

Zalania stanowią istotną część działań OSP, a ich liczba uległa znacznemu zwiększeniu od 2020 roku. W latach 2017–2019 liczby te wahały się między 16 a 41 interwencji rocznie. W 2020 odnotowano 48 takich przypadków, natomiast w 2021 aż 143 – prawie czterokrotnie więcej niż dwa lata wcześniej. Od tego momentu obserwuje się stopniowy spadek (85 w 2022, 60 w 2023 i 73 w 2024), jednak wartości te wciąż utrzymują się na wyższym poziomie niż przed 2020 rokiem. Może to świadczyć o nasileniu się zjawisk ekstremalnych związanych z pogodą (np. intensywnych opadów), skutkujących lokalnymi podtopieniami.

OSP- Interwencje związane z pożarami

Liczba pożarów była najwyższa w latach 2018–2021 (od 67 do 78 przypadków rocznie), natomiast od 2022 roku obserwujemy ich powolny spadek: 66 w 2022, 63 w 2023 i 60 w 2024 roku. Choć wartości te nadal są stosunkowo wysokie, tendencja zniżkowa może wynikać z poprawy profilaktyki pożarowej, większej świadomości mieszkańców lub korzystniejszych warunków atmosferycznych.

Wnioski

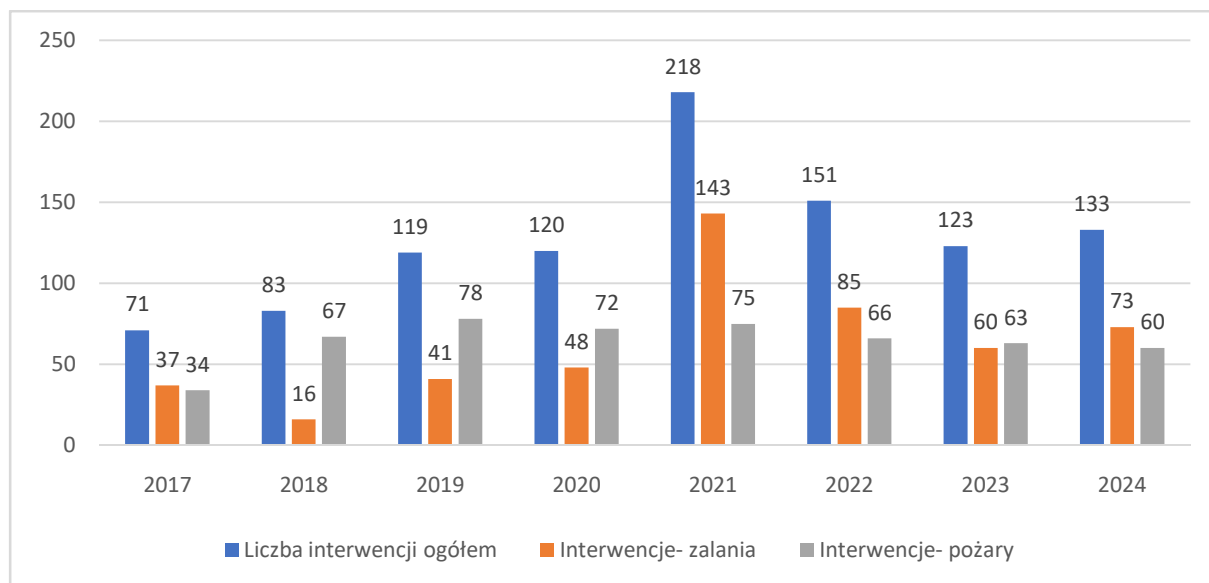
- **Rok 2021** był wyjątkowy pod względem liczby interwencji, głównie z powodu dużej liczby zalanych terenów.
- **Zalania** zaczęły odgrywać większą rolę w działalności OSP od 2020 roku, co może być efektem zmian klimatycznych.

- **Pożary** pozostają istotnym typem zagrożeń, ale ich liczba wykazuje tendencję spadkową po 2021 roku.
- **Dynamika interwencji** świadczy o rosnącej potrzebie utrzymywania wysokiej gotowości operacyjnej jednostek OSP oraz dostosowania sprzętu i szkoleń do zmieniających się zagrożeń.

Dla samorządu gminy Bełżyce oznacza to konieczność dalszego inwestowania w lokalne OSP – zarówno pod względem technicznym, jak i organizacyjnym – z uwzględnieniem zwiększającego się znaczenia zagrożeń hydrologicznych.

Wykres 8. Liczba interwencji OSP z terenu Gminy Bełżyce w latach 2017-2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Bełżycach.

JRG Bełżyce- interwencje

W latach 2017–2024 liczba interwencji Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej (JRG) Bełżyce na terenie gminy Bełżyce wykazywała znaczną zmienność. W pierwszych trzech latach (2017–2019) liczba interwencji utrzymywała się na stabilnym poziomie i wzrosła z 124 do 142. Rok 2020 przyniósł gwałtowny wzrost interwencji do 452, co stanowiło ponad trzykrotny wzrost względem roku poprzedniego. Taki skok mógł wynikać ze szczególnych okoliczności, np. anomalii pogodowych lub skumulowanych działań ratowniczych związanych z pandemią.

W kolejnych latach (2021–2024) liczba interwencji ustabilizowała się i wahała w przedziale od 127 do 156. W 2024 roku odnotowano 138 interwencji, co wskazuje na umiarkowany poziom aktywności operacyjnej JRG w gminie.

W zakresie interwencji związanych z zalaniem, liczby były znikome przez cały okres – najwyższy poziom odnotowano w 2018 roku (4 interwencje), natomiast w latach 2022–2023 nie zarejestrowano żadnych działań w tym zakresie.

Pożary natomiast stanowiły istotną część działań JRG – ich liczba utrzymywała się na relatywnie wysokim i stabilnym poziomie. W latach 2017–2024 odnotowano od 37 do 54 pożarów rocznie. Najwięcej – 54 pożary – miało miejsce w 2019 roku. W 2024 roku liczba ta spadła do 37.

Podsumowanie:

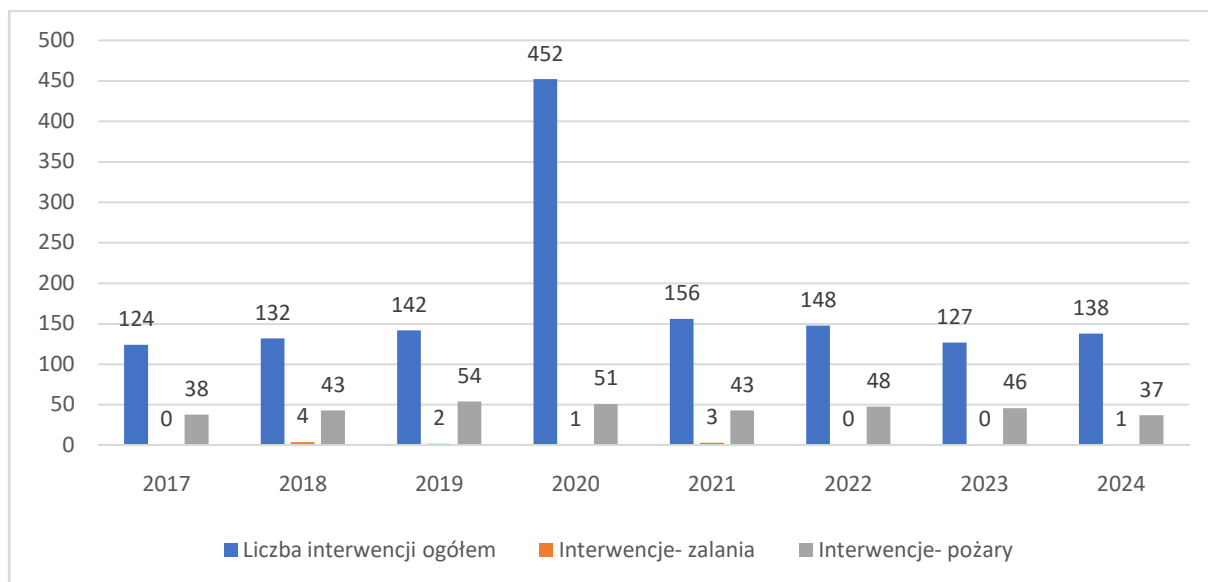
- Rok 2020 był anomalią z najwyższą liczbą interwencji (452).
- Interwencje pożarowe stanowią główny typ zdarzeń obsługiwanych przez JRG.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE NA LATA 2025-2035

- Zalania są zjawiskiem marginalnym w działaniach JRG na terenie gminy.
- W latach 2021–2024 nastąpił powrót do stabilnego poziomu działań operacyjnych, co może świadczyć o ustabilizowaniu sytuacji zagrożeniowej i skuteczności działań prewencyjnych.

Wykres 9. Liczba interwencji JRG Bełżyce na obszarze Gminy Bełżyce w latach 2017-2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Bełżycach.

8.3. Podsumowanie [8] Bezpieczeństwo publiczne

PODSUMOWANIE 8

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

- + Skuteczna struktura Policji: Komisariat Policji w Bełżycach obejmuje szeroki obszar (gminy Bełżyce, Konopnica, Wojciechów, Borzechów, Niedrzwica Duża), co pozwala na koordynację działań na poziomie regionalnym. Wzrost liczby interwencji (z 499 w 2020 r. do 806 w 2024 r.) i wylegitymowanych osób (o 41% od 2017 r.) wskazuje na wysoką aktywność prewencyjną i operacyjną.
- + Silny system ochrony przeciwpożarowej: 12 jednostek OSP oraz Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza (JRG) Bełżyce zapewniają dobre pokrycie gminy i sąsiadujących obszarów. Trzy jednostki OSP (Bełżyce, Babin, Matczyn) w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG) spełniają wysokie standardy gotowości bojowej.
- + Nowoczesne wyposażenie OSP: Jednostki takie jak OSP Bełżyce, Kolonia Chmielnik i Matczyn dysponują nowoczesnymi pojazdami (np. MAN TGM, Ford Transit) i sprzętem specjalistycznym (np. quad w OSP Matczyn), co zwiększa ich skuteczność w działaniach ratowniczych.
- + Stabilny poziom interwencji JRG: Po anomalii w 2020 r. (452 interwencje), liczba interwencji JRG w latach 2021–2024 ustabilizowała się (127–156 rocznie), co wskazuje na skuteczne zarządzanie zagrożeniami.
- Zróżnicowanie przestępczości w sołectwach: Centrum Bełżyc generuje największe obciążenie przestępczością (44% przestępstw, 67% wykroczeń) i interwencjami domowymi (31 w 2024 r.), co wskazuje na nierównomierny rozkład zagrożeń i potrzebę większego wsparcia w tym obszarze.
- Niska zgłaszalność w sołectwach wiejskich: Obszary takie jak Chmielnik Kolonia I, Zagórze II czy Wierzchowiska Stare wykazują znikomą aktywność przestępczą, co może wynikać z niskiej zgłaszalności incydentów, a nie rzeczywistego braku problemów.
- Przemoc domowa: Wysoka liczba niebieskich kart w Bełżycach Centrum (14), Krężnicy Okrągłej (5) i Chmielniku (3) wskazuje na potrzebę intensyfikacji działań prewencyjnych i wsparcia socjalnego w tych miejscowościach.
- Zróżnicowane wyposażenie OSP: Część jednostek OSP (np. Wierzchowiska, Zalesie, Wronów) korzysta ze starszych pojazdów (np. Jelcz, Star), co ogranicza ich możliwości operacyjne w porównaniu do lepiej wyposażonych jednostek.
- Ograniczone interwencje JRG w zakresie zalania: Niska liczba interwencji związanych z zalaniem (maks. 4 w 2018 r.) może wskazywać na niewystarczającą gotowość do reagowania na zagrożenia hydrologiczne w porównaniu do OSP.

9. Polityka społeczna

9.1. Pomoc społeczna

Jednostka realizująca zadania z zakresu pomocy społecznej

Centrum Usług Społecznych w Bełżycach (CUS Bełżyce) realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej oraz usług społecznych, mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Do głównych zadań CUS należy m.in.: udzielanie wsparcia finansowego (zasiłki), organizacja dożywiania dzieci i dorosłych, prowadzenie pracy socjalnej i kontraktów socjalnych, świadczenie usług opiekuńczych, wsparcie rodzin z dziećmi poprzez asystentów rodziny oraz realizacja procedury "Niebieska Karta" w przypadkach przemocy domowej. CUS koordynuje również działania integrujące mieszkańców, aktywizujące osoby zagrożone marginalizacją oraz rozwijające lokalne formy pomocy dostosowane do indywidualnych potrzeb społeczności.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej (2017-2024)

W latach 2017–2024 w Gminie obserwowany był systematyczny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Liczba ta zmniejszyła się z 900 osób w 2017 roku do 389 osób w 2024 roku, co oznacza spadek o ponad 56%. Tendencja ta świadczy o poprawie sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców, choć nadal zauważalne są potrzeby w wybranych obszarach wsparcia.

Wśród form pomocy najczęściej udzielanych przez ośrodek pomocy społecznej dominowały zasiłki okresowe i celowe. Liczba osób otrzymujących zasiłki okresowe zmniejszyła się z 391 w 2017 roku do 164 w 2024 roku. Podobnie liczba beneficjentów zasiłków celowych spadła ze 354 do 136 osób. Znacząco zmalała również liczba osób objętych dożywianiem dzieci w szkołach – z 228 w 2017 roku do 88 w 2024 roku, co może być efektem poprawy sytuacji materialnej rodzin z dziećmi.

W zakresie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych zanotowano marginalne lub zerowe wartości w ostatnich latach, co może wskazywać na ograniczoną dostępność lub niewystarczające potrzeby w tym zakresie. Warto natomiast zauważyć, że liczba osób objętych wsparciem asystenta rodziny wzrosła w stosunku do roku 2017 (z 45 do 60 osób w 2024 roku), co może świadczyć o rozwijającej się formie pracy z rodzinami wymagającymi wsparcia w funkcjonowaniu opiekuńczo-wychowawczym.

Liczba osób objętych kontraktem socjalnym również ulegała wahaniom – od 148 osób w 2017 roku do 42 w 2024 roku – co może być wynikiem zmieniających się metod pracy socjalnej oraz profilowania wsparcia.

Wśród niepokojących zjawisk społecznych odnotowano m.in. procedurę "Niebieska Karta", dotyczącą przemocy domowej. Liczba osób objętych tą procedurą wyniosła 34 w 2024 roku (choć w latach 2021–2023 była znacznie niższa). Dane te wymagają dalszej obserwacji.

Nieznaczny, lecz stabilny pozostaje poziom osób przebywających w domach pomocy społecznej – od 26 osób w 2017 roku do 24 w 2024 roku.

Podsumowując, dane ukazują pozytywne zmiany w zakresie liczby osób korzystających z pomocy społecznej, jednak wybrane obszary, takie jak przeciwdziałanie przemocy czy wsparcie rodzin, pozostają nadal istotnymi wyzwaniami w polityce społecznej Gminy. Tabela 34 przedstawia szczegółowo rodzaje realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej świadczeń na przestrzeni lat 2016-2020.

Tabela 34. Formy pomocy społecznej realizowanej w gminie Bełżyce w latach 2017 – 2024.

LP.	FORMY POMOCY	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Liczba osób ogółem korzystających z pomocy społecznej	900	796	652	571	525	516	475	389
2	Zasiłek stały	127	132	108	82	84	76	73	85
3	Zasiłek okresowy	391	324	270	247	215	208	174	164
4	Dożywianie dzieci w szkołach	228	183	142	116	121	100	112	88
5	Dożywianie dzieci z tzw. listy dyrektorskiej	33	18	11	7	2	5	6	3
6	Dożywianie dla osób dorosłych	5	4	14	14	14	15	14	10
7	Zasiłek celowy w związku ze zdarzeniem losowym	9	2	2	4	7	2	7	1
8	Zasiłek celowy	354	322	243	221	219	194	184	136
9	W tym specjalny zasiłek celowy	93	111	99	79	76	78	54	29
10	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	4	0
11	Usługi opiekuńcze	5	12	11	9	6	4	0	0
12	Osoby objęte pracą socjalną	900	796	828	637	620	582	593	561
13	Osoby objęte kontraktem socjalnym	148	53	23	10	34	45	48	42
14	Osoby objęte wsparciem asystenta rodziny	45	57	63	54	66	69	69	60
15	Liczba indywiduów objętych procedurą "Niebieska Karta"	39	39	31	23	18	2	4	34
16	Liczba osób przebywających w domach opieki społecznej	26	31	28	29	28	28	27	24

Źródło: CUS Bełżyce.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg przyczyn korzystania z pomocy społecznej w latach 2017-2024

Tabela 36 przedstawia dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2017–2024 w Gminie Bełżyce, z uwzględnieniem głównych przyczyn udzielania wsparcia. Analiza danych pozwala zauważyć, że dominującymi powodami korzystania z pomocy społecznej na przestrzeni analizowanych lat pozostają: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, a także bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Szczególnie istotne jest systematyczne zmniejszanie się liczby osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa – z 629 osób w 2017 roku do 248 w 2024 roku. Podobną tendencję spadkową obserwuje się w przypadku bezrobocia, które również istotnie zmniejszyło się w analizowanym okresie – z 523 osób do 171. Warto jednak zauważyć, że mimo ogólnego trendu malejącego, w niektórych obszarach (np. ochrona macierzyństwa, długotrwała choroba) występowały okresowe wzrosty.

Pomoc społeczna była także udzielana z powodu takich problemów jak: przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomania czy trudności po opuszczeniu zakładu karnego, jednak liczba osób objętych wsparciem z tych powodów była stosunkowo niewielka i wahała się w poszczególnych latach.

Na uwagę zasługuje również spadek liczby rodzin wielodzietnych i niepełnych jako beneficjentów pomocy społecznej – co może świadczyć o poprawiającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej tych grup lub zmianie form wsparcia.

Podsumowując, dane przedstawione w tabeli wskazują na zmniejszającą się liczbę beneficjentów pomocy społecznej oraz spadek liczby osób w większości kategorii problemowych, co może być efektem skuteczniejszych działań instytucji pomocowych, programów wsparcia aktywizacyjnego oraz ogólnej poprawy warunków życia części mieszkańców.

Tabela 35. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg przyczyn korzystania z pomocy społecznej w latach 2017-2024.

Lp.	Przyczyny korzystania z pomocy społecznej	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Ubóstwo	629	518	413	359	315	347	355	248
2	Bezdomność	2	1	0	0	1	2	3	2
3	Potrzeba ochrony macierzyństwa	209	194	162	147	102	134	136	76
4	– w tym: wielodzietność	104	87	83	75	68	105	118	67
5	Bezrobocie	523	425	345	314	289	284	231	171
6	Niepełnosprawność	286	238	206	152	143	122	119	117
7	Długotrwała lub ciężka choroba	212	181	195	168	171	190	175	136
8	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	357	370	306	293	281	294	269	182
9	– w tym: rodziny niepełne	154	133	108	109	107	102	74	53
10	– w tym: rodziny wielodzietne	96	93	57	48	58	68	38	14
11	Przemoc w rodzinie	15	7	14	10	7	0	4	7
12	Alkoholizm	61	42	38	33	31	40	46	17
13	Narkomania	0	0	0	0	0	0	4	1
14	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	14	6	9	12	11	7	19	4
15	Zdarzenie losowe	9	2	2	8	7	2	7	1
16	Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	2	0	0	0
17	Prognozowana liczba osób korzystających z pomocy społecznej	1030	900	652	652	571	525	516	475

Źródło: CUS Bełżyce.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg przyczyn korzystania z pomocy społecznej w 2024 roku

Wykres 10 ilustrowa skalę występowania poszczególnych przyczyn korzystania z pomocy społecznej w 2024 roku, uporządkowaną według liczby osób zgłaszających daną potrzebę – od najrzadszych do najczęstszych. Przedstawione dane pochodzą z CUS Bełżyce.

Najmniej liczne zjawiska to sytuacja kryzysowa, narkomania i zdarzenia losowe, które objęły jedynie pojedyncze osoby. Niewielką skalę miały również trudności w adaptacji po opuszczeniu zakładu karnego, przemoc w rodzinie, alkoholizm oraz problemy rodzin wielodzietnych.

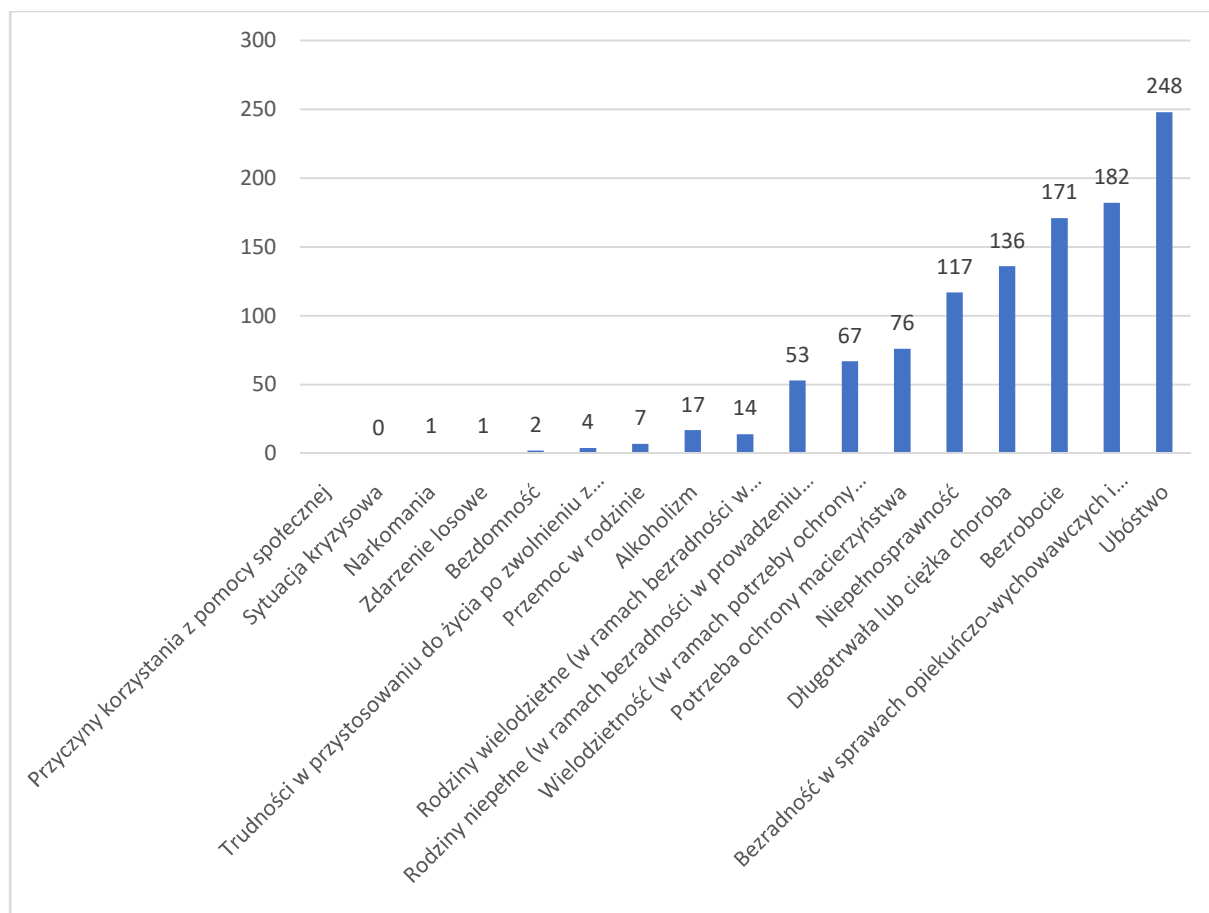
W środkowej części wykresu znalazły się problemy takie jak rodziny niepełne, ochrona macierzyństwa, niepełnosprawność i długotrwała choroba – występujące u kilkudziesięciu do ponad stu osób.

Najczęstsze przyczyny to z kolei bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego (182 osoby), bezrobocie (171 osób) oraz ubóstwo (248 osób) – ta ostatnia stanowi najpowszechniejszy powód korzystania z pomocy społecznej w analizowanym roku.

Wykres ten pozwala zauważyć, które problemy społeczne wymagają największej uwagi i wsparcia ze strony lokalnej polityki społecznej.

Wykres 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg przyczyn korzystania z pomocy społecznej w 2024 roku.

Źródło: CUS Bełżyce.

9.2. Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia na terenie Gminy Bełżyce opiera się na działalności zarówno publicznych, jak i niepublicznych placówek medycznych, które zapewniają mieszkańcom dostęp do szerokiego zakresu usług medycznych.

Infrastruktura ochrony zdrowia

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Nr 1 w Bełżycach (SPZOZ Nr 1)

SPZOZ Nr 1 stanowi główny filar publicznej opieki zdrowotnej w gminie. W jego strukturze funkcjonują:

- Szpital Powiatowy im. Dr. Wojciecha Oczki – zlokalizowany przy ul. Lubelskiej 90, oferuje świadczenia w ramach oddziałów: Chorób Wewnętrznych, Pediatrycznego, Położniczo-Ginekologicznego, Neonatologicznego, Chirurgii Ogólnej, Rehabilitacyjnego oraz Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego.
- Miejski Ośrodek Zdrowia w Bełżycach – przy ul. Bednarskiej 2, zapewnia podstawową opiekę zdrowotną (POZ) dla mieszkańców miasta.
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Krężnicy Okrągłej – zlokalizowany w Krężnicy Okrągłej 38a, świadczy usługi POZ dla mieszkańców obszarów wiejskich.
- Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna – działa przy ul. Lubelskiej 90, oferując pomoc medyczną poza standardowymi godzinami pracy przychodni, tj. od poniedziałku do piątku w godzinach 18:00–8:00 oraz całodobowo w dni wolne od pracy.

Dodatkowo, SPZOZ Nr 1 prowadzi poradnie specjalistyczne oraz pracownie diagnostyczne, w tym RTG i USG, co umożliwia kompleksową diagnostykę i leczenie pacjentów.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDYKON"

NZOZ "MEDYKON", mieszczący się przy ul. Lubelskiej 39 w Bełżycach, oferuje świadczenia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, w tym usługi lekarza rodzinnego, pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej oraz położnej. Placówka realizuje również programy profilaktyczne, takie jak profilaktyka chorób układu krążenia i gruźlicy.

Dzięki współpracy i komplementarności działań publicznych i niepublicznych placówek medycznych, mieszkańcy Gminy Bełżyce mają zapewniony szeroki dostęp do usług zdrowotnych, obejmujących zarówno podstawową, jak i specjalistyczną opiekę medyczną.

Porady w ramach podstawowej opieki zdrowotnej

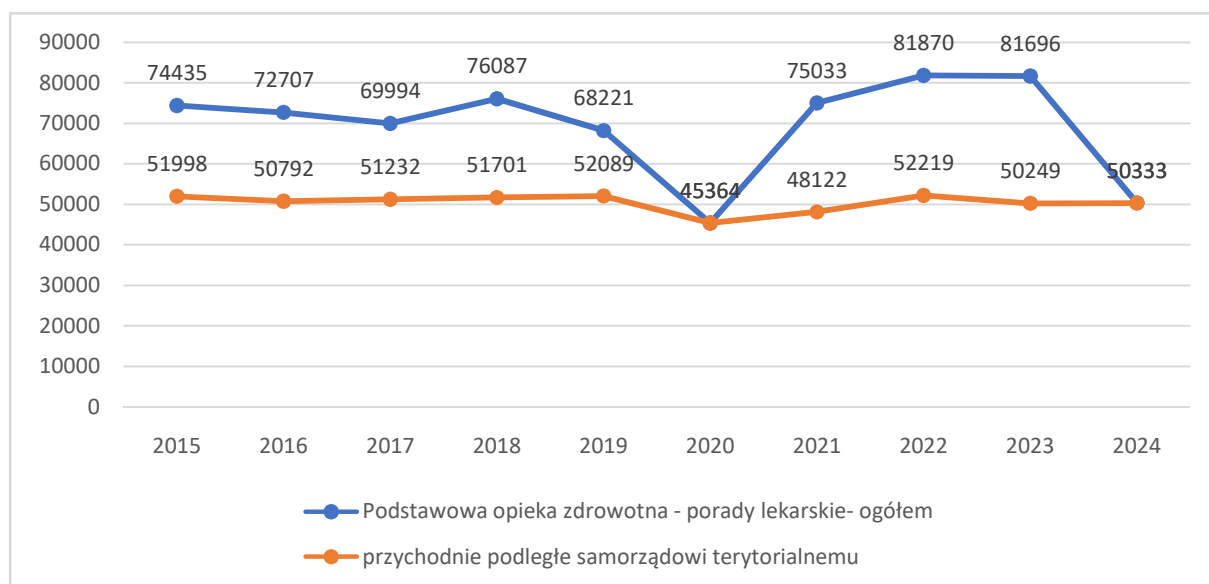
Liczba porad lekarskich udzielanych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) na terenie gminy Bełżyce wykazuje wahania w analizowanym okresie. Najwięcej porad zrealizowano w 2022 roku – ponad 81 tysięcy. Najniższą liczbę świadczeń odnotowano w roku 2020 (ponad 45 tysięcy), co najprawdopodobniej wynikało z ograniczeń oraz reorganizacji systemu opieki zdrowotnej w okresie pandemii COVID-19.

Podobny trend dotyczy porad udzielanych w przychodniach samorządowych. W 2020 roku odnotowano ich najmniej, natomiast najwięcej – w 2022 roku, kiedy liczba porad przekroczyła 52 tysiące.

W ostatnim roku obserwuje się wyraźny spadek ogólnej liczby porad, który może być skutkiem zmian organizacyjnych, uwarunkowań demograficznych lub rosnącego udziału teleporad i świadczeń realizowanych w ramach sektora prywatnego.

Dane te potwierdzają kluczową rolę przychodni podległych samorządowi terytorialnemu, które w większości lat odpowiadały za ponad połowę wszystkich świadczeń udzielanych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w gminie.

Wykres 11. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w gminie Bełżyce w latach 2015-2024.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

9.3. Gospodarka mieszkaniowa

Warunki mieszkaniowe to jeden z ważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym społeczeństwa oraz stopniu jego zamożności.

Liczba budynków mieszkalnych w latach 2015-2023

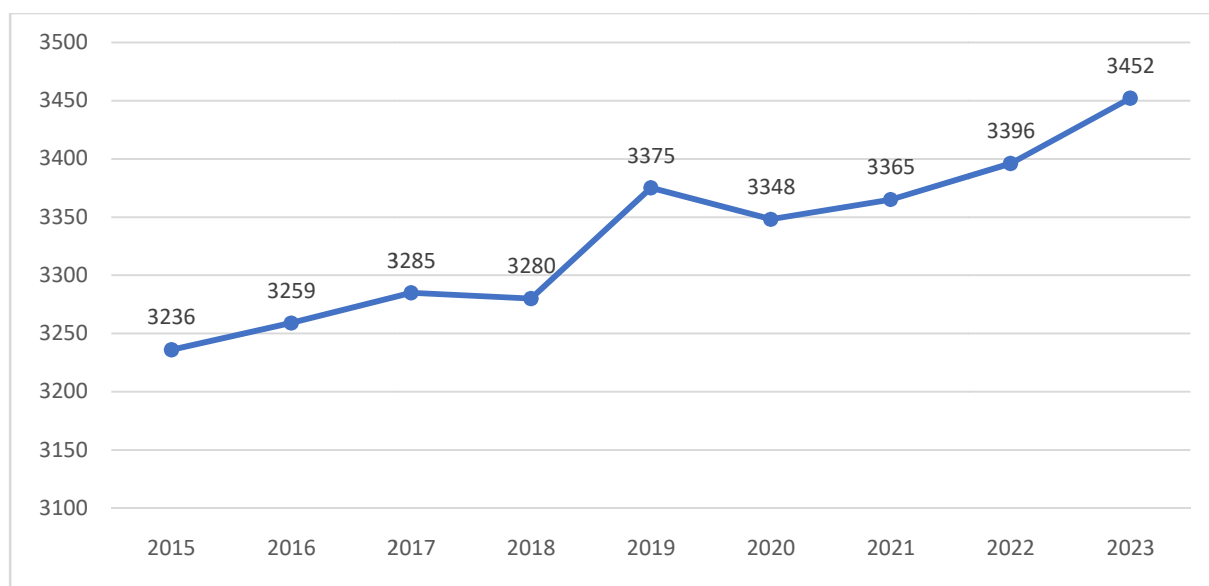
W latach 2015–2023 liczba budynków mieszkalnych na terenie gminy Bełżyce wykazywała ogólną tendencję wzrostową. W 2015 roku odnotowano 3 236 budynków, natomiast w 2023 roku ich liczba wzrosła do 3 452, co świadczy o stopniowym rozwoju infrastruktury mieszkaniowej w gminie. Niewielkie wahania w niektórych latach, jak spadek w 2020 roku, mogą wynikać z rewizji danych statystycznych lub zmian w systemie ewidencji.

Brak danych za rok 2024 związany jest z niedostępnością aktualnych informacji w zasobach BDL GUS. Warto zaznaczyć, że metodologia gromadzenia danych dotyczących zasobów mieszkaniowych zmieniała się na przestrzeni lat – do 2002 roku uwzględniano wyłącznie mieszkania zamieszkałe, natomiast od 2003 roku dane obejmują wszystkie mieszkania, niezależnie od stanu zasiedlenia.

Dane te stanowią istotny wskaźnik rozwoju gminy i zapotrzebowania na infrastrukturę techniczną, społeczną oraz planowanie przestrzenne.

Wykres 12 przedstawia liczbę budynków mieszkalnych na przestrzeni lat 2015-2023.⁶

Wykres 12. Liczba budynków mieszkalnych w gminie Bełżyce w latach 2015-2023.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

⁶Dane o zasobach mieszkaniowych podano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych wg stanu na dzień 31 grudnia (informacja zawiera liczbę mieszkań, a także izb i powierzchnię użytkową w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych; wyposażenie mieszkań – GKM-12) oraz bieżącej sprawozdawczości (sprawozdania M-01 i SG-01 cz.3). Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników. Z zakresu ciepłownictwa zawierają sieć ciepłą, sprzedaż energii cieplnej oraz kubaturę budynków ogrzewanych centralnie.

Wnioski z analizy danych historycznych:

- ! - Stały wzrost liczby budynków mieszkalnych: W okresie 2015–2023 liczba budynków mieszkalnych systematycznie rosła – od 3 236 w roku 2015 do 3 452 w roku 2023. Wzrost ten świadczy o rozwoju budownictwa mieszkaniowego oraz rosnącym zapotrzebowaniu na miejsca zamieszkania.
- - Ożywienie inwestycyjne mimo okresowych spadków: Mimo niewielkiego spadku liczby budynków w 2020 roku (z 3 375 do 3 348), w kolejnych latach trend wzrostowy został utrzymany. Może to świadczyć o krótkotrwałym zahamowaniu inwestycji, najprawdopodobniej związanym z pandemią COVID-19.
- Stabilny rozwój obszaru zamieszkania: Systematyczne zwiększanie się liczby budynków wskazuje na rozwój osadnictwa na terenie gminy – zarówno poprzez nową zabudowę, jak i możliwe przekształcenia budynków niemieszkalnych.
- Potrzeba dalszej rozbudowy infrastruktury: Wzrost liczby budynków generuje potrzebę rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej (np. sieci wodno-kanalizacyjnej, drogowej, oświaty, usług zdrowotnych).

Opis zasobów mieszkaniowych w gminie Bełżyce (2015–2023)

W latach 2015–2023 w gminie Bełżyce obserwowano systematyczny wzrost zasobów mieszkaniowych, obejmujących liczbę mieszkań, izb oraz powierzchnię użytkową. Liczba mieszkań zwiększyła się z 4 311 w roku 2015 do 4 368 w roku 2023, co wskazuje na rozwój budownictwa mieszkaniowego oraz wzrost dostępności lokali mieszkalnych dla mieszkańców gminy. Jednocześnie rosła liczba izb (z 17 497 do 18 758) oraz całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań – z 368,3 tys. m² w 2015 roku do niemal 391 tys. m² w roku 2023.

Poprawie uległy także wskaźniki jakościowe zasobów mieszkaniowych. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wzrosła z 85,4 m² do 89,5 m², co świadczy o wzroście standardu lokali. Powierzchnia przypadająca na 1 osobę zwiększyła się w analizowanym okresie z 27,5 m² do 30,8 m², co odzwierciedla lepsze warunki mieszkaniowe oraz stopniowy spadek przeciętnej liczby osób przypadających na jedno mieszkanie (z 3,1 do 2,91). Jednocześnie nieznacznie wzrosła przeciętna liczba izb w jednym mieszkaniu – z 4,06 do 4,29.

Wskaźniki te potwierdzają pozytywny trend w zakresie poprawy warunków mieszkaniowych na terenie gminy Bełżyce, zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym. Wzrost powierzchni mieszkaniowej, liczby izb i spadek zagęszczenia osób w mieszkaniach świadczą o zwiększającym się komforcie życia mieszkańców. Brak danych za rok 2024 wynika z niedostępności aktualnych danych statystycznych w momencie opracowania zestawienia.

Tabela 36. Zasoby mieszkaniowe w gminie Bełżyce w latach 2011-2020.

Zasoby mieszkaniowe wszystkie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
mieszkania	4311	4335	4356	4391	4417	4292	4315	4335	4368	0
izby	17497	17637	17755	17953	18096	18353	18475	18588	18758	0
powierzchnia użytkowa mieszkań [m2]	368344	371861	374445	379255	382506	380743	383856	386505	390848	0
Zasoby mieszkaniowe wszystkie-wskaźniki	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m2]	85,4	85,8	86	86,4	86,6	88,7	89	89,2	89,5	0
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m2]	27,5	27,9	28	28,6	28,9	29,5	29,9	30,3	30,8	0
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,06	4,07	4,08	4,09	4,1	4,28	4,28	4,29	4,29	0
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,1	3,07	3,07	3,02	3	3,01	2,97	2,95	2,91	0
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,76	0,76	0,75	0,74	0,73	0,7	0,69	0,69	0,68	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wypośażenie mieszkań w instalacje na terenie gminy Bełżyce (2015–2023)

W okresie od 2015 do 2023 roku zauważalna jest systematyczna poprawa w zakresie wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje sanitarne i techniczne na terenie gminy Bełżyce. Dane pokazują pozytywny trend modernizacji zasobów mieszkaniowych, co przekłada się na poprawę warunków życia mieszkańców.

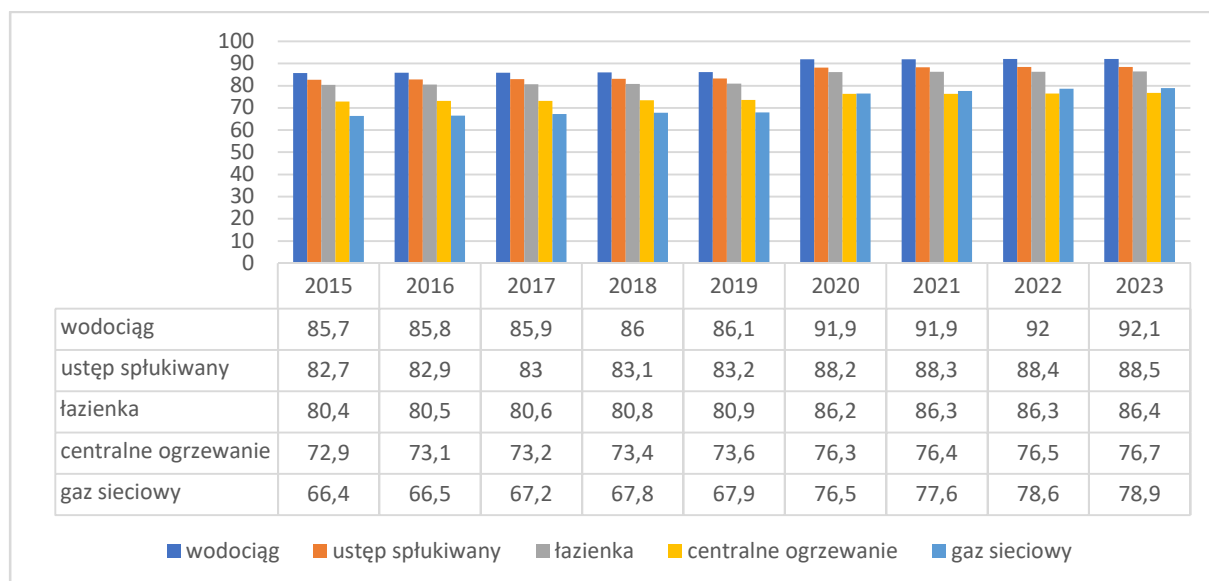
Największy wzrost odnotowano w zakresie dostępu do gazu sieciowego – odsetek mieszkań wyposażonych w tę instalację wzrósł z 66,4% w 2015 roku do 78,9% w 2023 roku. Również dostępność centralnego ogrzewania systematycznie się poprawiała – w 2015 roku posiadało je 72,9% mieszkań, a w 2023 roku już 76,7%.

Wysoki i rosnący poziom wyposażenia odnotowano również w przypadku wodociągów (z 85,7% do 92,1%), ustępów spłukiwanych (z 82,7% do 88,5%) oraz łazienek (z 80,4% do 86,4%). Wzrost ten świadczy o sukcesywnie prowadzonych inwestycjach w infrastrukturę techniczną oraz o poprawie standardów sanitarnych w gospodarstwach domowych.

Dane wskazują na wyraźną poprawę jakości zasobów mieszkaniowych w gminie i dążenie do wyrównywania standardów wyposażenia mieszkań do poziomu krajowego. Brak danych za rok 2024 spowodowany jest niedostępnością oficjalnych statystyk w momencie opracowania zestawienia.

Wykres 13. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w gminie w latach 2015-2023.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

9.4. Podsumowanie [9] Polityka społeczna

PODSUMOWANIE 9

POLITYKA SPOŁECZNA

- + Skuteczność polityki społecznej: Systematyczny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej (z 900 w 2017 r. do 389 w 2024 r., czyli o 56%), co wskazuje na poprawę sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców.
- + Różnorodność form wsparcia: Centrum Usług Społecznych (CUS) w Bełżycach oferuje szeroki zakres usług, w tym zasiłki, dożywianie, usługi opiekuńcze, wsparcie asystentów rodziny oraz procedurę "Niebieska Karta" dla przeciwdziałania przemocy domowej.
- + Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia: Działalność SPZOZ Nr 1 (szpital, ośrodki zdrowia, poradnie specjalistyczne, nocna opieka) oraz NZOZ "MEDYKON" zapewniają kompleksową opiekę zdrowotną, w tym diagnostykę i programy profilaktyczne.
- + Poprawa warunków mieszkaniowych: Wzrost liczby budynków mieszkalnych (z 3 236 w 2015 r. do 3 452 w 2023 r.), mieszkań (z 4 311 do 4 368) oraz powierzchni użytkowej (z 368,3 tys. m² do 391 tys. m²).
- + Modernizacja zasobów mieszkaniowych: Zwiększenie odsetka mieszkań wyposażonych w podstawowe instalacje (np. gaz sieciowy z 66,4% do 78,9%, wodociągi z 85,7% do 92,1% w latach 2015–2023).
- + Wzrost standardu mieszkań: Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania wzrosła z 85,4 m² do 89,5 m², a powierzchnia na osobę z 27,5 m² do 30,8 m², co świadczy o poprawie komfortu życia.
- + Rozwój wsparcia rodzin: Wzrost liczby osób objętych pomocą asystentów rodziny (z 45 w 2017 r. do 60 w 2024 r.), co wskazuje na skuteczne działania w zakresie wsparcia opiekuńczo-wychowawczego.
- Ograniczona dostępność usług opiekuńczych: Marginalna lub zerowa liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych w ostatnich latach, co może wskazywać na niedostateczną dostępność lub niewystarczające potrzeby w tym zakresie.
- Wahania w liczbie porad zdrowotnych: Spadek liczby porad lekarskich w ramach POZ w 2024 r. w porównaniu do 2022 r. (z 81 tys. do niższej wartości), co może wynikać z reorganizacji systemu, teleporad lub większego udziału sektora prywatnego.
- Utrzymujące się problemy społeczne: Pomimo spadku liczby beneficjentów pomocy społecznej, ubóstwo (248 osób), bezrobocie (171 osób) i bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego (182 osoby) pozostają dominującymi przyczynami korzystania z pomocy w 2024 r.
- Przemoc domowa: Liczba osób objętych procedurą "Niebieska Karta" (34 w 2024 r.) wskazuje na utrzymujący się problem przemocy domowej, wymagający dalszej uwagi.
- Brak aktualnych danych za 2024 r.: Niedostępność pełnych danych statystycznych dla 2024 r. w zakresie gospodarki mieszkaniowej utrudnia pełną ocenę sytuacji.
- Okresowe spadki inwestycyjne: Krótki spadek liczby budynków mieszkalnych w 2020 r., prawdopodobnie związany z pandemią COVID-19, wskazuje na podatność na zewnętrzne kryzysy.

10. Edukacja i wychowanie

10.1. Infrastruktura oświatowo-edukacyjna oraz jej wykorzystanie

Infrastruktura oświatowa

Tabela 38 przedstawia zestawienie placówek oświatowo-edukacyjnych funkcjonujących na terenie gminy Bełżyce wraz z liczbą uczniów i wychowanków przewidzianych na rok szkolny 2024/2025. W skład infrastruktury edukacyjnej wchodzi sześć szkół podstawowych publicznych, jedno niepubliczne przedszkole oraz dwa przedszkola publiczne. Największą liczbą uczniów charakteryzuje się Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Bełżycach – 713 uczniów, co stanowi niemal połowę wszystkich uczęszczających. Najmniejszą liczbę dzieci odnotowano w Rodzinnym Przedszkolu „U Pana Kleksa” – 22 wychowanków. Łącznie do wszystkich placówek uczęszcza 1533 dzieci i uczniów. Dane te obrazują skalę i strukturę lokalnej infrastruktury edukacyjnej, a także pozwalają ocenić rozmieszczenie i obciążenie poszczególnych instytucji.

Tabela 37. Infrastruktura oświatowo-edukacyjna

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów 2024/2025
1	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Bełżycach	713
2	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Królowej Jadwigi w Bełżycach	281
3	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Krzu	78
4	Szkoła Podstawowa im. Operacji Most I w Matczynie	63
5	Szkoła Podstawowa w Babinie	84
6	Przedszkole Nr 1 im. Janusza Korczaka w Bełżycach	178
7	Szkoła Podstawowa we Wronowie	89
8	Niepubliczne Przedszkole Plastuś	25
9	Rodzinnne Przedszkole „U Pana Kleksa”	22
	Razem	1533

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

Opis placówek oświatowych

Placówki oświatowe w Gminie Bełżyce są generalnie w dobrym stanie technicznym, choć niemal wszystkie wymagają różnego rodzaju prac modernizacyjnych lub dostosowawczych. Najczęściej zgłaszane potrzeby dotyczą:

- remontów instalacji elektrycznej i CO,
- wymiany stolarki okiennej i drzwiowej,
- modernizacji toalet i kuchni,
- zwiększenia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (budowa wind, podjazdów, przystosowanie sanitariatów),
- rozbudowy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (boiska, place zabaw),
- poprawy warunków lokalowych – zwłaszcza w placówkach, które zmagają się z brakiem odpowiednich pomieszczeń do prowadzenia zajęć specjalistycznych.

Szczególne potrzeby zgłasza Szkoła we Wronowie, która mimo modernizacji budynku ma poważne braki lokalowe i nie posiada sali gimnastycznej. Przedszkole Nr 1 wymaga rozbudowy ze względu na rosnące potrzeby dzieci wymagających zajęć terapeutycznych.

Placówki po kompleksowych modernizacjach, takie jak Szkoła w Babinie, wymagają głównie prac konserwacyjnych i estetycznych (np. malowanie elewacji).

Podsumowując, inwestycje są niezbędne nie tylko w celu zachowania dobrego stanu technicznego budynków, ale także dla zapewnienia bezpiecznych, nowoczesnych i dostępnych warunków edukacyjnych dla wszystkich uczniów i przedszkolaków.

Tabela 38. Opis placówek oświatowych na terenie Gminy Bełżyce.

Nazwa placówki	Opis placówki	Stan techniczny	Potrzeby inwestycyjne
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Bełżycach	Trzypiętrowy budynek z dostępem dla osób niepełnosprawnych (brak windy), pomoc psychologiczno-pedagogiczna, stołówka, biblioteka.	Dobry	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, remont murków, dachu, elewacji, opaski, koszy podokiennych, ocieplenie ścian, wymiana oświetlenia (Sanepid – do 31.08.2025).
Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Królowej Jadwigi w Bełżycach	Budynek szkolny i oddział przedszkolny, 17 sal dydaktycznych i specjalistycznych, brak windy i toalety dostosowanej.	Dobry	Remont toalet, instalacji elektrycznej, wymiana oświetlenia, budowa windy, modernizacja kuchni, zagospodarowanie piwnicy, przedszkola (kotłownia, schody, klatka, nowe sale), doposażenie placu zabaw.
Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Krzu	Szkoła jednozmianowa, 9 sal lekcyjnych, teren zielony jako boisko, brak oddzielnej sali gimnastycznej.	Dobry (CO do pilnej wymiany)	Remont i wymiana instalacji CO i wodnej, modernizacja kotłowni, ogrodzenie, wymiana posadzek, instalacja elektryczna, remont kuchni, zabezpieczenia oświetlenia w sali gimnastycznej.
Szkoła Podstawowa im. Operacji Most I w Matczynie	Publiczna szkoła z jednym oddziałem przedszkolnym.	Zadowalający	Wymiana instalacji elektrycznej, adaptacja mieszkań, budowa boiska i parkingu rowerowego, wymiana podłóg i poręczy.

Szkoła Podstawowa w Babinie	10 oddziałów, w tym 2 przedszkolne, pełne zaplecze edukacyjne i sportowe, monitoring, funkcjonalna i estetyczna przestrzeń.	Dobry (elewacja – średni, opaska – zadowalający, piwnica – dostateczny)	Modernizacja oczyszczalni ścieków, wymiana pieca, odnowienie elewacji, dostępność 1 piętra, instalacja fotowoltaiczna.
Szkoła Podstawowa we Wronowie	Szkoła publiczna z oddziałem przedszkolnym, edukacja włączająca, certyfikat „Szkoła Ucząca Się”, brak sali gimnastycznej.	Po termomodernizacji, wszystkie przeglądy wykonane.	Rozbudowa szkoły: więcej sal lekcyjnych, gabinety specjalistyczne, sala gimnastyczna, pomieszczenia administracyjne, duża sala na uroczystości.
Przedszkole Nr 1 im. Janusza Korczaka	Dwukondygnacyjny budynek z 9 salami, gabinetami terapeutycznymi i pionem żywienia.	Dobry z wyjątkami	Rozbudowa – brak sali SI, brak komfortowych pomieszczeń administracyjnych.

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

Opis zmian w liczbie uczniów w szkołach podstawowych w gminie Bełżyce (rok szkolny 2017/2018 – 2024/2025)

W latach 2017/2018–2024/2025 liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Bełżyce wykazuje zróżnicowaną dynamikę, zależną od lokalizacji i wielkości placówki.

Największą i najbardziej stabilną szkołą w gminie pozostaje Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Bełżycach, w której liczba uczniów wzrosła z 505 w roku szkolnym 2017/2018 do 631 w roku 2024/2025, pomimo chwilowego spadku do 569 w roku 2022/2023. Świadczy to o silnej pozycji placówki i jej dużym znaczeniu edukacyjnym w gminie.

Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Królowej Jadwigi w Bełżycach charakteryzuje się stabilną liczebnością uczniów – od 169 w roku 2017/2018 do 161 w roku 2024/2025. Liczba uczniów utrzymuje się w granicach 150–170, co świadczy o stałym zainteresowaniu ofertą edukacyjną tej szkoły.

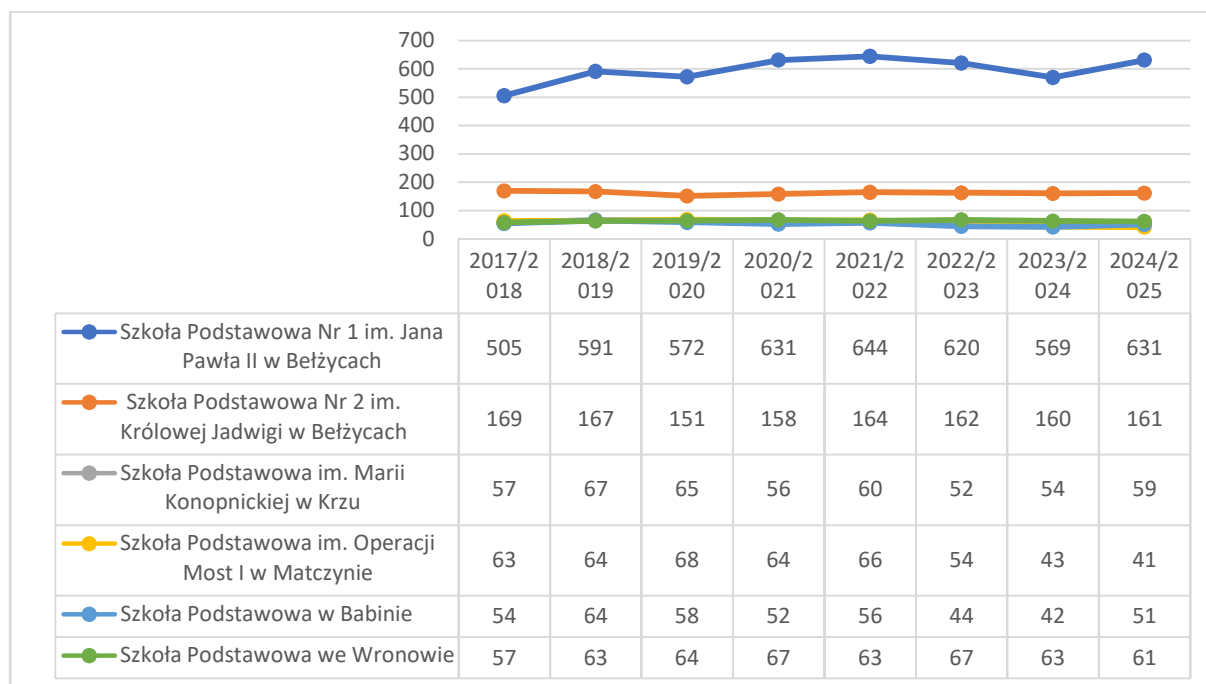
W mniejszych szkołach wiejskich, takich jak SP w Krzu, Matczyni, Babinie i Wronowie, widoczne są wahania i przeważnie tendencja spadkowa w liczbie uczniów. Największy spadek wystąpił w Szkole Podstawowej im. Operacji Most I w Matczyni, gdzie liczba uczniów zmniejszyła się z 63 do 41. Podobny trend zaobserwowano w SP w Babinie, gdzie liczba uczniów spadła z 54 do 51, z chwilowym minimum 42 w roku 2022/2023.

Nieco bardziej stabilna sytuacja występuje w SP we Wronowie, gdzie liczba uczniów waha się między 57 a 67, z lekkim spadkiem do 61 w roku 2024/2025.

Analiza wskazuje na proces koncentracji uczniów w większych placówkach miejskich, co może być efektem migracji wewnętrznej, zmian demograficznych oraz preferencji rodziców dotyczących lokalizacji i oferty szkół. Mniejsze placówki, szczególnie wiejskie, wymagają wsparcia w celu utrzymania odpowiedniego poziomu kadry i infrastruktury edukacyjnej.

Wykres 14. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w gminie Bełżyce w latach- rok szkolny 2017//2018 – 2024/2025

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

Opis liczby dzieci w oddziałach przedszkolnych w gminie Bełżyce (rok szkolny 2017/2018 – 2024/2025)

Dane dotyczące liczby dzieci w oddziałach przedszkolnych w gminie Bełżyce w latach szkolnych 2017/2018–2024/2025 wskazują na umiarkowaną, ale zróżnicowaną dynamikę demograficzną w placówkach przedszkolnych.

Największą i najbardziej stabilną instytucją w zakresie wychowania przedszkolnego pozostaje Przedszkole Nr 1 im. Janusza Korczaka w Bełżycach, które corocznie obejmuje opieką od 179 do 225 dzieci. Najwyższy poziom zanotowano w roku szkolnym 2022/2023 (225 dzieci), natomiast w ostatnim roku nastąpił spadek do 179. Dane te wskazują na wahania liczby dzieci, jednak ogólny poziom utrzymuje się na wysokim pułapie.

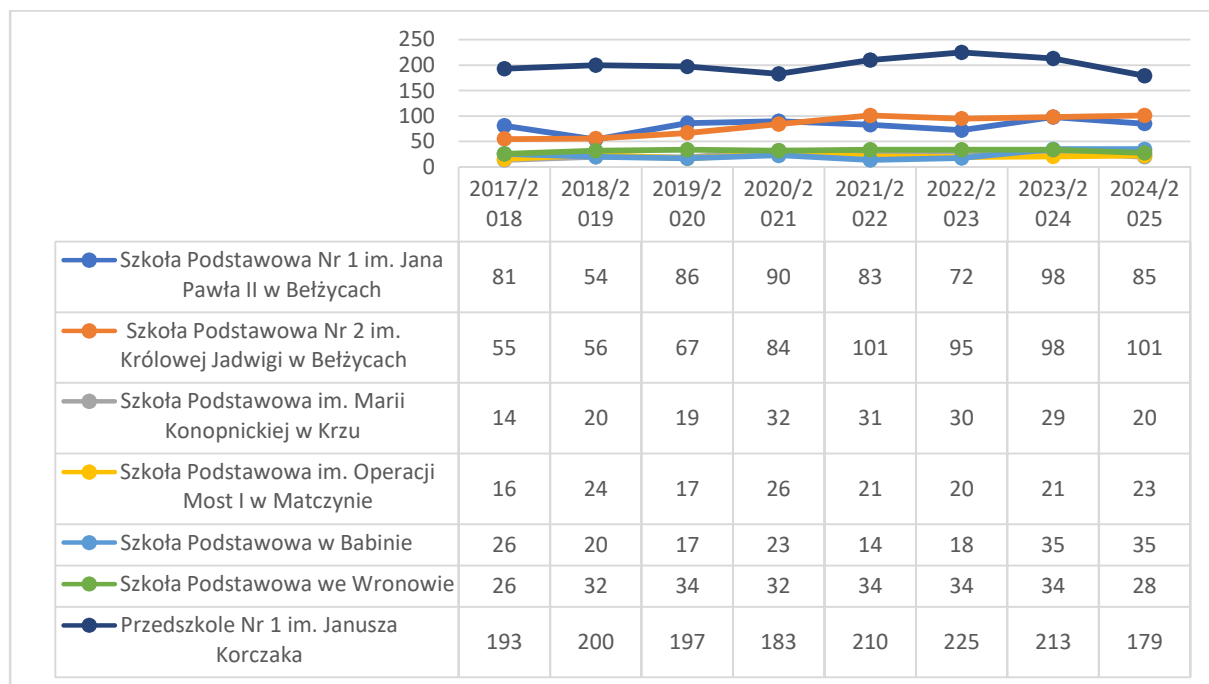
W przypadku oddziałów przedszkolnych działających przy szkołach podstawowych, zauważalna jest różnorodność trendów:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Bełżycach wykazuje stosunkowo wysoką i zmienną liczbę dzieci, z minimum 54 w roku 2018/2019 i maksimum 98 w 2023/2024.
- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Bełżycach odnotowała systematyczny wzrost, z 55 dzieci w 2017/2018 do 101 w dwóch ostatnich latach, co świadczy o rosnącej popularności oddziałów przedszkolnych przy tej szkole.
- W mniejszych szkołach wiejskich liczba dzieci jest niższa, ale generalnie stabilna:
 - SP w Krzu: od 14 do 32 dzieci, ostatnio lekki spadek do 20.
 - SP w Matczynie: oscylacja w zakresie 16–26 dzieci, obecnie 23.
 - SP w Babinie: po spadkach do 14 w 2021/2022 nastąpił wzrost do 35 w ostatnich dwóch latach.
 - SP we Wronowie: stabilna liczba około 30–34 dzieci, ostatnio spadek do 28.

Wnioski z danych sugerują, że liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych na terenie gminy Bełżyce utrzymuje się na zadowalającym poziomie. Największe zainteresowanie dotyczy przedszkola miejskiego oraz placówek zlokalizowanych w Bełżycach, natomiast wiejskie szkoły utrzymują funkcjonowanie przedszkoli na mniejszą, lecz stabilną skalę. Dla zachowania równowagi w dostępie do edukacji przedszkolnej istotne jest dalsze wspieranie placówek wiejskich oraz monitorowanie trendów demograficznych.

Wykres 15. Liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych w gminie Bełżyce w latach- rok szkolny 2017//2018 – 2024/2025

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach podstawowych Gminy Bełżyce (rok szkolny 2023/2024)

W roku szkolnym 2023/2024 uczniowie klas ósmych szkół podstawowych w Gminie Bełżyce przystąpili do egzaminu ósmoklasisty obejmującego trzy przedmioty: język polski, matematykę i język angielski.⁷

Język polski

Najwyższy wynik z języka polskiego odnotowano w:

- **SP Nr 2 w Bełżycach** – 79,9%,
- **SP w Babinie** – 79%,
- **SP w Matczynie** – 70,67%.

W pozostałych szkołach wyniki były niższe, przy czym najniższy rezultat uzyskali uczniowie:

- **SP w Krzu** – 60%,
- **SP Nr 1 w Bełżycach** – 61,78%.

Matematyka

⁷ W dwóch placówkach – Szkole Podstawowej Nr 2 w Bełżycach oraz Szkole Podstawowej w Babinie – nie było klas ósmych, dlatego podane wyniki pochodzą z poprzedniego roku szkolnego.

To tradycyjnie najtrudniejsza część egzaminu, jednak w niektórych szkołach uczniowie osiągnęli relatywnie wysokie wyniki:

- **SP w Babinie** – 69,14% (najlepszy wynik),
- **SP Nr 2 w Bełżycach** – 60,77%,
- **SP w Matczynie** – 58,67%.

Najniższy wynik z matematyki uzyskali uczniowie:

- **SP Nr 1 w Bełżycach** – 45,39%.

Język angielski

Najlepsze rezultaty z języka angielskiego uzyskali uczniowie:

- **SP w Matczynie** – 72,67%,
- **SP w Krzu** – 71,75%.

Najniższy wynik wystąpił w:

- **SP w Babinie** – 50,71%.

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach gminy Bełżyce pokazują duże zróżnicowanie w poziomie przygotowania uczniów, zarówno między przedmiotami, jak i placówkami. Wyróżniają się placówki wiejskie – m.in. SP w Matczynie i SP w Babinie – które osiągnęły bardzo dobre rezultaty, zwłaszcza z matematyki i języka polskiego. Jednocześnie SP Nr 1 w Bełżycach, jako największa szkoła, uzyskała nieco niższe wyniki, co może wynikać z liczniejszej i bardziej zróżnicowanej grupy uczniów. Wskazane jest dalsze wspieranie wyrównywania szans edukacyjnych w całej gminie oraz monitorowanie efektów pracy dydaktycznej w każdej ze szkół.

Tabela 39. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach podstawowych Gminy Bełżyce (rok szkolny 2023/2024)

Placówka	Język polski	Matematyka	Język Angielski
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Bełżycach	61.78%	45.39%	67.46%
Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Królowej Jadwigi w Bełżycach	79.9%	60.77%	67.71%
Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Krzu	60%	59%	71.75%
Szkoła Podstawowa im. Operacji Most I w Matczynie	70.67%	58.67%	72.67%
Szkoła Podstawowa w Babinie	79%	69.14%	50.71%
Szkoła Podstawowa we Wronowie	65.78%	52%	65%

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

10.2. Współczynnik skolaryzacji

Poniższy wykres przedstawia zmiany współczynnika skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych oraz gimnazjów w latach 2015–2023. Współczynnik skolaryzacji brutto wskazuje odsetek uczniów uczęszczających do danej szkoły, niezależnie od wieku, w stosunku do całkowitej populacji dzieci w odpowiednim wieku szkolnym.

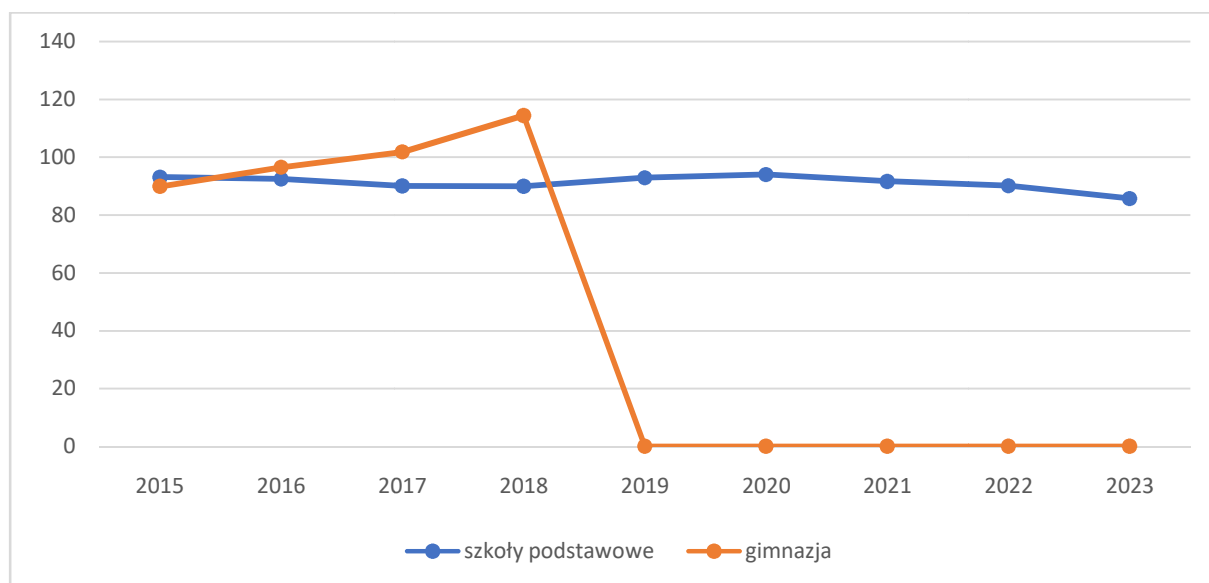
Z wykresu wyraźnie wynika, że współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych pozostawał na stosunkowo wysokim poziomie przez cały analizowany okres, choć od 2020 roku zauważalny jest wyraźny spadek. Może to wskazywać na zmiany demograficzne, jak np. zmniejszającą się liczbę dzieci w wieku szkolnym lub inne czynniki wpływające na liczbę uczniów.

W przypadku gimnazjów widzimy dynamiczny wzrost współczynnika skolaryzacji do 2018 roku, po czym następuje jego całkowity zanik od 2019 roku. Ta zmiana jest bezpośrednio związana z reformą edukacyjną, która doprowadziła do likwidacji gimnazjów i włączenia uczniów do szkół podstawowych lub ponadpodstawowych.

Wnioski:

- Reformy systemu edukacji znacząco wpłynęły na strukturę uczniów, co odzwierciedla całkowite wyeliminowanie gimnazjów po 2018 roku.
- Spadek skolaryzacji w szkołach podstawowych po 2020 roku może świadczyć o zmniejszającej się liczbie dzieci w wieku szkolnym lub o innych czynnikach demograficznych.
- Monitorowanie współczynników skolaryzacji jest istotne dla planowania polityki edukacyjnej i dostosowania zasobów do zmieniającej się liczby uczniów.

Wykres 16. Współczynnik skolaryzacji brutto w gminie Bełżyce w latach 2015-2023.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

10.3. Wydatki na oświatę

Poniżej przedstawiono zestawienie wydatków na oświatę w latach 2019–2023, z podziałem na poszczególne kategorie. Dane obejmują m.in. nakłady na szkoły podstawowe, przedszkola, oddziały przedszkolne, dowożenie uczniów, doskonalenie nauczycieli, nauczanie specjalne oraz zakup podręczników i pomocy naukowych. W tabeli uwzględniono również wysokość otrzymanej subwencji oświatowej oraz różnicę pomiędzy rzeczywistymi wydatkami a otrzymanym dofinansowaniem. Wszystkie wartości zostały zaokrąglone do tys. złotych, a ostatnia kolumna zawiera krótkie podsumowanie i interpretację danych dla każdej pozycji.

Wykres 17. Wydatki na oświatę i subwencja oświatowa (w tys. PLN).

Lp.	Kategoria wydatków	2019 (zł)	2020 (zł)	2021 (zł)	2022 (zł)	2023 (zł)	Podsumowanie
1	Wydatki ogółem, w tym:	18 235	21 097	21 030	22 313	25 962	Stały wzrost wydatków, najwyższy w 2023 r.
2	Szkoły Podstawowe	13 284	15 346	13 805	14 232	16 916	Największa pozycja w budżecie, z wyraźnym wzrostem w 2023 r.
3	Przedszkole	2 116	2 642	3 162	3 522	3 570	Wydatki rosnące, ponad 68% wzrost względem 2019 r.
4	Oddziały przedszkolne	1 288	1 704	1 700	1 644	1 979	Stabilny poziom z lekką tendencją wzrostową
5	Wychowanie przedszkolne	0	0	0	0	0	Brak wydatków ujętych w tej kategorii
6	Dowożenie	310	154	246	376	426	Wzrost o ok. 37% w ciągu pięciu lat
8	Doskonalenie nauczycieli	69	53	62	80	83	Niewielkie wahania, lekki wzrost w ostatnich latach
9	Nauczanie specjalne	1 048	1 029	1 835	2 349	2 855	Wydatki niemal trzykrotnie wyższe w 2023 niż w 2019 r.
10	Wydatki majątkowe	0	0	0	0	0	Brak ujętych wydatków majątkowych
11	Podręczniki i pomoce naukowe	120	171	221	111	132	Wahania roczne, najwyższe nakłady w 2021 r.
12	Pozostała działalność – CKnO, FŚSNMiR	0	0	0	0	0	Brak ujętych wydatków
II	Subwencja oświatowa	9 140	9 303	9 489	10 566	11 971	Wzrost subwencji, ale wciąż nie pokrywa pełnych wydatków
III	Różnica między wydatkami a subwencją	9 095	11 795	11 541	11 747	13 990	Coraz większy udział środków własnych gminy w finansowaniu oświaty

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

Interpretacja wyników:

- Systematyczny wzrost wydatków ogółem:** Wydatki na oświatę wzrosły z 18 235 tys. zł w 2019 roku do 25 962 tys. zł w 2023 roku, co stanowi wzrost o ponad 42%. Wskazuje to na rosnące potrzeby finansowe systemu oświaty oraz większe zaangażowanie samorządu w finansowanie edukacji.
- Szkoły podstawowe – główny składnik budżetu:** Wydatki na szkoły podstawowe stanowią największą część budżetu. W 2023 roku wyniosły one 16 916 tys. zł – o ponad 3,6 mln zł więcej niż w 2019 r. Szczególnie zauważalny jest silny wzrost po stagnacji w latach 2020–2022.

3. **Wzrost nakładów na przedszkola i oddziały przedszkolne:** Łączne nakłady na przedszkola i oddziały przedszkolne wzrosły o ok. 43% w porównaniu do 2019 roku, co może świadczyć o zwiększonej liczbie dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym lub o rosnących kosztach ich funkcjonowania.
4. **Nauczanie specjalne – niemal trzykrotny wzrost:** Wydatki wzrosły z 1 048 tys. zł w 2019 roku do 2 855 tys. zł w 2023 roku. Tak dynamiczny wzrost może być wynikiem większej liczby dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi lub rozszerzenia oferty wsparcia.
5. **Brak wydatków majątkowych i w niektórych kategoriach:** W latach 2019–2023 nie zarejestrowano żadnych wydatków majątkowych ani nakładów w kategoriach „wychowanie przedszkolne” oraz „pozostała działalność”. Może to sugerować brak inwestycji infrastrukturalnych lub zmian w sposobie księgowania tych wydatków.
6. **Subwencja oświatowa nie pokrywa całości wydatków:** Choć subwencja wzrosła z 9 140 tys. zł w 2019 roku do 11 971 tys. zł w 2023 roku, nie nadąża za tempem wzrostu wydatków. Różnica między całością wydatków a subwencją w 2023 roku wyniosła prawie 14 mln zł, co oznacza, że ponad połowę kosztów oświaty pokrywała gmina ze środków własnych.

Wnioski:

- Wydatki na oświatę rosną stabilnie i wyraźnie, szczególnie w zakresie szkół podstawowych, przedszkoli i edukacji specjalnej.
- Zwiększa się finansowe obciążenie samorządu, ponieważ subwencja z budżetu państwa nie nadąża za realnymi potrzebami.
- Brak inwestycji majątkowych może oznaczać potrzebę rewizji planów infrastrukturalnych w najbliższych latach.
- Szczególnej uwagi wymaga nauczanie specjalne, którego koszty rosną najszybciej – może to wymagać dedykowanej strategii rozwoju i finansowania.

10.4. Podsumowanie [10] Edukacja i wychowanie

PODSUMOWANIE 10

EDUKACJA I WYCHOWANIE

- + Rozbudowana infrastruktura oświatowa: Gmina Bełżyce dysponuje sześcioma publicznymi szkołami podstawowymi, dwoma publicznymi przedszkolami oraz jednym niepublicznym przedszkolem, co zapewnia szeroki dostęp do edukacji na poziomie podstawowym i przedszkolnym.
- + Stabilna liczba uczniów w większych placówkach: Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Bełżycach oraz Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Królowej Jadwigi utrzymują stabilną i wysoką liczbę uczniów, co świadczy o ich silnej pozycji i popularności wśród rodziców.
- + Wysokie wyniki egzaminów w mniejszych szkołach: Wiejskie placówki, takie jak SP w Babinie i SP w Matczynie, osiągają bardzo dobre wyniki na egzaminie ósmoklasisty, szczególnie z matematyki i języka polskiego, co wskazuje na wysoką jakość nauczania.
- + Stabilna liczba dzieci w przedszkolach: Przedszkole Nr 1 oraz oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych utrzymują wysoki poziom zainteresowania, szczególnie w placówkach miejskich.
- + Rosnące wydatki na oświatę: Wzrost wydatków na oświatę o 42% w latach 2019–2023 wskazuje na zaangażowanie samorządu w rozwój edukacji, w tym nauczania specjalnego.
- Braki infrastrukturalne: Większość placówek wymaga modernizacji (instalacje, stolarka, dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, infrastruktura sportowa). Szczególne problemy dotyczą Szkoły we Wronowie (brak sali gimnastycznej) i Przedszkola Nr 1 (potrzeba rozbudowy).
- Spadek liczby uczniów w wiejskich szkołach: Mniejsze szkoły wiejskie, takie jak SP w Matczynie i SP w Babinie, odnotowują tendencję spadkową w liczbie uczniów, co może prowadzić do trudności w utrzymaniu kadry i infrastruktury.
- Nierównomierne wyniki edukacyjne: SP Nr 1 w Bełżycach, mimo największej liczby uczniów, osiąga niższe wyniki na egzaminie ósmoklasisty w porównaniu do mniejszych placówek, co może wskazywać na zróżnicowanie poziomu nauczania.
- Niewystarczająca subwencja oświatowa: Subwencja z budżetu państwa pokrywa tylko część wydatków (w 2023 roku różnica wyniosła niemal 14 mln zł), co obciąża budżet gminy.
- Brak inwestycji majątkowych: W latach 2019–2023 nie odnotowano wydatków na inwestycje infrastrukturalne, co może ograniczać rozwój placówek.

11. Kapitał społeczny

11.1. Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych

Na terenie gminy Bełżyce działa wiele organizacji pozarządowych, które odgrywają istotną rolę w życiu społecznym, kulturalnym i sportowym lokalnej społeczności. Najliczniejszą grupę stanowią Koła Gospodyń Wiejskich, aktywnie zaangażowane w podtrzymywanie tradycji, promocję kultury regionalnej oraz integrację mieszkańców. Ich działalność skupia się również na aktywizacji społecznej i organizacji wydarzeń lokalnych.

Znaczące miejsce zajmują także organizacje sportowe, w tym kluby i zespoły sportowe, które wspierają rozwój fizyczny dzieci, młodzieży i dorosłych. Prowadzą one działalność w różnych dyscyplinach sportowych – od piłki nożnej, przez zapasy i kickboxing, po rekreację i sporty zimowe.

W strukturze lokalnego trzeciego sektora obecne są również stowarzyszenia specjalistyczne, działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami, dzieci, seniorów oraz pacjentów placówek ochrony zdrowia. Ich działania obejmują wsparcie edukacyjne, terapeutyczne i opiekuńcze, jak również pomoc społeczną.

Sz szczególnie szeroki zakres aktywności prowadzi Stowarzyszenie Kreatywnych Kobiet „Stokrotka”, które łączy działania edukacyjne, profilaktyczne, społeczne, kulturalne, zdrowotne i ekologiczne. Organizacja ta jest przykładem wielowymiarowego podejścia do potrzeb społeczności lokalnej.

Różnorodność organizacji oraz ich aktywność wskazują na wysoki poziom zaangażowania obywatelskiego i dobrze rozwiniętą współpracę społeczną w gminie Bełżyce.

Tabela 40. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Bełżyce.

Lp.	Nazwa organizacji	Cele organizacji
1	Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych w Podolu	Aktywizacja mieszkańców, kultura i tradycje regionalne, działalność charytatywna, pomoc społeczna.
2	Stowarzyszenie BABINIANKI	Edukacja, kultura, rozwój i integracja kobiet, działalność charytatywna.
3	Stowarzyszenie Kreatywnych Kobiet „STOKROTKA”	Aktywizacja lokalna, edukacja, wypoczynek dzieci, profilaktyka społeczna, zdrowie, ekologia, promocja gminy, wolontariat.
4–18	Koła Gospodyń Wiejskich (m.in. Wronów, Krężnica Okrągła, Wojcieszyn, Krzu, Podole, Jaroszewice, Chmielnik, Matczyn, Zagórze, Wymysłówka, Bełżyce itd.)	Umacnianie więzi lokalnych, aktywizacja mieszkańców, kultura i tradycje regionalne.
19	Bełżycki Klub Sportowy „UNIA” Bełżyce	Działalność sportowa.
20	LZS Krężnica-Wzgórze	Działalność sportowa.
21	PKS „VICTORIA” Bełżyce	Działalność sportowa.
22	LZS „TĘCZA” Bełżyce	Działalność sportowa.
23	LZS „BŁĘKITNI” Kierz	Działalność sportowa.
24	LZS „Kuźnicki” Krężnica Okrągła	Działalność sportowa.
25	Bełżyckie Towarzystwo Narciarskie	Działalność sportowa.
26	KS „CKFIS Bełżyce”	Działalność sportowa.
27	STZ „ORZEŁ” Bełżyce	Działalność sportowa.
28	STA „Do Celu”	Działalność sportowa.

29	KS PRZEWAGA	Działalność sportowa.
30	KS „Sztuki Walki Kickboxing” Bełżyce	Działalność sportowa.
31	UKS Zespołu Szkół w Bełżycach	Działalność sportowa.
32	UKS Babin	Działalność sportowa.
33	Stowarzyszenie „OLIGUS”	Wsparcie osób z upośledzeniem umysłowym.
34	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Matczynie	Wsparcie dzieci i osób niepełnosprawnych.
35	Stowarzyszenie Rozwoju Szpitala w Bełżycach	Wsparcie działalności szpitala w Bełżycach.
36	Stowarzyszenie Społecznej Szkoły Muzycznej im. H. Wieniawskiego	Wsparcie uczniów szkoły muzycznej w Bełżycach.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Bełżycach.

11.2. Frekwencja w wyborach

Wybory na Prezydenta Polski 2025

Frekwencja w najczęstszym ujęciu to odsetek uprawnionych ludzi do głosowania, którzy oddali swój głos w referendach lub wyborach.

W Gminie Bełżyce uprawnionych do głosowania w I turze wyborów prezydenckich 2025 roku było 9 943 osób. Frekwencja wyniosła 67,01%, co oznacza, że wydano 6 664 kart do głosowania, z czego 6 663 uznano za ważne (odjęto jedną kartę nieważną). Ostatecznie 6 632 głosy zostały zakwalifikowane jako ważne.

Na tle innych gmin powiatu lubelskiego Gmina Bełżyce uzyskała wynik zbliżony do średniej powiatowej (która wyniosła 69,40%), lecz nieco niższy od najlepiej wypadających gmin takich jak Głusk (75,30%), Konopnica (73,44%) czy Niemce (72,23%). Frekwencja w Bełżycach była natomiast wyższa niż w takich gminach jak Zakrzew (59,77%) czy Krzczonów (60,53%).

Dane te wskazują, że mieszkańcy Gminy Bełżyce wykazali umiarkowaną aktywność obywatelską, lokując się w środkowym przedziale frekwencji w skali powiatu.

Mapa 9. Frekwencja w pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r. w gminach powiatu lubelskiego

Frekwencja w pierwszym głosowaniu

w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r.

Wyniki

Do godziny 12 Do godziny 17 Ostateczna w pierwszym głosowaniu w ponownym głosowaniu

Powiat lubelski

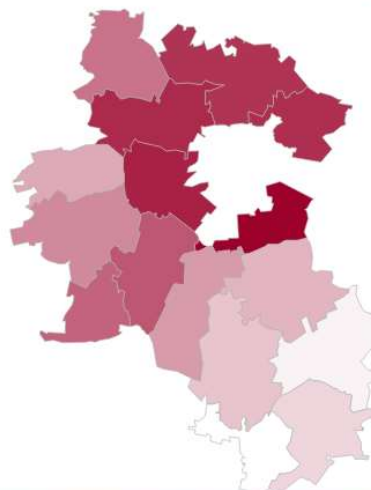
Frekwencja w pierwszym głosowaniu
69,40%

Liczba kart ważnych
86 136

Liczba uprawnionych do głosowania
124 124

- [Polska](#)
 - [Województwo lubelskie](#)
 - Powiat lubelski
 - [gm. Bełżyce](#)
 - [gm. Borzechów](#)
 - [gm. Bychawa](#)
 - [gm. Garbów](#)
 - [gm. Głusk](#)
 - [gm. Jabłonna](#)
 - [gm. Jastków](#)
 - [gm. Konopnica](#)

- [gm. Krzczonów](#)
- [gm. Niedzwica Duża](#)
- [gm. Niemce](#)
- [gm. Strzyżewice](#)
- [gm. Wojciechów](#)
- [gm. Wólka](#)
- [gm. Wysokie](#)
- [gm. Zakrzew](#)

59,77% 75,3%

Źródło: <https://wybory.gov.pl/prezydent2025/pl/frekwencja/Koniec/pow/60900>

Tabela 41. Frekwencja w pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r. w gminach powiatu lubelskiego

Gmina	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba kart wydanych	Liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania	Liczba kart ważnych	Liczba głosów ważnych	Liczba kart ważnych * 100 / Liczba uprawnionych do głosowania
gm. Bełżyce	9 943	6 664	0	6 663	6 632	67,01%
gm. Borzechów	2 906	2 015	0	2 015	2 004	69,34%
gm. Bychawa	8 783	5 571	0	5 571	5 556	63,43%
gm. Garbów	6 980	4 771	0	4 769	4 740	68,32%
gm. Głusk	10 374	7 813	2	7 812	7 785	75,30%
gm. Jabłonna	6 424	4 125	8	4 133	4 121	64,34%
gm. Jastków	11 483	8 371	1	8 370	8 335	72,89%
gm. Konopnica	11 358	8 343	2	8 341	8 309	73,44%
gm. Krzczonów	3 413	2 066	0	2 066	2 058	60,53%
gm. Niedzwica Duża	9 290	6 516	0	6 516	6 479	70,14%
gm. Niemce	16 513	11 928	0	11 927	11 883	72,23%
gm. Strzyżewice	6 302	4 156	0	4 156	4 141	65,95%
gm. Wojciechów	4 662	3 031	1	3 032	3 024	65,04%
gm. Wólka	10 159	7 372	1	7 373	7 333	72,58%
gm. Wysokie	3 359	2 092	0	2 092	2 080	62,28%

Gmina	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba kart wydanych	Liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania	Liczba kart ważnych	Liczba głosów ważnych	Liczba kart ważnych * 100 / Liczba uprawnionych do głosowania
gm. Zakrzew	2 175	1 300	0	1 300	1 298	59,77%
Razem	124 124	86 134	15	86 136	85 778	69,40%

Źródło: <https://wybory.gov.pl/prezydent2025/pl/frekwencja/Koniec/pow/60900>

W drugiej turze wyborów prezydenckich w 2025 roku w Gminie Bełżyce uprawnionych do głosowania było 9 765 osób. Wydano 6 932 kart do głosowania, z czego 6 931 uznano za ważne. Ostatecznie oddano 6 856 głosów ważnych, co przełożyło się na frekwencję na poziomie 70,98%.

W porównaniu do pierwszej tury, która odbyła się wcześniej, frekwencja wzrosła o niemal 4 punkty procentowe (z 67,01% do 70,98%). Wzrosła także liczba kart ważnych – z 6 663 do 6 931, mimo że liczba uprawnionych nieco spadła (z 9 943 do 9 765). Świadczy to o większej mobilizacji wyborców w decydującej fazie głosowania.

W skali powiatu lubelskiego Gmina Bełżyce w drugiej turze uplasowała się blisko średniej powiatowej, która wyniosła 73,50%, notując jednak niższy wynik niż gminy Głusk, Konopnica, czy Niemce, które tradycyjnie cechują się wysoką frekwencją. Mimo to wzrost zaangażowania mieszkańców Gminy Bełżyce w drugiej turze należy uznać za pozytywny sygnał świadczący o większym zainteresowaniu wyborami w ich finalnej odsłonie.

Mapa 10. Frekwencja w drugiej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r. w gminach powiatu lubelskiego.

Frekwencja w ponownym głosowaniu

w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r.

Źródło: <https://wybory.gov.pl/prezydent2025/pl/frekwencja/Koniec/pow/60900>.

Tabela 42. Frekwencja w drugiej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r. w gminach powiatu lubelskiego.

Gmina	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba kart wydanych	Liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania	Liczba kart ważnych	Liczba głosów ważnych	Liczba kart ważnych * 100 / Liczba uprawnionych do głosowania
gm. Bełżyce	9 765	6 932	0	6 931	6 856	70,98%
gm. Borzechów	2 898	2 092	0	2 092	2 076	72,19%
gm. Bychawa	8 696	5 957	0	5 955	5 901	68,48%
gm. Garbów	6 985	5 050	0	5 050	4 998	72,30%
gm. Głusk	10 424	8 174	3	8 176	8 100	78,43%
gm. Jabłonna	6 404	4 382	7	4 389	4 350	68,54%
gm. Jastków	11 400	8 724	1	8 725	8 632	76,54%
gm. Konopnica	11 394	8 817	5	8 822	8 716	77,43%
gm. Krzczonów	3 424	2 321	0	2 321	2 301	67,79%
gm. Niedzwica Duża	9 179	6 827	0	6 824	6 752	74,34%
gm. Niemce	16 525	12 467	0	12 466	12 353	75,44%
gm. Strzyżewice	6 318	4 455	2	4 457	4 418	70,54%
gm. Wojciechów	4 649	3 257	1	3 258	3 232	70,08%
gm. Wólka	10 028	7 657	1	7 658	7 570	76,37%
gm. Wysokie	3 308	2 260	0	2 260	2 250	68,32%
gm. Zakrzew	2 147	1 415	0	1 415	1 410	65,91%
Razem	123 544	90 787	20	90 799	89 915	73,50%

Źródło: <https://wybory.gov.pl/prezydent2025/pl/frekwencja/koniec/pow/60900>

Wybory Samorządowe- wybory Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Miast w 2024 roku

W wyborach Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Miast w 2024 roku w Gminie Bełżyce uprawnionych do głosowania było 10 253 osób. Wydano 5 370 kart do głosowania, z czego 5 369 uznano za ważne. Oddano 5 322 głosy ważne, co przełożyło się na frekwencję wynoszącą 52,37%.

Na tle innych gmin powiatu lubelskiego Gmina Bełżyce wypadła poniżej średniej powiatowej, która wyniosła 54,25%. Frekwencja w Bełżycach była niższa niż m.in. w gminach Niemce (61,00%), Borzechów (68,45%) czy Jastków (56,69%), natomiast wyższa niż np. w Jabłonie (44,12%) czy Strzyżewicach (45,45%).

Mapa 11. Frekwencja w wyborach Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Miast w gminach powiatu lubelskiego.

Frekwencja

w wyborach Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Miast

Do godziny 12 Do godziny 17 Ostateczna Wójt, Burmistrz, Prezydent Miasta

Frekwencja w ponownym głosowaniu w wyborach Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Miast

Powiat lubelski

Frekwencja

54,25%

Liczba kart ważnych

67 924

Liczba uprawnionych do głosowania

125 196

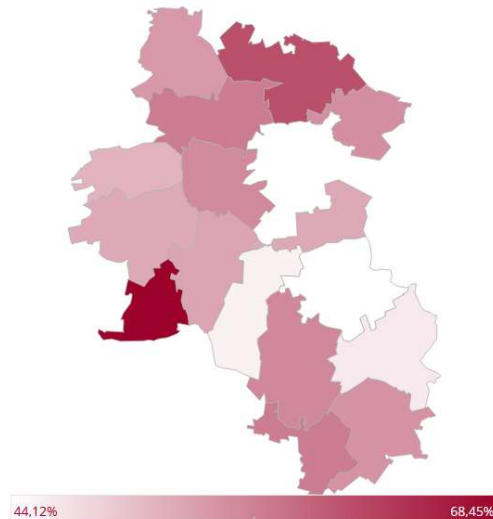
• Polska

• Województwo lubelskie

• Powiat lubelski

- gm. Bełżyce
- gm. Borzechów
- gm. Bychawa
- gm. Garbów
- gm. Głusk
- gm. Jabłonna
- gm. Jastków
- gm. Konopnica

- gm. Krzczonów
- gm. Niedzwica Duża
- gm. Niemce
- gm. Strzyżewice
- gm. Wojciechów
- gm. Wólka
- gm. Wysokie
- gm. Zakrzew

Źródło: <https://samorząd2024.pkw.gov.pl/samorząd2024/pl/frekwencja/Koniec/pow/60900?elections=wbp>

Tabela 43. Frekwencja w wyborach Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Miast w gminach powiatu lubelskiego.

Gmina	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba kart wydanych	Liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania	Liczba kart ważnych	Liczba głosów ważnych	Liczba kart ważnych * 100 / Liczba uprawnionych do głosowania
gm. Bełżyce	10 253	5 370	0	5 369	5 322	52,37%
gm. Borzechów	3 024	2 070	0	2 070	2 045	68,45%
gm. Bychawa	9 097	5 061	1	5 060	5 001	55,62%
gm. Garbów	7 128	3 840	0	3 840	3 799	53,87%
gm. Głusk	10 051	5 265	2	5 265	5 173	52,38%
gm. Jabłonna	6 424	2 836	0	2 834	2 780	44,12%
gm. Jastków	11 442	6 497	0	6 486	6 397	56,69%
gm. Konopnica	11 479	6 348	0	6 345	6 226	55,27%
gm. Krzczonów	3 544	1 639	0	1 638	1 603	46,22%
gm. Niedzwica Duża	9 351	4 943	0	4 940	4 853	52,83%
gm. Niemce	16 414	10 024	0	10 013	9 937	61,00%
gm. Strzyżewice	6 381	2 904	0	2 900	2 868	45,45%
gm. Wojciechów	4 747	2 441	0	2 440	2 403	51,40%
gm. Wólka	10 036	5 496	2	5 499	5 415	54,79%
gm. Wysokie	3 534	1 926	0	1 926	1 858	54,50%
gm. Zakrzew	2 291	1 299	0	1 299	1 284	56,70%
Razem	125 196	67 959	5	67 924	66 964	54,25%

Źródło: <https://samorząd2024.pkw.gov.pl/samorząd2024/pl/frekwencja/Koniec/pow/60900?elections=wbp>

Wybory do Parlamentu Europejskiego w 2024 r.

W wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku frekwencja w Gminie Bełżyce wyniosła 36,68%. Spośród 10 107 uprawnionych do głosowania, wydano 3 705 kart do głosowania, z czego po uwzględnieniu 2 kart wyjętych z kopert, liczba kart ważnych wyniosła 3 707, a liczba głosów ważnych – 3 687.

Porównanie na tle powiatu:

- Średnia frekwencja w powiecie lubelskim wyniosła 39,67%, a więc Bełżyce znalazły się poniżej średniej powiatowej.
- Najwyższą frekwencję w powiecie zanotowano w gminie Konopnica (46,29%), najniższą w Jabłonce (31,79%).
- Gmina Bełżyce znalazła się bliżej dolnej części zestawienia, wyprzedzając m.in. Jabłonnę, Krzczonów i Zakrzew.

Mapa 12. Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r.

Frekwencja

w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r.

Powiat lubelski

Do godziny 12 Do godziny 17 Ostateczna

Frekwencja

39,67%

Liczba kart ważnych

49 384

Liczba uprawnionych do głosowania

124 473

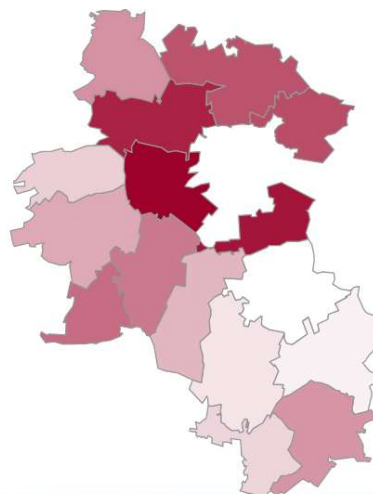
• Polska

• lubelskie

• lubelski

• gm. Bełżyce
• gm. Borzechów
• gm. Bychawa
• gm. Garbów
• gm. Głusk
• gm. Jabłonna
• gm. Jastków
• gm. Konopnica

• gm. Krzczonów
• gm. Niedrzwica Duża
• gm. Niemce
• gm. Strzyżewice
• gm. Wojciechów
• gm. Wólka
• gm. Wysokie
• gm. Zakrzew

31,79%

46,29%

Źródło: <https://pe2024.pkw.gov.pl/pe2024/pl/frekwencja/Koniec/pow/60900>

Tabela 44. Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r.

Gmina	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba kart wydanych	Liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania	Liczba kart ważnych	Liczba głosów ważnych	Liczba kart ważnych * 100 / Liczba uprawnionych
gm. Bełżyce	10 107	3 705	2	3 707	3 687	36,68%
gm. Borzechów	3 009	1 209	0	1 209	1 201	40,18%
gm. Bychawa	9 024	3 002	0	3 002	2 990	33,27%
gm. Garbów	7 124	2 712	0	2 712	2 702	38,07%
gm. Głusk	10 045	4 548	2	4 548	4 529	45,28%
gm. Jabłonna	6 383	2 026	3	2 029	2 021	31,79%
gm. Jastków	11 378	5 054	1	5 055	5 040	44,43%
gm. Konopnica	11 375	5 266	1	5 266	5 247	46,29%

Gmina	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba kart wydanych	Liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania	Liczba kart ważnych	Liczba głosów ważnych	Liczba kart ważnych * 100 / Liczba uprawnionych
gm. Krzczonów	3 525	1 148	0	1 148	1 138	32,57%
gm. Niedzwica Duża	9 281	3 668	0	3 668	3 640	39,52%
gm. Niemce	16 448	6 852	0	6 851	6 817	41,65%
gm. Strzyżewice	6 363	2 289	0	2 288	2 275	35,96%
gm. Wojciechów	4 716	1 633	0	1 633	1 625	34,63%
gm. Wólka	9 957	4 180	1	4 179	4 166	41,97%
gm. Wysokie	3 477	1 315	0	1 315	1 304	37,82%
gm. Zakrzew	2 261	774	0	774	770	34,23%
Razem	124 473	49 381	10	49 384	49 152	39,67%

Źródło: <https://pe2024.pkw.gov.pl/pe2024/pl/frekwencja/Koniec/pow/60900>

Wybory do Sejmu w 2023 roku

W wyborach do Sejmu w 2023 roku frekwencja w Gminie Bełżyce wyniosła 70,88%. Spośród 9 939 uprawnionych do głosowania, wydano 7 042 kart wyborczych. Po uwzględnieniu 5 kart wyjętych z kopert, liczba kart ważnych wyniosła 7 045, a głosów ważnych oddano 6 933.

Gmina Bełżyce osiągnęła nieco niższą frekwencję niż średnia dla całego powiatu lubelskiego, która wyniosła 74,21%. Na tle innych gmin w powiecie Bełżyce wypadły przeciętnie – wyżej niż np. Wysokie (66,56%) czy Zakrzew (64,03%), ale niżej niż m.in. Głusk (81,05%), Konopnica (79,41%) czy Jastków (77,91%).

Mapa 13. Frekwencja w wyborach do Sejmu w 2023 r.

Frekwencja

w wyborach do Sejmu w 2023 r.

Powiat lubelski

Do godziny 12 Do godziny 17 Ostateczna Sejm Senat

Frekwencja

74,21%

Liczba kart ważnych

90 741

Liczba uprawnionych do głosowania

122 273

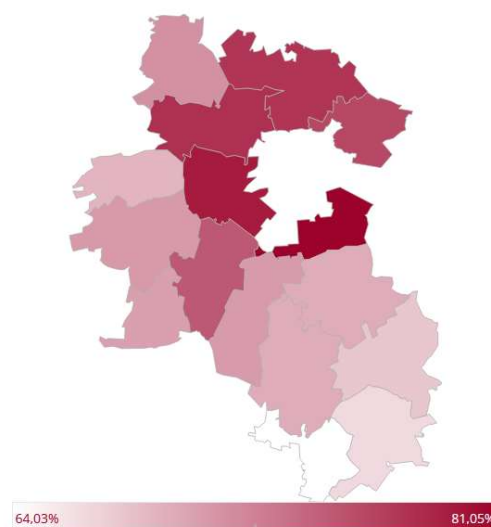
• Polska

• lubelskie

• lubelski

- gm. Bełżyce
- gm. Borzechów
- gm. Bychawa
- gm. Garbów
- gm. Głusk
- gm. Jabłonna
- gm. Jastków
- gm. Konopnica

- gm. Krzczonów
- gm. Niedzwica Duża
- gm. Niemce
- gm. Strzyżewice
- gm. Wojciechów
- gm. Wólka
- gm. Wysokie
- gm. Zakrzew

Źródło: <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/frekwencja/Koniec/pow/60900?elections=sejm>

Tabela 45. Frekwencja w wyborach do Sejmu w 2023 r.

Gmina	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba kart wydanych	Liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania	Liczba kart ważnych	Liczba głosów ważnych	Liczba kart ważnych * 100 / Liczba uprawnionych
gm. Bełżyce	9 939	7 042	5	7 045	6 933	70,88%
gm. Borzechów	2 937	2 068	0	2 068	2 018	70,41%
gm. Bychawa	8 843	6 154	0	6 154	6 028	69,59%
gm. Garbów	7 014	5 015	0	5 010	4 922	71,43%
gm. Głusk	9 784	7 933	3	7 930	7 830	81,05%
gm. Jabłonna	6 314	4 395	2	4 395	4 325	69,61%
gm. Jastków	11 184	8 717	0	8 714	8 610	77,91%
gm. Konopnica	11 192	8 898	2	8 888	8 795	79,41%
gm. Krzczonów	3 469	2 353	1	2 353	2 288	67,83%
gm. Niedzwica Duża	9 060	6 818	0	6 817	6 689	75,24%
gm. Niemce	16 041	12 451	3	12 445	12 302	77,58%
gm. Strzyżewice	6 283	4 447	1	4 447	4 360	70,78%
gm. Wojciechów	4 616	3 185	1	3 185	3 125	69,00%
gm. Wólka	9 907	7 558	2	7 559	7 444	76,30%
gm. Wysokie	3 469	2 310	0	2 309	2 273	66,56%
gm. Zakrzew	2 221	1 422	0	1 422	1 394	64,03%
Razem	122 273	90 766	20	90 741	89 336	74,21%

Źródło: <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/frekwencja/Koniec/pow/60900?elections=sejm>

Wybory do Senatu w 2023 roku

W wyborach do Senatu w 2023 roku frekwencja w Gminie Bełżyce wyniosła 70,93%, co oznacza, że spośród 9 939 uprawnionych do głosowania, wydano 7 045 kart, a po uwzględnieniu 7 kart wyjętych z kopert, liczba kart ważnych wyniosła 7 050. Oddano 6 886 ważnych głosów.

Frekwencja w Bełżycach była bardzo zbliżona do tej odnotowanej w wyborach do Sejmu (70,88%), a jednocześnie nieco poniżej średniej powiatowej dla Senatu, która wyniosła 74,16%. Na tle pozostałych gmin w powiecie lubelskim Bełżyce znalazły się w środku stawki – wyżej niż np. Zakrzew (63,98%) czy Wysokie (66,53%), ale niżej niż Głusk (80,99%), Konopnica (79,39%) czy Niemce (77,55%).

Wnioski:

- Udział mieszkańców Gminy Bełżyce w wyborach parlamentarnych (Sejm i Senat) był na podobnym, stabilnym poziomie, powyżej 70%.

Mapa 14. Frekwencja w wyborach do Senatu w 2023 r.

Frekwencja

w wyborach do Senatu w 2023 r.

Powiat lubelski

Do godziny 12

Do godziny 17

Ostateczna

Sejm

Senat

Frekwencja

74,16%

Liczba kart ważnych

90 673

Liczba uprawnionych do głosowania

122 273

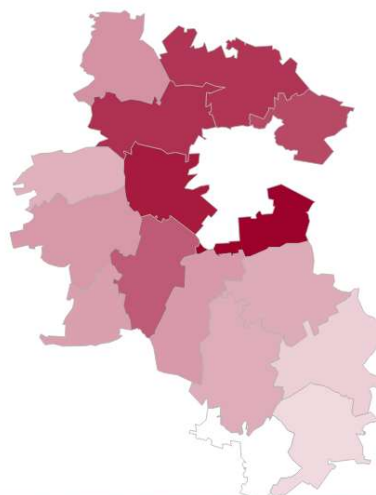
• Polska

• lubelskie

• lubelski

- gm. Bełżyce
- gm. Borzechów
- gm. Bychawa
- gm. Garbów
- gm. Głusk
- gm. Jabłonna
- gm. Jastków
- gm. Konopnica

- gm. Krzczonów
- gm. Niedzwica Duża
- gm. Niemce
- gm. Strzyżewice
- gm. Wojciechów
- gm. Wólka
- gm. Wysokie
- gm. Zakrzew

63,98%

80,99%

Źródło: <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/frekwencja/Koniec/pow/60900?elections=senat>

Tabela 46. Frekwencja w wyborach do Senatu w 2023 r.

Gmina	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba kart wydanych	Liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania	Liczba kart ważnych	Liczba głosów ważnych	Liczba kart ważnych * 100 / Liczba uprawnionych
gm. Bełżyce	9 939	7 045	7	7 050	6 886	70,93%
gm. Borzechów	2 937	2 068	0	2 068	2 021	70,41%
gm. Bychawa	8 843	6 149	0	6 148	6 022	69,52%
gm. Garbów	7 014	5 010	0	5 005	4 899	71,36%
gm. Głusk	9 784	7 928	3	7 924	7 764	80,99%
gm. Jabłonna	6 314	4 394	2	4 396	4 285	69,62%
gm. Jastków	11 184	8 718	0	8 713	8 494	77,91%
gm. Konopnica	11 192	8 892	2	8 885	8 657	79,39%
gm. Krzczonów	3 469	2 353	1	2 329	2 236	67,14%
gm. Niedzwica Duża	9 060	6 810	0	6 800	6 594	75,06%
gm. Niemce	16 041	12 447	3	12 439	12 106	77,55%
gm. Strzyżewice	6 283	4 450	1	4 448	4 320	70,79%
gm. Wojciechów	4 616	3 192	1	3 193	3 093	69,17%

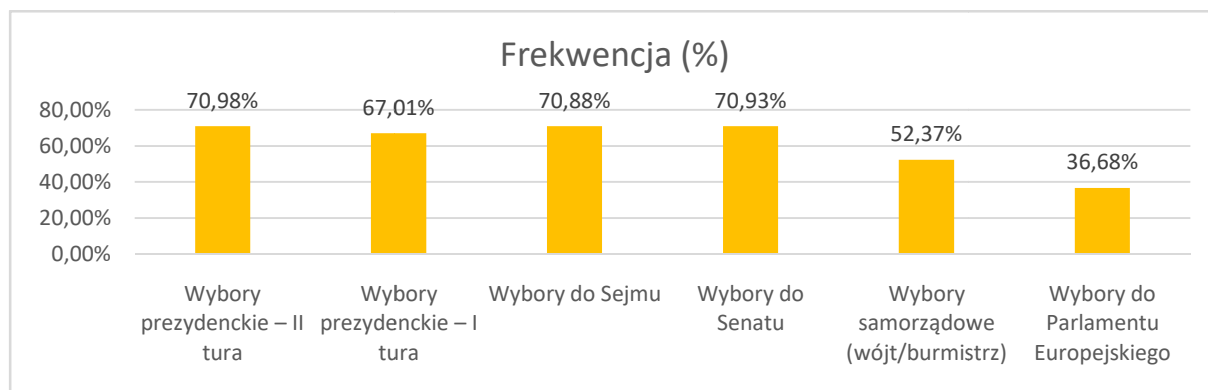
Gmina	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba kart wydanych	Liczba kart wyjętych z kopert na kartę do głosowania	Liczba kart ważnych	Liczba głosów ważnych	Liczba kart ważnych * 100 / Liczba uprawnionych
gm. Wólka	9 907	7 552	2	7 546	7 358	76,17%
gm. Wysokie	3 469	2 309	0	2 308	2 254	66,53%
gm. Zakrzew	2 221	1 422	0	1 421	1 389	63,98%
Razem	122 273	90 739	22	90 673	88 378	74,16%

Źródło: <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/frekwencja/Koniec/pow/60900?elections=senat>

Analiza porównawcza

1. Najwyższa frekwencja:
 - o II tura wyborów prezydenckich 2025 – 70,98%
 - o Bardzo zbliżona do frekwencji w wyborach parlamentarnych i senackich w 2023 roku (~70,9%)
2. Średnia frekwencja w wyborach krajowych (Sejm, Senat, Prezydent):
 - o Około 70–71%, czyli wysoka, jak na standardy krajowe
3. Wybory samorządowe 2024:
 - o Frekwencja spadła do 52,37%, co wskazuje na mniejsze zainteresowanie lokalnymi strukturami władzy
4. Wybory do Parlamentu Europejskiego 2024:
 - o Najniższa frekwencja spośród wszystkich – 36,68%
 - o Pokazuje, że mieszkańcy Bełżyc traktują te wybory jako najmniej istotne

Wykres 18. Analiza porównawcza wyników wyborów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Wnioski końcowe

- Mieszkańcy Gminy Bełżyce aktywnie uczestniczą w wyborach ogólnokrajowych, szczególnie w wyborach prezydenckich i parlamentarnych.
- Znacznie mniej chętnie biorą udział w wyborach samorządowych i europejskich, co może wynikać z postrzegania ich jako mniej wpływowych na codzienne życie.
- Spadek frekwencji w wyborach europejskich powinien być sygnałem do działań informacyjno-edukacyjnych na temat znaczenia instytucji Unii Europejskiej.

11.3. Podsumowanie [11] Kapitał społeczny

PODSUMOWANIE 11

KAPITAŁ SPOŁECZNY

- + Wysoka aktywność organizacji pozarządowych: W gminie działa wiele organizacji, takich jak Koła Gospodyń Wiejskich, kluby sportowe i stowarzyszenia specjalistyczne, które wspierają integrację społeczną, kulturę, sport oraz pomoc grupom potrzebującym (osoby z niepełnosprawnościami, seniorzy, dzieci).
- + Różnorodność działań trzeciego sektora: Organizacje, takie jak Stowarzyszenie Kreatywnych Kobiet „Stokrotka”, prowadzą wielowymiarowe działania (edukacyjne, kulturalne, zdrowotne, ekologiczne), odpowiadając na różnorodne potrzeby mieszkańców.
- + Stabilna frekwencja w wyborach ogólnokrajowych: Frekwencja w wyborach parlamentarnych (70,88–70,93%) i prezydenckich (67,01–70,98%) wskazuje na wysoki poziom zaangażowania obywatelskiego w sprawy krajowe, porównywalny do średniej powiatowej.
- + Wzrost frekwencji w II turze wyborów prezydenckich: Zwiększenie frekwencji z 67,01% do 70,98% w 2025 roku świadczy o mobilizacji mieszkańców w kluczowych momentach wyborczych.
- + Silna rola Kół Gospodyń Wiejskich: Aktywne w podtrzymywaniu tradycji i integracji społecznej, co wzmacnia tożsamość lokalną i więzi międzyludzkie.
- Niska frekwencja w wyborach samorządowych: Frekwencja w wyborach lokalnych w 2024 roku (52,37%) była znacznie niższa niż w wyborach krajowych, co wskazuje na mniejsze zainteresowanie sprawami lokalnymi.
- Najniższa frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego: Frekwencja na poziomie 36,68% w 2024 roku plasuje gminę poniżej średniej powiatowej (39,67%), sugerując niską świadomość znaczenia tych wyborów.
- Umiarkowana pozycja w rankingu frekwencji: W porównaniu do innych gmin powiatu lubelskiego (np. Głusk, Konopnica), Bełżyce wypadają przeciętnie, co może wskazywać na brak silnej mobilizacji społecznej w niektórych obszarach.

12. Finanse samorządowe

12.1. Budżet gminy i zdolność inwestycyjna

Budżet Gminy jest planem rocznym zawierającym dochody i wydatki związane z finansowaniem zadań własnych i zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Możliwości rozwoju gminy limitują osiągnięte dochody budżetowe.

Budżet gminy Bełżyce w latach 2019-2023

W latach 2019–2023 budżet Gminy Bełżyce charakteryzował się znaczną dynamiką zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków, przy jednoczesnym ostrożnym podejściu do zadłużania się.

Dochody ogółem wzrosły z poziomu 54,76 mln zł w 2019 roku do 76,98 mln zł w roku 2021, osiągając najwyższą wartość w analizowanym okresie. W kolejnych dwóch latach odnotowano jednak spadek – do 74,03 mln zł w 2022 i 72,01 mln zł w 2023 roku. W strukturze dochodów największy udział miała subwencja ogólna, której wartość w 2023 roku wyniosła niemal 25 mln zł i stanowiła około jedną trzecią całego budżetu po stronie dochodowej. Znaczące były również dotacje celowe z budżetu państwa oraz udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, choć te ostatnie uległy zauważalnemu spadkowi w 2023 roku. Systematycznie rosły także dochody własne z lokalnych podatków i opłat, które w 2023 roku wyniosły 7,68 mln zł – to o ponad milion złotych więcej niż w 2019 roku. Warto zwrócić uwagę na coraz większą rolę środków unijnych – z 146 tys. zł w 2019 roku do blisko 6 mln zł w 2023 roku.

Wydatki ogółem w tym okresie również uległy wyraźnym zmianom. Początkowo wynosiły one 55,09 mln zł w 2019 roku, by osiągnąć szczyt w 2022 roku na poziomie 88,18 mln zł – był to skokowy wzrost związany głównie z dużymi wydatkami inwestycyjnymi. W 2023 roku nastąpił spadek do 72,51 mln zł. Struktura wydatków pokazuje dominację wydatków bieżących, które corocznie stanowiły ponad 85% całego budżetu wydatkowego. Największą ich część pochłaniały wynagrodzenia wraz z pochodnymi (27,72 mln zł w 2023 roku) oraz wydatki związane z bieżącym funkcjonowaniem jednostki samorządu terytorialnego. Wydatki inwestycyjne, choć zmienne, odgrywały istotną rolę – najwyższe odnotowano w 2022 roku (ponad 20 mln zł), co może wskazywać na realizację dużych projektów infrastrukturalnych, prawdopodobnie współfinansowanych ze środków unijnych.

Wynik finansowy Gminy Bełżyce w badanym okresie był w większości ujemny, z wyjątkiem roku 2021, kiedy osiągnięto nadwyżkę budżetową w wysokości ponad 7,45 mln zł. Największy deficyt wystąpił w 2022 roku i wyniósł ponad 14 mln zł – pokryty został głównie ze środków zewnętrznych, takich jak kredyty, pożyczki oraz niewykorzystane środki pieniężne. Mimo występowania deficytu w czterech z pięciu lat, poziom zadłużenia gminy pozostał relatywnie niski. Zadłużenie pojawiło się jedynie w latach 2020 (1,2 mln zł) i 2022 (3,7 mln zł), a na koniec 2023 roku wynosiło 0 zł.

Podsumowując, budżet Gminy Bełżyce w latach 2019–2023 cechował się stopniowym wzrostem dochodów do roku 2021, po czym nastąpiła tendencja spadkowa, jednak nadal utrzymująca się na wysokim poziomie. Wydatki wykazywały większą niestabilność, szczególnie ze względu na silne wahania wydatków inwestycyjnych. Gmina rozsądnie gospodarowała długiem, unikając trwałego zadłużenia, a jej największym wyzwaniem pozostaje rosnący ciężar wydatków bieżących, zwłaszcza wynagrodzeń i kosztów funkcjonowania jednostek publicznych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BEŁŻYCE
NA LATA 2025-2035

Tabela 47. Budżet gminy Bełżyce w latach 2019-2023 (w zł).

Lp.	Budżet	2019	2020	2021	2022	2023
I	DOCHODY OGÓŁEM	54 764 386,56	66 918 077,40	76 981 681,45	74 031 237,36	72 014 448,49
1	Podatki i opłaty pobierane przez gminę	6 527 160,67	6 443 411,92	6 476 295,66	7 399 471,14	7 683 266,72
-	podatek rolny	1 759 298,32	1 909 666,24	1 894 591,98	1 910 666,58	1 849 224,14
-	podatek od nieruchomości	4 119 626,85	3 970 115,64	4 070 218,63	4 839 432,85	5 174 326,74
-	podatek leśny	45 189,18	47 898,93	46 407,34	53 609,59	45 986,31
-	podatek od środków transportowych	440 747,66	351 420,00	304 784,40	396 452,32	415 301,65
-	Podatek dochodowy od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	17 483,68	20 054,60	16 041,94	34 954,67	29 322,24
-	podatek od spadków i darowizn	49 241,00	49 745,83	82 565,17	82 727,58	83 437,57
-	opłata skarbową	47 020,98	53 931,68	61 686,20	48 535,55	51 755,07
-	opłata targowa	48 553,00	40 579,00	0,00	33 092,00	33 913,00
	pozostałe dochody	4 008 841,76	8 185 296,51	11 832 314,26	15 780 014,94	14 529 068,71
2	Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	9 060 888,31	9 164 519,11	10 148 339,30	11 997 794,80	8 894 789,00
3	Dotacje celowe z budżetu państwa	19 510 891,00	22 453 196,21	22 446 591,73	15 878 761,22	10 080 147,66
4	Środki na dofinansowanie zadań gminy ze źródeł pozabudżetowych - UE	146 537,82	4 509 638,65	3 581 969,50	4 300 461,26	5 952 942,95
5	Subwencja ogólna	15 510 067,00	16 162 015,00	22 496 171,00	18 674 734,00	24 874 233,45
-	część wyrównawcza subwencji	6 127 028,00	6 579 094,00	7 193 740,00	7 544 117,00	8 679 094,00
-	część oświatowa subwencji	9 139 925,00	9 302 635,00	9 489 414,00	10 566 302,00	11 971 463,00
-	część równoważąca subwencji	98 567,00	67 718,00	60 978,00	61 753,00	58 878,00
II	WYDATKI OGÓŁEM	55 089 925,98	69 539 145,63	69 524 352,66	88 178 171,79	72 513 138,69
1	Wydatki inwestycyjne	2 871 871,32	12 379 999,00	8 655 739,66	20 362 069,78	8 720 635,00

Lp	Budżet	2019	2020	2021	2022	2023
2	Wydatki bieżące	52 218 054,66	57 159 146,63	60 868 613,00	67 816 102,01	63 792 503,69
-	wynagrodzenia z pochodnymi	20 065 497,97	21 311 548,25	22 743 828,12	24 620 176,01	27 715 725,09
-	wydatki związane z funkcjonowaniem jst	31 632 207,94	33 817 855,11	37 053 109,12	39 233 522,86	34 584 937,06
-	dotacje celowe z budżetu gminy	520 348,75	2 029 743,27	1 071 675,76	3 962 403,14	1 491 841,54
III	WYNIK FINANSOWY	-325 539,42	-2 621 068,23	7 457 328,79	-14 146 934,43	-498 690,20
IV	ZRÓDŁO POKRYCIA DEFICYTU	wolne środki	kredyty i pożyczki, wolne środki	x	kredyty i pożyczki, wolne środki, niewykorzystane środki pieniężne na rachunku bieżącym budżetu	niewykorzystane środki pieniężne na rachunku bieżącym budżetu
V	Stan zadłużenia na koniec roku z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek	0,00	1 200 000,00	0,00	3 700 000,00	0,00

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

12.2. Projekty finansowane ze środków unijnych

W latach 2010–2023 Gmina Bełżyce zrealizowała szereg projektów inwestycyjnych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, obejmujących różnorodne obszary: oświatę, infrastrukturę techniczną, rewitalizację przestrzeni miejskiej, ekologię, kulturę oraz integrację społeczną.

Jednym z najwcześniejszych projektów była kompleksowa modernizacja Szkoły Podstawowej w Babinie w latach 2010–2011, o wartości ponad 1,83 mln zł, z czego 1,12 mln zł stanowiło dofinansowanie z RPO Województwa Lubelskiego. W kolejnych latach kontynuowano działania w zakresie infrastruktury – m.in. w ramach projektu „Poprawa i uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w dolinie rzeki Krężniczanki”, który w latach 2011–2014 pochłonął ponad 11,3 mln zł, przy dofinansowaniu przekraczającym 6,7 mln zł.

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) zrealizowano mniejsze, lecz istotne dla lokalnych społeczności projekty, takie jak budowa placów zabaw w miejscowościach Kierz i Matczyn (2012–2014), modernizacja infrastruktury przy Kopcu Kościuszki w Bełżycach czy utworzenie szlaku rowerowego. W latach 2016–2018 kontynuowano działania infrastrukturalne – przebudowano drogę w Podolu, a także zmodernizowano Miejski Dom Kultury w Bełżycach.

Jednym z kluczowych projektów realizowanych w latach 2017–2021 była rewitalizacja centrum Bełżyc. Przedsięwzięcie to osiągnęło wartość ponad 8,2 mln zł, z czego blisko 6,07 mln zł pochodziło

z funduszy UE. Równolegle podejmowano działania z zakresu efektywności energetycznej i ekologii – zrealizowano m.in. termomodernizację szkoły w Matczynie (2018–2021) oraz projekt OZE w Gminie Bełżyce (2019–2022) o wartości ponad 3,3 mln zł i wysokim poziomie dofinansowania (ponad 2,17 mln zł).

W ostatnich latach pojawiły się również inwestycje społeczne, jak projekt „Senior w Gminie Bełżyce” (2021–2023), którego celem była poprawa jakości życia osób starszych, a także działania w zakresie dostępności usług publicznych, realizowane w ramach programu „Dostępny samorząd – granty” (2022–2023). Oba te projekty uzyskały wysokie wsparcie finansowe – odpowiednio 1,03 mln zł oraz 206 tys. zł.

Łącznie zaprezentowane inwestycje wskazują na konsekwentne i wieloobszarowe wykorzystanie funduszy unijnych przez Gminę Bełżyce, z dużym udziałem środków RPO i PROW w rozwoju infrastruktury lokalnej, poprawie jakości życia mieszkańców oraz zwiększaniu efektywności energetycznej i dostępności usług.

Tabela 48. Projekty zrealizowane przez Urząd Miejski w Bełżycach współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Nazwa inwestycji	Perspektywa 2007-2014/ 2014-2020/2021-2027	Lokalizacja	Lata realizacji	Wartość projektu	Dofinansowanie
Szkoła na miarę XXI wieku - kompleksowa modernizacja Szkoły Podstawowej w Babinie gm. Bełżyce	RPO WL na lata 2007-2013	Babin	2010-2011	1 836 346,67	1 116 236,95
Poprawa i uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w dolinie rzeki Krężniczanki	RPO WL na lata 2014 - 2013	Gmina Bełżyce	2011-2014	11 324 739,51	6 739 900,43
Budowa placu zabaw wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Kierz i Matczyn gm. Bełżyce	PROW 2007-2013	Kierz, Matczyn	2012-2014	191 969,87	109 338,00
Modernizacja małej infrastruktury turystycznej terenu Kopca Kościuszki w Bełżycach	PROW 2007-2013	Bełżyce	2013-2014	46 789,67	30 432,30
Rowerem po gminie Bełżyce wytyczenie i oznakowanie szlaku rowerowego wraz z utworzeniem miejsc odpoczynku i promocji szlaku	PROW 2007-2013	Gmina Bełżyce	2012-2013	40 523,83	25 354,00
Przebudowa drogi gminnej nr 107007L Zosin – Jaroszewice na dz.nr ewid.452 w m.Podole	PROW na lata 2014-2020	Podole	2016-2017	465 552,39	296 230,00
Modernizacja Miejskiego Domu Kultury w Bełżycach	PROW na lata 2014-2020	Bełżyce	2017-2018	199 623,34	127 020,33
Rewitalizacja obszaru miejskiego Bełżyce Centrum	RPO WL na lata 2014-2020	Bełżyce	2017 - 2021	8 205 720,92	6 066 093,41
Renowacja figury Matki Boskiej	PROW na lata 2014-2020	Bełżyce	2019	24 091,00	16 000,00
Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Matczynie	RPO WL na lata 2014-2020	Matczyn	2018-2021	1 031 323,20	615 302,42
OZE w Gminie Bełżyce	RPO WL na lata 2014-2020	Gmina Bełżyce	2019-2022	3 320 480,92	2 178 525,43
Senior w Gminie Bełżyce	RPO WL na lata 2014-2020	Bełżyce	2021-2023	1 212 154,80	1 030 331,58
Przebudowa ujęcia wody i stacji uzdatniania wody w m. Matczyn wraz z budową wodociągu do miejscowości Babin gm. Bełżyce	PROW 2014-2020	Matczyn, Babin	2021-2023	4 429 131,87	2 176 728,00
Budowa siłowni zewnętrznej przy ulicy Fabrycznej w Bełżycach	PROW 2014-2020	Bełżyce	2022	156 498,92	60 448,00
Poprawa dostępności usług publicznych świadczonych przez Urząd Miejski w Bełżycach i jednostki	Realizowany w ramach projektu „Dostępny	Gmina Bełżyce	2022-2023	263 537,33	206 000,00

organizacyjne dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami	samorząd – granty” przez PFRON w ramach Działania 2.18 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020				
---	---	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

12.3. Podsumowanie [12] Finanse samorządowe

PODSUMOWANIE 12

FINANSE SAMORZĄDOWE

- + Rosnące dochody własne: Wzrost dochodów z lokalnych podatków i opłat z 6,53 mln zł w 2019 roku do 7,68 mln zł w 2023 roku pokazuje zwiększającą się samodzielność finansową.
- + Znaczące wsparcie unijne: Środki unijne wzrosły z 146 tys. zł w 2019 roku do blisko 6 mln zł w 2023 roku, wspierając realizację kluczowych inwestycji.
- + Różnorodność projektów unijnych: Realizacja projektów w różnych obszarach (oświata, infrastruktura, ekologia, kultura, integracja społeczna) w latach 2010–2023, z dużym udziałem środków RPO i PROW.
- + Wysoki poziom dofinansowania unijnego: Projekty takie jak rewitalizacja centrum Bełżyc (6,07 mln zł dofinansowania) czy gospodarka wodno-ściekowa (6,74 mln zł) pokazują skuteczność w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych.
- Spadek dochodów po 2021 roku: Dochody budżetowe zmalały z 76,98 mln zł w 2021 roku do 72,01 mln zł w 2023 roku, co może ograniczać możliwości inwestycyjne.
- Dominacja wydatków bieżących: Wydatki bieżące stanowią ponad 85% budżetu, z dużym udziałem wynagrodzeń (27,72 mln zł w 2023 roku), co ogranicza środki na inwestycje.
- Ujemny wynik finansowy: W czterech z pięciu analizowanych lat (2019–2023) odnotowano deficyt budżetowy, z największym w 2022 roku (14,15 mln zł).
- Zmienność wydatków inwestycyjnych: Wahania w wydatkach inwestycyjnych (od 2,87 mln zł w 2019 roku do 20,36 mln zł w 2022 roku) wskazują na brak stabilności w planowaniu inwestycji.
- Spadek udziałów w podatkach państwowych: W 2023 roku udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa spadły do 8,89 mln zł z 11,99 mln zł w 2022 roku.

III. Cele i kierunki strategii oraz oczekiwane efekty jej realizacji

1. Analiza SWOT

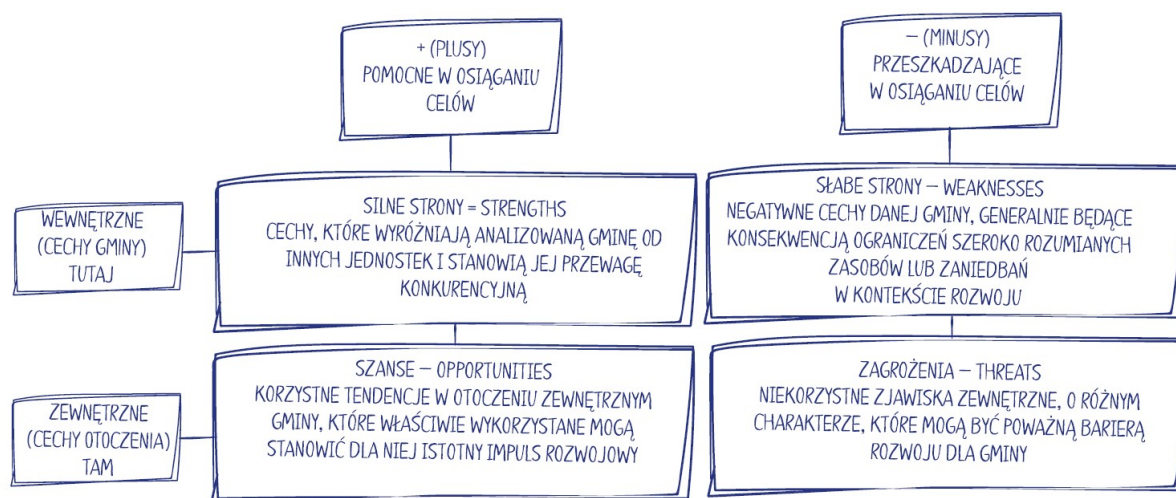
Analiza SWOT jest oparta na prostym schemacie klasyfikacji: wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję gminy dzieli się na:

- ✓ zewnętrzne w stosunku do gminy,
- ✓ mające charakter uwarunkowań wewnętrznych, wywierające zarówno negatywny jak i pozytywny wpływ na gminę.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają kategorie czynników:

- ✓ wewnętrzne pozytywne – mocne strony (S)
- ✓ wewnętrzne negatywne – słabe strony (W)
- ✓ zewnętrzne pozytywne – szanse (O)
- ✓ zewnętrzne negatywne – zagrożenia (T).

Rysunek 1. Klasyfikacja czynników wpływających na pozycję strategiczną gminy w metodzie SWOT.

Źródło: Strategia rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny

Metoda SWOT polega na identyfikacji przedstawionych czterech grup czynników, opisanii ich wpływu na rozwój gminy, a także możliwości osłabiania lub wzmacniania siły ich oddziaływania. Wzajemne powiązanie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami pozwala na określenie pozycji strategicznej w analizie SWOT/TOWS lub analizie M-M. W analizie SWOT nie jest konieczne systematyczne wyodrębnianie i opisywanie wszystkich czynników, ale przede wszystkim

zidentyfikowanie czynników kluczowych, które mogą mieć decydujący wpływ na przyszłość gminy lub zastosowanie innych narzędzi do badania jednostki samorządowej i otoczenia.⁸

Przedmiotowa analiza SWOT jest podsumowaniem mocnych i słabych stron gminy Bełżyce wynikających z uwarunkowań wewnętrznych oraz szans i zagrożeń zdeterminowanych w dużej mierze przez czynniki zewnętrzne. Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju gminy wynikają z obecnej sytuacji w sferze zaspokojenia potrzeb społecznych, gospodarki lokalnej, ochrony środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, wyposażenia w infrastrukturę techniczną, finansową, współpracy gminy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w kraju i za granicą. Uwarunkowania te analizowano w kategoriach silnych i słabych stron. Analiza potencjału i barier rozwojowych gminy obejmuje również uwarunkowania zewnętrzne określające potencjalne szanse i zagrożenia w rozwoju.

⁸T. Imiela, *Próba oceny pozycji strategicznej i koncepcja strategii dla dużej elektrowni na przykładzie elektrowni Bełchatów II. Rozdział IV: Metody analizy strategicznej, jako narzędzia oceny i formułowania strategii*, Łódź 2000, s. 173-174.

Tabela 49. Analiza SWOT.

	Pozytywne	Negatywne
	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	Dogodne położenie geograficzne: • Bliskość Lublina (20 km) – dostęp do rynku pracy, usług, edukacji, służby zdrowia. • Lokalizacja w pobliżu DK19 i przyszłej S19 (Via Carpatia) – potencjał transportowo-logistyczny. Rozwinięta infrastruktura: • Dobrze rozwinięta sieć dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. • Światłowodowy dostęp do Internetu (do 2 Gb/s) w większości obszarów. • Stabilne zasilanie energetyczne (GPZ 110/15 kV). Silne rolnictwo: • 92% powierzchni użytkowane rolniczo; wysoka intensywność produkcji rolnej i zwierzęcej. • Różnicowana struktura gospodarstw – elastyczność i potencjał do specjalizacji. Zasoby naturalne i bezpieczeństwo: • Brak zagrożeń powodziowych i osuwisk. • Dostęp do czystych wód podziemnych (GZWP nr 406, 407). • Obecność obszarów chronionych i pomników przyrody – walory ekologiczne i turystyczne. Infrastruktura społeczna i sportowa: • Kryta pływalnia, hala sportowa, stadion, „Orliki”, siłownie zewnętrzne. • Centrum Kultury Fizycznej i Sportu – dobra organizacja życia sportowego. Efektywne planowanie przestrzenne: • Aktualne MPZP i SUIKZP.	Problemy demograficzne: • Spadek liczby ludności o 5,6% (2015–2024). • Ujemny przyrost naturalny i saldo migracji. • Starzenie się społeczeństwa – wzrost współczynnika zależności. Ograniczenia komunikacyjne: • Brak bezpośredniego przebiegu dróg krajowych. • Zły stan techniczny części dróg (gruntowe, zawężone, nieprzejezdne w czasie opadów). Nierównomierna infrastruktura: • Braki w dostępie do kanalizacji i wodociągów na terenach wiejskich. • Sieć wodociągowa częściowo przestarzała (rury azbestowe). • Tylko 20% punktów oświetlenia ulicznego pod zarządem gminy. Strukturalne problemy na rynku pracy: • Wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych (46%). • Trudności aktywizacji osób 50+. • Ograniczona dywersyfikacja źródeł dochodu (ponad 55% z rolnictwa). Niedostateczna oferta usług pozarolniczych i nowoczesnych branż:

		Pozytywne	Negatywne
Czynniki zewnętrzne		- Gminny Program Rewitalizacji – zidentyfikowane i wsparte obszary problemowe. Sprawny system bezpieczeństwa: - Dobrze wyposażone jednostki OSP i JRG. - Wysoka aktywność Policji – prewencja i koordynacja regionalna.	- Niski udział gastronomii, usług leśnych i mikroprzedsiębiorstw. - Zatrzymanie tempa wzrostu przedsiębiorczości po 2022 r. Problemy przestrzenne i organizacyjne: - Rozproszona sieć osadnicza – utrudnienia w zarządzaniu i dostarczaniu usług. - Częste zmiany MPZP – trudności interpretacyjne dla inwestorów i mieszkańców.
		Szanse Inwestycje infrastrukturalne: - Budowa drogi ekspresowej S19 i poprawa dróg lokalnych. - Modernizacja wodociągów i kanalizacji (wymiana azbestu, rozbudowa sieci). Rozwój OZE i niezależność energetyczna: - Rozbudowa projektów fotowoltaicznych i solarnych. - Potencjał do rozwoju wspólnot energetycznych i produkcji lokalnej energii. Dywersyfikacja gospodarcza: - Wsparcie dla usług pozarolniczych i lokalnych przedsiębiorstw. - Wykorzystanie terenów inwestycyjnych (7,16 ha) i bliskości Lublina do przyciągania firm. Rozwój turystyki i rekreacji: - Promocja walorów przyrodniczych i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. - Rozwój eko- i agroturystyki na bazie walorów krajobrazowych i rolniczych. Programy rewitalizacji i fundusze unijne: - Wsparcie dla zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich. - Możliwość finansowania modernizacji infrastruktury i przestrzeni publicznej.	Zagrożenia Dalszy spadek demograficzny: - Postępujące starzenie się społeczeństwa. - Trwały odpływ młodych mieszkańców do Lublina i innych miast. Zależność od sektora rolniczego: - Wrażliwość na zmiany klimatyczne, ceny skupu, politykę UE. - Ryzyko stagnacji przy braku dywersyfikacji gospodarki. Zahamowanie rozwoju infrastrukturalnego: - Brak modernizacji dróg, kanalizacji i oświetlenia – wzrost niezadowolenia mieszkańców. - Nierówności w poziomie usług między miastem a wsiami. Niska atrakcyjność inwestycyjna (kategoria C): - Konkurencja ze strony sąsiednich gmin lepiej przygotowanych do obsługi inwestorów. - Bariery formalno-prawne wynikające z niestabilności MPZP. Zagrożenie stagnacją społeczno-gospodarczą:

Pozytywne

Negatywne

		• Spadek dynamiki rynku pracy i przedsiębiorczości. • Ryzyko marginalizacji obszarów wiejskich i pogłębiania różnic rozwojowych.
--	--	--

Źródło: Opracowanie własne.

Interpretacja analizy SWOT Gminy Bełżyce

Mocne strony (S)

Gmina Bełżyce posiada solidne fundamenty rozwojowe – korzystne położenie blisko Lublina i ważnych szlaków komunikacyjnych (DK19, przyszła S19), dobrze rozwiniętą infrastrukturę drogową, energetyczną i cyfrową oraz silny sektor rolniczy. Dużym atutem są także zasoby naturalne, brak zagrożeń środowiskowych oraz rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna i sprawne planowanie przestrzenne.

Słabe strony (W)

Kluczowymi wyzwaniami są problemy demograficzne (spadek i starzenie się populacji), przestarzała lub niepełna infrastruktura na terenach wiejskich (kanalizacja, wodociągi, oświetlenie), strukturalne trudności rynku pracy oraz niski poziom dywersyfikacji gospodarczej. Dodatkowo rozproszona zabudowa i częste zmiany planów zagospodarowania przestrzennego utrudniają sprawne zarządzanie i inwestycje.

Szanse (O)

Gmina ma szansę na rozwój dzięki nadchodzącym inwestycjom infrastrukturalnym (S19, modernizacje lokalne), wsparciu z funduszy unijnych, rosnącemu potencjałowi OZE, promocji turystyki oraz możliwości przyciągania inwestorów z racji bliskości Lublina. Dywersyfikacja gospodarki oraz rozwój mikroprzedsiębiorczości mogą poprawić sytuację społeczno-ekonomiczną.

Zagrożenia (T)

Głównym zagrożeniem dla gminy jest pogłębiający się kryzys demograficzny oraz stagnacja gospodarcza wynikająca z nadmiernego uzależnienia od rolnictwa i niskiej atrakcyjności inwestycyjnej. Brak modernizacji infrastruktury i nierówności między miastem a wsiami mogą prowadzić do niezadowolenia społecznego, a konkurencja ze strony innych gmin może osłabić szanse rozwojowe.

2. Najważniejsze problemy

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej jak również analiza SWOT pozwoliły na zebranie najważniejszych problemów/ barier rozwojowych gminy. Celem ich uporządkowania i usystematyzowania zebrano je w formie tabelarycznej oraz podzielono na obszary: społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny oraz środowiskowy.

Tabela 50. Najważniejsze problemy w gminie.

Obszar	Problemy
Społeczny	✓ Spadek liczby ludności oraz ujemne saldo migracji ✓ Starzenie się społeczeństwa – wzrost współczynnika zależności ✓ Wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych i trudności aktywizacji osób 50+ ✓ Niski poziom dostępu do usług społecznych, edukacyjnych i zdrowotnych na terenach wiejskich ✓ Odływ młodych mieszkańców do Lublina i innych miast
Gospodarczy	✓ Uzależnienie gospodarki od rolnictwa (ponad 55% dochodów) ✓ Niski poziom przedsiębiorczości i niewystarczająca liczba mikroprzedsiębiorstw ✓ Brak rozwiniętego przemysłu przetwórczego i rolno-spożywczego ✓ Zatrzymanie wzrostu gospodarczego po 2022 r. ✓ Niska atrakcyjność inwestycyjna (kategoria C) i konkurencja ze strony innych gmin
Przestrzenno-funkcjonalny	✓ Rozproszona sieć osadnicza – trudności w zarządzaniu i dostarczaniu usług ✓ Częste zmiany MPZP – nieczytelność i trudności dla inwestorów ✓ Braki w infrastrukturze turystycznej i rekreacyjnej ✓ Ryzyko marginalizacji obszarów wiejskich – nierównomierny rozwój
Techniczny	✓ Zły stan techniczny części dróg gminnych i powiatowych ✓ Braki w dostępie do kanalizacji i wodociągów na terenach wiejskich ✓ Częściowo przestarzała sieć wodociągowa (azbest) ✓ Niewystarczające oświetlenie uliczne (tylko 20% pod zarządem gminy) ✓ Brak modernizacji infrastruktury może prowadzić do wzrostu niezadowolenia mieszkańców
Środowiskowy	✓ Wysoka wrażliwość rolnictwa na zmiany klimatu i ceny skupu ✓ Braki w gospodarce wodno-ściekowej i zagospodarowaniu odpadów ✓ Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców ✓ Brak kompleksowej strategii OZE i działań adaptacyjnych do zmian klimatu

Źródło: Opracowanie własne.

3. Logika części programowej strategii

Tworząc część programową strategii założono, że struktura celów w dokumencie strategii musi tworzyć logicznie powiązany system. Realizacja działań powinna zapewniać osiągnięcie celów niższego rzędu – celów operacyjnych, co z kolei powinno przyczyniać się do osiągnięcia celów wyższego rzędu, czyli celów strategicznych. Kierunki działań planowane w ramach poszczególnych celów powinny wzajemnie się przenikać i uzupełniać, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii (wartości dodanej).

Schemat 1. Logika części programowej strategii.

Źródło: Strategia rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny

4. Wizja rozwoju

Wizja gminy przedstawia obraz przyszłego stanu gminy, stanowiący wyobrażenie pożądanej rzeczywistości lokalnej w perspektywie do 2030 roku. Stanowi syntetyczny opis dążeń i aspiracji społeczności lokalnej opracowany przez całą wspólnotę gminy tj. władze samorządowe, partnerów społecznych oraz mieszkańców i ich reprezentantów. Wizja ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza gmina oraz wskazuje zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

Schemat 2. Wizja Gminy Bełżyce.

Wizja

Gmina Bełżyce to miejsce zrównoważonego i wielowymiarowego rozwoju, gdzie inwestuje się w tworzenie nowych miejsc pracy oraz aktywizację wszystkich grup społecznych, szczególnie osób starszych i młodych, w celu przeciwdziałania depopulacji i migracji. Tworzone jest przyjazne środowisko życia dzięki rozbudowie nowoczesnej infrastruktury społecznej, edukacyjnej i zdrowotnej, zwłaszcza na terenach wiejskich.

Gmina otwarta jest na innowacje i dywersyfikację gospodarki, wspierając lokalną przedsiębiorczość, rozwój przemysłu rolno-spożywczego oraz nowych branż, co czyni ją atrakcyjnym miejscem dla inwestorów.

Przestrzeń gminy jest starannie planowana i uporządkowana, z rozwiniętą infrastrukturą turystyczną, rekreacyjną i transportową, sprzyjającą integracji społecznej oraz łatwemu dostępowi do usług publicznych.

Ważna jest ciągła modernizacja infrastruktury technicznej – dróg, wodno-kanalizacyjnej i energetycznej – z naciskiem na eliminację zagrożeń środowiskowych oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

Kładzie się duży nacisk na zrównoważony rozwój i ochronę przyrody poprzez wdrażanie odnawialnych źródeł energii, edukację ekologiczną, efektywne gospodarowanie zasobami wodnymi i odpadami oraz działania adaptacyjne wobec zmian klimatu.

Gmina Bełżyce jest miejscem przyjaznym dla wszystkich mieszkańców i gości – integrującym społeczność, chroniącym dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze oraz wspierającym rozwój harmonijny i trwały.

Źródło: Opracowanie Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

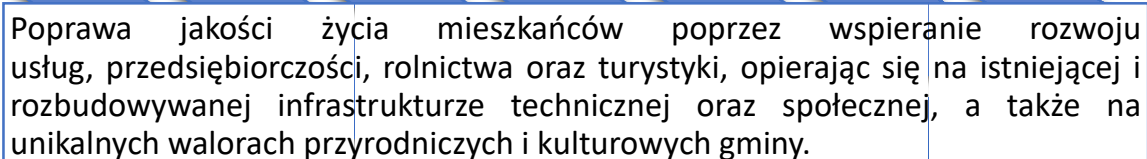

5. Misja rozwoju

Misja stanowi nadrzędny cel rozwoju gminy, któremu podporządkowane są priorytetowe obszary jej rozwoju. Wskazując ogólny kierunek, w którym powinna rozwijać się społeczność lokalna, określa ona rolę władz samorządowych. Zgodnie z misją, władze samorządowe pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych ze Strategią Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2022-2030, a podejmowanych przez różnych aktorów życia społecznego i gospodarczego – liderów lokalnych, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorców, grupy nieformalne mieszkańców, itd. Ponadto, władze samorządowe są także realizatorem własnych projektów (leżących w zadaniach własnych oraz we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego), zmierzających do rozwoju gminy, upowszechniania jej walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Misja to syntetyczny opis sposobu postępowania w celu realizacji wizji gminy.

Schemat 3. Misja Gminy Bełżyce.

Misja

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wspieranie rozwoju usług, przedsiębiorczości, rolnictwa oraz turystyki, opierając się na istniejącej i rozbudowywanej infrastrukturze technicznej oraz społecznej, a także na unikalnych walorach przyrodniczych i kulturowych gminy.

Źródło: Opracowanie Urzędu Miejskiego w Bełżycach.

6. Priorytetowe obszary rozwoju

Przygotowując część strategiczną Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce założono, że zaplanowane cele działań na terenie samorządu muszą być zgodne z dokumentami planistycznymi wyższego rzędu, tj. Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku. Przyjęto również, że Strategia powinna również wynikać ze stwierdzonych w diagnozie braków i potrzeb, które zbiorczo zostały przedstawione w ramach analizy SWOT.

Priorytetowe obszary rozwoju wraz ze wskazaniem wynikającymi z części diagnostycznej i przeprowadzonej analizy SWOT, zostały zawarte w poniższej tabeli:

Tabela 51. Priorytetowe obszary rozwoju.

Obszar	Wskazanie działań
Spółeczny	✓ Wzrost liczby miejsc pracy oraz aktywizacja osób starszych i długotrwale bezrobotnych ✓ Wsparcie dla młodych mieszkańców, aby ograniczyć odpływ do miast ✓ Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i zdrowotnych na terenach wiejskich ✓ Programy przeciwdziałające depopulacji i wspierające rodziny ✓ Inicjatywy poprawiające integrację społeczną i jakość życia
Gospodarczy	✓ Dywersyfikacja gospodarki i zmniejszenie zależności od rolnictwa ✓ Wsparcie dla mikroprzedsiębiorstw i rozwój lokalnej przedsiębiorczości ✓ Rozwój przemysłu rolno-spożywczego oraz przetwórstwa ✓ Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy ✓ Promocja nowych branż, usług i ekonomii opartej na innowacjach
Przestrzenno-funkcyjny	✓ Uporządkowanie i stabilizacja planowania przestrzennego (MPZP) ✓ Modernizacja i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej ✓ Integracja sieci osadniczej i usprawnienie dostępu do usług publicznych ✓ Rewitalizacja zdegradowanych obszarów oraz wsparcie rozwoju obszarów wiejskich
Techniczny	✓ Modernizacja i remonty dróg gminnych i powiatowych ✓ Rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, eliminacja rur azbestowych ✓ Rozwój systemu oświetlenia ulicznego i infrastruktury technicznej ✓ Zapewnienie stałej modernizacji infrastruktury technicznej dla poprawy jakości życia mieszkańców
Środowiskowy	✓ Rozwój i wdrażanie odnawialnych źródeł energii (OZE) ✓ Programy edukacji ekologicznej dla mieszkańców ✓ Kompleksowe zarządzanie gospodarką wodno-ściekową i odpadami ✓ Wprowadzenie działań adaptacyjnych i przeciwdziałających skutkom zmian klimatu ✓ Ochrona walorów przyrodniczych i promocja zrównoważonego rozwoju

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela przedstawia powiązanie najważniejszych problemów występujących w gminie z priorytetowymi obszarami rozwoju, które zostały zaproponowane jako odpowiedź na te wyzwania.

Tabela 52. Powiązanie najważniejszych problemów w gminie z priorytetowymi obszarami rozwoju. Dzięki temu widać, jakie działania są odpowiedzią na konkretne wyzwania.

Obszar	Najważniejsze problemy w gminie	Priorytetowe obszary rozwoju (wskazane działania)
Społeczny	- Spadek liczby ludności oraz ujemne saldo migracji	- Programy przeciwdziałające depopulacji i wspierające rodziny
	- Starzenie się społeczeństwa – wzrost współczynnika zależności	- Wzrost liczby miejsc pracy oraz aktywizacja osób starszych i długotrwale bezrobotnych
	- Wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych i trudności aktywizacji osób 50+	- Wzrost liczby miejsc pracy oraz aktywizacja osób starszych i długotrwale bezrobotnych
	- Niski poziom dostępu do usług społecznych, edukacyjnych i zdrowotnych na terenach wiejskich	- Rozwój infrastruktury usług społecznych, edukacyjnych i zdrowotnych na terenach wiejskich
	- Odpływ młodych mieszkańców do Lublina i innych miast	- Wsparcie dla młodych mieszkańców, aby ograniczyć odpływ do miast
		- Inicjatywy poprawiające integrację społeczną i jakość życia
Gospodarczy	- Uzależnienie gospodarki od rolnictwa (ponad 55% dochodów)	- Dywersyfikacja gospodarki i zmniejszenie zależności od rolnictwa
	- Niski poziom przedsiębiorczości i niewystarczająca liczba mikroprzedsiębiorstw	- Wsparcie dla mikroprzedsiębiorstw i rozwój lokalnej przedsiębiorczości
	- Brak rozwiniętego przemysłu przetwórczego i rolno-spożywczego	- Rozwój przemysłu rolno-spożywczego oraz przetwórstwa
	- Zatrzymanie wzrostu gospodarczego po 2022 r.	- Promocja nowych branż, usług i ekonomii opartej na innowacjach
	- Niska atrakcyjność inwestycyjna (kategoria C) i konkurencja ze strony innych gmin	- Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy
Przestrzenno-funkcjonalny	- Rozproszona sieć osadnicza – trudności w zarządzaniu i dostarczaniu usług	- Integracja sieci osadniczej i usprawnienie dostępu do usług publicznych
	- Częste zmiany MPZP – nieczytelność i trudności dla inwestorów	- Uporządkowanie i stabilizacja planowania przestrzennego (MPZP)
	- Braki w infrastrukturze turystycznej i rekreacyjnej	- Modernizacja i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
	- Ryzyko marginalizacji obszarów wiejskich – nierównomierny rozwój	- Rewitalizacja zdegradowanych obszarów oraz wsparcie rozwoju obszarów wiejskich
Techniczny	- Zły stan techniczny części dróg gminnych i powiatowych	- Modernizacja i remonty dróg gminnych i powiatowych
	- Braki w dostępie do kanalizacji i wodociągów na terenach wiejskich	- Rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, eliminacja rur azbestowych
	- Częściowo przestarzała sieć wodociągowa (azbest)	- Rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, eliminacja rur azbestowych
	- Niewystarczające oświetlenie uliczne (tylko 20% pod zarządem gminy)	- Rozwój systemu oświetlenia ulicznego i infrastruktury technicznej
	- Brak modernizacji infrastruktury może prowadzić do wzrostu niezadowolenia	- Zapewnienie stałej modernizacji infrastruktury technicznej dla poprawy

	mieszkańców	jakości życia mieszkańców
Środowiskowy	- Wysoka wrażliwość rolnictwa na zmiany klimatu i ceny skupu	- Wprowadzenie działań adaptacyjnych i przeciwdziałających skutkom zmian klimatu
	- Braki w gospodarce wodno-ściekowej i zagospodarowaniu odpadów	- Kompleksowe zarządzanie gospodarką wodno-ściekową i odpadami
	- Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców	- Programy edukacji ekologicznej dla mieszkańców
	- Brak kompleksowej strategii OZE i działań adaptacyjnych do zmian klimatu	- Rozwój i wdrażanie odnawialnych źródeł energii (OZE)
		- Ochrona walorów przyrodniczych i promocja zrównoważonego rozwoju

Źródło: Opracowanie własne.

7. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Formułując część strategiczną przyjęto architekturę celów i kierunków działań opartą na metodologii wykorzystanej w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku. Cele strategiczne wskazują poziom wykształcenia oczekiwanego profilu społeczno-gospodarczego i określenia stanu rozwoju przestrzennego gminy. Cele operacyjne odnoszą się do stanu rozwoju wybranych płaszczyzn rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju funkcjonalnego określonych struktur przestrzennych. Kierunki działań określają zakres niezbędnych działań sprzyjających osiągnięciu celów Strategii.

Schemat 4. Architektura celów i kierunków działań.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Zaproponowane cele rozwoju gminy są konsekwencją i wynikają ze zidentyfikowanych w poprzednim rozdziale priorytetowych obszarów rozwoju. Tworzą one spójny i wzajemnie uzupełniający się system, w którym efekty jednych celów generują i wzmacniają efekty realizacji innych. Nadrzędną ideą jest wykorzystanie potencjałów rozwojowych, modernizacja gospodarki, innowacyjność oraz poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Tworząc układ celów strategicznych dla gminy Bełżyce oparto się w dużej mierze o wskazania zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, a konkretnie na tematycznych obszarach dla Obszaru Strategicznej Interwencji Rostocze.

Sposób zdefiniowania celów strategicznych- powiązanie z priorytetowymi obszarami rozwoju

Sposób zdefiniowania celów strategicznych wynika bezpośrednio z priorytetowych obszarów rozwoju i jest ukierunkowany na kompleksowe rozwiązanie zidentyfikowanych problemów oraz wykorzystanie potencjałów gminy. Cele zostały sformułowane tak, aby odzwierciedlać kluczowe dziedziny działań, które odpowiadają na potrzeby w obszarach technicznym, środowiskowym, społecznym, gospodarczym i przestrzenno-funkcjonalnym.

- **Cel strategiczny 1 (Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych)** odnosi się do działań modernizacyjnych i rozwojowych infrastruktury drogowej, wodno-kanalizacyjnej, oświetleniowej oraz uporządkowania planowania przestrzennego, co odpowiada priorytetom technicznym i przestrzenno-funkcjonalnym.
- **Cel strategiczny 2 (Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy)** wiąże się z priorytetami rozwoju turystyki, rekreacji oraz promocji gminy, wynikającymi z obszaru przestrzenno-funkcjonalnego i gospodarczego.
- **Cel strategiczny 3 (Ochrona walorów środowiska)** koncentruje się na ochronie przyrody, rozwoju OZE, edukacji ekologicznej oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatu, co jest powiązane z priorytetami środowiskowymi.
- **Cel strategiczny 4 (Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy)** odpowiada na problemy uzależnienia od rolnictwa, niskiej przedsiębiorczości i bezrobocia, łącząc priorytety gospodarcze i społeczne, w szczególności aktywizację zawodową i dywersyfikację gospodarki.
- **Cel strategiczny 5 (Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą)** integruje działania społeczne związane z poprawą jakości życia mieszkańców, wsparciem rodzin, integracją społeczną oraz efektywnym zarządzaniem, odpowiadając na priorytety społeczne.

Podsumowując, cele strategiczne zostały wypracowane w sposób spójny z wyzwaniami i potrzebami wskazanymi w priorytetowych obszarach rozwoju, co zapewnia ich realność i skuteczność w realizacji długofalowej strategii rozwoju gminy.

Schemat 5. Cele strategiczne gminy Bełżyce.

**CELE
STRATEGICZNE**

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

Cel strategiczny 3. Ochrona walorów środowiska

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą

Źródło: Opracowanie własne.

8. Cele operacyjne

Tabela 53. Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035.

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych.

- 1.1. Budowa/ modernizacja infrastruktury drogowej oraz promocja elektromobilności
- 1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami
- 1.3. Rozwój usług cyfrowych i infrastruktury telekomunikacyjnej
- 1.4. Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

- 2.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego
- 2.2. Rozwój usług i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
- 2.3. Upowszechnianie wykorzystujących technologie cyfrowe form dostępu do kultury
- 2.4. Promocja gminy

Cel strategiczny 3. Ochrona walorów środowiska

- 3.1. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych
- 3.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i infrastruktury publicznej
- 3.3. Rozwój niskoemisyjnych i zeroemisyjnych mocy wytwórczych, energetyki rozproszonej

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

- 4.1. Wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych
- 4.2. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego
- 4.3. Rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej i rolniczego handlu detalicznego
- 4.4. Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą

- 5.1. Włączenie i integracja społeczna
- 5.2. Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej
- 5.3. Bezpieczeństwo publiczne
- 5.4. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Źródło: Opracowanie własne.

9. Kierunki działań

W niniejszym rozdziale przedstawiono zestawienie kierunków działań, które gmina Bełżyce planuje podjąć w ramach każdego z założonych celów operacyjnych. Wskazano tu również rolę i zadania gminy przy ich realizacji. Należy podkreślić, iż zaprezentowane zestawienie kierunków działań nie stanowi zamkniętego katalogu i będzie mogło być w każdej chwili uzupełniane o nowe elementy w zależności od potrzeb gminy, charakteru zewnętrznych konkursów oraz jej możliwości finansowych. Do poszczególnych celów operacyjnych przyporządkowano wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych. W sytuacji, gdzie na dzień uchwalania strategii nie zostały zidentyfikowane żadne projekty, została poczyniona odpowiednia adnotacja. Działania te w każdej chwili mogą zostać uaktualnione na mocy uchwały o aktualizacji strategii.

9.1. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej, wzmacnianie powiązań funkcjonalnych oraz współpracy transgranicznej i międzyregionalnej

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

1.1. Budowa/ modernizacja infrastruktury drogowej oraz promocja elektromobilności

Lp.	Kierunek działań
1.	Budowa nowych odcinków dróg gminnych
2.	Zwiększanie połączenia z ponadlokalnym układem komunikacyjnym.
3.	Przebudowa bądź modernizacja dróg gminnych i powiatowych poprawiających dostępność komunikacyjną i mobilność mieszkańców gminy
4.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez budowę m.in.: chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia, barier ochronnych
5.	Budowa, rozbudowa lub modernizacja infrastruktury parkingowej
6.	Budowa ścieżek rowerowych i wiat rowerowych
7.	Organizacja spotkań informacyjnych dotyczących tematyki elektromobilności
8.	Budowa punktów ładowania pojazdów elektrycznych

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

PI18 – Budowa stacji ładowania pojazdów
 PI20 – Modernizacja Oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Bełżyce
 PI43 – Zakup pojazdów na potrzeby realizacji zadań gminy
 PI45 – Budowa inteligentnych przejść dla pieszych na terenie gminy Bełżyce
 PI46 – Budowa Ul. Wojska Polskiego wraz z rondem
 PI47 – Budowa ul. Wzgórze
 PI48 – Budowa ul. Zielone Wzgórze
 PI49 – Przebudowa ul. Fabrycznej
 PI50 – Rozbudowa ul. Kopernika i Przelotowej
 PI51 – Przebudowa ul. Wilczyńskiego
 PI52 – Budowa/Przebudowa dróg na terenie Miasta Bełżyce
 PI53 – Przebudowa drogi gminnej nr 106998L w m. Babin
 PI54 – Przebudowa dróg gminnych na terenie wiejskim Gminy Bełżyce
 PI55 – Przebudowa drogi gminnej nr 106897L w m. Zagórze Trzecie
 PI56 – Przebudowa drogi gminnej nr 112442L Kierz – Kujawy

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

1.1. Budowa/ modernizacja infrastruktury drogowej oraz promocja elektromobilności

- PI57 – Rozbudowa drogi gminnej Krężnica–Błonie
- PI58 – Budowa chodników w ciągach dróg gminnych na terenie gminy
- PI59 – Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy Bełżyce
- PI63 – Budowa parkingów
- PI73 – Zakup autobusów niskoemisyjnych (dla dowozu dzieci do szkół oraz dla Urzędu Miejskiego)

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami

Lp. Kierunek działań

Lp.	Kierunek działań
1.	Budowa lub modernizacja wybranych elementów infrastruktury wodociągowej w gminie (sieć wodociągowa, stacje ujęcia i uzdatniania wody itp.)
2.	Budowa lub modernizacja wybranych elementów infrastruktury kanalizacyjnej w gminie (kanalizacja ściekowa i deszczowa, oczyszczalnia ścieków itp.)
3.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich
4.	Budowa indywidualnych ujęć wody oraz małych zbiorników retencyjnych w gospodarstwach indywidualnych
5.	Organizacja szkoleń informacyjnych dot. zbiórki odpadów.
6.	Modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- PI1 – Przebudowa ujęcia wody w Bełżycach
- PI2 – Przebudowa ujęcia wody w Skrzyńcu
- PI3 – Budowa ujęcia wody w Zagórze/ Krężnicy Okrągłej
- PI4 – Modernizacja oczyszczalni ścieków w Bełżycach
- PI5 – Modernizacja oczyszczalni ścieków w Babinie
- PI6 – Przebudowa kanalizacji sanitarnej w Bełżycach
- PI7 – Modernizacja sieci wodociągowej w Bełżycach (azbest)
- PI8 – Budowa modułu energetycznego na oczyszczalni ścieków w Bełżycach
- PI9 – Budowa sieci wodociągowej na terenie wiejskim Zagórze I i II, III, Cuple, Wronów, Płowizny, Chmielnik Kol., Chmielnik, Jaroszewice, Zosin
- PI10 – Budowa sieci wodociągowej na terenie miejskim (ul. Śródpole, ul. Przemysłowa – spinka z Wierchowiska Górne)
- PI11 – Stacja podnoszenia ciśnienia wody we Wronowie
- PI12 – Budowa ujęcia wody w Chmielnik kol.
- PI13 – Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Śródpole
- PI14 – Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Podole (DW 747)
- PI15 – Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i przepompowni (sołectwo Wzgórze i Krężnica O.)
- PI16 – Przebudowa sieci deszczowej na terenie miasta Bełżyce
- PI17 – Budowa oczyszczalni ścieków we Wronowie
- PI40 – Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
- PI41 – Rozwijanie systemu gospodarowania odpadami
- PI76 – Wprowadzanie systemów oszczędzania wody w gospodarstwach domowych

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami

PI29 – Przebudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów (PSZOK)- Bełżyce, ul. Przemysłowa

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

1.3. Rozwój usług cyfrowych i infrastruktury telekomunikacyjnej

Lp. Kierunek działań

1. Rozwój e-administracji oraz dostępu do e-usług.

2. Wykorzystanie technologii informacyjnych w udostępnianiu zasobów kulturowych, przyrodniczych i turystycznych.

3. Działania ukierunkowane na rozwój elektronicznej administracji i usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną (składanie wniosków drogą elektroniczną, elektroniczny punkt informacji).

4. Tworzenie i rozwój cyfrowych zasobów gminy m.in. w zakresie mienia i nieruchomości, planowania przestrzennego, kultury, edukacji, turystyki, ochrony zdrowia itp.

5. Wykorzystanie lokalnych centrów aktywności do działań w zakresie e-edukacji i podnoszenia kompetencji cyfrowych mieszkańców

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

PI67 – Wdrożenie rozwiązań teleinformatycznych dla e-administracji i e-kultury

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

1.4. Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy

Lp. Kierunek działań

1. Prowadzenie polityki przestrzennej i rewitalizacyjnej w gminie w oparciu o aktualne studia i plany

2. Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich, przywracająca lub nadająca im nowe funkcje obszarom oraz prowadząca do rozwiązania zdiagnozowanych problemów społecznych na tych obszarach

3. Kształtowanie przestrzeni publicznej na obszarach wiejskich

4. Zagospodarowanie zdegradowanych/niewykorzystanych przestrzeni publicznych

5. Montaż systemu monitoringu wizyjnego

6. Tworzenie i wyposażenie terenów inwestycyjnych w podstawową infrastrukturę (drogową, energetyczną, wodno-ściekową, teleinformatyczną) oraz infrastrukturę kubaturową, umożliwiającą szybkie uruchomienie przez inwestorów działalności gospodarczej

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

PI30 – Zagospodarowanie działki wiejskiej w Wierzchowiskach Górnych

PI35 – Zagospodarowanie terenów zielonych i skwerów na terenie Gminy Bełżyce

PI65 – Zagospodarowanie budynku po byłej szkole podstawowej w Starych Wierzchowiskach wraz z terenem wokół

PI72 – Zagospodarowanie przestrzeni w centrum Bełżyc

PI74 – Rewitalizacja miejsc zdegradowanych

PI66 – Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej w m. Podole

PI36 – Modernizacja budynków użyteczności publicznej

PI42 - Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej pod kątem dostępności dla osób

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

1.4. Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy

z niepełnosprawnościami Gmina Bełżyce Teren gminy

9.2. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

2.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Lp.	Kierunek działań
1.	Rozbudowa małej infrastruktury turystycznej, służącej udostępnianiu na cele turystyczne obszarów cennych przyrodniczo
2.	Renowacja i rewitalizacja na cele turystyczne obiektów dziedzictwa kulturowego
3.	Odnawianie lub poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym zabytkowych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego i rozwoju turystyki na obszarach wiejskich
4.	Zagospodarowanie atrakcyjnych przyrodniczo obszarów gminy
5.	Rozbudowa, przebudowa i remont infrastruktury na cele działalności kulturalnej, edukacji artystycznej
6.	Zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym edukacji artystycznej

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

PI19 – Modernizacja Miejskiego Domu Kultury w Bełżycach

PI84 – „Ocalić od zapomnienia” – prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach

PI87 – Utworzenie szlaku turystycznego wraz z oznakowaniem miejsc zabytków, miejsc pamięci i grobów wojennych

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

2.2. Rozwój usług i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

Lp.	Kierunek działań
1.	Budowa/przebudowa/modernizacja obiektów sportowych na terenie gminy
2.	Przygotowanie nowych tras dla turystyki pieszej i rowerowej.
3.	Budowa, rozbudowa, adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby prowadzenia działalności edukacyjnej wraz z zapleczem socjalnym (m.in. place zabaw)
4.	Budowa siłowni zewnętrznych.
5.	Budowa miejsc kampingowych wraz z uzbrojeniem.

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

PI21 – Modernizacja hali sportowej CKFiS w Bełżycach ul. ks. bp. T. Wilczyńskiego

PI25 – Modernizacja Stadionu Miejskiego w Bełżycach

PI33 – Budowa placów zabaw

PI34 – Budowa i modernizacja obiektów sportowych (boiska, siłownie zewnętrzne, skatepark)

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

2.3. Upowszechnianie wykorzystujących technologie cyfrowe form dostępu do kultury

Lp.	Kierunek działań
1.	Rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe).
2.	Stworzenie internetowej bazy zabytków zlokalizowanych na terenie gminy.

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

2.4. Promocja gminy

Lp.	Kierunek działań
1.	Kreowanie dobrego wizerunku gminy jako atrakcyjnego miejsca dla turystów poprzez zróżnicowane działania marketingowe
2.	Rozbudowa i wdrożenie kompleksowego systemu informacji i promocji turystycznej i kulturalnej w gminie
3.	Opracowanie spójnego systemu Identyfikacji Wizualnej Miasta i Gminy Bełżyce.

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

PI78 – Poprawa jakości promocji gminy poprzez organizację wydarzeń kulturalnych i sportowych
PI82 – Publikacja materiałów promocyjnych i turystycznych dla osób ze szczególnymi potrzebami
PI88 – Utworzenie wiosek tematycznych na terenie Gminy Bełżyce
PI89 – „Bliżej nieba” – budowa wieży widokowej i infrastruktury turystycznej

9.3. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 3. Ochrona walorów środowiska

Cel strategiczny 3. Ochrona walorów środowiska

3.1. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych.

Lp.	Kierunek działań
1.	Budowa indywidualnych ujęć wody oraz małych zbiorników retencyjnych w gospodarstwach indywidualnych
2.	Działania z zakresu małej retencji oraz ochrony przeciwpowodziowej.
3.	Ochrona jakości wód w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin.
4.	Wdrażanie zasady gospodarki zamkniętej gromadzenia wody deszczowej przez mieszkańców i przedsiębiorców.
5.	Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

PI27 – Przebudowa zbiornika wodnego w Bełżycach wraz z remontem zastawki

Cel strategiczny 3. Ochrona walorów środowiska

3.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i infrastruktury publicznej

Lp.	Kierunek działań
1.	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i obiektów publicznych m.in. poprzez działania termomodernizacyjne, poprawę systemu grzewczego i oświetleniowego budynków, stosowanie inteligentnych systemów monitorowania i sterowania zużyciem energii, szersze wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.
2.	Wymiana oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej na energooszczędne.
3.	Budowa/wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne.

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

PI22 – Termomodernizacja biurowca przy ul. Fabryczna 2B

PI23 – Przebudowa kotłowni i instalacji centralnego ogrzewania w Szkole Podstawowej w miejscowości Kierz

PI26 – Modernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Bełżycach

PI22 – Termomodernizacja biurowca przy ul. Fabryczna 2B

PI23 – Przebudowa kotłowni i instalacji centralnego ogrzewania w Szkole Podstawowej w miejscowości Kierz

PI26 – Modernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Bełżycach

Cel strategiczny 3. Ochrona walorów środowiska

3.3. Rozwój niskoemisyjnych i zeroemisyjnych mocy wytwórczych, energetyki rozproszonej

Lp.	Kierunek działań
1.	Montaż instalacji OZE (m.in.: panele solarne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła) w budynkach użyteczności publicznej.
2.	Montaż instalacji OZE (w tym m.in.: panele solarne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła) w budynkach mieszkalnych.
3.	Rozwój inteligentnych systemów i sieci elektroenergetycznej oraz systemów magazynowania energii na szczeblu lokalnych i we współpracy z innymi gminami.
4.	Budowa farm fotowoltaicznych
5.	Rozwój firm w branży energetyki odnawialnej (firmy produkujące urządzenia do wytwarzania energii z OZE, firmy budowlane zajmujące się instalacjami OZE, firmy produkujące energię z OZE, w tym w ramach mikroinstalacji- wspieranie potencjalnych przedsiębiorców w zakresie udzielania odpowiedniej informacji oraz pomoc w procesie inwestycyjnym

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

PI37 – Budowa instalacji fotowoltaicznych przy obiektach użyteczności publicznej

PI44 – Budowa instalacji OZE na terenie gminy Bełżyce

PI70 – Czyste ciepło – budowa biogazowni

PI71 – Energia odnawialna w Gminie Bełżyce – budowa farm fotowoltaicznych i wiatrowych wraz z magazynem energii

9.4. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy	
4.1. Wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych	
Lp.	Kierunek działań
1.	Realizacja projektów promujących ekologiczne sposoby nawożenia upraw oraz ich przechowywania.
2.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.
3.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenach nowych inwestycji mieszkaniowych.
4.	Wsparcie szkoleniowe i doradcze w zakresie poprawy efektywności wykorzystania energii w rolnictwie i przetwórstwie spożywczym
5.	Ułatwianie dostaw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, produktów ubocznych, odpadów i pozostałości oraz innych surowców nieżywnościowych dla celów biogospodarki- wsparcie merytoryczne z zakresu budowy jednostek wytwarzania energii wykorzystujących energię wiatrową, biogaz, biomasę, energię słoneczną, wodę oraz geotermię
6.	Promocja szkoleń zawodowych i nabywania umiejętności przez rolników oraz właścicieli lasów w zakresie prowadzonej produkcji, ochrony środowiska oraz marketingu swoich produktów i usług
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze	

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy	
4.2. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego	
Lp.	Kierunek działań
1.	Wsparcie edukacji ekologicznej w gospodarstwach rolnych i zakładach przetwórczych – poprzez organizację szkoleń, kursów, konferencji we współpracy z LODR.
2.	Wsparcie w pozyskiwaniu środków na rozwój rolnictwa ekologicznego – organizacja spotkań z doradcami, praktykami oraz prywatnymi inwestorami.
3.	Pomoc w organizacji spółdzielni, stowarzyszeń, grup producentów produktów ekologicznych.
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze.	

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

4.3. Rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej i rolniczego handlu detalicznego

Lp.	Kierunek działań
1.	Tworzenie warunków zachęcających do rozwoju bazy gastronomicznej i noclegowej
2.	Podjęcie współpracy z organizacjami turystycznymi w zakresie rozwoju oferty turystycznej
3.	Budowa i modernizacja targowisk gminnych
4.	Utworzenie miejsca promocji produktów lokalnych oraz utworzenie zaplecza infrastrukturalnego dla wsparcia twórczości ludowej a także utworzenie ośrodków rzemiosła ludowego oraz tworzenia izb regionalnych.
5.	Wspieranie rozwoju usług na rzecz rolnictwa.

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

PI39 – Przebudowa targowiska miejskiego

PI62 – Budowa targowiska miejskiego w Bełżycach

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

4.4. Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości

Lp.	Kierunek działań
1.	Współpraca z przedsiębiorcami w zakresie pomocy organizacyjno-prawnej w zakresie zarządzania zmianą i niwelowania skutków kryzysu gospodarczego.
2.	Współpraca gminy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz innymi instytucjami w zakresie promocji programów nastawionych na zwiększenie samozatrudnienia mieszkańców
3.	Kreowanie i podejmowanie lokalnych inicjatyw oraz programów poprawiających atrakcyjność inwestycyjną oraz rozwój przedsiębiorczości we współpracy z instytucjami otoczenia biznesu oraz instytucjami finansowymi.
4.	Wsparcie osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (szkolenia, doradztwo, monitoring, finansowanie kosztów prowadzenia działalności w początkowym okresie)
5.	Współdziałanie z lokalnymi instytucjami otoczenia biznesu oraz firmami funkcjonującymi w Rejestrze Usług Rozwojowych (RUR) w celu angażowania przedsiębiorstw do uczestnictwa w projektach szkoleniowo-doradczych.
6.	Rozwój firm z branży przetwórstwa rolno-spożywczego, wykorzystującego lokalne zasoby produkcji rolnej poprzez aktywne wsparcie potencjalnych przedsiębiorców (udzielanie odpowiedniej informacji oraz pomocy w procesie inwestycyjnym)
7.	Rozwój przedsiębiorstw społecznych, obejmujący m.in. fazę przygotowawczą (szkolenia i doradztwo) oraz fazę inkubacji (koszty założenia przedsiębiorstwa, mentoring) oraz fazę rozwoju (finansowanie miejsc pracy)

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze.

9.5. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	
5.1. Włączenie i integracja społeczna	
Lp.	Kierunek działań
1.	Rozwój instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych (w tym placówek wsparcia dziennego oraz środowiskowego) - realizacja zadań własnych w ramach Centrum Usług Społecznych, a także poprzez bliską współpracę z instytucjami i placówkami podlegającymi samorządowi powiatowemu
2.	Aktywny udział gminy w realizacji kompleksowych programów na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową
3.	Realizacja działań na rzecz reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych- współpraca partnerska z podmiotami o charakterze reintegracyjnym (zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej, centra integracji społecznej, klub integracji społecznej)
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
PI80 – Projekty i działania na rzecz osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami	
PI81 – Wyposażenie i zapewnienie funkcjonowania miejsc aktywizacji społecznej dla seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami	
PI86 – Dostępna przestrzeń miejska - utworzenie integracyjnego placu zabaw w Bełżycach ul. Bychawska.	
PI91 – Dostępny urząd – stworzenie przestrzeni przyjaznej dla osób ze szczególnymi potrzebami	

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	
5.2. Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej	
Lp.	Kierunek działań
1.	Wzrost poziomu upowszechniania usług w zakresie edukacji przedszkolnej oraz podniesienie jej jakości- współpraca Urzędu Miejskiego w Bełżycach z podmiotami uprawnionymi do prowadzenia edukacji przedszkolnej- informowanie o możliwościach zewnętrznego finansowania
2.	Rozwój instytucjonalnej i pozarodzinnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (m.in. żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie).
3.	Poprawa warunków edukacji ogólnej przyczyniająca się do rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy z uwzględnieniem rozwoju właściwych postaw
4.	Rozwijanie indywidualnych umiejętności uczniów, szczególnie uczniów uzdolnionych oraz uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i predyspozycjach sportowych- współpraca Urzędu Miejskiego w Bełżycach ze szkołami- działania realizowane przez własne jednostki organizacyjne oraz we współpracy z jednostkami podległymi samorządowi powiatowemu zajmującymi się szkolnictwem na poziomie szkół ponadpodstawowych
5.	Rozwój na poziomie gminy i powiatu spójnego systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla młodzieży szkolnej
6.	Rozwój usług społecznych z zakresu opieki i aktywizacji osób starszych, w tym w tym form środowiskowych (zdeinstytucjonalizowanych)

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą

5.2. Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej

7.	Promowanie przedsięwzięć na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych
8.	Profilaktyka uzależnień oraz przeciwdziałanie agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży
9.	Wspieranie sektora ekonomii społecznej
10.	Poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej i zwiększenie jej dostępności dla osób o specjalnych potrzebach, w tym dla osób z niepełnosprawnością

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

PI24 – Modernizacja Szkoły podstawowej Nr 1 w Bełżycach
PI28 – Przebudowa Przedszkola nr 2 w Bełżycach wraz z adaptacją poddasza
PI31 – Budowa biblioteki publicznej
PI38 – Modernizacja domów ludowych i świetlic na terenie Gminy Bełżyce
PI61 – Budowa świetlicy wiejskiej w m. Malinowszczyzna
PI68 – Dostępna Gmina Bełżyce – likwidacja barier architektonicznych
PI75 – Poprawa dostępu do edukacji
PI79 – Poprawa kompetencji cyfrowych wśród mieszkańców
PI83 – „Edukacja naszą szansą”
PI85 – Model Usług Społecznych w Gminie Bełżyce
PI90 – Budowa Domu Ludowego w Wierzchowiskach Górnych

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą

5.3. Bezpieczeństwo publiczne

Lp.	Kierunek działań
1.	Doposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych działających na terenie gminy w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i katastrof- zakup sprzętu dla wybranych OSP (funkcjonujących w systemie KSRG i będących poza nim) dla wybranych na we współpracy z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej
2.	Budowa infrastruktury bezpieczeństwa publicznego

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

PI32 – Modernizacja strażnic OSP na terenie gminy
PI60 – Rozbudowa monitoringu miejskiego
PI69 – Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zagrożeniom (system komunikacji kryzysowej i zakup sprzętu)
PI77 – Wymiana sprzętu, zakup samochodów i innego wyposażenia dla jednostek OSP

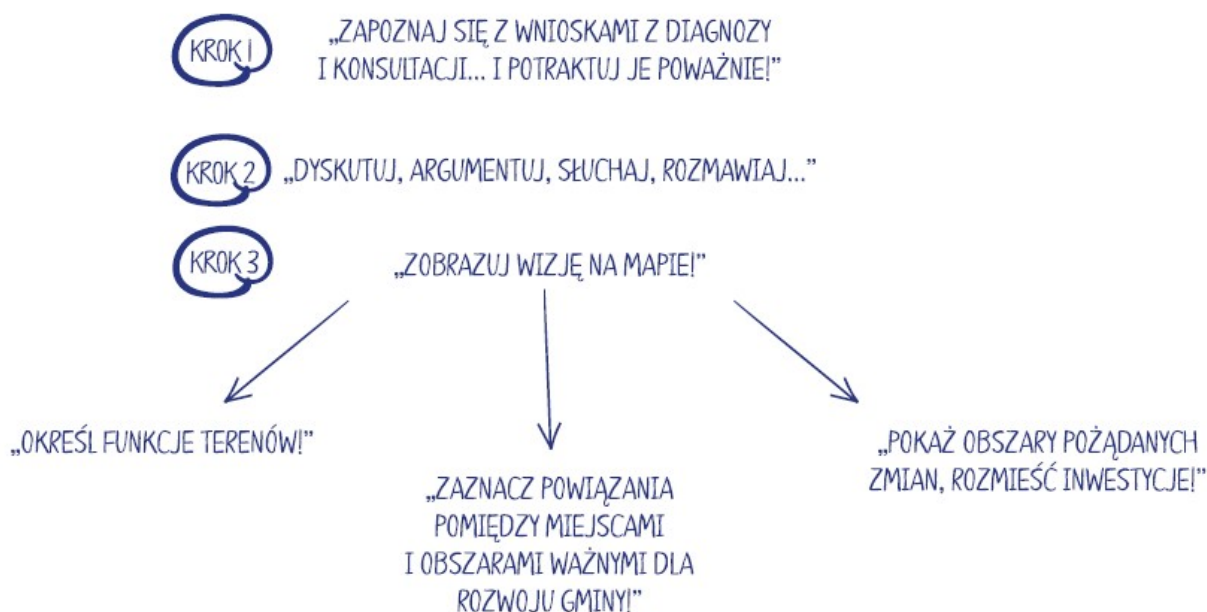
Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą

5.4. Wsparcie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Lp.	Kierunek działań
1.	Wzmocnienie zdolności analitycznych służb planowania przestrzennego, m.in. poprzez dostęp do nowoczesnych narzędzi w zakresie analizy, przetwarzania, interpretacji i prezentacji danych przestrzennych
2.	Wzmocnienie bazy wiedzy i potencjału kadrowego gminy w zakresie realizacji projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego oraz innowacyjnych rozwiązań w zakresie stosowania prawa zamówień publicznych- realizacja m.in. poprzez udział pracowników gminy w organizowanych szkoleniach, seminariach oraz platformach współpracy
3.	Wprowadzenie cyfrowych rozwiązań w zakresie zarządzania infrastrukturą.
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
PI64 – Budowa cmentarza komunalnego – zakup działki, budowa ogrodzenia	

IV. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju

1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obrazuje strategiczne pomysły na rozwój gminy zorientowane terytorialnie i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. W swym założeniu ma stanowić porządkujący składnik strategii, źródło i rodzaj najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie.

Bazą modelu jest przestrzeń, która jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych. Przestrzeń ma określoną powierzchnię, posiada konkretną wartość, a jednocześnie zmienia się pod wpływem trendów globalnych (np. zmiany klimatyczne) oraz lokalnych (np. podlega silnej presji rozwojowej i zawłaszczaniu przez indywidualnych właścicieli).

Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału, z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Model wskazuje obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Główne zadania modelu to:

- ✓ obrazować kierunki rozwoju przestrzennego,
- ✓ opisywać spodziewane efekty przekształceń przestrzeni wynikające z realizacji celów strategii oraz wyjaśniać spójność interwencji dedykowanych danym obszarom,
- ✓ określać i hierarchizować obszary o różnych charakterystykach oraz powiązaniach między nimi, formułować ogólne zalecenia (rekomendacje) i zasady dotyczące gospodarowania przestrzenią (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów istotnych z punktu widzenia rozwoju gminy),

- ✓ ustalać ramy współpracy z interesariuszami na obszarach realizacji wyznaczonych celów rozwoju (np. właścicielami nieruchomości, instytucjami rządowymi i JST, inwestorami, przedsiębiorcami),
- ✓ tłumaczyć wartości ważne w długiej perspektywie czasowej, wyrażane w wizji rozwoju i decydujące o prowadzonej polityce rozwoju,
- ✓ definiować interes publiczny poprzez ustalenie ram działania dla strategii, polityk i użytkowania przestrzeni, a w konsekwencji pełnić funkcje prewencyjne przed ewentualnymi konfliktami – społecznymi, przestrzennymi, środowiskowymi (np. dotyczącymi lokalizowania kontrowersyjnych inwestycji).

1.1. Uwarunkowania modelu- pozycja gminy w krajowej i regionalnej polityce przestrzennej

Pozycja Gminy w „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”

Gmina Bełżyce została uwzględniona w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030). Zgodnie z tym dokumentem, Bełżyce pełnią funkcję miasta wspomagającego dyfuzję potencjału metropolitalnego, co oznacza, że odgrywają rolę w rozprzestrzenianiu wpływów większych ośrodków miejskich, takich jak Lublin, na otaczające obszary. Dodatkowo, w ramach hierarchii funkcjonalnej miast przyjętej w KPZK 2030, Bełżyce zostały zaliczone do miejskich ośrodków lokalnych w strukturze metropolitalnej Lublina. Oznacza to, że gmina ta jest częścią miejskiego obszaru funkcjonalnego Lublina i uczestniczy w jego rozwoju oraz integracji przestrzennej i gospodarczej.

Uwzględnienie Bełżyc w KPZK 2030 wskazuje na ich istotną rolę w regionalnym planowaniu przestrzennym oraz w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego wschodniej Polski.

Pozycja Gminy Bełżyce w „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”

Gmina Bełżyce nie została ujęta na liście gmin zagrożonych trwałą marginalizacją w „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030” (KSRR 2030). Oznacza to, że nie znajduje się wśród obszarów strategicznej interwencji (OSI) wymagających szczególnego wsparcia z powodu kumulacji negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych.

Zgodnie z KSRR 2030, obszary strategicznej interwencji obejmują:

- gminy zagrożone trwałą marginalizacją,
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- Śląsk,
- Polskę Wschodnią.

Gmina Bełżyce, będąca częścią Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego (LOM), pełni rolę miasta satelitalnego wspierającego funkcje społeczno-gospodarcze ośrodka centralnego, jakim jest Lublin. Dzięki temu korzysta z efektów synergii wynikających z bliskości metropolii, co sprzyja jej rozwojowi i integracji z regionalnym rynkiem pracy oraz infrastrukturą transportową.

W Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku podkreślono znaczenie Bełżyc w kontekście:

- rozwoju infrastruktury drogowej,
- dostępu do sieci gazowej,
- przynależności do miejskiego obszaru funkcjonalnego aglomeracji lubelskiej,

- udziału w obszarze funkcjonalnym rozwoju gospodarki żywnościowej, ze szczególnym uwzględnieniem produkcji trzody chlewnej.

Podsumowując, Gmina Bełżyce nie jest klasyfikowana jako obszar zagrożony trwałą marginalizacją w KSRR 2030, lecz jako aktywny uczestnik regionalnych procesów rozwojowych, czerpiący korzyści z integracji z Lubelskim Obszarem Metropolitalnym.

Pozycja Gminy w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego”

Gmina Bełżyce zajmuje istotne miejsce w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, znajdując się w kręgu gmin strategicznych z punktu widzenia funkcjonalnego, gospodarczego, środowiskowego i kulturowego rozwoju regionu. Jej pozycję można scharakteryzować w kilku kluczowych obszarach:

1. Znaczenie w strukturze osadniczej i aglomeracyjnej województwa

Bełżyce należą do satelitarnych ośrodków Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego (LOM), organizującego układ heksagonalny wokół miasta Lublin. Ich rola polega na wspieraniu rozwoju funkcji metropolitalnych i dywersyfikacji przestrzenno-gospodarczej aglomeracji. Znajdują się również w strefie oddziaływania Lublina (do 30 km), będąc częścią jego miejskiego obszaru funkcjonalnego.

2. Rozwój przemysłowy i restrukturyzacja gospodarcza

Gmina Bełżyce została wskazana jako jeden z ośrodków koncentracji przemysłu w skali województwa. Dodatkowo, w ramach restrukturyzacji ośrodków gospodarczych, zaleca się wspomaganie rozwoju funkcji przemysłowej w Bełżycach – zwłaszcza w kontekście małych miast o znaczeniu lokalnym i regionalnym.

3. Infrastruktura energetyczna i odpadowa

Bełżyce wskazano jako:

Obszar preferowany do rozwoju energetyki geotermalnej, co stanowi element polityki dywersyfikacji źródeł energii w regionie.

Lokalizację dla istotnych inwestycji elektroenergetycznych – np. stacji Węglin z wpięciem w linię 110 kV Abramowice–Bełżyce.

Miejsce funkcjonowania istotnej instalacji odpadowej w Regionie Południowo-Zachodnim – w ramach RIPOK Bełżyce oraz składowiska w Zakrzewie i samych Bełżycach.

4. Gospodarka wodna i ochrona środowiska

Gmina została objęta ochroną planistyczną ze względu na obecność w kilku projektowanych zlewniach chronionych:

- Zlewnia górnej Chodelki
- Zlewnia górnej Poniatówki
- Zlewnia Bystrej
- Zlewnia Krężniczanki

Bełżyce należą również do gmin o niskim stopniu zwodociągowania (poniżej 25%) oraz skanalizowania (poniżej 16%), co klasyfikuje je jako priorytetowe obszary w zakresie rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

5. Ochrona dziedzictwa kulturowego i potencjał turystyczny

Na terenie gminy znajdują się obiekty cenne kulturowo:

- Zespół dworski w Babinie i Matczynie, uznane za priorytetowe dla działań konserwatorskich.
- Obiekty w stylu renesansu lubelskiego w Bełżycach, wpisujące się w tożsamość regionalną.

Miasto leży również na trasie szlaku kulturowego o znaczeniu europejskim – Via Jagiellonica (na odcinku Annopol–Kraśnik–Bełżyce–Lublin itd.), co otwiera potencjał do rozwoju infrastruktury turystycznej.

6. Infrastruktura transportowa

Dla Bełżyc rekomenduje się zachowanie rezerwy terenowej na potrzeby budowy obwodnicy lub uzupełnienia istniejącego układu drogowego. To działanie ma poprawić sprawność i bezpieczeństwo ruchu w obszarze zurbanizowanym.

7. Rola obszaru wiejskiego w procesach rozwojowych

Obszary wiejskie gminy Bełżyce uczestniczą w procesach integracji funkcjonalnej z głównymi ośrodkami miejskimi regionu. Wyróżniają się:

dobrą dostępnością komunikacyjną,

potencjałem rolniczym wykorzystywanym rynkowo,

możliwościami tworzenia miejsc pracy w obsłudze rolnictwa i przedsiębiorczości pozarolniczej.

8. Podsumowanie

Gmina Bełżyce zajmuje wielowymiarową pozycję w polityce przestrzennej województwa lubelskiego. Jej rozwój jest ukierunkowany na:

- integrację z Lubelskim Obszarem Metropolitalnym,
- rozwój przemysłu i infrastruktury energetycznej,
- modernizację systemów wodno-kanalizacyjnych,
- ochronę dziedzictwa kulturowego i rozwój turystyki,
- poprawę dostępności komunikacyjnej,
- aktywizację obszarów wiejskich.

Pozycja Bełżyc w dokumencie wojewódzkim wskazuje, że gmina ma duży potencjał do dalszego, zrównoważonego rozwoju, szczególnie w kontekście wsparcia z poziomu regionalnego.

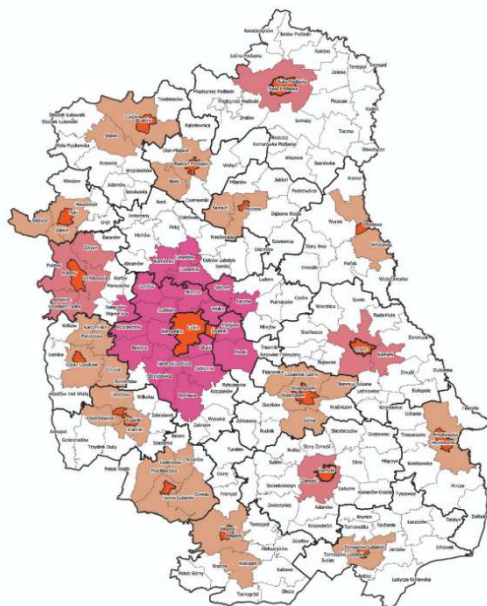
Pozycja Gminy w „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku”

Gmina Bełżyce odgrywa istotną rolę w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, co znajduje odzwierciedlenie w kilku kluczowych obszarach polityki regionalnej.

Mapa 15. OSI Roztocze

1. Element miejskiego obszaru funkcjonalnego (MOF) aglomeracji lubelskiej

Bełżyce zostały zaliczone do tzw. miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego (LOM), pełniąc funkcję miasta satelitarnej aglomeracji lubelskiej. Wspólnie z takimi miastami jak Lubartów, Łęczna, Piaski, Bychawa i Nałęczów, Bełżyce rozwijają wyspecjalizowane funkcje społeczno-gospodarcze wspierające główny ośrodek – Lublin. Znajdują się również w strefie podmiejskiej aglomeracji Lublin–Świdnik, w promieniu około 30 km od Lublina, co podkreśla silne powiązania funkcjonalne i znaczenie Bełżyc w kontekście procesów urbanizacyjnych i suburbanizacyjnych.

2. Znaczenie gospodarcze w sektorze rolnictwa i przetwórstwa żywności

Bełżyce są istotnym ośrodkiem rolnictwa towarowego, zwłaszcza w zakresie produkcji trzody chlewnej. Znajdują się w obszarze funkcjonalnym rozwoju gospodarki żywnościowej, który obejmuje tereny o wysokiej jakości gleb oraz rozwiniętej działalności rolniczej i przetwórczej. To podkreśla potencjał gminy w sektorze rolnym i rolno-spożywczym.

Źródło: „Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku”.

3. Infrastruktura drogowa i gazowa

W ramach działań inwestycyjnych województwa zrealizowano ważną rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 747, która przebiega przez Bełżyce (na trasie Solec nad Wisłą – Opole Lubelskie – Bełżyce – Radawiec). Dzięki temu poprawiła się dostępność transportowa gminy, co sprzyja zarówno mobilności mieszkańców, jak i rozwojowi lokalnej gospodarki. Dodatkowo gmina jest zaopatrywana w gaz ziemny z krajowego systemu gazociągów wysokiego ciśnienia poprzez gazociąg DN 250 mm na odcinku Poniatowa–Bełżyce–Lublin, co stanowi istotne wsparcie dla potencjalnych inwestorów i rozwoju przemysłu.

4. Podsumowanie

Bełżyce w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku postrzegane są jako ważny ośrodek wspierający rozwój metropolii Lublin, o dużym potencjale w zakresie rolnictwa i przetwórstwa żywności. Korzystne położenie w aglomeracji, rozwinięta infrastruktura oraz funkcje satelitarne względem Lublina stwarzają sprzyjające warunki do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

1.2. Analiza kluczowych uwarunkowań rozwojowych

Analiza przestrzenno-funkcjonalna Gminy Bełżyce stanowi istotny element diagnozy uwarunkowań rozwojowych, służąc jako podstawa do wyznaczenia kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz lokalizacji działań strategicznych w horyzoncie do 2035 roku. Zrozumienie istniejącego układu funkcjonalnego, relacji przestrzennych i ograniczeń środowiskowych pozwala na identyfikację zarówno potencjałów, jak i barier rozwoju, które należy uwzględnić przy opracowywaniu docelowego modelu zagospodarowania.

Usytuowanie w regionie

Gmina Bełżyce, zlokalizowana w centralnej części powiatu lubelskiego, pełni funkcję obszaru przejściowego między strefą zurbanizowaną aglomeracji lubelskiej a terenami rolniczymi o rozproszonej zabudowie. Położenie na pograniczu Równiny Bełżyckiej i Wyżyny Lubelskiej kształtuje mozaikowy krajobraz oraz warunki dla rozwoju funkcji mieszkaniowych, rolniczych i usługowych. Jednostka administracyjna obejmuje miasto Bełżyce oraz 21 sołectw, tworząc układ o potencjale policentrycznym, który warto rozwijać w kontekście planowania zrównoważonego.

Uwarunkowania zewnętrzne ograniczające gminę

Silne powiązania funkcjonalne z Lublinem – głównym ośrodkiem metropolitalnym województwa – oraz dostępność do planowanej drogi ekspresowej S19 otwierają możliwości pełnienia roli zaplecza mieszkaniowo-gospodarczego dla regionu. Jednocześnie rolniczy charakter krajobrazu i niski poziom zurbanizowania dużej części gminy wskazują na potrzebę równoważenia rozwoju, uwzględniającego ochronę zasobów przyrodniczych i ograniczoną chłonność przestrzenną. Lokalizacja przy głównych szlakach komunikacyjnych oraz sąsiedztwo kilku gmin o zbliżonym charakterze funkcjonalnym sprzyjają współpracy międzygminnej w zakresie planowania i infrastruktury.

Ośrodek gminny

Miasto Bełżyce pełni rolę centrum lokalnego o funkcjach administracyjnych, usługowych i społecznych. Skupia niemal połowę ludności gminy, a jego układ funkcjonalny koncentruje się wokół historycznego Rynku. Znaczenie Bełżyc jako lokalnego węzła usług publicznych i ośrodka integrującego okoliczne sołectwa należy wzmacniać, zwłaszcza poprzez rozwój infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznych oraz funkcji mieszkaniowych i gospodarczych, które mogą tagodzić procesy depopulacyjne i poprawiać atrakcyjność osadniczą.

Graficzna prezentacja zachodzących zjawisk i istniejących uwarunkowań.

Mapy prezentowane na kolejnych stronach będą przedstawiały opisane wcześniej w dokumencie zjawiska w sposób graficzny.

Układ komunikacyjny

Układ komunikacyjny gminy opiera się na drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Trzy drogi wojewódzkie (DW747, DW832, DW834) zapewniają połączenia regionalne, łącząc Bełżyce z Lublinem, Opolem Lubelskim, Bychawą i Kraśnikiem. Drogi powiatowe (ok. 55 km, w większości utwardzone) oraz ponad 100 dróg gminnych (80 km utwardzonych, 70 km gruntowych) obsługują ruch lokalny. Wyzwaniem pozostaje modernizacja dróg gruntowych, poprawa nośności nawierzchni oraz odwodnienie, szczególnie na terenach wiejskich.

System drogowy gminy odgrywa kluczową rolę w integracji przestrzennej jednostki, umożliwiając dostęp do centrum gminnego oraz powiązania z otoczeniem regionalnym. Drogi wojewódzkie i powiatowe tworzą szkielet układu transportowego, natomiast sieć dróg gminnych wymaga modernizacji w celu poprawy spójności przestrzennej, zwłaszcza w kontekście planowanego rozwoju funkcji mieszkaniowych i turystyczno-rekreacyjnych. Planowana realizacja drogi ekspresowej S19

stanowi kluczowy impuls dla rozwoju gospodarczego, ale też wymaga przemysłowej polityki przestrzennej, by uniknąć rozlewania zabudowy.

Demografia

Gmina Bełżyce liczy 12 612 mieszkańców (stan na 31.12.2024), z czego 46,68% mieszka w mieście Bełżyce. W latach 2015–2024 liczba ludności spadła o 5,6% (750 osób), przy średniorocznym ubytku 75 osób.

Procesy demograficzne wskazują na wyzwania związane z depopulacją i starzeniem się społeczeństwa, szczególnie widoczne na terenach wiejskich. Spadek liczby mieszkańców i ujemny bilans migracyjny w latach 2015–2024 wpływają na obniżenie chłonności funkcjonalnej gminy, ale jednocześnie wskazują na konieczność aktywnego kształtowania warunków życia, m.in. poprzez rewitalizację zdegradowanych obszarów, rozwój mieszkalnictwa i zwiększenie dostępności usług.

Ochrona przyrody

Na terenie gminy występują dwie główne formy ochrony przyrody:

- Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu (1 266 ha) w południowo-zachodniej części gminy, chroniący krajobraz rolniczo-leśny z siedliskami świetlistych dąbrów i muraw kserotermicznych.
- Obszar Natura 2000 „Wierzchowiska” (4,15 ha) w Starych Wierzchowiskach, chroniący ciepłolubne dąbrowy i rzadkie gatunki roślin, takie jak dzwoniecznik wonny. Ponadto na terenie gminy znajdują się cztery pomniki przyrody, w tym miłorząb dwuklapowy i lipa drobnolistna. Ochrona przyrody wymaga uwzględnienia w planowaniu przestrzennym, szczególnie w kontekście rewitalizacji.

Zróżnicowanie środowiskowe gminy, w tym obecność form ochrony przyrody (Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu, Natura 2000), stanowi zarówno walor krajobrazowy, jak i ograniczenie rozwojowe. Te obszary należy traktować jako elementy kształtujące strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, z potencjałem dla rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych i edukacyjnych. Wzmacnianie zielonej infrastruktury i integracja działań ochronnych z polityką przestrzenną to warunek efektywnego zagospodarowania.

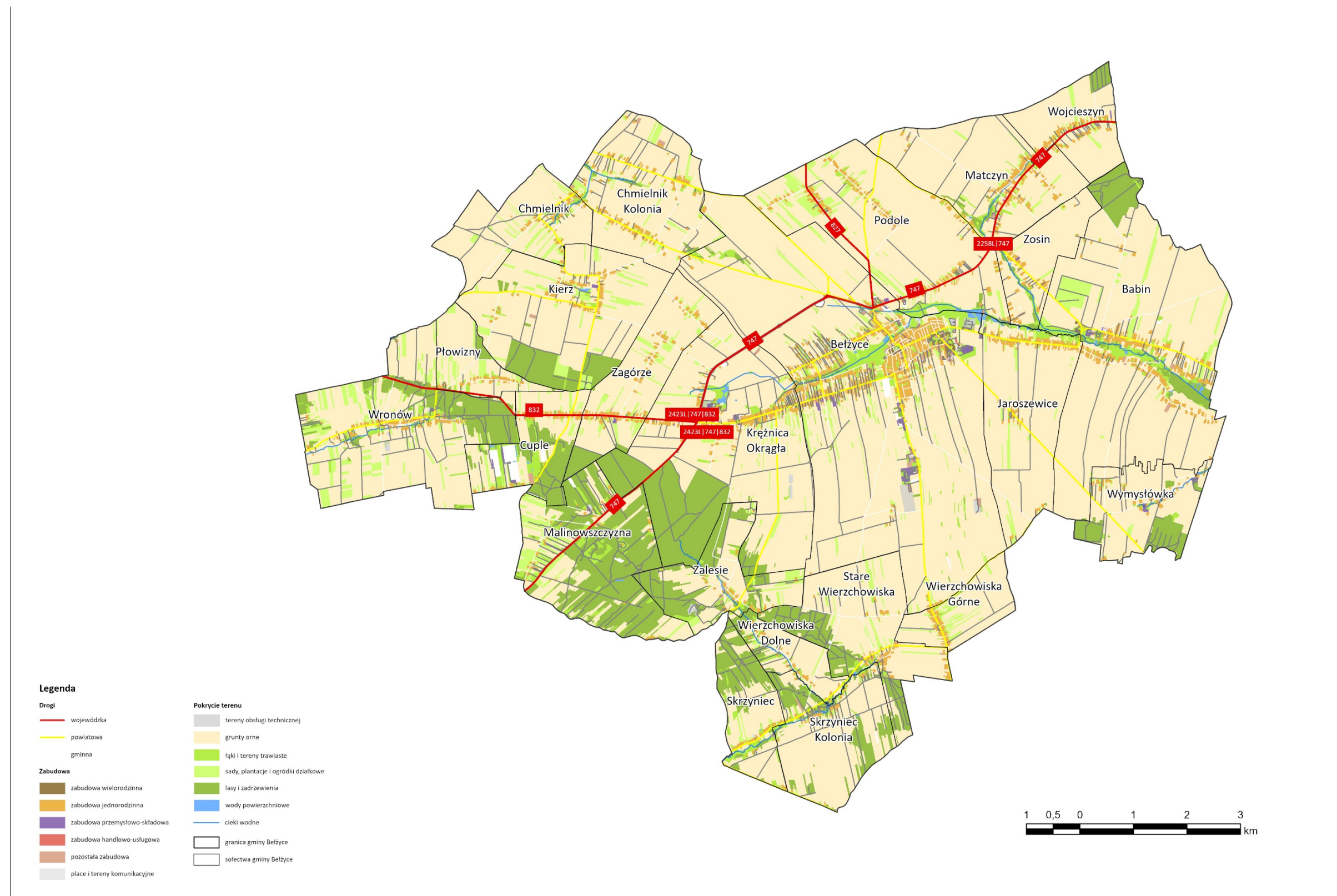
Infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna

Sieć wodociągowa w gminie ma długość 67,1 km i obejmuje większość miejscowości, z wyjątkiem Cuple, Chmielnika, Jaroszewic, Krza, Płowizn, Wronowa, Wymysłówki, Zagórza oraz części Podola, Zosina, Zalesia i Babinie. Cztery stacje uzdatniania wody (Bełżyce, Matczyn, Skrzyniec, Wronów) dostarczają 407 791 m³ wody rocznie, choć ujęcia w Bełżycach i Skrzyńcu wymagają modernizacji. Sieć kanalizacyjna (35 km) funkcjonuje w Bełżycach, Krężnicy Okrągłej oraz osiedlu komunalnym w Babinie, ale większość sołectw nie ma dostępu do zbiorczej kanalizacji. Oczyszczalnie ścieków w Bełżycach (1 495 m³/h) i Babinie (13,2 m³/h) obsługują istniejącą sieć, przy czym oczyszczalnia w Babinie wymaga modernizacji.

Stan infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej różnicuje potencjał rozwojowy poszczególnych jednostek osadniczych. Wysoki stopień uzbrojenia w mieście Bełżyce kontrastuje z niedoborami w obszarach wiejskich, co ogranicza możliwość lokalizacji nowych funkcji mieszkaniowych czy usługowych. Rozbudowa infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie kanalizacji, powinna być jednym z priorytetów w modelu rozwoju funkcjonalnego, determinującym kierunki przestrzennej ekspansji.

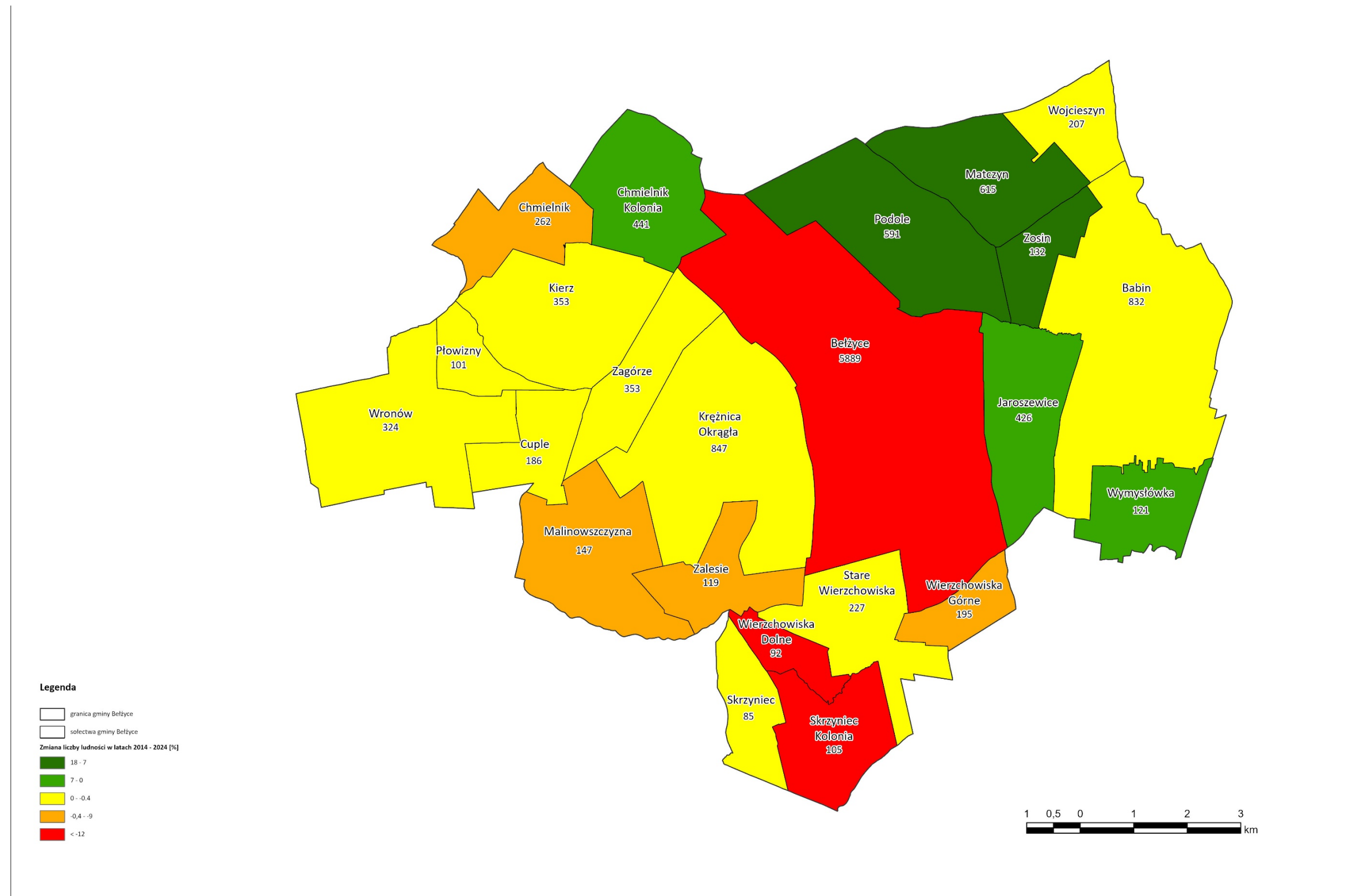
Mapa 16. Elementy struktury osadniczej wraz z lokalnym układem komunikacyjnym

Źródło: Opracowanie własne.

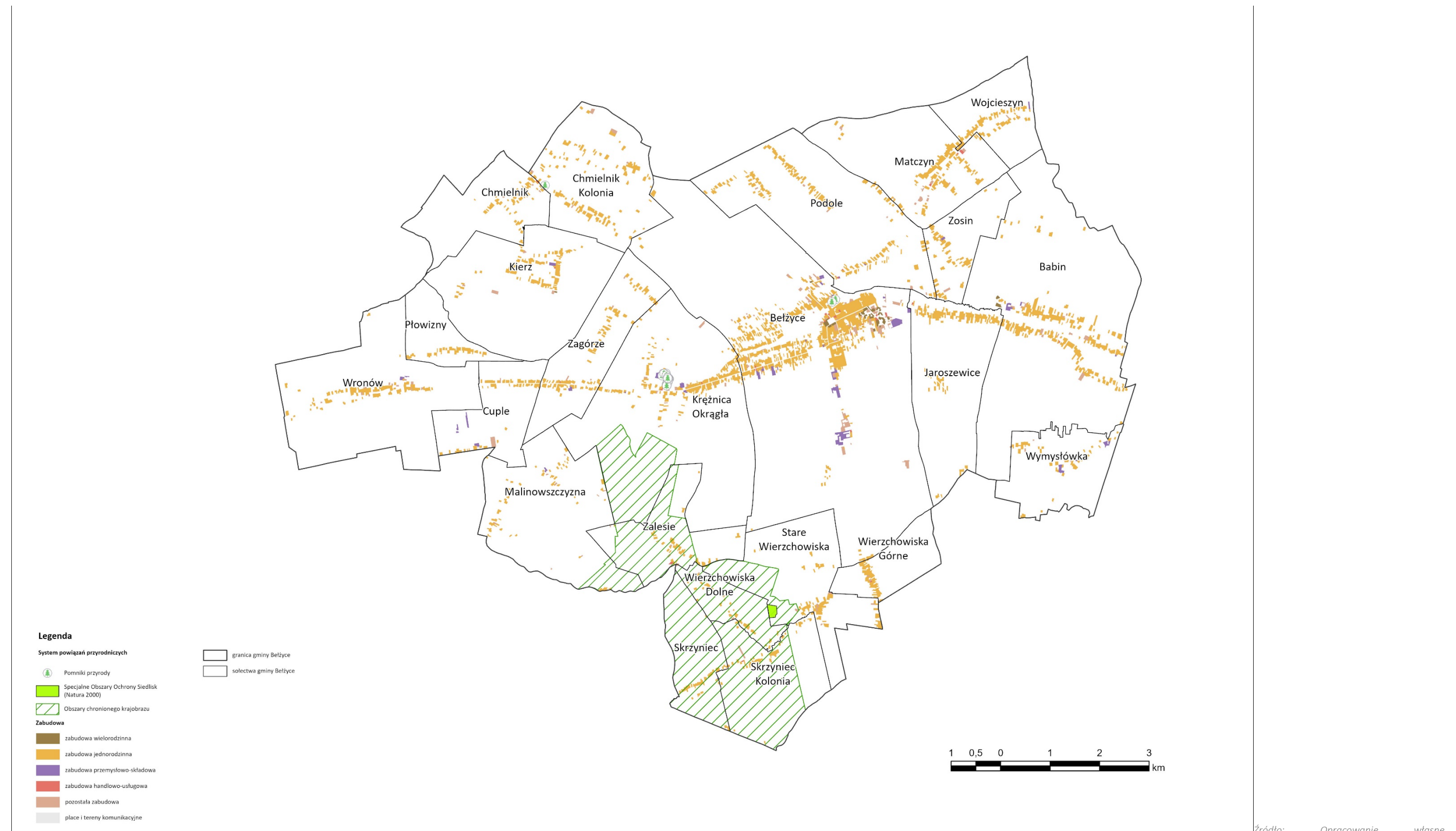
Mapa 17. Demografia – zmiany liczby ludności w latach 2016-2020.

Źródło: Opracowanie własne.

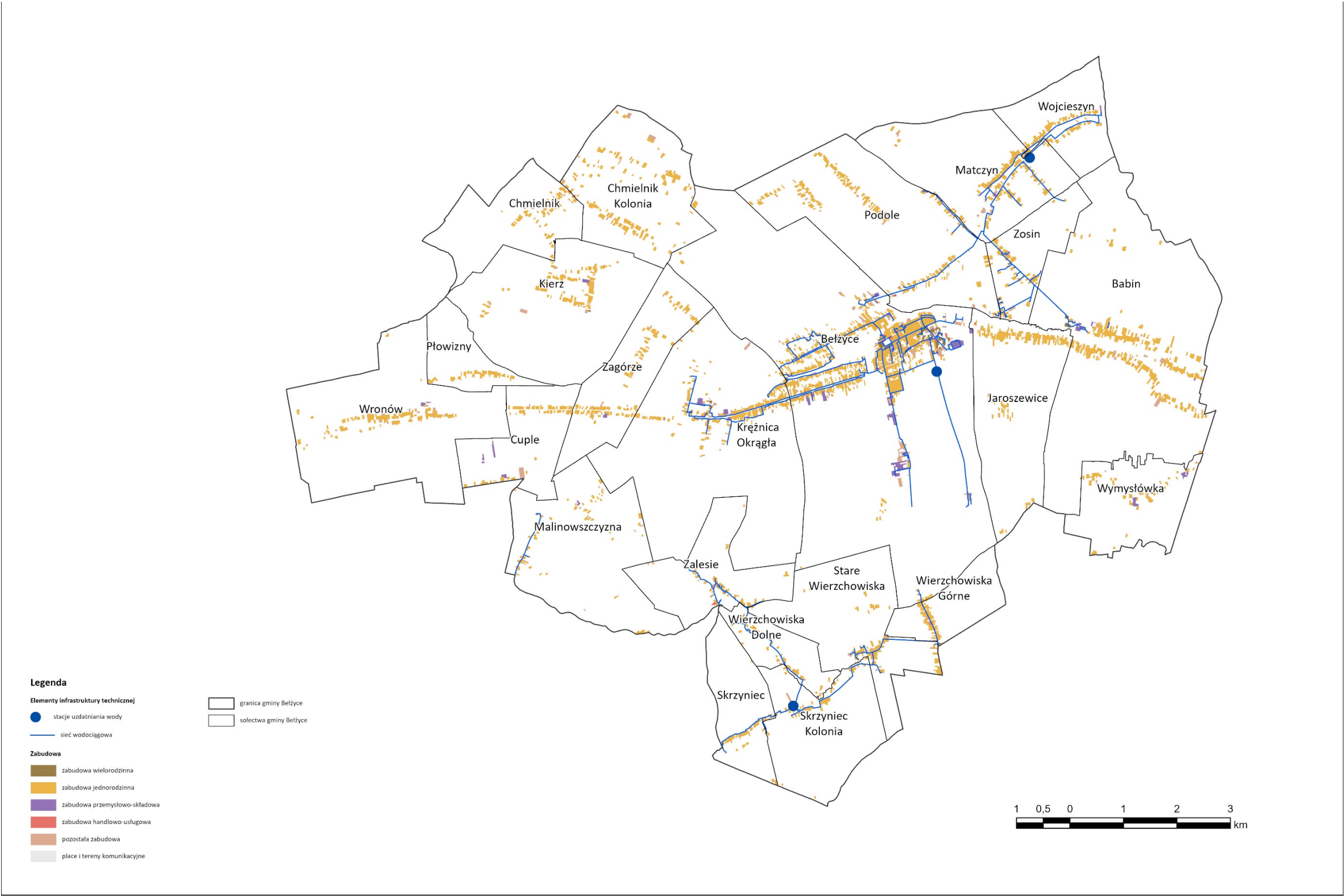

Mapa 18. Ochrona przyrody.

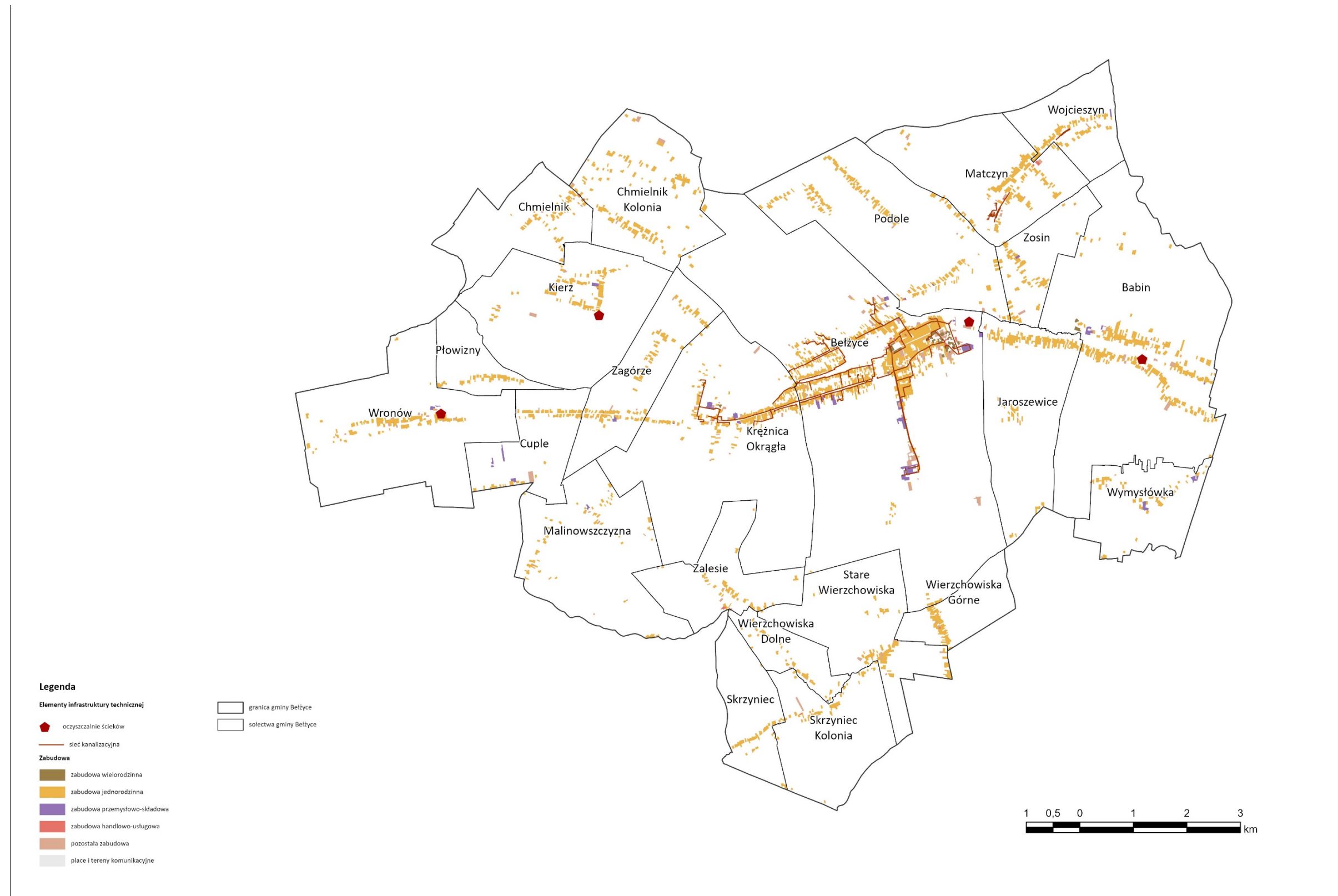
Mapa 19. Infrastruktura wodociągowa.

Źródło: Opracowanie własne.

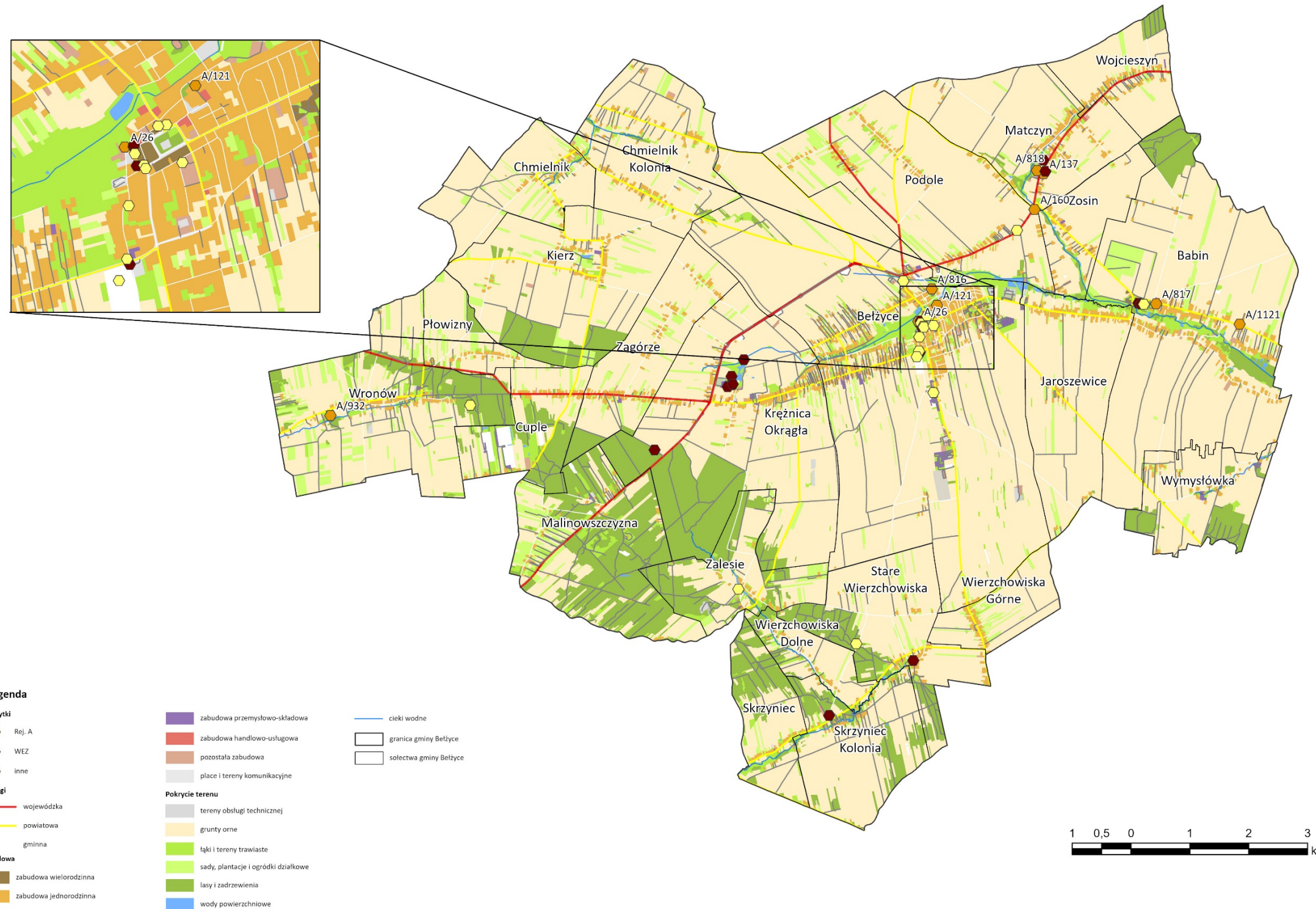
Mapa 20. Infrastruktura kanalizacyjna.

Źródło: Opracowanie własne.

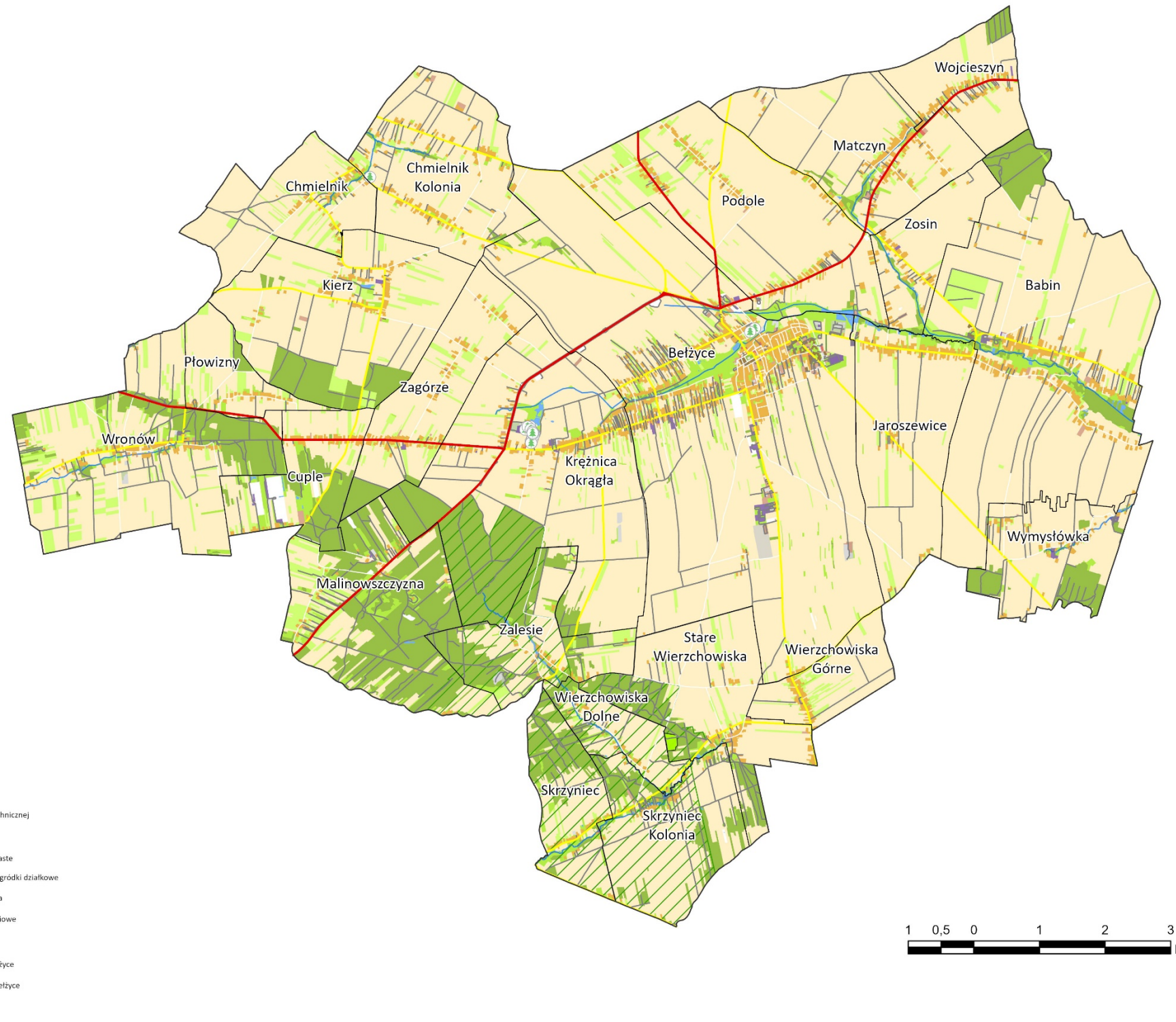
Mapa 21. Dziedzictwo kulturowe

Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 22. Układ funkcjonalno-przestrzenny gminy Bełżyce

Źródło: Opracowanie własne.

1.3. Model funkcjonalno-przestrzenny wraz ze schematycznym przedstawieniem inwestycji.

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Bełżyce jest zobrazowaniem spodziewanych i zaplanowanych w strategii gminy procesów rozwoju i ich wpływu na kształtowanie się struktur przestrzennych. Ze względu na ukształtowanie terenu, historycznie ugruntowane użytkowanie przestrzeni, powiązania komunikacyjne oraz w wyniku zdiagnozowanych w strategii problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, wyodrębniono pięć głównych kategorii przeznaczenia terenu:

- Tereny zachowania staromiejskiej struktury historycznej miasta Bełżyce
- Tereny o funkcjach mieszkaniowych
- Tereny istotne dla rozwoju rolnictwa
- Tereny zieleni – zieleń urządzona, obszary rekreacyjno-wypoczynkowe
- Tereny o funkcjach gospodarczych
- Wody
- Obszary chronione

Główne kierunki rozwoju w oparciu o ww. strefy określono na poniższym schemacie:

Schemat 6. Główne kierunki rozwoju gminy Bełżyce.

Źródło: Opracowanie własne.

W zakresie rozwoju infrastruktury drogowej i komunikacyjnej jako kluczowe wskazuje się:

- Budowę, modernizację i przebudowę dróg gminnych oraz miejskich (PI46–PI59).
- Budowę parkingów oraz rozbudowę infrastruktury komunikacyjnej, w tym chodników i ścieżek rowerowych (PI58, PI59, PI63).

W zakresie rozwoju infrastruktury technicznej jako kluczowe wskazuje się:

- Budowę, modernizację i przebudowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym ujęć wody, sieci wodociągowych i kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków (PI1–PI7, PI9–PI17, PI40).
- Modernizację gospodarki wodnej, w tym przebudowę zbiornika wodnego w Bełżycach i systemów oszczędzania wody w gospodarstwach domowych (PI27, PI76).
- Budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w sołectwach gminy (PI40).

W zakresie rozwoju infrastruktury sprzyjającej poprawie bezpieczeństwa publicznego jako kluczowe wskazuje się:

- Modernizację i doposażenie strażnic OSP na terenie gminy (PI32, PI77).
- Rozbudowę monitoringu miejskiego oraz systemu komunikacji kryzysowej (PI60, PI69).
- Budowę inteligentnych przejść dla pieszych (PI45).

W zakresie rozwoju potencjału społecznego jako kluczowe wskazuje się:

- Rozwój infrastruktury społecznej i publicznej, w tym modernizację szkół, przedszkoli, domów kultury, bibliotek oraz świetlic wiejskich (PI19, PI21, PI23, PI24, PI26, PI28, PI31, PI36, PI38, PI61, PI65, PI66, PI90).
- Budowę i modernizację placów zabaw oraz obiektów sportowych, w tym boisk, siłowni zewnętrznych i skateparków (PI25, PI33, PI34, PI86).
- Wdrożenie działań na rzecz dostępności i integracji społecznej, w tym dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów (PI42, PI68, PI80, PI81, PI85, PI91).

W zakresie rozwoju potencjału gospodarczego jako kluczowe wskazuje się:

- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w centrum miasta Bełżyce, w tym przebudowę targowiska miejskiego (PI39, PI62, PI72).
- Zmianę w planie zagospodarowania przestrzennego w celu poszerzenia terenów inwestycyjnych, w tym terenów przy ul. Fabrycznej i ul. Przemysłowej, oraz pod budownictwo mieszkaniowe (PI22, PI29).
- Renowację zabytków wpisanych do gminnej ewidencji w celu wspierania turystyki i tożsamości historycznej (PI84).

W zakresie rozwoju opartego o ochronę środowiska naturalnego jako kluczowe wskazuje się:

- Rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym instalacje fotowoltaiczne, farmy fotowoltaiczne i wiatrowe, biogazownie oraz stacje ładowania pojazdów (PI8, PI18, PI37, PI44, PI70, PI71).
- Termomodernizację budynków użyteczności publicznej (PI22, PI36).
- Zagospodarowanie terenów zielonych i skwerów oraz ochronę obszarów przyrodniczych, w tym Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Natura 2000 „Wierzchowiska” (PI35, PI87, PI88, PI89).
- Rozwój systemu gospodarowania odpadami, w tym modernizację Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów (PI29, PI41).

Inwestycje obszarowe

Inwestycje obszarowe obejmują działania realizowane na terenie miasta Bełżyce oraz w sołectwach gminy, mające na celu kompleksowy rozwój infrastruktury, poprawę jakości życia mieszkańców oraz ochronę środowiska naturalnego. Obejmują one przedsięwzięcia zgrupowane w kategorii, takie jak infrastruktura wodno-kanalizacyjna, drogowa i komunikacyjna, społeczna i publiczna, zieleń i rekreacja, odnawialne źródła energii, gospodarka odpadami, bezpieczeństwo, dostępność i integracja społeczna, kultura i turystyka, edukacja i cyfryzacja oraz infrastruktura ogólna. Inwestycje te są rozłożone przestrzennie w różnych sołectwach, takich jak Bełżyce, Skrzyniec, Zagórze, Krężnica Okrągła, Babin, Wronów, Wierzchowiska Górne i inne, wspierając zrównoważony rozwój całej gminy zgodnie z modelem przestrzenno-funkcjonalnym.

Tabela 54. Inwestycje obszarowe

Kategoria inwestycji	Inwestycje przypisane do kategorii (PI)	Lokalizacja (sołectwa/miasto)
Infrastruktura wodno-kanalizacyjna	PI1, PI2, PI3, PI4, PI5, PI6, PI7, PI9, PI10, PI11, PI12, PI13, PI14, PI15, PI16, PI17, PI27, PI40, PI76	Bełżyce, Skrzyniec, Zagórze, Krężnica Okrągła, Babin, Wronów, Cuple, Płowizny, Chmielnik, Chmielnik Kol., Jaroszewicze, Zosin, Podole, Wzgórze, Teren gminy
Infrastruktura drogowa i komunikacyjna	PI46, PI47, PI48, PI49, PI50, PI51, PI52, PI53, PI54, PI55, PI56, PI57, PI58, PI59, PI63	Bełżyce, Babin, Chmielnik, Chmielnik Kol., Malinowszczyzna, Matczyn, Kierz, Wymysłówka, Krężnica Okrągła, Wronów, Skrzyniec, Podole, Płowizny, Zalesie, Zagórze, Teren gminy
Infrastruktura społeczna i publiczna	PI19, PI21, PI23, PI24, PI26, PI28, PI31, PI32, PI36, PI38, PI61, PI65, PI66, PI90, PI91	Bełżyce, Kierz, Malinowszczyzna, Stare Wierzchowiska, Podole, Wierzchowiska Górne, Teren gminy
Zieleń i rekreacja	PI25, PI33, PI34, PI35, PI86, PI87, PI88, PI89	Bełżyce, Teren gminy

Odnawialne źródła energii i efektywność energetyczna	PI8, PI18, PI22, PI37, PI44, PI70, PI71	Bełżyce, Teren gminy
Gospodarka odpadami	PI29, PI41	Bełżyce, Teren gminy
Bezpieczeństwo i monitoring	PI60, PI69, PI77	Bełżyce, Teren gminy
Dostępność i integracja społeczna	PI42, PI68, PI80, PI81, PI82, PI85	Teren gminy
Kultura i turystyka	PI39, PI62, PI78, PI84	Bełżyce, Teren gminy
Edukacja i cyfryzacja	PI67, PI75, PI79, PI83	Teren gminy
Infrastruktura ogólna	PI20, PI43, PI45, PI64, PI73, PI74	Bełżyce, Teren gminy

Źródło: Opracowanie własne.

Inwestycje punktowe

Inwestycje punktowe to strategiczne przedsięwzięcia o kluczowym znaczeniu dla rozwoju Gminy Bełżyce, realizowane w konkretnych lokalizacjach, które mają istotny wpływ na poprawę funkcjonalności, atrakcyjności inwestycyjnej oraz tożsamości kulturalnej i społecznej gminy. Obejmują one wybrane projekty, takie jak modernizacja kluczowych obiektów użyteczności publicznej, zagospodarowanie przestrzeni centralnych czy realizacja inwestycji wspierających ochronę dziedzictwa i rozwój turystyki. Te działania są ukierunkowane na osiągnięcie znaczących efektów w określonych punktach gminy, przyczyniając się do jej dynamicznego rozwoju i wzmacniania pozycji jako atrakcyjnego miejsca do życia i inwestowania.

Tabela 55. Inwestycje punktowe

Lp.	Inwestycje/ kategorie inwestycji	Powiązanie z punktem strategii
1	Przebudowa ujęcia wody w Bełżycach Dz. nr ewid. 2464/8, 1192, obr. Bełżyce-Rolne	PI1
2	Budowa ujęcia wody w Krężnicy Okrągłej 4782, 4783	PI2
3	Termomodernizacja biurowca przy ul. Fabryczna 2B Bełżyce Działka 060901_4.0004.1075/5, obręb Bełżyce-Centrum	PI22
4	Modernizacja hali sportowej CKFiS w Bełżycach ul. Ks. Bp. T. Wilczyńskiego Bełżyce Działka 060901_4.0001.878/2, obręb Bełżyce-Rolne	PI21
5	Modernizacja Stadionu Miejskiego w Bełżycach Bełżyce Działka 060901_4.0004.123, obręb Bełżyce-Centrum	PI25
6	Modernizacja Miejskiego Domu Kultury w Bełżycach Bełżyce Działka 060901_4.0004.849, obręb Bełżyce-Centrum	PI19
7	Zagospodarowanie budynku po byłej szkole podstawowej w Starych Wierzchowiskach wraz z terenem wokół Stare Wierzchowiska Działki 060901_5.0016.437/2, obręb Wierzchowiska działki wokół nr 060901_5.0016.436/3, 060901_5.0016.437/1, 060901_5.0016.437/3, 060901_5.0016.505	PI65
8	Przebudowa zbiornika wodnego w Bełżycach wraz z remontem zastawki. 860/5, 860/6 Bełżyce Zastawie	PI27
9	Przebudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) Bełżyce, ul. Przemysłowa, Działka 060901_4.0001.567, obręb Bełżyce-Rolne	PI29
10	Budowa targowiska miejskiego w Bełżycach Bełżyce Działka 060901_4.0004.115, 060901_4.0004.114/3, 060901_4.0004.113/1,	PI62
11	Przebudowa ul. Fabrycznej	PI49
12	Budowa ul. Wojska Polskiego wraz z rondem	PI46

Źródło: Opracowanie własne.

Mapa przedstawia przyjęty model funkcjonalno- przestrzenny gminy Bełżyce.

Mapa 23. Model funkcjonalno-przestrzenny gminy Bełżyce

Źródło:

Opracowanie

własne

1.4. Ustalenia i rekomendacje wynikające z przyjętego modelu

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono na podstawie stworzonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z przeprowadzoną analizą uwarunkowań przestrzennych w gminie.

Szczegółowe informacje przedstawia tabela.

Tabela 56. Ustalenia i rekomendacje wynikające z przyjętego modelu.

Funkcja terenów	Charakterystyka:	Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej
Tereny zachowania staromiejskiej struktury historycznej miasta Bełżyce	Obszar centralny miasta, kluczowy dla tożsamości historycznej i kulturalnej, obejmujący rynek oraz charakterystyczną zabudowę małomiasteczkową, w tym kamienice i obiekty zabytkowe (np. zespół dworsko-pałacowy przy ul. Szpitalnej).	- Zachowanie historycznej tkanki urbanistycznej i obiektów zabytkowych (np. wpisanych do rejestru pod nr A/816, A/817, A/818). - Kultywowanie tradycji handlowych rynku. - Promowanie funkcji turystycznej i kulturalnej. - Podnoszenie walorów estetycznych i funkcjonalnych centrum. - Utrzymanie „żywego centrum” miasta.	- Podporządkowanie nowej zabudowy historycznemu układowi przestrzennemu. - Modernizacja placów i skwerów na przestrzenie przyjazne mieszkańcom i turystom, z uwzględnieniem organizacji wydarzeń kulturalnych i integracyjnych. - Zwiększenie udziału zieleni urządzonej (np. ZP/U przy ul. Szpitalnej). - Priorytet dla komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej, z ograniczeniem ruchu samochodowego. - Ochrona i adaptacja obiektów zabytkowych do nowych funkcji (np. usługi kulturalne, turystyczne) bez naruszania ich wartości historycznej.
Tereny o funkcjach mieszkaniowych	Zabudowa jednorodzinna, wielorodzinna i zagrodowa, zlokalizowana w sołectwach i osiedlach, głównie wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.	- Podnoszenie jakości życia mieszkańców. - Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej dla budownictwa mieszkaniowego. - Uzupełnianie i porządkowanie struktury przestrzennej. - Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej.	- Utrzymanie istniejącej struktury przestrzennej z możliwością jej uzupełniania. - Intensyfikacja zabudowy mieszkaniowej i usługowej (administracja, zdrowie, edukacja, turystyka, rekreacja). - Wkomponowanie nowej zabudowy w krajobraz z nawiązaniem do regionalnych form architektonicznych. - Zapewnienie dostępności komunikacyjnej (drogi, komunikacja zbiorowa, ścieżki rowerowe i piesze). - Rozwój infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, place zabaw) i technicznej (wodociągi, kanalizacja, elektroenergetyka). - Harmonizacja zabudowy mieszkaniowej z funkcjami rolnymi w sołectwach.
Tereny istotne dla rozwoju rolnictwa	Obszary rolne o wysokiej bonitacji gleb (np. klasy I-IV), obejmujące grunty orne, gospodarstwa indywidualne oraz nieużytki, kluczowe dla tożsamości wiejskiej gminy.	- Ochrona gleb wysokiej jakości przed zainwestowaniem. - Zachowanie systemu przyrodniczego i krajobrazu rolniczego. - Wspieranie rolnictwa	- Ochrona gleb o wysokiej bonitacji (np. klasy I-IV) przed zmianą przeznaczenia. - Przeciwdziałanie rozdrobnieniu areálu rolniczego. - Wprowadzanie zieleni łąkowej w sąsiedztwie cieków wodnych dla ochrony wód przed zanieczyszczeniami. - Dopuszczenie przekształceń gruntów rolnych na cele nierolnicze (np.

		ekstensywnego i zrównoważonego. - Dopuszczenie rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.	agroturystyka, lasy, tereny zieleni) zgodnie z przepisami odrębnymi. - Utrzymanie systemu melioracji i cieków wodnych. - Zakaz lokalizacji obiektów degradujących zdolność produkcyjną gleb.
Tereny zieleni – zieleń urządzona, obszary rekreacyjno-wypoczynkowe	Obszary zieleni urządzonej (np. parki dworskie w Wronowie, Matczyni, Babinie) oraz lasy, pełniące funkcje rekreacyjne, ekologiczne i ochronne, dopełniające system przyrodniczy.	- Zwiększenie powierzchni zieleni urządzonej. - Ochrona krajobrazu i systemu przyrodniczego. - Rozwój funkcji rekreacyjnych, turystycznych i edukacyjnych. - Przeciwdziałanie degradacji środowiska leśnego.	- Tworzenie i porządkowanie terenów zieleni urządzonej (np. ZP w Wronowie). - Wyznaczanie ścieżek edukacyjnych, szlaków turystycznych i stref rekreacyjnych z infrastrukturą (parkingi, tablice informacyjne, mała architektura). - Ochrona lasów jako podstawowego przeznaczenia, z możliwością zalesiania gruntów o niższej bonitacji (klasy V-VI). - Zachowanie zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i śródłąkowych. - Zakaz składowania odpadów i lokalizacji uciążliwych obiektów. - Podporządkowanie zagospodarowania formom ochrony przyrody (np. Chodelski Obszar Chroniony Krajobrazu, Natura 2000 „Wierchowiska”).
Tereny o funkcjach gospodarczych	Obszary aktywności gospodarczej (np. Zakład „Spomasz” przy ul. Fabrycznej, tereny przy ul. Przemysłowej), obejmujące funkcje usługowe, produkcyjne i przemysłowe, zlokalizowane głównie wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.	- Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej. - Porządkowanie i modernizacja istniejącej zabudowy gospodarczej. - Ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko i sąsiednią zabudowę. - Rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.	- Tworzenie nowych terenów inwestycyjnych (np. AGw, AGn, U, UP przy ul. Fabrycznej i Przemysłowej). - Modernizacja infrastruktury technicznej (elektroenergetyka, wodociągi, kanalizacja). - Zapewnienie miejsc parkingowych i dobrej dostępności komunikacyjnej. - Ograniczenie uciążliwości obiektów gospodarczych dla środowiska i zabudowy mieszkaniowej. - Włączenie zieleni urządzonej w sąsiedztwie stref gospodarczych. - Przebudowa i adaptacja istniejących obiektów (np. zakład „Spomasz”) z zachowaniem estetyki i funkcjonalności.
Wody	Rzeki, ciek wodne, rowy melioracyjne, pełniące funkcje retencyjne, ekologiczne i rekreacyjne.	- Zachowanie i poprawa stanu systemu wód powierzchniowych. - Zwiększenie retencji wodnej. - Wykorzystanie wód dla celów rekreacyjnych, turystycznych i sportowych. - Ochrona systemu przyrodniczego.	- Ochrona cieków wodnych przed zabudową kubaturową, z wyjątkiem funkcji rekreacyjnych i turystycznych. - Utrzymanie i konserwacja urządzeń melioracyjnych i rowów. - Wprowadzenie zakazu przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko. - Podporządkowanie zagospodarowania formom ochrony przyrody (np. Natura 2000 „Wierchowiska”).

Obszary chronione	Obszary objęte formami ochrony przyrody, w tym Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK, ok. 1 266 ha, południowo-zachodnia część gminy) oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Wierzchowiska” (PLH060069, ok. 4,15 ha, Stare Wierzchowiska).	Ochrona krajobrazu rolniczo-leśnego i cennych siedlisk przyrodniczych (np. świetliste dąbrowy, murawy kserotermiczne, dzwonecznik wonny). - Zachowanie bioróżnorodności i systemu przyrodniczego. - Integracja ochrony przyrody z funkcjami rekreacyjnymi i edukacyjnymi. - Minimalizacja wpływu działalności gospodarczej i inwestycyjnej na obszary chronione.	- Podporządkowanie zagospodarowania wymogom ochrony przyrody, zgodnie z przepisami dla OChK i Natura 2000. - Zakaz lokalizacji uciążliwych obiektów i przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w obrębie obszarów chronionych.
--------------------------	--	---	---

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodność zaplanowanych projektów inwestycyjnych z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej

Ustalenia i rekomendacje modelu przestrzenno-funkcjonalnego dla Gminy Bełżyce, przedstawione w tabeli, są zgodne z zaplanowanymi inwestycjami, wspierając cele rozwoju przestrzennego, funkcjonalnego i środowiskowego gminy. Poniżej krótko opisano zgodność w odniesieniu do kluczowych kategorii:

1. **Tereny staromiejskie:** Inwestycje takie jak modernizacja targowiska miejskiego (PI39, PI62), zagospodarowanie przestrzeni w centrum Bełżyc (PI72), modernizacja Miejskiego Domu Kultury (PI19) oraz organizacja wydarzeń kulturalnych (PI78, PI87) wspierają zachowanie historycznej tkanki, promocję turystyki i „żywego centrum”. Przebudowa ulic (PI46–PI52) i budowa parkingów (PI63) sprzyjają uspokojeniu ruchu i poprawie dostępności pieszej.
2. **Tereny mieszkaniowe:** Projekty modernizacji i budowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (PI1–PI17, PI40), dróg gminnych (PI53–PI58), ścieżek rowerowych (PI59) oraz placów zabaw (PI33, PI86) poprawiają jakość życia i dostępność komunikacyjną. Modernizacja obiektów użyteczności publicznej (PI36, PI42) oraz działania na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami (PI80, PI81, PI91) wspierają rozwój infrastruktury społecznej.
3. **Tereny rolnicze:** Ochrona gleb wysokiej jakości jest zgodna z inwestycjami w systemy melioracyjne (PI27) i przydomowe oczyszczalnie ścieków (PI40), które minimalizują wpływ na środowisko. Budowa zbiornika wodnego (PI27) wspiera retencję i ochronę systemu wodnego.
4. **Tereny zieleni i rekreacyjne:** Inwestycje w zagospodarowanie terenów zielonych (PI35), modernizację stadionów i obiektów sportowych (PI25, PI34), budowę placów zabaw (PI33, PI86) oraz szlaków turystycznych (PI87, PI89) wspierają rozwój funkcji rekreacyjnych i edukacyjnych. Ochrona krajobrazu jest zapewniona przez zgodność z formami ochrony przyrody.
5. **Tereny gospodarcze:** Modernizacja terenów przy ul. Fabrycznej (PI22, PI49) i ul. Przemysłowej (PI10, PI29) oraz budowa infrastruktury technicznej (PI4, PI8, PI16) wspierają rozwój stref gospodarczych. Inwestycje w OZE (PI37, PI44, PI71) i stacje ładowania (PI18) minimalizują wpływ na środowisko.
6. **Wody:** Projekty budowy i modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (PI1–PI17, PI27, PI40) oraz systemy oszczędzania wody (PI76) wspierają ochronę i retencję wód, zgodnie z wymogami dla cieków wodnych.
7. **Obszary chronione:** Inwestycje w OChK i Natura 2000 „Wierchowiska” (np. PI65, PI90 w Wierchowiskach) uwzględniają ochronę siedlisk i bioróżnorodności, unikając uciążliwych działań. Projekty turystyczne (PI87, PI89) wspierają funkcje edukacyjne przy zachowaniu ochrony przyrody.

Podsumowanie: Planowane inwestycje są zgodne z modelem przestrzenno-funkcjonalnym, wspierając cele ochrony dziedzictwa, poprawy jakości życia, rozwoju infrastruktury i ochrony środowiska. Kluczowe jest zapewnienie, by realizacja inwestycji (np. w obszarach chronionych) była zgodna z przepisami ochrony przyrody i minimalizowała wpływ na środowisko.

V. System realizacji strategii

1. System instytucjonalny wdrażania strategii

1.1. Odpowiedzialność za realizację strategii

Przy opracowaniu strategii zastosowano podejście holistyczne, polegające m.in. na tym, że przy określaniu celów i kierunków działań wzięto pod uwagę nie tylko kompetencje i zadania statutowe gminy wiejskiej, ale również uwzględniono o wiele szerszy wymiar rozwoju gminy. Chodzi tu głównie o te obszary rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, na które władze nie mają bezpośredniego wpływu, a więc np. rozwój lokalnego rynku pracy i przedsiębiorczości czy bezpieczeństwo publiczne.

Tym samym, zgodnie z dokumentem „Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik Praktyczny” przyjęto założenie, że niniejszy dokument nie powinien ograniczać się w swych zapisach jedynie do zadań należących do wyłącznej kompetencji gminy, realizowanych bezpośrednio przez Urząd Miejski i jednostki gminne. Strategia proponuje przede wszystkim zadania stanowiące wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich podmiotów działających na terenie jednostki samorządu terytorialnego lub pozostających z nią w relacji. W procesie zarządzania gminą i jej rozwojem, dokument pełni kluczową rolę jako generalny plan postępowania władz samorządowych – we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi. Powoduje to konieczność określenia głównych zadań oraz zakresu odpowiedzialności poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jej realizację.

Instytucje i podmioty, zaangażowane w proces wdrażania strategii można podzielić na trzy główne grupy (zgodnie z zasadą „trójkąta współpracy”):

- ✓ **sektor publiczny** – władze samorządowe, gminy, Urząd Miejski i jednostki gminne, jednostki samorządu terytorialnego różnych szczebli, w tym np. gminy sąsiednie,
- ✓ **sektor biznesowy** – przedsiębiorcy, kluczowi pracodawcy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze itp.,
- ✓ **sektor społeczny** – mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, liderzy społeczni i osoby publiczne, reprezentanci młodzieży itp.

Jeśli chodzi o kompetencje samorządu gminnego zaproponowane kierunki działań będą miały swoje odzwierciedlenie w projektach kluczowych – wynikających z planu działań operacyjnych. Są to projekty najważniejsze z punktu widzenia rozwoju gminy, których realizacja warunkuje osiągnięcie założonych celów strategii. Projekty te będą realizowane przez Urząd Miejski bądź jednostki mu podległe przy użyciu funduszy własnych lub z wykorzystaniem dostępnych środków zewnętrznych. Osiągnięcie założonych celów będzie w dużej mierze uzależnione od tego, czy inne podmioty (przedsiębiorstwa, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe) zechcą włączyć się w nurt działań zaproponowanych w niniejszej strategii. Zakłada się, że zaproponowane cele odpowiadają potrzebom i możliwościom rozwojowym gminy Bełżyce, a także że w procesie konsultacji społecznych osiągnięta została ich społeczna akceptacja. Dla przyśpieszenia tych działań i zachęcenia innych

podmiotów do respektowania założeń strategii Urząd Miejski będzie wspierał podmioty, których projekty będą wpisywać się w założenia i cele strategii. Ze względu na wielość podmiotów będących realizatorami strategii konieczne jest wprowadzenie mechanizmu koordynacyjnego. Zadanie to należy do Urzędu Miejskiego w Bełżycach i będzie m.in. polegało na:

- ✓ informowaniu społeczności lokalnej o istnieniu strategii, zapisanych w niej priorytetach rozwoju, a także o postępach i efektach jej wdrażania;
- ✓ skorelowaniu procesów planowania przestrzennego z zapisami strategii;
- ✓ ścisłej współpracy z jednostkami odpowiedzialnymi za przygotowywanie i realizację zadań inwestycyjnych;
- ✓ wydawaniu jednostkom ubiegającym się o środki zewnętrzne opinii o zgodności planowanej inwestycji/zadania z zapisami strategii, jeśli taka opinia będzie warunkiem *sine qua non* do udziału w konkursie;
- ✓ dokonywaniu koniecznych modyfikacji i zmian wynikających ze zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i sytuacji wewnętrznej gminy.

Główną instytucją odpowiedzialną za wdrożenie strategii jest Rada Miejska oraz Burmistrz Bełżyc wraz z podległym mu Urzędem Miejskim. Realizacja poszczególnych zadań prowadzona będzie przez Burmistrza Bełżyc przy pomocy pracowników odpowiedzialnych za poszczególne zadania w urzędzie. Szczegółowy zakres kompetencji w zakresie wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii został przedstawiony na schemacie.

Schemat 7. Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii.

Rada Miejska	Burmistrz Bełżyc	Z-ca Burmistrza Bełżyc	Komórki i jednostki urzędu	Partnerzy
• podejmowanie strategicznych decyzji • zapewnienie środków finansowych w budżecie na realizację zadań • ocena stanu realizacji strategii • aktualizacja strategii • wsparcie merytoryczne Burmistrza	• stymulowanie i koordynacja działań • integrowanie zasobów • przedkładanie raportów o stanie realizacji strategii	• koordynacja projektów i zadań • monitoring, ewaluacja i przygotowywanie zmian strategii	• poszukiwanie źródeł finansowania projektów i zadań • przygotowywanie oraz realizacja projektów i zadań • obsługa finansowa projektów i zadań • harmonizacja i poszerzanie partnerstw • promocja projektów i zadań	• współpraca z Burmistrzem przy realizacji projektów i zadań

Źródło: Opracowanie własne.

Instytucjami partnerskimi, zarządzającymi określonymi instrumentami i programami, w ramach których będą finansowane niektóre działania wynikające ze strategii, będą:

- ✓ Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego wraz z instytucjami zaangażowanymi w zarządzanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego 2021-2027,
- ✓ Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- ✓ agencje rozwoju regionalnego oraz wspierania przedsiębiorczości (np. Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości, itp.),
- ✓ Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- ✓ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- ✓ Inne.

Do ważnych pomiotów, które w istotny sposób będą przyczyniać się do realizacji celów strategii, należy również zaliczyć podmioty realizujące poszczególne projekty, jak i beneficjentów końcowych objętych wsparciem i działaniami projektowymi, w tym przede wszystkim:

- ✓ Komendę Powiatową Policji,
- ✓ Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej,
- ✓ przedsiębiorców i organizacje ich zrzeszające,
- ✓ instytucje otoczenia biznesu,
- ✓ rolników i ich zrzeszenia (spółdzielnie i grupy producenckie),
- ✓ organizacje pozarządowe,
- ✓ osoby podnoszące swoje kwalifikacje zawodowe,
- ✓ bezrobotnych i osoby wykluczone.

1.2. Możliwe mechanizmy wdrażania strategii- porozumienie terytorialne

Zgodnie z Art. 14rb. zasad prowadzenia polityki rozwoju gmina ma możliwość zawięzania porozumienia terytorialnego- tj. umowy określającej w szczególności przedsięwzięcia priorytetowe dla rozwoju danego obszaru objętego tym porozumieniem.

Porozumienie terytorialne może być zawierane przez:

1. zarząd województwa z jednostkami samorządu terytorialnego z obszaru tego województwa lub ich związkami, porozumieniami lub stowarzyszeniami, realizującymi zadania w zakresie polityki rozwoju wynikające ze strategii rozwoju województwa;
2. ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, a także właściwego ministra, jeżeli zakres porozumienia terytorialnego tego wymaga, z gminą lub powiatem, lub ich związkami, porozumieniami lub stowarzyszeniami, w przypadku, gdy jego zasadność wynika z krajowej strategii rozwoju regionalnego;
3. jednostki samorządu terytorialnego realizujące zadania w zakresie polityki rozwoju wynikające ze strategii rozwoju ponadlokalnego albo strategii rozwoju gmin objętych tym porozumieniem.

Porozumienie terytorialne określa w szczególności przedsięwzięcia priorytetowe dla rozwoju danego obszaru zgodnie z celami wynikającymi ze strategii rozwoju, o których mowa w art. 9 pkt 3-6, w tym przewidywane źródła ich finansowania.

Projekt porozumienia terytorialnego przygotowuje odpowiednio:

1. zarząd województwa;
2. minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego samodzielnie albo we współpracy z właściwym ministrem, jeżeli zakres porozumienia terytorialnego tego wymaga;
3. Burmistrz (burmistrz, prezydent miasta), zarząd powiatu albo organ wykonawczy związku, porozumienia międzygminnego albo stowarzyszenia, który jest inicjatorem porozumienia terytorialnego.

Projekt porozumienia terytorialnego negocjują podmioty wskazane w projekcie jako strony porozumienia.

W negocjacjach, na wniosek którejkolwiek ze stron porozumienia terytorialnego, może uczestniczyć przedstawiciel zarządu województwa.

O zawartym porozumieniu terytorialnym inicjator tego porozumienia informuje właściwy zarząd województwa lub zarząd powiatu, o ile nie są one stroną porozumienia.

1.3. Instrumenty realizacji

Ponieważ strategia jest zapisem intencji, a nie planem pracy, konieczne jest zidentyfikowanie instrumentów realizacji. Instrumenty te muszą zapewnić osiągnięcie celów strategii i być spójne z przyjętym modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej, prezentującym wizję rozwoju gminy w ujęciu przestrzennym.

Wśród przyjętych instrumentów realizacji strategii, będą stosowane, wybrane spośród niżej wymienionych:

- ✓ **wdrożeniowe**, np. gminne strategie sektorowe/branżowe, plany, modele, procedury, projekty, uszczegóławiające priorytety oraz strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów rozwojowych,
- ✓ **organizacyjno-zarządcze**, np. regulaminy wydziałów i jednostek, wydział lub zespół zarządzający strategią,
- ✓ **finansowe**, np. uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko- i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, budżet zadaniowy, projekty społeczne realizowane w ramach funduszy europejskich, otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych, system małych grantów dla organizacji pozarządowych, budżet obywatelski, inicjatywa lokalna, fundusze kierowane, np. senioralny, młodzieżowy, podatki i opłaty,
- ✓ **prawne**, wynikające z przepisów ustawowych, np. stosowne uchwały rady, regulacje w postaci aktów prawa miejscowego, decyzje administracyjne,
- ✓ **planowania przestrzennego**, np. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, procedury zapewniające udział mieszkańców w planowaniu przestrzennym,

- ✓ **społeczne**, np. działania edukacyjne, kampanie społeczne i informacyjne, działania promocyjne, konsultacje wewnętrzne, konsultacje społeczne, strony internetowe, profile w mediach społecznościowych, systemy informacji przestrzennej,
- ✓ **kadrowe**, np. kadra kierownicza, koordynatorzy programów i projektów, liderzy lokalni, system doskonalenia kadr, wymiana doświadczeń, dobre praktyki,
- ✓ **ekonomii społecznej**, np. klauzule społeczne w konkursach i przetargach, system przekazywania lokali mieszkalnych z zasobów gminy na cele społeczne,
- ✓ **koordynacji**, np. ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym (rada działalności pożytku publicznego, rada przedsiębiorczości, rada seniorów), partnerstwa lokalne, regionalne, krajowe, międzynarodowe, w różnych konfiguracjach, w tym o charakterze międzysamorządowym, międzysektorowym i międzyorganizacyjnym, uwzględniając również partnerstwo publiczno-prywatne, zespoły zadaniowe i wdrożeniowe,
- ✓ **kontrolne**, np. aktualizacja ewidencji i rejestrów, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego.

1.4. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju należy rozumieć obligatoryjne lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie. W ramach poniższej tabeli zestawiono wybrane dokumenty, zgodnie z obszarem tematycznym do którego się odnoszą oraz wskazano wytyczne dla każdego z dokumentów.

Strategia Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025–2035 stanowi dokument o charakterze nadrzędnym względem planów sektorowych oraz dokumentów wykonawczych funkcjonujących na poziomie lokalnym. Ich analiza umożliwia ocenę stopnia aktualności, spójności oraz możliwości wykorzystania w realizacji założeń strategicznych.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie kluczowych dokumentów lokalnych według obszarów tematycznych, wskazując ich status, okres obowiązywania oraz powiązanie ze Strategią. W wielu przypadkach dostrzeżono potrzebę aktualizacji dokumentów ze względu na kończący się horyzont czasowy lub brak odniesień do nowych priorytetów rozwojowych, w tym adaptacji do zmian klimatu, transformacji energetycznej, rozwoju usług społecznych oraz integracji działań rewitalizacyjnych.

Szczególne znaczenie ma obszar planowania przestrzennego, który – zgodnie z przepisami znowelizowanej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – będzie wymagał opracowania **planu ogólnego gminy** (do 31 grudnia 2025 roku). Dokument ten zastąpi dotychczasowe **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego**, stanowiąc jedną z kluczowych podstaw realizacyjnych strategii rozwoju. W związku z tym niezbędne będzie zapewnienie pełnej zgodności pomiędzy Strategią Rozwoju a planem ogólnym – zarówno w zakresie struktury funkcjonalno-przestrzennej, jak i lokalizacji działań inwestycyjnych oraz ochrony zasobów środowiskowych.

W kontekście wdrażania Strategii wskazane jest również:

- zaktualizowanie **Planu Gospodarki Niskoemisyjnej** lub opracowanie nowego dokumentu typu **Plan działań dla klimatu (SECAP)**,
- przygotowanie **lokalnej polityki transportowej** lub planu mobilności, wspierającego rozwój zrównoważonego transportu,
- uchwalenie i wdrożenie **Gminnego Programu Rewitalizacji**, jako narzędzia integrującego działania inwestycyjne i społeczne na obszarach zdegradowanych,
- bieżące monitorowanie aktualności programów społecznych i środowiskowych oraz ich uzupełnianie o nowe wyzwania strategiczne.

Zgromadzona dokumentacja stanowi punkt odniesienia dla wyznaczania horyzontów działań, harmonizacji polityk sektorowych oraz budowania systemu wdrażania i monitorowania strategii.

Tabela 57. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

Lp.	Obszar tematyczny	Dokumenty na poziomie lokalnym	Link do dokumentu	Okres obowiązywania	Uwagi strategiczne
1	Planowanie przestrzenne	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Link	Obowiązujące	Brak
		Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Link	Do 31.12.2025	Brak
2	Energetyka	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Link	2016–2022	Dokument nieaktualny – konieczne opracowanie nowego PGN lub planu działań dla klimatu.
3	Gospodarka komunalna	Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami	Link	2018–2021 z perspektywą do 2025	Wymaga aktualizacji w związku z kończącym się okresem obowiązywania.
4	Ochrona i opieka nad zabytkami	Gminny Program Opieki nad Zabytkami	Link	2024–2027	Dokument aktualny – należy uwzględnić zapisy strategii w działaniach ochronnych i rewitalizacyjnych.
5	Ochrona środowiska i adaptacja do klimatu	Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami	Link	2018–2021 z perspektywą do 2025	Ten sam dokument co w pkt. 3 – konieczna aktualizacja z uwzględnieniem celów klimatycznych.
6	Transport	Nie dotyczy	–	–	Brak dokumentów – wskazane opracowanie lokalnej polityki mobilności lub planu transportowego.
7	Polityka społeczna	Strategia rozwiązywania problemów społecznych	Link	2024–2031	Dokument aktualny – powinien być powiązany ze strategią rozwoju w zakresie usług społecznych.
		Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej	Link	2024–2030	Aktualny – należy zapewnić spójność celów z polityką społeczną

Lp.	Obszar tematyczny	Dokumenty na poziomie lokalnym	Link do dokumentu	Okres obowiązywania	Uwagi strategiczne
					strategii.
		Gminny program wspierania rodziny	Link	2024–2026	Aktualny. Dokument komplementarny względem strategii działań społecznych.
		Program współpracy z organizacjami pozarządowymi	Link	2025	W trakcie obowiązywania – uwzględnić w strategii kierunki partnerstw społecznych.
		Gminny program przeciwdziałania narkomanii	Link	2022–2025	Zbliża się koniec obowiązywania – rekomendowana aktualizacja z odniesieniem do strategii.
8	Rozwój lokalny	Gminny Program Rewitalizacji	Nie dotyczy (w trakcie procedury uchwalenia)	2024-2030	Dokument został opracowany i jest spójny z celami Strategii Rozwoju. Zaleca się jego formalne uchwalenie i wdrożenie jako kluczowego narzędzia realizacyjnego.
9	Zarządzanie kryzysowe	Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego	Brak linku	Obowiązujący	Istnieje – należy zapewnić jego spójność z celami rozwojowymi i środowiskowymi strategii.
10	Finanse publiczne	Wieloletnia Prognoza Finansowa	Link	2025–2039	Aktualny – spójność z celami inwestycyjnymi i priorytetami strategicznymi.

Źródło: Opracowanie własne.

1.5. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii

System monitorowania jest ważnym instrumentem w procesie wdrażania strategii. Dane monitoringowe służą do oceny skuteczności realizowanych działań i pozwalają na bardziej efektywne wydatkowanie środków publicznych. Proces monitorowania umożliwia również ocenić postępy we wdrażaniu strategii, a także mobilizować władze i społeczność lokalną do większej aktywności na rzecz realizacji strategii. Głównymi elementami systemu monitoringu są:

- ✓ instytucje odpowiedzialne za proces monitorowania wdrażania strategii,
- ✓ przyjęty system raportowania z procesu monitorowania strategii,
- ✓ zestaw wskaźników służących do oceny postępów we wdrażaniu strategii.

Instytucją odpowiedzialną za koordynację procesu monitorowania realizacji strategii będzie Burmistrz Bełżyc jako organ wykonawczy, podlegający Radzie Gminy Bełżyce. Za proces monitorowania i raportowania będzie odpowiedzialny Z-ca Burmistrza Gminy Bełżyce. Ocena postępów we wdrażaniu strategii będzie dokonywana w cyklu rocznym, na potrzeby opracowywania Raportu o stanie gminy.

Przy konstruowaniu systemu wskaźników starano się ograniczyć ich liczbę do minimum, a także wykorzystać przede wszystkim te, których wartości można monitorować w oparciu o oficjalną statystykę Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 58. Mierniki i wskaźniki monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035.

Cel strategiczny	Miernik (nazwa wskaźnika)	Trend zmiany wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru	Powiązanie z projektem inwestycyjnym
1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych						
1.1 Budowa/modernizacja infrastruktury drogowej oraz promocja elektromobilności	Długość przebudowanych dróg gminnych (km)	Wzrost	0	8	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI46, PI47, PI48, PI49, PI50, PI51, PI52, PI53, PI54, PI55, PI56, PI57
	Liczba nowych punktów ładowania pojazdów elektrycznych	Wzrost	0	1	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI18
	Długość nowych ścieżek rowerowych (km)	Wzrost	0	1	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI59
	Liczba zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego	Wzrost	0	20 lamp	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI20
1.2 Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami	Liczba nowych ujęć wody	Wzrost	0	1 km	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI1, PI2, PI3, PI12
	Długość	Wzrost	0	2km	Dane z Referatu	PI7, PI9, PI10

	wybudowanej sieci wodociągowej (km)				Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	
	Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	Wzrost	280	330	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI40
	Liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	Wzrost	0	1	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI4, PI5, PI17
	Liczba zmodernizowanych punktów PSZOK	Wzrost	0	1	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI29
1.3 Rozwój usług cyfrowych i infrastruktury telekomunikacyjnej	Liczba wdrożonych rozwiązań e-administracji	Wzrost	0	1	Dane z Referatu Informatyki Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI67
	Liczba szkoleń z kompetencji cyfrowych	Wzrost	0	10	Dane z Referatu Informatyki Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI67
1.4 Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów (ha)	Wzrost	0	1	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI30, PI65, PI66, PI74
	Liczba kamer w systemie	Wzrost	10	15	Dane z Referatu informatyki	PI60

	monitoringu wizyjnego				Urzędu Miejskiego w Bełżycach	
	Liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej	Wzrost	0	6	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI36, PI42
2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy						
	Liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych	Wzrost	0	1	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI19
2.2 Rozwój usług i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych	Wzrost	0	2	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI21, PI25, PI34
	Liczba wybudowanych placów zabaw	Wzrost	0	2	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI33
	Liczba nowych siłowni zewnętrznych	Wzrost	2	3	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI34
	Liczba wydarzeń sportowych organizowanych rocznie	Wzrost	15	20	Dane z CKFiS w Bełżycach	PI78

2.3 Upowszechnianie wykorzystujących technologie cyfrowe form dostępu do kultury						
	Liczba wydarzeń kulturalnych online	Wzrost	1	20	Dane z MDK w Bełżycach	PI67
2.4 Promocja gminy	Liczba zorganizowanych wydarzeń promocyjnych	Wzrost	5	10	Dane z Referatu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI78
	Liczba opublikowanych materiałów promocyjnych	Wzrost	5	7	Dane z Referatu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI82
3. Ochrona walorów środowiska						
3.1 Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych	Liczba zmodernizowanych zbiorników wodnych	Wzrost	0	1	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI27
3.2 Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i infrastruktury publicznej	Liczba ztermomodernizowanych budynków publicznych	Wzrost	0	4	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI22, PI26
	Liczba wymienionych punktów oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Wzrost	0	20 lamp	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI20

	Liczba zmodernizowanych kotłowni w budynkach publicznych	Wzrost	0	1	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI23
3.3 Rozwój niskoemisyjnych i zeroemisyjnych mocy wytwórczych	Liczba nowych instalacji OZE w budynkach publicznych	Wzrost	0	2	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI37
4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy						
4.1 Wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych	Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków	Wzrost	13	63	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI40
4.3 Rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej i rolniczego handlu detalicznego	Liczba zmodernizowanych targowisk	Wzrost	0	1	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI39, PI62
	Liczba wydarzeń promujących produkty lokalne	Wzrost	0	3	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI78
4.4 Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości	Liczba nowych przedsiębiorstw w gminie (założone w 2024)	Wzrost	37	45	Rejestry CEIDG	Brak konkretnego PI, działania społeczne
5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą						
	Liczba nowych integracyjnych	Wzrost	0	1	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu	PI86

	placów zabaw				Miejskiego w Bełżycach	
	Liczba nowych świetlic wiejskich	Wzrost	3	4	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI61, PI90
5.3 Bezpieczeństwo publiczne	Liczba nowego sprzętu dla OSP	Wzrost	2000	2050	Dane z inwentaryzacji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI77
	Liczba zmodernizowanych strażnic OSP	Wzrost	7	9	Dane z Referatu Inwestycji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI32
	Liczba nowych samochodów dla OSP	Wzrost	16	17	Dane z inwentaryzacji Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI77
5.4 Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania	Liczba szkoleń pracowników z zakresu IT, zarządzania projektami, komunikacji	Wzrost	0	5	Dane z Referatu Informatyki Urzędu Miejskiego w Bełżycach	PI67
	Liczba inicjatyw realizowanych we współpracy z NGO	Wzrost	3	5	Dane z Wydziału Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Bełżycach	Brak konkretnego PI, działania społeczne

Źródło:

Opracowanie

własne

2. Ramy finansowe i źródła finansowania

2.1. Szacowanie kosztów

Tabela 59. Szacowanie kosztów

Projekt inwestycyjny	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania netto	Jednostka odpowiedzialna	Lokalizacja
PI1	Przebudowa ujęcia wody w Bełżycach	2025-2029	4 750 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI2	Przebudowa ujęcia wody w Skrzyńcu	2026-2030	1 800 000	Gmina Bełżyce	Skrzyniec
PI3	Budowa ujęcia wody w Zagórzu/ Krężnicy Okrągłej	2027-2031	4 100 000	Gmina Bełżyce	Zagórze/Krężnica okrągła
PI4	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Bełżycach	2025-2032	15 300 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI5	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Babinie	2027-2030	8 000 000	Gmina Bełżyce	Babin
PI6	Przebudowa i rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Bełżycach	2026-2035	110 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI7	Modernizacja sieci wodociągowej w Bełżycach (azbest) oraz jej rozbudowa	2026-2035	9 300 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI8	Budowa modułu energetycznego na oczyszczalni ścieków w Bełżycach	2026-2030	18 300 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI9	Budowa sieci wodociągowych na terenie wiejskim Zagórze I, II, III, Cuple, Wronów, Płowizny,	2026-2034	206 120 000	Gmina Bełżyce	Zagórze I, II, III, Cuple, Wronów, Płowizny, Chmielnik Kol., Chmielnik,

Projekt inwestycyjny	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania netto	Jednostka odpowiedzialna	Lokalizacja
	Chmielnik Kol., Chmielnik, Jaroszewice, Zosin				Jaroszewice, Zosin
PI10	Budowa sieci wodociągowych na terenie miejskim Ul. Śródpole, ul. Przemysłowa (spinka z Wierchowiska Górne)	2026-2029	6 700 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI11	Stacja podnoszenia ciśnienia wody we Wronowie	2028-2032	2 850 000	Gmina Bełżyce	Wronów
PI12	Budowa ujęcia wody w Chmielnik kol.	2027-2032	3 750 000	Gmina Bełżyce	Chmielnik Kol.
PI13	Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Śródpole	2026-2030	1 722 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI14	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Podole (DW 747)	2030-2035	137 760 000	Gmina Bełżyce	Podole
PI15	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i przepompowni sołectwo Wzgórze i Krężnica O.	2029-2035	12 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce/Krężnica okrągła
PI16	Przebudowa i rozbudowa sieci deszczowej na terenie miasta Bełżyce	2026-2035	10 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI17	Budowa oczyszczalni ścieków we Wronowie	2029-2035	3 500 000	Gmina Bełżyce	Wronów
PI18	„E-Mobilność” Budowa stacji ładowania pojazdów	2029-2035	200 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI19	Modernizacja Miejskiego Domu Kultury w Bełżycach	2025-2026	8 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI20	Modernizacja Oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Bełżyce	2029-2035	2 000 000	Gmina Bełżyce	
PI21	Modernizacja hali sportowej CKFiS w Bełżycach ul. ks. bp. T.	2030-2035	2 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce

Projekt inwestycyjny	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania netto	Jednostka odpowiedzialna	Lokalizacja
	Wilczyńskiego				
PI22	Termomodernizacja biurowca przy ul. Fabryczna 2B	2026-2028	4 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI23	Przebudowa kotłowni i instalacji centralnego ogrzewania w Szkole Podstawowej w miejscowości Kierz	2026-2028	400 000	Gmina Bełżyce	Kierz
PI24	Modernizacja Szkoły podstawowej Nr 1 w Bełżycach	2028-2035	5 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI25	Modernizacja Stadionu Miejskiego w Bełżycach obejmować będzie - modernizację murawy płyty głównej na boisku sportowym poprzez: wykonanie drenażu, zainstalowanie automatycznego nawadniania; - wykonanie profesjonalnego oświetlenia płyty głównej boiska sportowego oraz nagłośnienia; - zadaszenie trybun; - dostosowanie trybuny do OzN; - modernizacja kortów tenisowych poprzez wymianę nawierzchni z ziemnej na sztuczną oraz zadaszenie kortów; - rozbudowa strefy rekreacyjnej dla dzieci – tj. placu zabaw; - budowa zewnętrznej siłowni w stylu streetworkout; - organizacja wydarzeń, zawodów, turniejów, spotkań sportowo –	2030-2035	2 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce

Projekt inwestycyjny	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania netto	Jednostka odpowiedzialna	Lokalizacja
	rekreacyjnych i kulturalnych				
PI26	Modernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Bełżycach	2034-2035	3 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI27	Przebudowa zbiornika wodnego w Bełżycach wraz z remontem zastawki.	2028-2030	1 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI28	Przebudowa Przedszkola nr 2 w Bełżycach wraz z adaptacją poddasza.	2030-2035	2 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI29	Przebudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów (PSZOK)	2026-2028	2 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce, ul. Przemysłowa
PI30	Zagospodarowanie działki wiejskiej w Wierzchowiskach Górnych	2026-2030	300 000	Gmina Bełżyce	Wierzchowiska Górne
PI31	Budowa biblioteki publicznej	2030-2035	5 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI32	Modernizacja strażnic OSP na terenie gminy Bełżyce	2026-2035	2 000 000	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI33	Budowa placów zabaw	2028-2035	500 000	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI34	Budowa i modernizacja obiektów sportowych na terenie gminy Bełżyce (boiska, siłownie zewnętrzne, skatepark)	2027-2032	1 200 000	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI35	Zagospodarowanie terenów zielonych i skwerów na terenie Gminy Bełżyce	2028-2035	1 000 000	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI36	Modernizacja budynków użyteczności publicznej	2028-2035	3 000 000	Gmina Bełżyce	Teren gminy

Projekt inwestycyjny	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania netto	Jednostka odpowiedzialna	Lokalizacja
PI37	Budowa instalacji fotowoltaicznych przy obiektach użyteczności publicznej	2026-2035	1 000 000	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI38	Modernizacja domów ludowych i świetlic na terenie Gminy Bełżyce	2026-2030	2 500 000	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI39	Przebudowa targowiska miejskiego	2027-2030	500 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI40	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	2026-2035	500 000	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI41	Rozwijanie systemu gospodarowania odpadami	2027-2030	1 000 000	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI42	Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej pod kątem dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	2025-2030	3 000 000	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI43	Zakup pojazdów na potrzeby realizacji zadań gminy	2027-2030	1 000 000	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI44	Budowa instalacji OZE na terenie gminy Bełżyce	2030-2035	2 000 000	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI45	Budowa inteligentnych przejść dla pieszych na terenie gminy Bełżyce	2030-2035	1 500 000	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI46	Budowa Ul. Wojska Polskiego wraz z rondem	2025- 2035	10 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI47	Budowa ul. Wzgórze	2026-2035	7 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI48	Budowa ul. Zielone Wzgórze	2026-2035	1 500 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI49	Przebudowa ul. Fabrycznej	2025-2035	1 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce Bełżyce
PI50	Rozbudowa ul. Kopernika i Przelotowej	2026-2035	10 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce

Projekt inwestycyjny	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania netto	Jednostka odpowiedzialna	Lokalizacja
PI51	Przebudowa ul. Wilczyńskiego	2026-2035	3 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI52	Budowa/ Przebudowa dróg na terenie Miasta Bełżyce (łącznik pomiędzy ul. Kościuszki a ul. Wzgórze ; ul. Śródpole ; ul. Słoneczna ; ul. Milenijna ; ul. Północna ; ul. Klarnera ; ul. Zamkowa; ul. Szpitalna; ul. Spółdzielcza ; ul. Miła ; ul. Pocztowa ; ul. Cicha ;)	2026-2035	15 000 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI53	Przebudowa drogi gminnej nr 106998L w m. Babin	2026-2035	2 000 000	Gmina Bełżyce	Teren Gminy
PI54	Przebudowa dróg gminnych na terenie wiejskim Gminy Bełżyce w miejscowościach : Chmielnik, Chmielnik Kolonia, Malinowszczyzna, Matczyn, Kierz, Wymysłówka, Krężnica Okrągła, Wronów, Babin, Skrzyniec; Podole ; Płowizny; Zalesie; Zagórze.	2026-2035	20 000 000	Gmina Bełżyce	Teren Gminy

Projekt inwestycyjny	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania netto	Jednostka odpowiedzialna	Lokalizacja
PI55	Przebudowa drogi gminnej nr 106897L w m. Zagórze Trzecie	2026-2035	300 000	Gmina Bełżyce	Teren Gminy
PI56	Przebudowa drogi gminnej nr 112442L Kierz -Kujawy	2026-2035	400 000	Gmina Bełżyce	Teren Gminy
PI57	Rozbudowa drogi gminnej Krężnica-Błonie	2025-2035	500 000	Gmina Bełżyce	Teren Gminy
PI58	Budowa chodników w ciągach dróg gminnych na terenie gminy Bełżyce	2026-2035	2 000 000	Gmina Bełżyce	Teren Gminy
PI59	Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy Bełżyce	2028-2035	1 500 000	Gmina Bełżyce	Teren Gminy
PI60	Rozbudowa monitoringu miejskiego	2026-2029	200 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce

Projekt inwestycyjny	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania netto	Jednostka odpowiedzialna	Lokalizacja
PI61	Budowa świetlicy wiejskiej w m. Malinowszczyzna	2026-2030	200 000	Gmina Bełżyce	Malinowszczyzna
PI62	Budowa targowiska miejskiego w Bełżycach	2026-2030	4000000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI63	Budowa parkingów	2025-2035	1 500 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI64	Budowa cmentarza komunalnego – zakup działki, budowa ogrodzenia	2027-2030	5 000 000,00	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI65	Zagospodarowanie budynku po byłej szkole podstawowej w Starych Wierzchowiskach wraz z terenem wokół	2028	7 500 000,00	Gmina Bełżyce	Stare Wierzchowiska
PI66	Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej w m. Podole	2028	1 000 000,00	Gmina Bełżyce	Podole

Projekt inwestycyjny	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania netto	Jednostka odpowiedzialna	Lokalizacja
PI67	Wdrożenie rozwiązań teleinformatycznych dla e-administracji i e-kultury	2025-2035	2 000 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI68	Dostępna Gmina Bełżyce – kompleksowa likwidacja barier architektonicznych	2025-2035	3 000 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI69	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zagrożeniom na terenie Gminy Bełżyce poprzez utworzenie systemu komunikacji kryzysowej z mieszkańcami i zakup sprzętu	2025-2035	3 500 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI70	Czyste ciepło – budowa biogazowni	2025-2035	7 000 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI71	Energia odnawialna w Gminie Bełżyce – budowa farm fotowoltaicznych i wiatrowych wraz z magazynem energii	2025-2035	15 000 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI72	Zagospodarowanie przestrzeni w centrum Bełżyc	2025-2035	3 500 000,00	Gmina Bełżyce	Bełżyce

Projekt inwestycyjny	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania netto	Jednostka odpowiedzialna	Lokalizacja
PI73	Zakup autobusów niskoemisyjnych z przeznaczeniem na dowóz dzieci do szkół oraz pojazdów niskoemisyjnych na potrzeby Urzędu Miejskiego wraz z jednostkami podległymi	2025-2035	5 000 000,00	Gmina Bełżyce	Bełżyce Teren gminy
PI74	Rewitalizacja miejsc zdegradowanych	2025-2035	7 000 000,00	Gmina Bełżyce	Bełżyce Stare Wierzchowiska Teren gminy
PI75	Poprawa dostępu do edukacji	2025-2035	5 000 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI76	Wprowadzanie systemów oszczędzania wody w gospodarstwach domowych	2025-2035	7 000 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI77	Wymiana sprzętu, zakup samochodów i innego wyposażenia niezbędnego do prawidłowego funkcjonowania jednostek OSP	2025-2035	15 000 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI78	Poprawa jakości promocji gminy poprzez organizację wydarzeń kulturalnych i sportowych	2025-2035	500000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy

Projekt inwestycyjny	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania netto	Jednostka odpowiedzialna	Lokalizacja
PI79	Poprawa kompetencji cyfrowych wśród mieszkańców	2025-2035	600 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI80	Projekty i działania na rzecz osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami	2025-2035	1 500 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI81	Wypożyczenie i zapewnienie funkcjonowania miejsc aktywizacji społecznej dla seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami	2025-2035	2 000 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI82	Publikacja materiałów promocyjnych i turystycznych dla osób ze szczególnymi potrzebami	2025-2035	60 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI83	Edukacja naszą szansą	2025-2035	4 000 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI84	„Ocalić od zapomnienia” - prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach i w ich otoczeniu znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.	2025-2035	5 000 000,0	Gmina Bełżyce	Teren gminy

Projekt inwestycyjny	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania netto	Jednostka odpowiedzialna	Lokalizacja
PI85	Model Usług Społecznych w Gminie Bełżyce	2025-2035	4 000 000,00	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI86	Dostępna przestrzeń miejska - utworzenie integracyjnego placu zabaw w Bełżycach ul. Bychawska.	2025-2035	300 000	Gmina Bełżyce	Bełżyce
PI87	Utworzenie szlaku turystycznego wraz z oznakowaniem miejsc zabytków, miejsc pamięci i grobów wojennych.	2025-2035	500 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI88	Utworzenie wiosek tematycznych na terenie Gminy Bełżyce.	2025-2035	3 000 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI89	„Bliżej nieba” budowa wieży widokowej i infrastruktury turystycznej.	2025-2035	1 000 000,00	Gmina Bełżyce	Teren gminy
PI90	Budowa Domu Ludowego w Wierzchowiskach Górnych.	2025-2035	1 000 000,00	Gmina Bełżyce	Wierzchowiska Górne

Projekt inwestycyjny	Nazwa zadania	Okres realizacji	Koszt zadania netto	Jednostka odpowiedzialna	Lokalizacja
PI91	Dostępny urząd – stworzenie przestrzeni przyjaznej dla osób ze szczególnymi potrzebami				Bełżyce

Źródło: Opracowanie własne.

2.2. Potencjalne źródła finansowania działań określonych w Strategii

W perspektywie finansowej 2021-2027 w ramach programów operacyjnych, współfinansowanych ze środków UE, kontynuowane będą dotychczasowe europejskie mechanizmy wdrażania polityki spójności: Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność, a także inne mechanizmy współpracy wypracowane na poziomie regionalnym i subregionalnym. Szczegółowe zestawienie źródeł finansowania umieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 60. Źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce.

Źródło finansowania	Opis źródła finansowania
Środki własne gminy	Dochody gminy – dochodami jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa.
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, w skrócie FELU (dawny RPO WL)	Podstawą opracowania FEoL jest Umowa Partnerstwa. Umowa ta określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, w tym także środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Pieniądze na programy regionalne w nowej perspektywie finansowej podzielono według algorytmu opartego na obiektywnych kryteriach. Brano pod uwagę między innymi liczbę ludności, wartość PKB na mieszkańca, ubytek ludności, nakłady na B+R na mieszkańca, emisję zanieczyszczeń pyłowych przez zakłady szczególnie uciążliwe, wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej (kolejowy/pasażerski), stopę bezrobocia osób w wieku 50+ (według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności) oraz funkcjonowanie organizacji według głównej dziedziny działalności (rozwój lokalny). Warto zaznaczyć, że zostało dotychczas podzielonych około 75% środków, a blisko 25% pozostałych środków planuje się rozdysponować pomiędzy programy regionalne na późniejszym etapie programowania (w ramach negocjacji kontraktu programowego). Powyższa kwota wynosi 7,104 mld euro środków UE i rozdysponowana zostanie na 16 województw. Zapisy FEoL wynikają ponadto z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Rozwoju Województw. Wsparciem obligatoryjnym objęte zostaną Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją.
Krajowe Programy Operacyjne	Krajowe Programy Operacyjne będą uwzględniały cele polityki regionalnej i zostaną ukierunkowane na: a) innowacje, inteligentny wzrost - wsparcie wszystkich etapów tworzenia innowacji, b) rynek pracy i adaptacyjność, włączenie społeczne i walkę z ubóstwem, edukację, c) dobre rządzenie, d) poprawę jakości powietrza, niską energochłonność, czystą energię, ograniczenie ekstremalnych skutków zmian klimatu, czystą wodę, ochronę przed powodzią i suszą, różnorodność biologiczną i ochronę przyrody oraz gospodarkę o obiegu zamkniętym, e) bezpieczeństwo energetyczne, f) dostępność transeuropejską i międzyregionalną, g) spójność terytorialną.
Polski Fundusz Rozwoju	Polski Fundusz Rozwoju to grupa instytucji finansowych i doradczych dla przedsiębiorców, samorządów i osób prywatnych inwestująca w zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy kraju. Priorytetami PFR są: inwestycje infrastrukturalne, innowacje, rozwój przedsiębiorczości, eksport i ekspansja zagraniczna polskich przedsiębiorstw, wsparcie samorządów, realizacja programu Pracowniczych Planów Kapitałowych oraz obsługa inwestycji zagranicznych.
Regionalny Fundusz Rozwoju	Regionalne Fundusze Rozwoju są jednostkami odpowiedzialnymi za ponowne wykorzystanie środków publicznych o charakterze zwrotnym. Po rozliczeniu z Komisją Europejską regionalnych programów operacyjnych, zwrócone w ramach pożyczek czy poręczeń środki tworzą kapitał, który może być ponownie wykorzystywany dla przyszłych inwestycji. W praktyce oznacza to, że im więcej instrumentów zwrotnych

	będzie wdrażanych z funduszy strukturalnych, tym więcej środków na kolejne inwestycje pozostanie w regionie.
Porozumienie terytorialne	Porozumienie terytorialne może być zawierane przez: 1) zarząd województwa z jednostkami samorządu terytorialnego z obszaru tego województwa lub ich związkami, porozumieniami lub stowarzyszeniami, realizującymi zadania w zakresie polityki rozwoju wynikające ze strategii rozwoju województwa; 2) ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, a także właściwego ministra, jeżeli zakres porozumienia terytorialnego tego wymaga, z gminą lub powiatem, lub ich związkami, porozumieniami lub stowarzyszeniami, w przypadku, gdy jego zasadność wynika z krajowej strategii rozwoju regionalnego; 3) jednostki samorządu terytorialnego realizujące zadania w zakresie polityki rozwoju wynikające ze strategii rozwoju ponadlokalnego albo strategii rozwoju gmin objętych tym porozumieniem.
Programy współpracy terytorialnej Interreg	Celem programu jest unowocześnianie polityk i programów rozwoju regionalnego, szczególnie regionalnych i krajowych programów operacyjnych, a także programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Interreg Europa wspiera wymianę doświadczeń i pogłębianie wiedzy wśród instytucji, które współpracują nad wybraną dziedziną polityki. Rezultatem, indywidualnym dla każdego z partnerów, może być np. opracowanie nowego projektu do finansowania ze środków wybranego programu operacyjnego (RPO, PO Infrastruktura i Środowisko, PO Polska Wschodnia itp.), wprowadzenie zmiany w systemie zarządzania programem w regionie (np. nowe metody oceny wniosków lub zmiany w systemie naboru projektów do RPO), wprowadzenie zmian o charakterze strategicznym (np. dodanie do strategii nowego celu, zmiany planu/strategii województwa, planów niskoemisyjnych gmin itp.). Podstawowym celem programów współpracy terytorialnej Interreg będzie pogłębianie integracji, poprzez otwieranie społeczeństw na różnice kulturowe oraz budowanie wzajemnego zaufania, a także współpracę instytucjonalną. Działania w ramach tych programów powinny redukować bariery w funkcjonowaniu obszarów przygranicznych i w konsekwencji zmniejszać stopień peryferyzacji pogranicza.
Programy rozwoju i inne instrumenty finansowane ze środków krajowych	Projekty strategiczne istotne dla realizacji celów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego: Racjonalny system finansowania JST, Narodowy Program Mieszkaniowy, Pakt dla obszarów wiejskich, SMUP, System Koordynacji KIS i RIS, Kompetencje w społeczeństwie informacyjnym, Dostępność Plus czy Centralny Port Komunikacyjny.

Źródło: Opracowanie własne.

VI. Załączniki:

1. Podsumowanie rezultatów konsultacji społecznych

W ramach opracowania Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce w dniach: 24.02.2025 r. – 23.07.2025 r. przeprowadzono ankietę wśród mieszkańców, którzy ocenili istotność zaproponowanych projektów inwestycyjnych w skali od 1 (nieistotny) do 9 (bardzo istotny). Ankieta została uzupełniona łącznie przez 43 osoby. Poniżej przedstawiono szczegółowy opis 15 projektów, które otrzymały najwyższe średnie oceny, oraz ogólne podsumowanie pozostałych projektów. Wyniki 15 najwyżej ocenianych zaprezentowano poniżej.

1. **PI1 – Przebudowa ujęcia wody w Bełżycach (7,35)**
Projekt przebudowy ujęcia wody w Bełżycach otrzymał najwyższą ocenę, co wskazuje na kluczowe znaczenie zapewnienia niezawodnego dostępu do wody pitnej dla mieszkańców miasta.
2. **PI4 – Modernizacja oczyszczalni ścieków w Bełżycach (7,21)**
Modernizacja oczyszczalni ścieków w Bełżycach została uznana za bardzo istotną, odzwierciedlając potrzebę poprawy infrastruktury sanitarnej.
3. **PI7 – Modernizacja sieci wodociągowej w Bełżycach (azbest) (7,19)**
Wymiana azbestowych rur wodociągowych w Bełżycach została wysoko oceniona, co podkreśla znaczenie bezpieczeństwa i jakości wody.
4. **PI3 – Budowa ujęcia wody w Zagórze/Krężnicy Okrągłej (6,84)**
Budowa ujęcia wody w tych miejscowościach otrzymała wysoką ocenę, wskazując na zapotrzebowanie na poprawę dostępu do wody na terenach wiejskich.
5. **PI2 – Przebudowa ujęcia wody w Skrzyńcu (6,42)**
Projekt przebudowy ujęcia wody w Skrzyńcu został oceniony jako bardzo istotny, co potwierdza znaczenie infrastruktury wodnej.
6. **PI20 – Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Bełżyce (6,67)**
Modernizacja oświetlenia ulicznego otrzymała wysoką ocenę, wskazując na potrzebę poprawy bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców.
7. **PI6 – Przebudowa kanalizacji sanitarnej w Bełżycach (6,60)**
Przebudowa kanalizacji sanitarnej w mieście została uznana za bardzo istotną, co odzwierciedla priorytet poprawy infrastruktury komunalnej.
8. **PI58 – Budowa chodników w ciągach dróg gminnych na terenie gminy (6,60)**
Budowa chodników została wysoko oceniona, co wskazuje na znaczenie bezpieczeństwa pieszych w gminie.
9. **PI54 – Przebudowa dróg gminnych na terenie wiejskim Gminy Bełżyce (6,55)**
Przebudowa dróg wiejskich otrzymała wysoką ocenę, podkreślając potrzebę poprawy infrastruktury drogowej na terenach wiejskich.
10. **PI59 – Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy Bełżyce (6,53)**
Budowa ścieżek rowerowych została uznana za istotną, co wskazuje na zainteresowanie mieszkańców rozwojem infrastruktury rowerowej.
11. **PI91 – Dostępny urząd – stworzenie przestrzeni przyjaznej dla osób ze szczególnymi potrzebami (6,51)**

Projekt dostosowania urzędu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami otrzymał wysoką ocenę, wskazując na znaczenie dostępności.

12. **PI70 – Czyste ciepło – budowa biogazowni (6,56)**
Budowa biogazowni została oceniona jako bardzo istotna, odzwierciedlając zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii.
13. **PI44 – Budowa instalacji OZE na terenie gminy Bełżyce (6,49)**
Budowa instalacji odnawialnych źródeł energii otrzymała wysoką ocenę, co wskazuje na poparcie dla zrównoważonego rozwoju.
14. **PI8 – Budowa modułu energetycznego na oczyszczalni ścieków w Bełżycach (6,47)**
Projekt ten został uznany za dość istotny, co sugeruje zainteresowanie efektywnością energetyczną w infrastrukturze komunalnej.
15. **PI41 – Rozwijanie systemu gospodarowania odpadami (6,40)**
Rozwój systemu gospodarki odpadami otrzymał wysoką ocenę, wskazując na znaczenie racjonalnego zarządzania odpadami.

Podsumowanie pozostałych projektów

Pozostałe projekty, obejmujące m.in. modernizację infrastruktury drogowej, sportowej, kulturalnej, edukacyjnej, a także działania na rzecz promocji gminy, bezpieczeństwa publicznego, rewitalizacji terenów zdegradowanych oraz rozwoju usług cyfrowych, otrzymały średnie oceny w przedziale od 3,30 do 6,23. Wśród nich znalazły się projekty takie jak budowa stacji ładowania pojazdów, modernizacja strażnic OSP, zagospodarowanie terenów zielonych czy poprawa kompetencji cyfrowych mieszkańców. Najniżej oceniono projekty związane z aktywizacją społeczną seniorów oraz osób ze szczególnymi potrzebami (np. PI81 – 3,30), co może wskazywać na mniejsze zainteresowanie tymi inicjatywami wśród respondentów. Ogólnie projekty te uznano za mniej priorytetowe w porównaniu z inwestycjami w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, drogową czy energetyczną.

Wnioski

Ankieta wskazuje, że mieszkańcy gminy Bełżyce priorytetowo traktują projekty związane z podstawową infrastrukturą, taką jak woda, kanalizacja, oświetlenie uliczne, chodniki oraz drogi wiejskie. Duże znaczenie mają również inwestycje w odnawialne źródła energii i dostępność przestrzeni publicznych dla osób z niepełnosprawnościami. Niższe oceny dla projektów związanych z elektromobilnością, usługami cyfrowymi czy aktywizacją społeczną sugerują, że mieszkańcy mogą postrzegać te obszary jako mniej pilne lub wymagające dalszej promocji.

2. Konsultacje projektu Strategii

Konsultacje społeczne projektu „Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035” zostały przeprowadzone zgodnie z Zarządzeniem nr XXX Burmistrz Bełżycz dnia XXX r. w sprawie: konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035”.

Konsultacje zostały przeprowadzone w terminie od XXX r. do XXX r.

Ogłoszenie o rozpoczęciu konsultacji zostało zamieszczone w dniu XXX na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Bełżycach pod adresem:

XXX

w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Bełżycach – pod linkiem: XXX

oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego Bełżyce.

Projekt strategii został udostępniony w okresie konsultacji poprzez:

xxx

Dodatkowo projekt „Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035” został przekazany do konsultacji:

sąsiednim gminom:

xxx

Dyrektorowi Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Lublinie.

Lista podmiotów, do których zostało przesłane zaproszenie do udziału w konsultacjach drogą elektroniczną (e mail) i lub telefoniczną:

Radni Rady Miejskiej w Bełżycach

xxx

Dodatkowo na spotkaniu Burmistrza Bełżyc z lokalnymi przedsiębiorcami, przed rozpoczęciem procedury konsultacji społecznych Projektu Rozwoju Gminy Bełżyce w dniu XXX r. przedstawiono ogólne założenia Dokumentu i poinformowano o planowanych konsultacjach społecznych.

Osoby i podmioty zainteresowane tematyką objętą zakresem konsultacji mogły składać opinie i wnioski do Projektu Strategii w w/w terminie w następujących formach:

XXX

Spis wykresów, tabel, rysunków.

Tabela 1. Charakterystyka dokumentów strategicznych na poziomie krajowym i regionalnym.....	10
Tabela 2. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035 z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.	12
Tabela 3. Szczegółowa zgodność Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030.....	13
Tabela 4. Drogi powiatowe na terenie Gminy Bełżyce.....	21
Tabela 5. Drogi gminne na terenie Gminy Bełżyce.....	22
Tabela 6. Liczba mieszkańców w gminach powiatulubelskiego w 2024 roku (stan na 31.12.2024 r.).	31
Tabela 7. Liczba mieszkańców w gminie wg. miejscowości (stan na dzień 31.12.2024 r.).	32
Tabela 8. Przyrost naturalny.....	34
Tabela 9. Mieszkańcy gminy Bełżyce wg. ekonomicznych grup wieku w ujęciu liczbowym.....	38
Tabela 10. Struktura gruntów w gminie – według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020 r.	43
Tabela 11. Struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych – Gmina Bełżyce w 2024 roku	44
Tabela 12. Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów	45
Tabela 13. Pogłowie zwierząt gospodarskich i liczba gospodarstw je utrzymujących (2020).....	45
Tabela 14. Rodzaje upraw.	46
Tabela 15. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych w Gminie Bełżyce na koniec 2024 roku..	48
Tabela 16. Wybrane zakłady pracy w Gminie Bełżyce.	49
Tabela 17. Podmioty gospodarki narodowej- wskaźniki	50
Tabela 18. Główne wnioski z analizy wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej. ..	50
Tabela 19. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Bełżyce w latach 2015-2024.	52
Tabela 20. Tereny inwestycyjne gminy.	56
Tabela 21. Wykaz obszarów chronionych na podstawie Centralnego Rejestru Form Przyrody.	58
Tabela 22. Wyposażenie miejscowości Gminy Bełżyce w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną oraz urządzenia indywidualne (wg. stanu na koniec 2024 r.)	64
Tabela 23. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku.....	66
Tabela 24. Wykaz punktów oświetlenia ulicznego w rozbiciu na miejscowości.	68
Tabela 25. Wykaz obiektów zabytkowych w rejestrze zabytków Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie.	72
Tabela 26. Wykaz obiektów zabytkowych w GminnejEwidencji Zabytków	73
Tabela 27. Wykaz stanowisk archeologicznych w Gminnej Ewidencji Zabytków	75
Tabela 28. Obiekty sportowe na terenie Gminy Bełżyce	82
Tabela 29. Dokumenty planistyczne Gminy Bełżyce	87
Tabela 30. Obszar zdegradowany.....	91

Tabela 31. Działania interwencyjne Policji na terenie powiatu lubelskiego i gminy Bełżyce (lata 2017–2024).....	95
Tabela 32. Zestawienie zdarzeń o charakterze naruszenia prawa w sołectwach Gminy Bełżyce w 2024 roku	96
Tabela 33. Stan głównego wyposażenia jednostek OSP w gminie– stan na koniec 2024 r.	98
Tabela 34. Formy pomocy społecznej realizowanej w gminie Bełżyce w latach 2017 – 2024.....	104
Tabela 35. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg. przyczyn korzystania z pomocy społecznej w latach 2017-2024.	105
Tabela 36. Zasoby mieszkaniowe w gminie Bełżyce w latach 2011-2020.....	111
Tabela 37. Infrastruktura oświatowo-edukacyjna.....	114
Tabela 38. Opis placówek oświatowych na terenie Gminy Bełżyce.....	115
Tabela 39. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach podstawowych Gminy Bełżyce (rok szkolny 2023/2024)	119
Tabela 40. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Bełżyce.	124
Tabela 41. Frekwencja w pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r. w gminach powiatu lubelskiego	126
Tabela 42. Frekwencja w drugiej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r. w gminach powiatu lubelskiego.....	128
Tabela 43. Frekwencja w wyborach Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Miast w gminach powiatu lubelskiego.....	129
Tabela 44. Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r.....	130
Tabela 45. Frekwencja w wyborach do Sejmu w 2023 r.	132
Tabela 46. Frekwencja w wyborach do Senatu w 2023 r.	133
Tabela 47. Budżet gminy Bełżyce w latach 2019-2023 (w zł).....	137
Tabela 48. Projekty zrealizowane przez Urząd Miejski w Bełżycach współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.	140
Tabela 49. Analiza SWOT.....	145
Tabela 50. Najważniejsze problemy w gminie.	149
Tabela 51. Priorytetowe obszary rozwoju.....	153
Tabela 52. Powiązanie najważniejszych problemów w gminie z priorytetowymi obszarami rozwoju. Dzięki temu widać, jakie działania są odpowiedzią na konkretne wyzwania.....	154
Tabela 53. Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035.	158
Tabela 54. Inwestycje obszarowe.....	186
Tabela 55. Inwestycje punktowe.....	187
Tabela 56. Ustalenia i rekomendacje wynikające z przyjętego modelu.....	190
Tabela 57. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	199
Tabela 58. Mierniki i wskaźniki monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce na lata 2025-2035.	202
Tabela 59. Szacowanie kosztów	208

Tabela 60. Źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Bełżyce.....	221
Wykres 1. Liczba ludności w gminie Bełżyce w latach 2015-2024.	33
Wykres 2. Zameldowania, wymeldowania oraz saldo migracji w gminie Bełżyce w latach 2016-2023 (Lata 2015-2024 pominięte ze względu na brak danych).	36
Wykres 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w gminie w latach 2015-2024.	37
Wykres 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie w latach 2010-2020.	39
Wykres 5. Prognoza ludności gminy Bełżyce w latach 2017-2030.....	40
Wykres 6. Prognoza liczby ludności wg. ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2030.	41
Wykres 7. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2015–2024	54
Wykres 8. Liczba interwencji OSP z terenu Gminy Bełżyce w latach 2017-2024.	100
Wykres 9. Liczba interwencji JRG Bełżycenaobszarze Gminy Bełżyce w latach 2017-2024.....	101
Wykres 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg. przyczyn korzystania z pomocy społecznej w 2024 roku.....	106
Wykres 12. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w gminie Bełżyce w latach 2015-2024.....	108
Wykres 13. Liczba budynków mieszkalnych w gminie Bełżyce w latach 2015-2023.	109
Wykres 14. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w gminie w latach 2015-2023.	112
Wykres 15. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w gminie Bełżyce w latach- rok szkolny 2017//2018 – 2024/2025	117
Wykres 16. Liczbadzieci w oddziałach przedszkolnych w gminie Bełżyce w latach- rok szkolny 2017//2018 – 2024/2025	118
Wykres 17. Współczynnik skolaryzacji brutto w gminie Bełżyce w latach 2015-2023.	120
Wykres 18. Wydatki na oświatę i subwencja oświatowa (w tys. PLN).....	121
Wykres 19. Analiza porównawcza wyników wyborów.	134
Schemat 1. Logika części programowej strategii.....	150
Schemat 2. Wizja Gminy Bełżyce.....	151
Schemat 3. Misja Gminy Bełżyce.....	152
Schemat 4. Architektura celów i kierunków działań.	156
Schemat 5. Cele strategiczne gminy Bełżyce.....	157
Schemat 6. Główne kierunki rozwoju gminy Bełżyce.....	185
Schemat 7. Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii.....	195
Mapa 1. Położenie geograficzne Gminy	18

Mapa 2. Stopa bezrobocia w 2024 r. w powiatach województwa lubelskiego.	51
Mapa 3. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. lubelskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji.....	55
Mapa 4. Obszary chronione na terenie gminy Bełżyce.	60
Mapa 5. Mapa głównych zbiorników wód podziemnych (wg stanu na grudzień 2021 r.).....	62
Mapa 6. Syntetyczny wskaźnik podaży turystycznej w 2015 r.	84
Mapa 7. Syntetyczny wskaźnik atrakcyjności przyrodniczej w 2015 r.	85
Mapa 8. Zasięgi planów na tle gminy.	89
Mapa 9. Frekwencja w pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r. w gminach powiatu lubelskiego.....	126
Mapa 10. Frekwencja w drugiej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r. w gminach powiatu lubelskiego.....	127
Mapa 11. Frekwencja w wyborach Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Miast w gminach powiatu lubelskiego.....	129
Mapa 12. Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r.	130
Mapa 13. Frekwencja w wyborach do Sejmu w 2023 r.....	131
Mapa 14. Frekwencja w wyborach do Senatu w 2023 r.	133
Mapa 15. OSI Roztocze.....	174
Mapa 16. Elementy struktury osadniczej wraz z lokalnym układem komunikacyjnym.....	177
Mapa 17. Demografia – zmiany liczby ludności w latach 2016-2020.	178
Mapa 18. Ochrona przyrody.....	179
Mapa 19. Infrastruktura wodociągowa.....	180
Mapa 20. Infrastruktura kanalizacyjna.....	181
Mapa 21. Dziedzictwo kulturowe.....	182
Mapa 22. Układ funkcjonalno-przestrzenny gminy Bełżyce	183
Mapa 23. Model funkcjonalno-przestrzenny gminy Bełżyce	188